

**National Library
of Sweden**

Denna bok digitaliserades på Kungl. biblioteket år 2012

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1934:32

JORDBRUKSDEPARTEMENTET

BETÄNKANDE
MED
FÖRSLAG
TILL
LAG OM VIRKESMÄTNING
M. M.

AVGIVET DEN 21 SEPTEMBER 1934

S T O C K H O L M

1 9 3 4

Statens offentliga utredningar 1934

Kronologisk förteckning

1. Arbetslöshetsutredningens betänkande. 2. Bilagor, band 2. Finanspolitikens ekonomiska verkningar. Av G. Myrdal. Norstedt. xij, 279 s. **S.**
2. Arbetslöshetsutredningens betänkande. 2. Bilagor, band 3. Löneutvecklingen och arbetslösheten. Av A. Johansson. Norstedt. vj, 162 s. 1 bil. **S.**
3. 1933 års teaterutrednings betänkande. Del 1. De fasta statsunderstödda teatrar. Norstedt. 164 s. **E.**
4. Betänkande med utredning och förslag rörande organisationen av försöksverksamheten på växt- och trädgårdsodlingens område. Kihlström. 198 s. **Jo.**
5. Betänkande med förslag angående frågan om lämpliga åtgärder till skydd för sjömän vid besök i utländska hamnar. Idun. 208 s. **H.**
6. Utredning med förslag om åtgärder för åstadkommande av billiga egnahemsbyggnader. Lindström. 56 s. **Jo.**
7. Betänkande i fråga om inrättande av ett institut för medellång och långfristig kreditgivning åt företag inom näringslivet. Marcus. 54 s. **Fi.**
8. Betänkande med förslag till sjoarbetstidslag. Norstedt. 130 s. **H.**
9. Medicinalstyrelsens förslag till nya författningsbestämmelser angående statsbidrag till avlöning åt distriktskötterskor m. m. Marcus. 66 s. **S.**
10. Utlåtanden över utredningen angående tredje mans rätt till neutralitet i arbetskonflikter m. m. Norstedt. 214 s. **S.**
11. Utredning angående åtgärder för bekämpande av ungdomsarbetslösheten. Beckman. (2), 176 s. **S.**
12. Arbetslöshetsutredningens betänkande. 2. Bilagor, band 4. Penningpolitik, offentliga arbeten, subventioner och tullar som medel mot arbetslöshet. Av B. Ohlin. Norstedt. viij, 176 s. **S.**
13. Stadshypotekssakkunnigas betänkande med förslag till förordningar angående konungariket Sveriges stadshypotekskassa samt angående grunderna för stadshypoteksföreningars bildande och verksamhet m. m. Marcus. 102 s. **Fi.**
14. Undersökningar angående det sociala hjälpklientelet. Av T. Jacobsson. Norstedt. 223 s. **S.**
15. Betänkande med förslag till bestämmelser angående upphandling av lantbruksprodukter m. m. för statens och kommunala inrättnings behov. Marcus. 88 s. **Fi.**
16. Betänkande med förslag till lag angående vissa ekonomiska stridsåtgärder m. m. Norstedt. 106 s. **S.**
17. Statliga cement- och betongbestämmelser av år 1934. Norstedt. 56 s. **K.**
18. 1928 års pensionsförsäkringskommitté. Betänkande med förslag rörande revision av den allmänna pensionsförsäkringen. Beckman. viij, 362 s. **S.**
19. Pensionsförsäkringsreformen. Kortfattad framställning av 1928 års pensionsförsäkringskommittés förslag rörande revision av den allmänna pensionsförsäkringen. Beckman. 26 s. **S.**
20. Betänkande med förslag till bestämmelser angående upphandling av inhemskt bränsle för statens stationära anläggningar m. m. Marcus. 54 s. **Fi.**
21. 1933 års teaterutrednings betänkande. Del 2. Utredning rörande teaterförhållandena i riket. Norstedt. 139 s. 8 pl. **E.**
22. Betänkande angående den slutna kroppssjukvården i riket jämte vissa därmed sammanhängande spörsmål. Norstedt. (2), 753 s. **S.**
23. Betänkande med förslag angående bemanning av svenska fartyg jämte statistisk utredning angående svenska handelsflottans bemanning år 1931. Norstedt. 174 s. **H.**
24. Förslag till psalmbok för svenska kyrkan. Uppsala, Almqvist & Wiksell. 711 s. **E.**
25. Förslag till alternativa koraler. Centraltryckeriet. (4), 32 s. **E.**
26. Utredning i fråga om användandet av postsparbankens medel. Marcus. 48 s. **K.**
27. Teknisk-ekonomiska utredningar rörande vägväsendet. Del 1. Vågar. Hæggström. 434 s. **K.**
28. Teknisk-ekonomiska utredningar rörande vägväsendet. Del 3. Avgivna utlåtanden. Hæggström. 47 s. **K.**
29. 1930 års pensionssakkunniga. Betänkande rörande familjepensionering för tjänstemän vid den civila statsförvaltningen och för arbetare i statens tjänst. Norstedt. 167 s. **Fi.**
30. Utlåtanden över betänkande med förslag till lag angående vissa ekonomiska stridsåtgärder m. m. (Trettonmannakommissionens betänkande.) Norstedt. 227 s. **S.**
31. Betänkande angående omorganisation av länssfogdetjänsterna. Norstedt. 111 s. **Jo.**
32. Betänkande med förslag till lag om virkesmätning m. m. Marcus. 188 s. **Jo.**

Ann. Om särskild tryckort ej anges, är tryckorten Stockholm. Bokstäverna med fetstil utgöra begynnelsebokstäverna till det departement, under vilket utredningen avgivits, t. ex. **E.** = ecklesiastikdepartementet, **Jo.** = jordbruksdepartementet. Enligt kungörelsen den 3 febr. 1922 ang. statens offentliga utredningars yttre anordning (nr 98) utgivas utredningarna i omslag med enhetlig färg för varje departement.

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1934:32

JORDBRUKSDEPARTEMENTET

BETÄNKANDE
MED
FÖRSLAG
TILL
LAG OM VIRKESMÄTNING
M. M.

AVGIVET DEN 21 SEPTEMBER 1934

STOCKHOLM 1934
ISAAC MARCUS BOKTRYCKERI-AKTIEBOLAG

UNITED STATES

OF

NAVY

THE

NAVY DEPARTMENT

WASHINGTON

OFFICE OF THE SECRETARY

Till herr statsrådet och chefen för kungl. jordbruksdepartementet.

Den 20 oktober 1933 förordnade Kungl. Maj:t hovrättsrådet i Svea hovrätt T. W. G. Sjöfors att, i enlighet med vissa av chefen för jordbruksdepartementet i anförande till statsrådsprotokollet nämnda dag angivna riktlinjer, såsom utredningsman inom nämnda departement verkställa utredning rörande virkesmätningsföreningarnas verksamhet.

Jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande samma dag tillkallade sedermera chefen för jordbruksdepartementet generaldirektören och chefen för domänstyrelsen G. W. G. Kuylenstjerna, ledamoten av styrelsen för Skogsägareföreningarnas riksförbund, e. o. hovrättsnotarien Gunnar Hedlund, hemmansägaren Ernst Johansson i Hemavan, sekreteraren i Sveriges Skogsägareförbund, jägmästaren Nils Schager, direktören i Wivstavarvs aktiebolag J. W. R. Lilliestråle och ledamoten av riksdagens andra kammare, kamreraren C. O. Johansson i Sollefteå att, på kallelse av utredningsmannen, i egenkap av sakkunniga inom jordbruksdepartementet deltaga i överläggningar i ämnet.

Sedan ifrågavarande utredning slutförts, hava utredningsmannen och de sakkunniga, vilka antagit benämningen virkesmätningskommissionen, i skriftelse denna dag till chefen för finansdepartementet gjort framställning om medgivande av undantag beträffande vissa vid virkesmätning använda mättingsredskap från de i 8 § lagen den 11 maj 1934 (nr 162) upptagna bestämmelserna om justeringsplikt.

Till fullgörande av det kommissionen lämnade uppdraget i övrigt får kommissionen härmed vördsamt överlämna förslag till lag om virkesmät-

ning jämte motiv ävensom förslag om anvisande av medel för bestridande av vissa organisationskostnader, som föranledas av den föreslagna lagen om virkesmätning.

Av herrar Hedlund, Ernst Johansson och C. O. Johansson avgivna särskilda yttranden rörande nämnda lagförslag bifogas.

Stockholm den 21 september 1934.

THOR SJÖFORS.

G. KUYLENSTJERNA.

GUNNAR HEDLUND.

ERNST JOHANSSON.

NILS SCHAGER.

J. W. R. LILLIESTRÅLE.

C. O. JOHANSSON.

Förslag

till

Lag om virkesmätning.

Härigenom förordnas som följer:

Allmänna bestämmelser.

1 §.

Konungen äger förordna, att inom Värmlands, Örebro, Kopparbergs, Gävleborgs, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län eller viss del av dessa län befogenhet att verkställa mätning av runt eller bilat virke skall, med undantag som i 2 § sägs och inskränkningar i övrigt som Konungen finner skäl föreskriva, tillkomma allenast virkesmättningsnämnd, varom i denna lag förmäles.

Då sådant förordnande meddelas, bestämmer Konungen tillika det antal virkesmättningsnämnder, som skall finnas inom det område, förordnandet avser, samt varje nämnds verksamhetsområde.

Med mätning av runt eller bilat virke förstås i denna lag dels bestämmande genom räkning och mätning av virkets stycketal och dimensioner eller, där virket mätes i s. k. löst (travat) mått, av antalet och dimensionerna av de staplar, travar eller vältor, vari virket upplagts, dels ock undersökning, huruvida och i vad mån virket är behäftat med fel, samt bedömande i övrigt av virkets beskaffenhet.

2 §.

Befogenhet, som i 1 § sägs, gäller ej

1) virke, som avverkats för tillgodoseende av fastighetens eller därmed sambrukad fastighets husbehov eller av rätt till husbehovsfång från fastigheten;

2) virke, som avverkats av den, vilken driver verksamhet för förädling av virke, å honom tillhörig fastighet eller å mark, varå han äger avverkningsrätt, och som uppenbarligen är avsett att användas i nämnda verksamhet;

3) mätning av virke, som uteslutande verkställs i ändamål att bestämma avlöning åt arbetare, vilka ombesörjt virkets avverkning eller utdrivning.

3 §.

Virkesmättningsnämnd äger, om synnerliga skäl därtill äro, i särskilt fall medgiva, att mätning undantages från nämndens befogenhet enligt 1 §.

4 §.

Virkesmättningsnämnd äger att inom sitt verksamhetsområde verkställa även sådan mätning av runt eller bilat virke, som enligt 2 § eller förordnande, som i 1 § sägs, är undantagen från nämndens befogenhet, så framt mätningen kan ske utan förfång för nämndens verksamhet i övrigt.

5 §.

Virkesmättningsnämnd skall bestå av fem ledamöter.

En ledamot samt en suppleant för denne utses, efter förslag av nämndens övriga ledamöter, för viss tid av Konungen bland personer, som ej kunna anses företräda virkessäljare- eller virkesköpareintressen. De sålunda utsedda skola vara, den förre ordförande och den senare vice ordförande i nämnden.

Nämndens övriga ledamöter skola årligen väljas, hälften av virkes-säljare och andra hälften av virkesköpare, i den ordning nedan stadgas. För nämnda ledamöter skola på enahanda sätt väljas åtta suppleanter.

6 §.

Hos virkesmättningsnämnd skall finnas anställd en mättningschef, vilken har att under nämndens inseende leda å nämnden ankommande mätning samt tillse, att denna utföres på ändamålsenligaste sätt.

Härförutom skola hos nämnden finnas anställda mätare och kontorsbiträden samt annan erforderlig personal.

Såsom mättningschef eller mätare må anställas allenast den, vilken förvärvat god insikt och nöjaktig praktisk erfarenhet i fråga om virkesmätning.

7 §.

För virkesmättningsnämnd skall i den ordning nedan sägs fastställas reglemente.

Om mättningsinstruktion.

8 §.

För område, för vilket förordnande enligt 1 § meddelats, utfärdar Konungen, efter hörande av de virkesmättningsnämnder, som finnas inom området, instruktion angående mätning av runt eller bilat virke samt förfarandet därvid. Där så finnes lämpligt, må för olika delar av området skilda instruktioner utfärdas; dock skall varje instruktion omfatta en eller flera virkesmättningsnämnders verksamhetsområden.

Sådan instruktion skall angiva:

1. de olika slag av virke instruktionen avser;
2. huru sådant virke skall vara behandlat vid avverkningen och i övrigt beskaffat samt å mätningsplatsen upplagt;
3. huru anmälan om virkets uppläggande å mätningsplatsen skall göras till virkesmättningsnämnden;
4. huru virket skall iordningställas för mätning;
5. huru kallelse till mättningsförrättning skall ske;
6. huruvida mätning av virket skall ske i fast eller löst (travat) mått, vilken eller vilka måttenheter därvid må användas, huru måtttagning skall ske samt huru virkets mätande i övrigt skall verkställas;
7. huruvida och huru de särskilda virkesslagen vid mätningen skola indelas i olika kvaliteter eller klasser;
8. huru vid mätningen skall undersökas, om och i vad mån virket är behäftat med fel, samt huru därvid i fråga om olika virkesslag, kvaliteter eller klasser hänsyn skall tagas till förekommande fel;
9. huru virke, som varit föremål för mätning, i samband därmed skall märkas;
10. huru mängden av virke, som varit föremål för mätning, skall av virkesmättningsnämnden uträknas samt underrättelse därom lämnas sakägare vid mättningsförrättning; samt
11. vad i övrigt finnes nödigt för mätningens riktiga och ändamålsenliga verkställande.

Instruktionen skall lända till efterrättelse enligt vad i denna lag stadgas.

Om mättningsförrättning.

9 §.

Rätt att hos virkesmättningsnämnd påkalla mätning tillkommer virkets ägare eller, där mätning påkallas på grund av avtal, varigenom virke försålts eller eljest avyttrats på villkor, att mätning därav skall verkställas, (mätning av köpvirke), de parter gemensamt, som slutit avtalet. Har domstol genom lagakraftvunnet beslut förordnat, att mätning av köpvirke skall verkställas av virkesmättningsnämnd, äger dock envar av parterna påkalla mätningen.

Den, som genom avtal, varom i första stycket förmäles, avyttrat virke, benämnas i denna lag säljaren och den, till vilken avyttringen skett, köparen.

10 §.

Ansökan om mätning skall göras skriftligen samt innehålla uppgift å virkesägarens eller, där fråga är om mätning av köpvirke, säljarens och köparens fullständiga namn och hemvist, det eller de slag av virke, som ansökningen avser, den eller de fastigheter, varå virket avverkats, virkets

beräknade mängd eller, beträffande mätning av köpvirke, mängden av sagda virke samt mätningsplatsen så ock huruvida mätningen skall verkställas enligt den för orten gällande mätning sinstruktionen eller på annat sätt samt, i senare fallet, efter vilka regler mätningen skall ske. Avser ansökningen mätning av köpvirke, skall däri jämväl angivas dagen för avtalets ingående. Är fråga om virke, som är avsett att flottas i allmän flottled, skall ansökningen innehålla uppgift å det eller de flottningmärken, som skola anbringas å virket.

Sökes mätning enligt 9 § första stycket andra punkten, skall där angivet förordnande samt, om talan mot förordnandet må fullföljas, bevis att förordnandet vunnit laga kraft bifogas ansökningen.

11 §.

Sökes ej mätning såsom i 9 och 10 §§ sägs eller provas hinder eljest möta mot bifall till ansökningen, varde denna, med angivande av skälen, av virkesmättningsnämnden genast avslagen.

12 §.

Är ej sådant fall för handen, som i 11 § omförmäles, har virkesmättningsnämnden, där ej annat följer av bestämmelsen i 28 § andra stycket, att skyndsamt föranstalta om den sökta mätningens företagande.

Det åligger sökanden eller, där fråga är om mätning av köpvirke, säljaren att, på sätt i mätning sinstruktionen föreskrives, till nämnden göra anmälan om uppläggande å mätning platsen av virke, som ansökningen avser.

Har sökande till nämnden erlagt i 28 § stadgad förskottersättning, skall mätning av virke, som enligt anmälan, varom i andra stycket förmäles, upplagts å mätning platsen, såvitt på nämnden beror hava verkställts inom tjugu dagar efter det anmälan inkommit till nämnden eller annan tid, som i mätning sinstruktionen föreskrives.

13 §.

Mätning, som ankommer å virkesmättningsnämnd, verkställs vid mätning förrättning.

Nämnden har att bestämma, huruvida hos nämnden sökt mätning skall verkställas vid en eller flera förrättningar samt, i senare fallet, huru mätningen skall fördelas å de särskilda förrättningarna. Nämndens beslutanderätt härutinnan må, där så finnes lämpligt, uppdragas åt mätning schefen eller annan hos nämnden anställd tjänsteman.

14 §.

Till företagande av mätning förrättning förordnar virkesmättningsnämnden minst två ojäviga mätare, därav en utses till förman.

Förordnande, som nu sagts, må ock efter nämndens bemyndigande

meddelas av mätningsschefen eller annan hos nämnden anställd tjänsteman.

Stanna förrättningsmännen i olika meningar, gälle vad de flesta säga. Har var sin mening och kan jämkning ej ske, gälle förmannens.

15 §.

Förmannen har dels att, med iakttagande av vad i förordnandet angående förrättningen därom bestämts, utsätta tid för denna, dels ock att, på sätt mätningssinstruktionen föreskriver, till förrättningen kalla vederbörande sakägare. Dock vare, där förrättningen avser mätning av köpvirke och köparen vid förrättningen ej svarar för skyldighet, som i 17 § andra stycket sägs, köparens kallande ej erforderligt, om denne skriftligen meddelat virkesmätningssnämnden, att han ej påfordrar kallelse.

Skriftligt erkännande av sakägare, att han behörigen kallats, skall utan hinder av vad i första stycket är stadgat anses såsom laglig kallelse.

16 §.

Det åligger sökanden eller, där fråga är om mätning av köpvirke, säljaren att, sedan han erhållit kallelse till förrättningen, iordningställa virket för mätning på sätt i mätningssinstruktionen föreskrives ävensom att vid förrättningen utgöra nödig hantlangning.

17 §.

Vid förrättningen skall, om hinder ej möter, mätning verkställas på sätt i mätningssökningen angivits eller, där mätning sökts enligt 9 § första stycket andra punkten, på sätt i där angivet förordnande bestämts.

Virke, som varit föremål för mätning, skall förses med tydliga märken enligt vad i mätningssinstruktionen föreskrives. Sådan skyldighet åligger, där ej annorlunda stadgas i instruktionen, sökanden eller, i fråga om mätning av köpvirke, säljaren.

18 §.

Underlåter sakägare att fullgöra honom enligt 16 § eller 17 § andra stycket åliggande arbete, har förmannen att på sakägarens bekostnad föranstalta om arbetets utförande.

19 §.

Över allt vad vid förrättningen förekommit skall upprättas skriftlig handling (mätbesked), som undertecknas av förrättningsmännen och uppläses för närvarande sakägare.

Sist förklaras förrättningen avslutad med tillkännagivande vad sakägare enligt 21 § har att iakttaga för bevarande av talan mot förrättningen.

20 §.

Mätbesked skall av förmannen ofördröjligen insändas till virkesmättningsnämnden, som har att inom tio dagar efter förrättningens avslutande tillställa varje sakägare en bestyrkt avskrift av beskedet.

Genom virkesmättningsnämndens försorg skall mängden av det virke, som enligt mätbesked varit föremål för mätning, uträknas samt under rättelse därom lämnas vederbörande sakägare, allt på sätt i mättningsinstruktionen föreskrives.

Mätbesked jämte övriga mättningsförrättning rörande handlingar skall av nämnden förvaras.

21 §.

Är sakägare missnöjd med mättningsförrättning, äger han att däröver hos virkesmättningsnämnden anföra besvär, som skola hava inkommit till nämnden sist före klockan tolv å trettionde dagen efter förrättningens avslutande.

Finner nämnden besiktning av det virke, förrättningen avser, vara av nöden, har nämnden, där denna ej själv verkställer besiktningen, att förordna minst två ojäviga och sakkunniga personer, därav en utses till förman, att skyndsamt företaga besiktningen samt däröver till nämnden avgiva redogörelse. I fråga om parts kallande till besiktningen äge bestämelse i 15 § första stycket första punkten och andra stycket tillämpning. Nödig hantlangning skall av klaganden utgöras, och vare, där sådan skyldighet ej fullgöres, lag som i 18 § sägs. Kostnaden för besiktningen skall förskjutas av nämnden men kan genom nämndens slutliga beslut åläggas klaganden.

Prövas ändring böra vidtagas i mätning, som verkstälts vid förrättningen, har nämnden att utfärda nytt mätbesked. Finnes därvid utförd märkning böra ändras, har nämnden att härom föranstalta.

22 §.

I fråga om ledamot av virkesmättningsnämnd, förrättningsman eller i 21 § omförd sakkunnig skola de jäv, som stadgas i 5 § första stycket punkterna 3—5 samt andra och tredje styckena lagen den 14 juni 1929 om skiljemän äga motsvarande tillämpning.

23 §.

Virkesmättningsnämndens slutliga beslut i ärende, som avses i 11 eller 21 §, skall ofördröjligen tillställas envar sökande eller part i ärendet.

24 §.

Mätbesked, som upprättats vid mättningsförrättning, vilken vunnit laga kraft, eller som utfärdats av virkesmättningsnämnd, skall äga verkan av laga bevis samt beträffande mätning av köpvirke lända till efterrättelse mellan säljaren och köparen.

Om mättnings undantagande från virkesmättningsnämnds befogenhet.

25 §.

I fråga om rätt att påkalla mättnings undantagande från virkesmättningsnämnds befogenhet i fall, som i 3 § avses, samt ansökan därom skall vad i 9 och 10 §§ är stadgat äga motsvarande tillämpning.

Över dylik ansökan skall nämnden meddela beslut så fort ske kan.

Nämndens beslut skall ofördröjligen tillställas envar sökande i ärendet.

Om mättningsutgifter.

26 §.

Virkesmättningsnämnds utgifter skola för varje räkenskapsår inom tid, som i reglementet bestämmes, av nämnden fördelas å de mättningsförrättningar inom nämndens verksamhetsområde, vid vilka mätning ägt rum och som under året vunnit laga kraft eller av nämnden slutligen prövats, eller, där samma sökande äro i fråga om två eller flera förrättningar, å varje sådan grupp av förrättningar. Fördelningen skall verkställas i förhållande till mängden av det vid varje förrättning eller grupp av förrättningar inmätta virket på sätt i reglementet närmare bestämmes. Har mättningsförrättning på grund av det därvid tillämpade mätningssättet eller annan omständighet, som beror av vederbörande sökande, för nämnden medfört utgifter, som avsevärt överstiga de för mättningsförrättning vanliga, äger nämnden bestämma, att fördelningen skall i fråga om förrättningen verkställas efter större virkesmängd än nyss sagts. Virkesmängden för förrättningen må dock ej av nämnden fastställas till sådan storlek, att det utgiftsbelopp, som enligt fördelningen belöper å förrättningen, uppenbarligen överstiger nämndens utgifter för denna.

Finnes viss utgift ej lämpligen böra i sin helhet fördelas för det år, då utgiften ägt rum, äger nämnden besluta om utgiftens fördelning för två eller flera år.

Vad ovan i denna paragraf stadgats gäller ej nämndens utgifter för mättningsförrättning, vid vilken mätning ej kommit till stånd, samt ej heller sådana utgifter, som enligt 18 § eller 21 § andra stycket skola till nämnden återgäldas av sakägare eller klagande.

27 §.

Utgiftsbelopp, som enligt fördelning, varom i 26 § förmäles, belöper å mättningsförrättning eller grupp av mättningsförrättningar, skall gäldas av sökanden. Äro flera sökande, svare de en för alla och alla för en för sagda belopp.

I fråga om ansvarighet för nämndens utgifter för mättningsförrättning,

vid vilken mätning ej kommit till stånd, skall vad i första stycket är stadgat äga motsvarande tillämpning. Det ankommer å nämnden att bestämma, till vilket belopp sagda utgifter skola beräknas.

28 §.

Envar, som hos virkesmättningsnämnd sökt mätning, är pliktig att till nämnden erlægga förskottersättning för mätningen. Sådan ersättning skall utgå enligt grunder, som bestämmas i reglementet.

Har nämnden tillställt sökanden eller, där mätning sökts av flera, envar av sökandena räkning å stadgad förskottersättning men underlåter sökanden eller sökandena att sist inom tio dagar därefter till nämnden inbetala ersättningen, äger nämnden vägra mätning, intill dess ersättningen guldits.

Vill nämnden, sedan mättningsförrättning ägt rum, fordra förskottersättning för mätning, som förrättningen avser, vare nämnden därtill berättigad. Underlåter sökande i dylikt fall att betala ersättningen inom tio dagar efter det räkning därå blivit honom tillställd, må, på framställning av nämnden, överexekutor låta hos sökanden omedelbart uttaga ersättningen. Nöjes ej sökanden däråt, instämme sitt klander till domstol inom tre månader efter det uttagning av beloppet ägde rum eller vare sin talan kvitt.

Nämndens beslut i ärende, som i andra stycket avses, skall ofördröjligen tillställas envar sökande i ärendet.

Om reglemente.

29 §.

Reglemente för virkesmättningsnämnd skall angiva:

1. nämndens benämning;
2. den ort, där nämnden skall hava sitt säte;
3. tiden för räkenskapsavslutning;
4. inom vilken tid fördelning av mättningsutgifter enligt 26 § skall äga rum samt huru sådan fördelning, med tillämpning av den i sagda paragraf stadgade allmänna grund, skall verkställas;
5. de grunder, varefter mätningssökande har att till nämnden gälla förskottersättning;
6. de tider, inom vilka nämndens förvaltningsberättelse och revisorernas berättelse skola avgivas;
7. huru nämndens verksamhetsområde skall vara indelat i distrikt för val av distriktsombud;
8. det antal distriktsombud jämte suppleanter, som skall utses för varje distrikt;
9. den begränsning av rösträtt å distriktsstämma och mättningsstämma, som skall äga rum;

10. det sätt, varpå kallelse till distriktsstämma och mätningsstämma skall ske, samt den tid före stämma, då föreskrivna kallelseåtgärder senast skola vara vidtagna;

11. tiderna för hållande av ordinarie mätningsstämmor; samt

12. de grunder, varefter ersättning skall utgå till ledamöter av nämnden, revisorer och distriktsombud.

Ej må i reglementet intagas bestämmelse, som finnes stridande mot denna lag eller lag eller författning i övrigt.

Förslag till reglemente skall uppgöras av nämnden samt underställas Konungens prövning och fastställelse. Konungen prövar förslagets överensstämmelse med bestämmelserna i första och andra styckena och dess ändamålsenlighet i övrigt så ock om ytterligare föreskrifter må erfordras.

Ändring av fastställt reglemente må efter förslag av nämnden eller ledamot av denna medgivas av Konungen. Om prövning av sådant förslag gälle vad i tredje stycket är stadgat. Har förslaget väckts av ledamot, skall, innan förslaget slutligen prövas, nämnden däröver höras.

Om virkesmättningsnämnd och revisorer samt om distrikts- och mättningsstämmor.

30 §.

Ledamot eller suppleant i virkesmättningsnämnd, så ock hos sådan nämnd anställd tjänsteman, som under nämndens inseende har att leda, verkställa eller kontrollera å nämnden ankommande mätning, skall vara svensk medborgare. Ej må dylik befattning innehavas av den, som är omyndig eller försatt i konkurstillstånd, ej heller av den, som på grund av honom ådömd straffpåföljd icke må utöva allmän befattning eller genom utslag, som ännu icke vunnit laga kraft, är dömd till påföljd, som nu är sagd, eller är ställd under framtiden för brott, vilket kan medföra sådan påföljd, eller blivit dömd ovärdig att föra annans talan inför rätta.

Ledamot eller suppleant i virkesmättningsnämnd skall hava uppnått tjugufem års ålder.

31 §.

Avgår i 5 § tredje stycket omförmäld ledamot av virkesmättningsnämnd och finnes ej suppleant, utses annan för återstående delen av den tid, för vilken den avgångne varit utsedd.

32 §.

Angående befogenhet för ledamot av virkesmättningsnämnd att mottaga stämning i mål, som rör nämnden, så ock annat meddelande i fråga om denna skall vad i 11 kap. 15 § rättegångsbalken är stadgat äga motsvarande tillämpning.

33 §.

Virkesmättningsnämnd är, där ej annorlunda stadgas i reglementet, beslutför med ordförande och två av de i 5 § tredje stycket omförmälda ledamöter. Av sistnämnda ledamöter skola lika många närvara för vardera sidan.

Såsom nämndens beslut gälle den mening, om vilken vid sammanträde de flesta röstande förena sig. Har var sin mening och kan jämkning ej ske, gälle ordförandens.

34 §.

Ledamot av virkesmättningsnämnd äge ej deltaga i behandlingen av fråga rörande avtal mellan honom och nämnden, ej heller angående avtal mellan nämnden och tredje man, där han i frågan äger ett väsentligt intresse, som kan vara stridande mot nämndens. Vad sålunda stadgats äge motsvarande tillämpning beträffande rättegång eller annan talan mot ledamoten eller tredje man.

35 §.

Virkesmättningsnämnd skall årligen inom tid, som i reglementet bestämmes, till revisorerna avlämna en av nämndens ledamöter underskriven förvaltningsberättelse för det förflutna räkenskapsåret tillika med redovisning över nämndens inkomster och utgifter under året samt över dess tillgångar och skulder vid årets början och vid dess slut.

Ett exemplar av förvaltningsberättelsen jämte redovisningen skall inom den i första stycket angivna tid av nämnden insändas till länsstyrelsen i det län, där nämndens verksamhetsområde i sin helhet eller till största delen är beläget.

36 §.

Ledamöter av virkesmättningsnämnd, som genom att överskrida den dem tillkommande befogenhet eller eljest uppsåtligen eller av vårdslöshet tillskynda de mätningssökande skada, svare för skadan, en för alla och alla för en; svare ock på sätt nu nämnts för den skada, som de genom överträdelse av denna lag, reglementet eller annan föreskrift, som Konungen enligt denna lag meddelat, tillskynda tredje man.

37 §.

Virkesmättningsnämnds förvaltning och räkenskaper skola granskas av tre revisorer, därav en för viss tid utses av Konungen samt de två övriga årligen väljas, en av virkessäljare och en av virkesköpare i den ordning nedan sägs. För revisorerna skola på enahanda sätt utses tre suppleanter.

Till revisor eller suppleant må ej utses den, som är i tjänst hos nämnden eller någon av dess ledamöter.

Avgår av virkessäljare eller virkesköpare utsedd revisor och finnes ej suppleant, utses annan för återstående delen av den tid, för vilken den avgångne varit utsedd.

38 §.

Revisorerna skola för varje räkenskapsår inom den i reglementet föreskrivna tid över granskningen avgiva och till virkesmättningsnämnden överlämna en av dem underskriven berättelse.

Ett exemplar av berättelsen skall inom samma tid av revisorerna insändas till den i 35 § omförmälda länsstyrelse.

39 §.

Hava revisorerna i sin berättelse eller annan handling, som framlägges å mättningsstämma, mot bättre vetande lämnat oriktig uppgift eller uppsåtligen underlåtit att göra anmärkning mot dylik uppgift i handling, som av dem granskats, eller vid fullgörandet av sitt uppdrag visat vårdslöshet, vare de, som låtit sådant komma sig till last, de mätningssökande ansvariga för all därav uppkommande skada, en för alla och alla för en.

40 §.

Den beslutanderätt, som enligt denna lag tillkommer virkessäljare eller virkesköpare, utövas, särskilt för en var av nämnda grupper, å mättningsstämma.

41 §.

Å mättningsstämma med virkessäljare utövas beslutanderätten genom distriktsombud, där ej i 44 § annorlunda stadgas.

42 §.

1 mom. För val av distriktsombud skall virkesmättningsnämnds verksamhetsområde på sätt i reglementet föreskrives vara indelat i distrikt, omfattande en eller flera kommuner.

För varje distrikt skall å distriktsstämma årligen väljas ett eller flera distriktsombud jämte suppleanter enligt vad i reglementet närmare bestämmes.

2 mom. Envar, vilken vid mättningsförrättning, som under det senast förflutna räkenskapsåret vunnit laga kraft eller av nämnden slutligen prövats, fått inom distriktet virke inmätt såsom säljare, äger, med de begränsningar som äro bestämda i reglementet, rösträtt å distriktsstämma i förhållande till mängden av det åt honom inmätta virket. Annan virkessäljare än kronan, som under sagda år drivit verksamhet för förädling av virke i sådan omfattning, att han i verksamheten regelbundet sysselsatt minst tjugu arbetare, äger dock ej rösträtt. Vid stämman skall genom nämndens försorg finnas tillgänglig en längd över de röstägande med uppgift för envar å inmätt virkesmängd och den rösträtt, som tillkommer honom. Sedan längden godkänts, länder den till efterrättelse å stämman.

För cmyndig röstar förmyndare eller, där flera förmyndare finnas, den, som de bland sig utse. För oskiftat dödsbo, bolag eller annan samfällighet må ej mera än en person utöva rösträtt.

Är röstägande frånvarande, må hans rösträtt å stämman utövas genom ombud.

3 mom. Virkesmättningsnämnden har att, på sätt reglementet föreskriver, kalla de röstägande till distriktsstämma. Kallelsen skall innehålla bestämd uppgift om tid, ställe och överläggningsämne för stämman.

Distriktsstämma skall, där ej annorlunda blivit för visst fall av stämman beslutat, sammanträda å den ort inom distriktet, som av nämnden bestämts.

4 mom. Distriktsstämma väljer själv ordförande att leda förhandlingarna.

Ordföranden har att tillse, att ej andra frågor företagas till avgörande än de, som finnas angivna i kallelsen till stämman.

Såsom distriktsstämmas beslut gäller den mening, för vilken de flesta rösterna avgivits. Vid lika röstetal avgöres val genom lottningsmen i övriga frågor gäller den mening, som biträdes av de flesta röstande, eller, om jämväl antalet röstande är lika, av stämmans ordförande.

Över beslut, som fattas å stämman, skall genom virkesmättningsnämndens försorg föras protokoll, som underskrives av ordföranden och minst en å stämman närvarande och därtill utsedd röstägande eller ombud för sådan. Senast fjorton dagar efter stämman skall genom nämndens föranstaltande protokollet hållas tillgängligt för de röstägande å plats, som stämman bestämt.

43 §.

1 mom. Till distriktsombud eller suppleant för sådant ombud må utses allenast den, som vid val av distriktsombud äger rösträtt inom distriktet.

2 mom. Ordinarie distriktsstämma skall hållas en gång om året å tid, som bestämmes i reglementet. Å sådan stämma skall företagas val av föreskrivet antal distriktsombud och suppleanter.

Avgår distriktsombud och finnes ej suppleant, utses annat ombud för återstående delen av den tid, för vilken den avgångne varit utsedd.

Om val av distriktsombud och suppleanter skall genom ordförandens försorg underrättelse, med angivande av de valdas namn och postadress, ofördröjligen insändas till virkesmättningsnämnden.

3 mom. Underlåter virkesmättningsnämnd att i föreskriven ordning utlysa ordinarie distriktsstämma, har den i 35 § omförmälda länsstyrelse att på anmälan ofördröjligen utlysa stämma.

Nämnda länsstyrelse äge ock, när så finnes nödigt, anmoda virkesmättningsnämnden att utlysa extra distriktsstämma. Efterkommer nämnden ej inom en vecka sådan anmodan, må länsstyrelsen själv utlysa stämman.

44 §.

Distriktsombud äger å mätningssämman utöva rösträtt för det röstetal, som sammanlagt tillkommer de röstägande inom det distrikt, för vilket ombudet utsetts. Företrädes å stämman distrikt av flera ombud, äge dessa rösta för lika andel av sagda röstetal. Enskild röstägande vare dock obetaget att, med de begränsningar som äro bestämda i reglementet, själv eller genom ombud, å stämman utöva rösträtt för honom tillkommande röstetal, som i ty fall avräknas från vederbörande distriktsombuds röstetal.

Å mätningssämman skall genom virkesmätningssämmandens försorg för varje distrikt finnas tillgänglig sådan längd, som i 42 § 2 mom. sägs. I längden skall angivas jämväl det röstetal, som sammanlagt tillkommer de röstägande inom distriktet. Sedan längden godkänts, länder den till efterrättelse å stämman.

45 §.

Rösträtt å mätningssämman med virkesköpare tillkommer envar, vilken vid mätningförrättning, som under det senast förflutna räkenskapsåret vunnit laga kraft eller av virkesmätningssämmanden slutligen prövats, fått inom nämndens verksamhetsområde virke inmätt såsom köpare. Denne äger, med de begränsningar som äro bestämda i reglementet, å stämman rösta i förhållande till mängden av det åt honom inmätta virket. Om tillhandahållande vid stämman av längd över de röstägande och om sådan längds ländande till efterrättelse å stämman, så ock om utövande av rösträtt för omyndig eller samfällighet samt om rätt för frånvarande röstägande att rösta genom ombud skall vad i 42 § 2 mom. är stadgat äga motsvarande tillämpning.

46 §.

Ej må någon själv eller genom ombud eller såsom ombud för annan å mätningssämman deltaga i behandlingen av fråga rörande avtal mellan honom och virkesmätningssämmanden, ej heller angående avtal mellan nämnden och tredje man, där han i frågan äger ett väsentligt intresse, som kan vara stridande mot nämndens. Vad sålunda stadgats äge motsvarande tillämpning beträffande rättegång eller annan talan mot honom eller tredje man.

Ledamot av nämnden må ej deltaga i beslut om ansvarsfrihet för förvaltningsåtgärd, för vilken han är ansvarig, eller i val av revisor eller revisorssuppleant.

47 §.

Mätningssämman skall, där ej annorlunda blivt i reglementet eller för visst fall av stämman bestämt, sammanträda å den ort inom virkesmätningssämmandens verksamhetsområde, som av nämnden bestämts.

48 §.

Virkesmättningsnämnden har att, på sätt reglementet föreskriver, kalla vederbörande till mättningsstämma. Kallelsen skall innehålla bestämd uppgift om tid, ställe och överläggningsämne för stämman.

Ärende, som ej varit upptaget i kallelsen, må ej å stämman företagas till avgörande, där det ej enligt lag eller reglementet skall förekomma å stämman eller omedelbart föranledes av ärende, som där skall avgöras. Utan hinder av vad sålunda stadgats må dock å stämman kunna fattas beslut om utlysande av extra stämma för behandling av visst ärende.

Har röstägande, innan kallelse till mättningsstämma utfärdats, hos nämnden yrkat att få ärende hänskjutet till prövning å stämman, skall sådant ärende i kallelsen upptagas.

49 §.

Där ej annat finnes stadgat i reglementet, väljer mättningsstämma själv ordförande att leda förhandlingarna.

I fråga om fattande av beslut å mättningsstämma samt förande av protokoll över sådant beslut och protokollets tillhandahållande för de röstägande skola bestämmelserna i 42 § 4 mom. tredje och fjärde styckena äga motsvarande tillämpning.

50 §.

Ordinarie mättningsstämma med envar av de i 40 § angivna grupper skall hållas en gång om året å tid, som bestämmes i reglementet.

Å sådan stämma skola virkesmättningsnämndens förvaltningsberättelse för det senast förflutna räkenskapsåret jämte därvid fogad redovisning samt revisorernas berättelse för samma år framläggas, och skall å stämman frågan om beviljande av ansvarsfrihet åt nämnden för den tid förvaltningsberättelsen omfattar företagas till avgörande.

Därefter skall å stämman företagas val av ledamöter i nämnden samt revisor jämte suppleanter för dem.

51 §.

Virkesmättningsnämnden äger, när den finner lämpligt, utlysa extra mättningsstämma.

Extra stämma skall ock av nämnden utlysas, då det för uppgivet ändamål skriftligen påfordras av röstägande eller ombud för röstägande med ett sammanlagt röstetal, utgörande minst en tiondel av samtliga röstägandes röstetal, eller den mindre del därav, som må vara bestämd i reglementet.

Länsstyrelse, som i 35 § sägs, äge, när så finnes nödigt, anmoda virkesmättningsnämnden att utlysa extra mättningsstämma. Efterkommer nämnden ej inom en vecka sådan anmodan, må länsstyrelsen själv utlysa stämman.

52 §.

Underlåter virkesmättningsnämnden att i föreskriven ordning utlysa ordinarie mätningstämma, skall vad i 43 § 3 mom. första stycket är stadgat äga motsvarande tillämpning.

Har nämnden ej senast två veckor efter påfordran, som i 51 § andra stycket sägs, utlyst stämma att hållas så snart det med iakttagande av föreskriven kallelsetid kan ske, har den i 35 § omförmälda länsstyrelse att på anmälan av röstägande ofördröjligen utlysa stämma.

53 §.

Sedan de i 35 § andra stycket och 38 § andra stycket omförmälda handlingar inkommit till där angiven länsstyrelse, har denna att med eget utlåtande skyndsamt överlämna handlingarna till Konungen.

Om talan mot virkesmättningsnämnd och revisorer så ock om klander av distriktsstämmas och mätningstämmas beslut.

54 §.

Talan å virkesmättningsnämndens förvaltning eller mot revisorerna enligt 39 § må anställas allenast efter beslut å mätningstämma.

55 §.

Varder talan å virkesmättningsnämndens förvaltning under den tid förvaltningsberättelsen omfattar ej anställd inom sex månader från det berättelsen senast framlades å mätningstämma, vare så ansett, som om ansvarsfrihet blivit nämnden beviljad.

Utan hinder däray, att ansvarsfrihet beviljats, må sådan talan å förvaltningen, som grundas därpå, att ledamot av nämnden begått brottslig handling, kunna mot honom anställas.

Talan mot revisorerna enligt 39 § må ej anställas, sedan två år förflutit från det revisorernas berättelse senast framlades å mätningstämma, utan så är, att talan grundas därpå, att brottslig handling blivit begången.

56 §.

Menar röstägande, att beslut, som fattats å distrikts- eller mätningstämma, icke tillkommit i behörig ordning eller eljest strider mot lag eller författning eller mot reglementet eller annan föreskrift, som Konungen enligt denna lag meddelat, äge han tala därå genom stämning å virkesmättningsnämnden inom trettio dagar från beslutets dag. Försummas det, vare rätt till talan förlorad. Ändå att talan föres mot beslutet, gånge det i verkställighet, där ej domstolen annorlunda förordnar.

Domstols utslag, varigenom distrikts- eller mätningstämmas beslut upphävs eller ändrats, gälle jämväl för de röstägande, som ej instämt klandertalan.

Straffbestämmelser.

57 §.

Verkställer någon inom område, där förordnande enligt 1 § gäller, mätning av runt eller bilat virke i strid med denna lag eller föreskrift, som enligt lagen meddelats, straffes med dagsböter.

58 §.

Förseelse, som i 57 § avses, åtalas av allmän åklagare.

Böter, som ådömas för sådan förseelse, tillfalla kronan. Saknas medel till böternas gäldande, förvandlas de enligt allmänna strafflagen.

59 §.

Vad i 25 kap. strafflagen är stadgat om statens ämbets- och tjänstemän skall ock gälla om ledamöter av virkesmättningsnämnd samt de hos sådan nämnd anställda tjänstemän, som omförmälas i 30 §.

Särskilda bestämmelser.

60 §.

Är någon missnöjd med beslut, som av virkesmättningsnämnd meddelats enligt 11 eller 25 § eller 28 § andra stycket, äge han däröver hos Konungen föra klagan genom besvär, som skola hava inkommit till jordbruksdepartementet före klockan tolv å trettionde dagen från den dag klaganden erhöll del av beslutet.

Över beslut, som enligt denna lag eljest meddelats av virkesmättningsnämnd eller hos sådan nämnd anställd tjänsteman, eller över överexekutors åtgärd enligt 28 § tredje stycket må klagan ej föras.

61 §.

Enskilds förhållande till virkesmättningsnämnd må ej i oträngt mål yppas.

Övergångsbestämmelser.

62 §.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1935. Förordnande enligt 1 § må dock dessförinnan av Konungen utfärdas att träda i tillämpning tidigast sagda dag.

63 §.

Det ankommer på Konungen att, innan förordnande enligt 1 § träder i tillämpning, beträffande varje virkesmättningsnämnd, som enligt förordnandet skall finnas, utse, förutom en ledamot och en suppleant jämlikt 5 § andra stycket, jämväl de i 5 § tredje stycket omförmälda ledamöter

och suppleanter. Av sistnämnda ledamöter och suppleanter skall hälften företräda virkessäljareintressen och andra hälften virkesköpareintressen, och skall, innan sagda ledamöter och suppleanter förordnas, de inom nämndens verksamhetsområde befintliga sammanslutningar av virkessäljare eller virkesköpare eller korporationer, som representera dessa grupper, beredas tillfälle att, särskilt för vardera gruppen, avgiva förslag å personer, lämpliga för ifrågavarande uppdrag. Av Konungen meddelade förordnanden för nämnda ledamöter och suppleanter skola gälla, intill dess efter utgången av nämndens första räkenskapsår val av ledamöter i nämnden jämte suppleanter för dem i föreskriven ordning förrättats.

Vad i första stycket stadgats om rätt för Konungen att, innan förordnande enligt 1 § träder i tillämpning, utse de i 5 § tredje stycket omnämnda ledamöter och suppleanter i virkesmättningsnämnd äger motsvarande tillämpning i fråga om de revisorer och revisorssuppleanter, som enligt 37 § skola utses av virkessäljare och virkesköpare.

Avgår ledamot, revisor eller suppleant, som Konungen enligt denna paragraf utsett, utser Konungen annan för återstående delen av den tid, för vilken den avgångne varit utsedd.

MOTIV

V. F. O. M.

Inledning.

Kommissionens uppdrag.

I en till Kungl. Maj:t ställd skrivelse den 18 november 1925 hemställde Svenska Skogs- och Flottningsarbetareförbundet, att Kungl. Maj:t måtte snarast möjligt låta verkställa utredning rörande lagligt reglerande av förfarandet vid mätning av timmer samt för riksdagen framlägga de förslag, vartill utredningen kunde giva anledning.

Över sagda skrivelse avgåvos till följd av remisser yttranden av kommerskollegium, domänstyrelsen, mynt- och justeringsverket, samtliga länsstyrelser, ingenjörsvetenskapsakademien, Sveriges Industriförbund, Sveriges Skogsägareförbund, Svenska Skogsvårdsföreningen, Svenska Flottningschefsföreningen, Svenska Trävaruexportföreningen, Svenska Cellulosaföreningen och Svenska Trämasseföreningen samt styrelserna för ett stort antal flottningsföreningar.

Omförmälda skrivelse överlämnades sedermera jämte de däröver avgivna yttrandena för behandling till de sakkunniga, vilka jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 4 november 1927 tillkallats att inom justitiedepartementet biträda vid utredning av vissa frågor rörande ändring i flottningslagstiftningen och därmed sammanhängande ämnen.

De sakkunniga avgåvo den 21 april 1928 utlåtande i ämnet, däri de förordade, att lagstiftningsåtgärder i saken ej för det dåvarande måtte företagas och att frågans återupptagande gjordes beroende av huruvida framdeles några missförhållanden av den betydelse att kunna motivera en lagstiftning påvisades.

En av de sakkunniga, ledamoten av riksdagens andra kammare kamreraren C. O. Johansson i Sollefteå, var av skiljaktig mening och tillstyrkte vidtagande av lagstiftningsåtgärder i ämnet.

Sedermera anhöll riksdagen i skrivelse den 15 april 1932 nr 116, med anledning av en av kamreraren C. O. Johansson inom riksdagen väckt motion II: 270, att Kungl. Maj:t ville föranstalta om skyndsamt och allsidig utredning rörande virkesmätningsföreningarnas verksamhet samt för riksdagen framlägga de förslag, till vilka utredningen kunde föranleda.

I anledning av denna skrivelse avgåvos infordrade yttranden av domänstyrelsen, centralrådet för skogsvårdsstyrelsernas förbund, länsstyrelserna och skogsvårdsstyrelserna i Värmlands, Kopparbergs, Gävleborgs, Väster-

norrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län samt vederbörande skogsstatstjänstemän, varjämte Sveriges Skogsägareförbund, Svenska Flottledsförbundet, Svenska Trävaruexportföreningen, Svenska Cellulosaföreningen, Svenska Trämasseföreningen, Svenska Skogs- och Flottningsarbetareförbundet, samtliga virkesmättningsföreningar utom Sundsvalls Virkesmättningsförening, Värmländska skogsägareföreningen, Dalarnas Skogsägareförening, Väster-norrlands läns Skogsägareförening, Ådalarnas Skogsägareförening, Jämtlands skogsägareförening u. p. a., Jämtlands Provinsförbund R. L. F., Norrbottens läns Skogsägareförening, ett flertal flottningsföreningar inom förenämnda län, vissa trävarubolag samt en del enskilda skogsägare och virkesförsäljare, efter erhållna tillfällen, yttrade sig i ärendet.

Den 20 oktober 1933 anmälde chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet P. E. Sköld, efter gemensam beredning med chefen för justitiedepartementet nämnda riksdagsskrivelse för Kungl. Maj:t. Efter erinran om de i anledning av skrivelsen avgivna yttrandena anförde därvid föredragande departementschefen:

I ett flertal av de avgivna yttrandena hade tillstyrkts verkställande av utredning rörande virkesmättningsföreningarnas verksamhet. I yttrandena hade därvid framhållits, bland annat, att dessa föreningar utgjorde samman-slutningar av virkesköpare med huvudsakligt ändamål att åt föreningarnas medlemmar verkställa mätning av virke, som av medlemmarna inköpts, samt att föreningarna härutinnan i stort sett förskaffat sig ensambestäm-manderätt inom de områden, där föreningarna vore verksamma. Då pris-sättningen å här avsett virke vore i hög grad beroende av det sätt, varpå mätningen utfördes, krävde emellertid hänsyn till billighet och rättvisa, att även säljarna av virket bereddes inflytande å mätningen. För detta ändamål borde ifrågavarande föreningar ombildas, så att virkessäljarna däri erhöile nöjaktig representation. Därjämte syntes önskvärt, att, där part vore missnöjd med mätning, som verkstälts av sådan förening, parten ägde möjlighet att hos ett opartiskt och sakkunnigt organ påkalla prövning, huru-vida mätningen riktigt utförts. Vidare borde föreskrivas, att allenast justerade mätredskap finge användas vid virkesmätning. För genomförande av nu angivna önskemål syntes lagstiftningsåtgärder vara nödvändiga.

Vad i ärendet förekommit innefattade enligt departementschefens mening giltiga skäl för verkställande av utredning rörande förenämnda spörsmål. Härvid borde frågan, huruvida virkesmättningsföreningarna kunde anses tillgodose fordran på en från allmän och enskild synpunkt tillfredsställande virkesmätning, i främsta rummet komma under övervägande. Om för vinnande av detta syfte särskilda åtgärder från det allmännas sida funnes nödiga, borde utredningen giva anvisning å de åtgärder, som i detta avseende kunde anses ändamålsenliga. Det borde tillses, att kostnaderna för virkesmätningen hölles inom skäliga gränser. De erfarenheter, som vunnits i Norge rörande tillämpningen av den därstädes gällande lagen om virkesmätning den 22 juni 1928, borde vid utredningen studeras och nyttiggöras. Beträffande de åtgärder, som funnes påkallade, borde utformade förslag framläggas.

På hemställan av föredragande departementschefen förordnade Kungl. Maj:t berörda dag hovrättsrådet i Svea Hovrätt T. W. G. Sjöfors att, i

enlighet med de i departementschefens berörda anförande angivna riktlinjer, såsom utredningsman inom jordbruksdepartementet verkställa utredning rörande virkesmättningsföreningarnas verksamhet, varjämte Kungl. Maj:t bemyndigade chefen för jordbruksdepartementet att tillkalla högst sex personer att, på kallelse av utredningsmannen, i egenskap av sakkunniga inom departementet deltaga i överläggningar i ämnet.

Jämlikt nämnda bemyndigande tillkallade chefen för jordbruksdepartementet den 21 oktober 1933 såsom sakkunniga generaldirektören och chefen för domänstyrelsen G. W. G. Kuylenstjerna, ledamoten av styrelsen för Skogsägareföreningarnas riksförbund, e. o. hovrättsnotarien G. Hedlund i Rådom, hemmansägaren Ernst Johansson i Hemavan, sekreteraren i Sveriges Skogsägareförbund jägmästaren N. Schager, direktören i Wivstavarvs aktiebolag J. W. R. Lilliestråle och förenämnde kamreraren C. O. Johansson i Sollefteå.

Utredningsmannen och de sakkunniga, vilka antagit benämningen virkesmättningskommissionen, hava med vederbörligt tillstånd företagit studieresor dels under tiden 7—16 april 1934 till Västerbottens, Jämtlands, Västernorrlands och Kopparbergs län och dels under tiden 19—25 samma månad till Värmlands län samt till Norge.

Under resorna i nämnda län har kommissionen å ett flertal orter haft överläggningar med representanter för virkessäljare och virkesköpare rörande de frågor, som beröras av utredningen.

Virkesmättningsföreningarnas bildande och allmänna syfte.

Försäljning av avverkat virke sker i vårt land regelmässigt på det villkor, att köpeskillingen skall utgå i förhållande till virkets mängd. I anslutning härtill plägar vid sådan försäljning avtalas, att virket skall senare inmätas för fastställande av köpeskillingens belopp. Vanligen sker dylik mätning i samband med virkets emottagande av köparen.

Ehuru mätningen av sålunda försålt virke principiellt i lika grad berör säljarens och köparens intressen, företages mätningen i praktiken mera sällan av kontrahenterna gemensamt eller av mätare, som representera dem båda. I regel lära kontrahenterna avtala, att mätningen skall verkställas av endera av dem eller av mätare, som endera utsett, dock med rätt för den andre att därvid närvara och kontrollera mätningen. Oftast torde det vara köparen eller dennes mätare, åt vilken genom avtalet mätningens verkställande uppdrages. Exempel saknas dock ej på att denna uppgift genom avtalet anförtrös säljaren eller någon av denne tillkallad mätare. Huruvida uppdraget i det särskilda fallet lämnas den ene eller den andre kontrahenten, torde väsentligen bero på vilken av dem vid avtalets slutande intager den starkaste ställningen och sålunda kan bäst tillvarataga sina intressen.

Vad angår de större virkesköparna i landet, de trävaruförädlare bolagen, plägade dessa tidigare vid sina virkesköp förbehålla sig att genom hos dem anställd personal inmäta det köpta virket. Denna metod visade sig emellertid i många fall vara oekonomisk, i det ett flertal bolag ofta köpte virke från skogar inom samma ådal och den särskilda mätningen för varje köpare medförde, att en onödigt stor mätningsspersonal användes. Metoden skapade även missförhållanden i fråga om sättet för mätningens utförande. Till följd av den inbördes konkurrensen beträffande det salubjudna virket föränleddes bolagen och andra större virkesköpare, i syfte att stimulera skogsägarna till virkesförsäljningar, att erbjuda dessa »liberal tumning» av det försålda virket. Härigenom skapades ett osunt mätningssystem, innebärande att vid mätningen virkets dimensioner till förmån för säljarna angävos vara större än de verkliga eller att skadat eller felaktigt virke inmättes såsom fullgott.

Såsom en reaktion mot detta system uppkom tanken att genom sammanlutande av trävarubolagen och andra större virkesköpare i särskilda virkesmätningssammanslagningar söka åstadkomma enhetliga och objektiva metoder i fråga om virkets mätning samt tillika nedbringa mätningsskostnaderna. Inom de delar av landet, där trävaruindustrien nått en mera betydande utveckling, vann denna tanke småningom allt större anslutning från de virkesköpande bolagens sida, och efterhand bildades inom olika grupper av dessa, representerande skilda inköpsområden, ett flertal virkesmätningssammanslagningar. För närvarande äro sju virkesmätningssammanslagningar verksamma i landet, nämligen Wermländska Inmätningssammanslagningen, Dalälvarnas Tumningsammanslagning u. p. a., Sundsvalls Virkesmätningssammanslagning u. p. a., Ångermanälvens Tumningsammanslagning, Örnsköldsviks Tumningsammanslagning, Umeå Tumningsammanslagning och Överbottens Tumningsammanslagning. Den äldsta av dessa är Ångermanälvens Tumningsammanslagning, bildad 1892, den yngsta Örnsköldsviks Tumningsammanslagning, bildad 1921.

Samtliga virkesmätningssammanslagningar hava antagit stadgar, varigenom förningarnas organisation och verksamhet reglerats. I anslutning till ändamålet med förningarnas bildande hava i stadgarna förningarnas uppgift angivits vara att åstadkomma en korrekt och likartad mätning av virke, som av respektive förningsmedlemmar inköpes eller av dessa eljest anmäles till mätning genom vederbörande förning. En närmare redogörelse för stadgarnas innehåll härutinnan lämnas i det följande. Under den tid förningarna ägt bestånd har dessas verksamhet alltmera utvecklats. Förningarna ombesörja för närvarande mätning av virke inom stora delar av norra och mellersta Sverige och de av förningarna årligen inmätta virkesmängderna äro av mycket betydande omfattning.

Med hänsyn till virkesmätningssammanslagningarnas ändamål och verksamhet torde dessa närmast vara att anse såsom förningar, varom förmäles i lagen den 22 juni 1911 om ekonomiska förningar. (Jfr NJA 1927 sid. 40.) Av förningarna hava emellertid allenast två, nämligen Dalälvarnas Tumnings-

förening u. p. a. och Sundsvalls Virkesmättningsförening u. p. a., vunnit registrering såsom ekonomiska föreningar enligt sagda lag. I fråga om övriga virkesmättningsföreningar har, enligt från vederbörande länsstyrelser inhämtade uppgifter, sådan registrering ej sökts. Om dessa föreningar äro att hänföra till ekonomiska föreningar, sakna de sålunda jämlikt 4 § i omförmälda lag rättskapacitet.

Virkesmättningsföreningarnas verksamhetsområden.

De särskilda virkesmättningsföreningarnas verksamhetsområden hava i stort sett bestämts efter sträckningen av de vattendrag eller belägenheten av de sjöar, där mätning av virke för vederbörande medlemmars räkning väsentligen äger rum.

Wernländska Inmättningsföreningens verksamhetsområde omfattar Värmlands län, vissa delar av Örebro och Kopparbergs län samt vissa gränstrakter av Norge. Inom nämnda områden verkställer föreningen mätning av virke dels invid eller på vattendrag och sjöar och dels vid järnvägsstationer och för allmän trafik upplåtna vägar. Inom Örebro län har föreningen dock hitintills ombesörjt virkesmätning allenast vid vissa vägar och järnvägslinjer. (Enligt föreningens stadgar ingå även Västergötland, Bohuslän och Dalsland i föreningens verksamhetsområde, men inom dessa landskap bedriver föreningen enligt uppgift ej någon verksamhet.) Enligt stadgarna för Dalälvarnas Tumningsförening ombesörjer denna förening inmätning av virke invid eller på vattendrag inom Dalälvarnas flodområde samt vid järnvägar och landsvägar inom Kopparbergs län. Sundsvalls Virkesmättningsförening är verksam inom »Sundsvalls sågverksdistrikts flodområden», omfattande huvudsakligen Indalsälvens, Ljungans och Gimåns flodområden, samt inom Medelpads kustområde. Ångermanälvens Tumningsförening bedriver sin verksamhet inom Ångermanälvens och Helgum—Gådeåns flodområden med undantag av Skogs, Nora och Hemsö socknar, samt Örnsköldsviks Tumningsförening inom Moälven och Norrmjöleån samt de mellan dessa befintliga vattendrag ävensom å den kuststräcka, som avgränsas av förstnämnda två vattendrag. Umeå Tumningsförening är verksam inom Umans och Vindelns flodområden och Överbottens Tumningsförening har enligt stadgarna sitt verksamhetsfält »inom flodområdena från och med Bure älv i söder till och med Torne och Muonio gränsälvar i norr.»

I fråga om Ångermanälvens, Örnsköldsviks, Umeå och Överbottens tumningsföreningar äger enligt stadgarna styrelsen för envar av dessa föreningar på särskild ansökan bevilja föreningsmedlem rätt till intumning av virke jämväl å vattendrag, som ej tillhör föreningens verksamhetsområde, därest detta skulle befinnas förenligt med föreningens intressen.

Av det anförda framgår, att virkesmättningsföreningarnas verksamhetsområden omfatta flertalet större vattendrag i Värmlands och Kopparbergs

län samt de norrländska länen. Vissa norrländska vattendrag av betydelse äro dock undantagna från föreningarnas verksamhet. Detta är sålunda fallet med Ljusne och Voxna älvar.

Enligt i ärendet infordrade yttranden från Ljusne och Voxna älvars flottningsföreningar inmättes det köpvirke, som nedföres till dessa älvar, direkt av köparna genom av dem anställda tummare. Frågan om bildande av virkesmätningsföreningar för dessa älvar har enligt flottningsföreningarnas uppgift varit föremål för ingående diskussioner, men dessa hava givit vid handen, att förhållandena inom ifrågavarande trakter varit sådana, att bildandet av virkesmätningsföreningar ej varit behöfvligt eller önskvärt. Till belysning härav hava flottningsföreningarna anfört:

Inom älvarnas ådalar vore den till salu utbudna virkeskvantiteten mindre än i de flesta övriga norrländska ådalar. Samtidigt vore antalet köpare relativt litet. Detta medförde, att möjligheterna till ett gott och friktionsfritt samarbete mellan köparna bleve större, och att risken för att osund konkurrens vid köpen genom s. k. »liberal tumning» bleve mindre. I älvarnas ådalar hade missförhållanden i fråga om tumningen varit sällsynta, och något behov att av denna anledning skapa en virkesmätningsförening hade därför icke gjort sig gällande. För att fullt sunda förhållanden på virkesmarknaden skulle komma att råda vore det emellertid av vikt, ej blott att nämnda osunda konkurrensmetoder utmönstrades, utan även att inmätningen i varje enskilda fall skulle bliva likformigt och rättvist genomförd. Även i detta avseende hade inom ådalarna gjorts allt, vad göras kunde. Samtliga större bolag hade nämligen på ett eller annat sätt genomfört en systematisk kontrollering av anställda tummare, varvid noga tillsåges, att i vart fall en jämn och rättvis inmätning tillämpades.

Virkesmätningsföreningarnas organisation.

Virkesmätningsföreningarnas medlemmar utgöras i regel av de trävarubolag, som i större omfattning inköpa virke för förädlingsändamål inom föreningarnas verksamhetsområden. Det övervägande flertalet av dessa bolag, som i regel jämväl äro stora skogsägare, äro medlemmar i föreningarna. Undantagsvis tillhöra även enskilda större virkesköpare ifrågavarande föreningar. Härförutom har domänverket inträtt såsom medlem i Dalälvarnas, Örnsköldsviks, Umeå och Överbottens tumningsföreningar, varjämte Ångermanälvens Flottningsförening erhållit medlemskap i Ångermanälvens Tumningsförening.

Enligt stadgarna för de särskilda föreningarna står det öppet även för mindre virkesköpare och i vissa fall även för andra än virkesköpare att bliva medlemmar av virkesmätningsföreningarna. Wermländska Irmättningsföreningens stadgar innehålla i detta avseende, att till medlem av föreningen kan antagas var och en, som inom Värmlands län, Västergötland, Bohuslän och Dalsland förädlar eller där uppköper rundvirke av gran eller furu. Enligt stadgarna för Dalälvarnas Tumningsförening kan till

medlem av föreningen antagas varje köpare av rundvirke av furu eller gran inom föreningens verksamhetsområde. Stadgarna för övriga fem virkesmätningsföreningar medgiva, att envar virkesägare, som anmält och erhållit timmermärke för flottning i det eller de vattendrag, som omfattas av respektive föreningars verksamhetsområden, må inträda såsom medlem.

Enligt stadgarna för sistnämnda fem föreningar äga sålunda även virkes-säljande skogsägare, där dessa själva låta utflotta virket och för sådant ändamål erhållit godkända flottningsmärken, att inträda såsom medlemmar i dessa föreningar. Att nämnda skogsägare i allmänhet ej begagnat sig av rätten att vinna medlemskap i föreningarna — här bortses från de trävarubolag, som tillika äro skogsägare — torde väsentligen bero därpå, att det för skogsägarna i regel är fördelaktigast, att det av dem försålda virket inmätes och avlämnas till köparna före flottningen. Berörda förhållande torde emellertid även äga samband därmed, att enligt de bestämmelser, som gälla om utövande av rösträtt å föreningssammanträde, de mindre skogsägarna näppeligen kunna öva något inflytande å de vid sådant sammanträde fattade beslut samt att det ställer sig relativt kostsamt att vara medlem i virkesmätningsförening. I sistnämnda avseende må erinras, att enligt stadgarna för Wermländska Inmätningsföreningen samt Örnköldsviks och Umeå tunningsföreningar medlem i envar av dessa föreningar har att erlægga en fast årlig avgift av 100 kronor samt att enligt stadgarna för Dalälvarnas Tunningsförening och Sundsvalls Virkesmätningsförening motsvarande avgift i fråga om dessa föreningar bestämts till 50 kronor. Beträffande sistnämnda fyra föreningar liksom i fråga om Ångermanälvens och Överbottens tunningsföreningar föreskrives därjämte i stadgarna, att medlem skall erlægga viss inträdesavgift, vilken bestämts för Örnköldsviks och Umeå tunningsföreningar till 200 kronor och för övriga föreningar till 100 kronor.

Medlemmarnas rätt att deltaga i handhavandet av de särskilda föreningarnas angelägenheter utövas å sammanträde, vartill medlemmarna skola i viss ordning kallas. Vid sammanträde äger medlem i allmänhet rösträtt i förhållande till mängden av det virke, som han under nästföregående år låtit inmäta genom föreningen, eller till det belopp, varmed han deltagit i föreningens omkostnader under föregående år, dock med den inskränkning, att medlem ej äger rösta för mera än en femtedel eller, i fråga om Dalälvarnas tunningsförening, en tiondel av det vid sammanträdet representerade röstetalet. I fråga om sättet för rösträttens beräkning efter nyssangivna allmänna grunder upptaga stadgarna för de olika föreningarna skilda röstskalor. Särskilt må omnämnas, att enligt stadgarna för Wermländska Inmätningsföreningen medlem, som under senast förflutna året icke inköpt minst 75 000 kubikfot rundvirke, saknar rösträtt.

Enligt samtliga föreningars stadgar är medlem pliktig att, utöver förenämnda fasta avgifter, årligen lämna bidrag till vederbörande förenings

utgifter. Sådant bidrag skall i fråga om Wermländska Inmättningsföreningen, Dalälvarnas Tumningsförening, Sundsvalls Virkesmättningsförening och Ångermanälvens Tumningsförening utgå i förhållande till den virkesmängd som medlem under året låtit inmäta genom föreningen. I fråga om övriga tre virkesmättningsföreningar ankommer det jämlikt stadgarna å ordinarie föreningsstämma att bestämma den grund, efter vilken medlem är pliktig att lämna bidrag till vederbörande förenings verksamhet. Enligt inhämtade uppgifter har även i fråga om dessa föreningar bestämts, att den inmäta virkesmängden skall utgöra grund för medlems bidragsskyldighet. Beträffande Dalälvarnas Tumningsförening gäller, att föreningens utgifter uttaxeras å medlemmarna distriktsvis, så att de utgifter, som belöpa å visst distrikt, gäldas av de medlemmar, som inom distriktet låtit inmäta virke i förhållande till den där inmäta virkesmängden. I viss anslutning härtill föreskriva stadgarna för Wermländska Inmättningsföreningen, att föreningens kostnader för mätning av virke, som medlem avverkat å honom tillhörig fastighet eller inköpt på rot, skola debiteras virkesägaren efter verklig kostnad, distriktsvis fördelad.

I fråga om det sätt, varpå den inmäta virkesmängden skall beräknas för bestämmande av medlems rösträtt och bidragsskyldighet, gälla delvis olika regler för skilda föreningar. I fråga om Wermländska Inmättningsföreningen samt Örnsköldsviks, Umeå och Överbottens tumningsföreningar beräknas virkesmängden efter kubikenhet (engelsk kubikfot). Beträffande Dalälvarnas Tumningsförening skall beräkningen verkställas på det sätt, att sågtimmer av alla slag, vilka hålla en längd av minst 11 och högst 29 fot, räknas såsom en enhet (reducerad enhet), att slipersämnen, som hålla högst 11 fot i längd, räknas såsom tre fjärdedels enhet samt att ved av alla slag räknas såsom en femtedels enhet. I fråga om rundvirke av annat slag än nu angivits bestämmer föreningens styrelse, huru beräkningen skall ske. Enligt stadgarna för Sundsvalls Virkesmättningsförening skall i och för virkesmängdens beräknande allt av föreningen inmätt virke reduceras till enkeltimmer »i enlighet med grunderna för virkesreduceringen i respektive huvudvattendrag.» Dock må rundtimmer ej räknas mindre än 0·7 och ej mer än 4 enkeltimmer samt fyrkantsvirke och slipers ej mindre än 1 enkeltimmer. En famn kolved om $6 \times 6 \times 11$ engelska fot räknas såsom 20 enkeltimmer. Beträffande Ångermanälvens Tumningsförening gäller såsom reduceringsgrund, att timmer med toppdiameter av $5 \frac{1}{2}$ tum och däröver räknas såsom 1 stock samt timmer med toppdiameter av 5 tum och därunder såsom $\frac{1}{2}$ stock.

De särskilda föreningarnas angelägenheter handhavas närmast av styrelser, vilka utses av respektive föreningars medlemmar vid föreningssammanträde. Antalet styrelseledamöter varierar i de olika föreningarna. I Wermländska Inmättningsföreningen skall antalet stadgeenligt vara minst fyra, högst sex, i Dalälvarnas Tumningsförening sex, i Sundsvalls Virkesmättningsförening

högst sex, i Ångermanälvens Tumningsförening fem, i Örnsköldsviks Tumningsförening minst fem, i Umeå Tumningsförening fem à sex och i Överbottens Tumningsförening tre, högst fem. Styrelseledamöterna skola i allmänhet vara medlemmar i respektive föreningar eller tjänstemän hos medlemmarna. I stadgarna för Wermländska Inmättningsföreningen samt Dalälvarnas Tumningsförening saknas dock föreskrift i detta avseende.

Enligt stadgarna för Wermländska Inmättningsföreningen samt Ångermanälvens, Örnsköldsviks och Umeå tumningsföreningar må i styrelsen för envar av dessa föreningar, utöver det antal styrelseledamöter, som förut angivits, å allmänt föreningssammanträde inväljas en utanför föreningen varande person såsom representant för allmänna intressen. Den sålunda utsedde styrelseledamoten äger dock, enligt stadgarna för sistnämnda tre föreningar, att beträffande ekonomiska frågor allenast deltaga i överläggningar men ej i beslut. Vidare må erinras, att enligt stadgarna för Dalälvarnas Tumningsförening i styrelsen för föreningen må inväljas en utom föreningen stående person såsom representant för skogsägareintresset samt att enligt stadgarna för Överbottens Tumningsförening denna skall årligen hos Konungens befallningshavande i Västerbottens län göra framställning om utseende av en ledamot i styrelsen jämte suppleant för viss tid.¹

Enligt inhämtade upplysningar hava de fem föreningar, som enligt stadgarna äga befogenhet att i respektive styrelser invälja utom föreningarna stående personer såsom representanter för allmänna intressen respektive för skogsägareintresset, samtliga med undantag av Örnsköldsviks Tumningsförening använt sig av denna befogenhet. Såsom sådana representanter hava under räkenskapsåret 1932/1933 nedannämnda personer tillhört respektive styrelser för följande föreningar: överjägmästaren G. A. Welander styrelsen för Wermländska Inmättningsföreningen, jägmästaren A. Leo Holmgren styrelsen för Dalälvarnas Tumningsförening, lantbrukaren P. A. Lidström i Häxmo styrelsen för Ångermanälvens Tumningsförening och överjägmästaren E. T. Jansson styrelsen för Umeå Tumningsförening. I fråga om Överbottens Tumningsförening har med stöd av ovannämnda bestämmelse i föreningens stadgar Konungens befallningshavande i Västerbottens län till ledamot av styrelsen för räkenskapsåret 1932/1933 utsett landstingsmannen C. J. Lundberg. Därjämte har föreningen för samma räkenskapsår såsom representanter för domänverket i styrelsen invalt överjägmästarna B. A. J. Wallmark och B. S. Hederström.

Även Sundsvalls Virkesmättningsförening har — oaktat styrelsens ledamöter enligt föreningens stadgar skola väljas bland föreningens medlemmar eller dessas tjänstemän — medgivit, att, då frågor angående mätningssättet behandlas av föreningens styrelse, tre utom föreningen stående personer, representerande virkessäljareintresset och utsedda, en av domänstyrelsen, en

¹ Enligt år 1934 antagna nya stadgar för Överbottens Tumningsförening skall ifrågasvarande framställning göras hos Konungens befallningshavande i Västerbottens och Norrbottens län.

av Västernorrlands läns hushållningssällskap och en av Jämtlands läns hushållningssällskap, äga deltaga i styrelsens sammanträden. Till dylika representanter hava för räkenskapsåret 1932/1933 utsetts, av domänstyrelsen överjägmästaren P. O. Welander, av Västernorrlands läns hushållningssällskap gästgivaren Olof Olsson och av Jämtlands läns hushållningssällskap ledamoten av riksdagens första kammare hemmansägaren A. O. Frändén.

För fullgörande av de uppgifter, som ankomma å virkesmättningsföreningarna, hava hos samtliga föreningar anställts särskilda tjänstemän och biträden. Såsom ledare och chef för arbetet finnes hos varje förening en verkställande direktör (disponent, tumningschef). Under denne sorterar kontors- och mättningspersonal. Mättningspersonalen utgöres dels av distriktschefer eller distriktstummare, av vilka var och en handhar den närmaste ledningen av mättningsverksamheten inom ett distrikt — varje förenings verksamhetsområde är uppdelat i ett antal distrikt, vanligen fyra å fem — dels av mätare (tummare) och skrivare jämte längdtagare för det egentliga mättningsarbetets utförande, dels ock av kontrollanter (kontrolltummare), vilka utöva en fortlöpande kontroll å mätarnas och skrivarnas arbete.

Beträffande den uppgift, som tillkommer distriktschef eller distriktstummare, har i ett i ärendet avgivet yttrande av Sveriges Skogsägareförbund m. fl. anförts:

Distriktschefen eller distriktstummaren erhöles från tumningsföreningens huvudkontor uppgift om de virkeskvantiteter, som beträffande hans distrikt anmälts för intumning under säsongen. Han hade därefter att av medlemmarna göra sig underrättad om i vad mån virket under vinterns lopp bleve utdrivet samt klart för tumning, och skulle sedan med ledning av dessa uppgifter dirigera de under honom sorterande mättningslagens arbete så, att tumningen kunde verkställas med minsta tidsspillan och utan onödiga resor fram och åter.

För mättningsarbetets utförande fördelas mätarna och skrivarna i särskilda mätarlag, omfattande i regel två å tre dylika tjänstemän, därav en mätare utses till lagets förman. Varje mätarlag har att enligt vederbörande distriktschefs order verkställa mätning av virke inom visst område eller å vissa angivna platser. Antalet mätare och skrivare hos de särskilda föreningarna växlar med storleken av den till mätning anmälda virkeskvantiteten. Antalet torde i regel hålla sig mellan 100 och 200.

Enligt gällande stadgar ankommer det å respektive föreningars styrelser att anställa och avskeda tjänstemän och biträden hos föreningarna. I fråga om Sundsvalls Virkesmättningsförening gäller dock, att föreningens disponent antages av föreningens medlemmar vid föreningssammanträde.

Beträffande mätare och skrivare innehålla stadgarna för flertalet föreningar föreskrift, att dessa tjänstemän böra vara edsvurna. I stadgarna för Sundsvalls Virkesmättningsförening föreskrives, att varje mätare skall för att i föreningens tjänst antagas underteckna en under edlig förpliktelse avgiven skriftlig försäkran att följa föreningens instruktioner.

I syfte att garantera tjänstemännens opartiskhet har i stadgarna för Sundsvalls Virkesmättningsförening intagits föreskrift, att i föreningens tjänst ej må vara anställd person, som är delägare i bolag eller företag, vilket inom föreningens verksamhetsområde driver rörelse med virke, eller som samtidigt är anställd i föreningsmedlems, trävarubolags eller trävaruhandlares tjänst, eller som själv driver virkeshandel. En liknande föreskrift återfinnes i Wermländska Inmättningsföreningens stadgar. Enligt sistnämnda stadgar äger dock föreningens styrelse efter prövning auktorisera medlems förman eller skogvaktare såsom mätare inom vedgård eller speciellt område. Jämväl stadgarna för Dalälvarnas Tumningsförening innehåller en föreskrift i ämnet, vilken dock är något mindre sträng än de för förstnämnda två föreningar i motsvarande avseende gällande bestämmelserna. Enligt sagda föreskrift må person, som är anställd i Dalälvarnas Tumningsförenings tjänst, icke inom föreningens verksamhetsområde driva rörelse med rundvirke eller samtidigt vara anställd i föreningsmedlems, trävarubolags eller trävaruhandlares tjänst, föreningens styrelse dock obetaget att i brådskande fall efter prövning såsom tummare och skrivare anställa medlems förman eller skogvaktare.

Virkesmättningsföreningarnas uppgifter.

Mätning av medlemmarnas köpvirke.

Såsom förut antytts, hava virkesmättningsföreningarna till sin huvudsakliga uppgift att verkställa mätning av virke, som inköpts av föreningarnas medlemmar. Denna uppgift har i föreningarnas stadgar utformats sålunda, att det är ej blott en rätt utan även en plikt för medlem att hos vederbörande förening begära mätning av dylikt virke.

I de olika föreningarnas stadgar har medlems skyldighet i förevarande avseende närmare bestämts. Enligt stadgarna för Wermländska Inmättningsföreningen skall sålunda allt rundvirke av gran eller furu, som medlem själv eller genom ombud för egen eller annans räkning inköpt, inmätas genom föreningens försorg. I stadgarna för Dalälvarnas Tumningsförening har medlems skyldighet härutinnan begränsats att gälla allt rundvirke av gran eller furu *inom föreningens verksamhetsområde*, som medlem på sätt nyss sagts inköpt. Stadgarna för Sundsvalls Virkesmättningsförening föreskriva, att allt köptimmer inom föreningens verksamhetsområde, som medlem inköpt på förut angivet sätt, skall inmätas genom föreningens försorg. Stadgarna för Ängermanälvens och Örnsköldsviks Tumningsföreningar innehålla i förevarande avseende, att vardera föreningens verksamhet skall bestå i att åt föreningens medlemmar intumma allt deras köptimmer samt jämväl annat till föreningen anmält virke, som för flottning levererats å eller vid vattendrag inom föreningens verksamhetsområde. I stadgarna för Ängermanälvens Tumningsförening har tillagts, att allt köptimmer, tillhörigt föreningsmedlem, inom föreningens verksamhetsområde skall ovillkorligen an-

givas till tumning av föreningen med undantag för virke, som levereras direkt till respektive förädlingsverk. Enligt stadgarna för Örnsköldsviks Tumningsförening må föreningens verksamhet utsträckas därhän, att styrelsen äger efter särskild framställning medgiva intumning i skogen av sådant virke, som icke är nedkört till vattendrag. I nära anslutning till vad sålunda föreskrivits i fråga om sistnämnda två föreningar innehålla stadgarna för Umeå och Överbottens tumningsföreningar, att vardera föreningen skall hava till verksamhet att åt föreningens medlemmar intumma allt virke, som för flottning nedföres å eller vid vattendrag, tillhörande föreningens verksamhetsområde. Föreningsmedlem äger dock rätt att själv ombesörja intumning av virke från egna fastigheter. Styrelsen för envar av föreningarna äger därjämte, i likhet med styrelsen för Örnsköldsviks Tumningsförening, att efter särskild framställning medgiva intumning i skogen av sådant virke, som icke är nedkört till vattendrag.

Stadgarna för samtliga virkesmättningsföreningar utom Ångermanälvens Tumningsförening innehålla föreskrifter om skyldighet för medlem att omedelbart efter det köp avslutats i fråga om virke, som skall inmätas av vederbörande förening, till denna anmäla virket för mätning.

Mätning av virke från medlemmarnas egna skogar och avverkningsrätter.

Såsom av den lämnade redogörelsen framgår, är virkesmättningsföreningarnas verksamhet ej begränsad till mätning av medlemmarnas köpvirke. I fråga om samtliga föreningar gäller, att vederbörande medlemmar äga att genom föreningarna erhålla mätning även av sådant virke, som medlemmarna avverkat å dem tillhöriga fastigheter eller å skogar, vartill medlemmarna förvärvat avverkningsrätt. Stadgarna för Wermländska Inmättningsföreningen innehålla i detta avseende, att medlem, som önskar genom föreningens försorg få inmätt rundvirke av gran eller furu, som han utdrivit från egna fastigheter eller inköpt på rot, äger därtill rätt samt att medlemmen för sådant fall har att därom göra framställning hos föreningens styrelse. Liknande bestämmelser hava upptagits i stadgarna för Dalälvarnas Tumningsförening och Sundsvalls Virkesmättningsförening.

I omförmälda i ärendet avgivna yttrande av Sveriges Skogsägareförbund m. fl. har uppgivits, att medlemmarna i virkesmättningsföreningarna i fråga om inmätning av virke från egna skogar eller skogar, vartill medlemmarna förvärvat avverkningsrätt, förföre olika allt efter skogarnas belägenhet i arronderingsavseende. Låge de egna skogarna i stora obrutna komplex, ernåddes ofta den billigaste och för företaget ändamålsenligaste virkesmätningen genom att företagets egen förmanspersonal verkställde densamma i sammanhang med andra dess arbetsuppgifters utförande. Vore skogarna däremot spridda på flera från varandra belägna skiften, vilka vore inblandade i andra ägares skogar, kunde det visa sig ekonomiskt fördelaktigt att mäta virket genom föreningarna.

Mätning av virke för annan än medlem.

I berörda yttrande har även uppgivits, att virkesmätningsförening i särskilda fall åtagit sig att mäta virke åt köpare, som icke varit medlem, där för föreningen företetts kontrakt å virkespartiet, i vilket intagits överenskommelse om mätningens utförande genom föreningen. Likaså hade det hänt, att enskilda virkesägare, som ännu ej tagit ställning till försäljningen av sitt virke, hemställt att få virket mätt genom virkesmätningsförening och med föreningens mättningsinstruktion som grund. Om virkespartiet legat vid allmän flottled, hade det i regel samtidigt genom föreningens försorg åsatts det på ägaren inregistrerade flottningsmärket, varefter ägaren sedermera kunnat sälja virkespartiet på föreningens tumsedlar och till köparen överlämnat dispositionen av flottningsmärket.

Vad innebär av virkesmätningsförening utförd mätning av virke?

Den mätning av virke, som ombesörjes av virkesmätningsföreningarna, avser ej blott ett uppmätande av virkets dimensioner och en därpå grundad beräkning av virkets kubikmassa utan även i regel ett bedömande av virkets beskaffenhet. I de tumningsinstruktioner, som av de särskilda föreningarna fastställts att gälla i fråga om mätningen och för vilkas innehåll i det följande närmare redogöres, meddelas ingående bestämmelser, huru de olika virkessortiment, som av respektive föreningar emottagas till mätning, skola vara beskaffade. Förekomma fel å virket, angives, i vilka fall virket skall vrakas och sålunda ej må inmätas. Medgives mätning av felaktigt virke, föreskrives — där ej felet är så obetydligt, att virket må inmätas såsom fullgott — antingen att vid beräkningen av virkets kubikmassa sådant avdrag skall göras, som svarar mot felet eller, i vissa fall, att det för virket bestämda grundpriset skall nedsättas i förhållande till den värdeminskning å virket, som föranledes av felet. Det bedömande av virkets beskaffenhet, som virkesmätningsföreningarna sålunda hava att verkställa, tillämpas ej allenast i fråga om det av respektive föreningars medlemmar inköpta virket utan i allmänhet även beträffande virke, som föreningsmedlem låtit avverka å egen fastighet eller å skog, vartill han äger avverkningsrätt. Beträffande vissa föreningar gäller dock, att vid mätning av virke, som sist angivits, avvikelse från de för mätning av köpvirke gällande regler härutinnan må efter medgivande av föreningens verkställande direktör eller annan chefs-tjänsteman äga rum.

Tillsyn å virkets behandling vid avverkningen samt å virkets uppläggning och märkning.

Enligt omförmälda tumningsinstruktioner hava virkesmätningsföreningarna jämväl vissa andra uppgifter än de förut angivna. Det ankommer sålunda å varje förening att genom sin personal dels tillse, att det virke, som skall

genom föreningen inmätas, vid avverkningen behandlats enligt de bestämmelser, som härutinnan meddelats i tumningsinstruktionen eller det rörande virket upprättade köpekontraktet, ävensom å den plats, där mätningen skall äga rum, upplagts på sätt i instruktionen eller kontraktet föreskrivits, dels ock ombesörja eller övervaka, att virket i samband med mätningen förses med föreskrivna flottnings- och andra märken, i den mån sådana ej anbragts före mätningen. Även för tumningsinstruktionernas bestämmelser härutinnan redogöres närmare i det följande.

Åtgärder för åstadkommande av enhetliga villkor i fråga om medlemmarnas inköp av virke.

En förutsättning för att tumningsinstruktionernas bestämmelser i förenämnda avseenden skola erhålla giltighet i fråga om föreningsmedlemmarnas köpvirke är, att i köpekontrakten angående sådant virke förbehåll härom införas. Med anledning härav hava ock samtliga föreningar låtit för respektive medlemmars räkning utarbета formulär till köpekontrakt, upptagande dylika förbehåll, vilka formulär av medlemmarna användas vid inköp av virke. I fråga om vissa föreningar äro medlemmarna stadgeenligt förpliktade att använda sålunda utarbetade formulär. Stadgarna för Wermäländska Inmätningföreningen och Sundsvalls Virkesmätningförening innehålla sålunda i detta avseende, att varje föreningsmedlem förbinder sig att vid avslutandet av köp av rundvirke av gran eller furu, som skall framförslas till och mottagas vid flottled, lastningsplats, järnväg eller vedgård inom Sverige eller Norge, vare sig köpet uppgöres personligen eller genom ombud för egen eller annans räkning, med säljaren upprätta kontrakt i överensstämmelse med de kontraktsformulär, som föreningens styrelse på begäran tillhandahåller, samt att ändringar eller strykningar i dessa formulär ej må ske. Enligt Dalälvarnas Tumningsförenings stadgar är föreningsmedlem underkastad en liknande skyldighet vid avslutandet av köp av rundvirke av furu eller gran inom föreningens verksamhetsområde, förutsatt att bestämmandet av försäljningsvillkoren icke beror av myndighet. I fråga om övriga föreningar innehålla ej stadgarna några uttryckliga bestämmelser i förevarande avseende, men medlemmarna hava genom särskilda avtal eller annorledes förbundit sig att vid inköp av virke använda de kontraktsformulär, som respektive föreningars styrelser låtit utarbета.

I omförmälda yttrande av Sveriges Skogsägareförbund m. fl. har rörande de av virkesmätningföreningarna utarbetade kontraktsformulären anförts:

När, såsom skedde i virkesmätningföreningarna, virke skulle inmätas av ett gemensamt organ för ett flertal skilda köpare, vore det nödvändigt, att kontrakts- och därmed även mätningbestämmelserna vore ensartade för de olika köparna. Inmätning i tumningsförening krävde sålunda, att i virkesaffärerna användes standardkontrakt med standardbestämmelser rörande inmätningen. Så skedde ock. I samtliga ådalar, där virkesmätningföreningar

arbetade, hade upprättats enhetliga kontraktstyper för de olika virkessortimenten. Föreningarnas medlemmar finge förbinda sig att använda dessa kontrakt samt finge icke göra ändringar i kontraktens mättningsbestämmelser.

Kvalitetsbestämmelserna i kontrakten hade utformats på det sätt, att de finge sägas representera de »normalkrav» på råvaran, vilka träförädlingsindustrierna i respektive ådalar måste uppställa för att kunna upprätthålla sin fabrikation. Dessa krav kunde växla i skilda landsdelar allt efter industriens skiftande ändamål, men inom en och samma ådal vore de i stort sett ensartade. Skulle visst förädlingsverk på grund av säregen eller till finare produkt syftande fabrikation vara tvunget att arbeta med råvara av högre kvalitet än den normala, finge sådant förädlingsverk genomföra skärpning av standardkontraktets kvalitetskrav men skulle då därom underrätta virkesmätningsföreningen.

Det sagda torde visa, att virkesmätningsföreningarnas verksamhet åvägbragt en betydande enhetlighet beträffande virkessortiment, kvalitetskrav och mättningsföreskrifter. I själva verket hade denna enhetlighet redan drivits så långt, som med hänsyn till träförädlingsindustriernas olikartade natur och skiftande produkter vore möjligt.

Verkan av mätning av köpvirke.

Enligt stadgarna för samtliga virkesmätningsföreningar skall av sådan förening verkställd mätning av köpvirke principiellt vara bindande för vederbörande säljare och köpare. Från denna regel gäller dock enligt stadgarna det undantag, att, sedan mätning av medlems köpvirke i vanlig ordning ägt rum och tumsedel häröver utfärdats till köparen och säljaren, envar av dessa äger att, omedelbart eller inom viss tid därefter, påkalla kontrollmätning av virket. Sådan mätning verkställs av vederbörande förenings kontrollerande personal eller, i vissa fall, av föreningens disponent eller distriktschefer. Utvisar kontrollmätningen, att virkets kubikmassa med fem procent eller mera över- eller understiger den vid första mätningen erhållna massan, skall kontrollmätningen vara gällande och läggas till grund för likviden. I annat fall skall den första mätningen gälla¹. Kostnaderna för kontrollmättnings verkställande skola regelrätt gäldas i förra fallet av vederbörande förening och i senare fallet av den, som påkallat kontrollmätningen. Sistnämnda bestämmelse gäller dock ej beträffande Dalälvarnas Tumningsförening. Enligt stadgarna för denna förening skola dylika kostnader städse bestridas av föreningen.

Genom de formulär till köpekontrakt, som fastställts av Wermländska Inmättningsföreningen och Dalälvarnas Tumningsförening, hava förenämnda bestämmelser om verkan av mätning av köpvirke såvitt angår av för-

¹ Enligt de år 1934 antagna nya stadgarna för Överbottens Tumningsförening skola dessa bestämmelser äga tillämpning allenast i fråga om mätning av massaved och props. I fråga om mätning av sågtimmer skall enligt dessa stadgar gälla, att, om det värde, som vid kontrollmätning av dylikt timmer erhålles, med fem procent eller därutöver över- eller understiger det vid den första mätningen erhållna värdet, kontrollmätningen skall lända till efterrättelse men att i annat fall den första mätningen skall gälla.

eningarna utförda dylika mätningar i viss mån modifierats. Enligt berörda formulär gäller nämligen såsom villkor för mätningens bindande verkan gentemot säljaren och köparen, att densamma ej av endera parten avbrytes. Någon liknande föreskrift återfinnes ej i de av övriga virkesmätningssammansättningar fastställda kontraktsformulären. I praktiken torde dock enahanda regel tillämpas även ifråga om dessa föreningar.

Enligt inhämtade uppgifter förekommer jämförelsevis sällan, att köpare eller säljare av virke hos virkesmätningssammansättning påkallar kontrollmätning enligt de i det föregående angivna bestämmelserna.

I samband med dessa bestämmelser hava i stadgarna för Wermländska Inmätningssammansättningen och Dalälvarnas Tumningsförening föreskrivits, att föreningarna ej ikläda sig någon ersättningsskyldighet till köpare eller säljare för genom eventuell kontrollmätning eller på annat sätt påvisad skiljaktighet vare sig i mätningssammansättningen eller i mätningssammansättningen. I stadgarna för övriga virkesmätningssammansättningar har såsom allmän regel föreskrivits, att föreningarna ej ikläda sig någon ersättningsskyldighet till leverantör eller köpare.

Fortlöpande kontroll å mätningen.

Såsom i det föregående antytts, hava samtliga virkesmätningssammansättningar jämväl anordnat en fortlöpande kontroll å respektive mätarlags arbete, vilken kontroll i huvudsak ombesörjes av särskilda tjänstemän, kontrollanter (kontrolltummare). Ifrågavarande kontroll sker på det sätt, att enligt anvisningar av vederbörande distriktschefer eller andra chefstjänstemän vissa av respektive mätarlag inmätta virkespartier göras till föremål för ny mätning genom kontrollanter. Då mätarna ej på förhand äga kännedom om vilka virkespartier komma att kontrollmätas, innebär denna anordning, att viss kontroll utövas å mätarlagens arbete i dess helhet.

I förenämnda av Sveriges Skogsägareförbund m. fl. avgivna yttrande har uppgivits, att enligt statistiken över kontrollmätningarna hos de särskilda virkesmätningssammansättningarna dessa mätningar i fråga om resultatet allenast obetydligt skilde sig från de först verkställda mätningarna samt att dessa skiljaktigheter regelrätt innebure, att vid kontrollmätningarna det inmätta virkets kubikmassa upptoges lägre än vid de första mätningarna.

För kontrollmätningarnas omfattning hos de särskilda föreningarna under senare år och resultatet av dessa mätningar lämnas i det följande närmare redogörelse.

Det huvudsakliga innehållet av virkesmätningsföreningarnas tumningsinstruktioner.

Antalet instruktioner och de frågor, som däri behandlas.

Såsom förut berörts, hava virkesmätningsföreningarna fastställt särskilda tumningsinstruktioner, avsedda att tillämpas i föreningarnas mättningsverksamhet.

Ängermanälvens, Örnsköldsviks, Umeå och Överbottens tumningsföreningar hava antagit en gemensam tumningsinstruktion, i det följande benämnd tumningsinstruktionen för övre Norrland, vilken instruktion tillkommit genom samarbete mellan representanter för domänverket och vissa större virkesköpare inom föreningarnas verksamhetsområden och som tillämpas, förutom av föreningarna, jämväl av domänverket. Vad angår Wermländska Inmättningsföreningen, Dalälvarnas Tumningsförening och Sundsvalls Virkesmätningsförening har envar av dessa föreningar antagit sin särskilda tumningsinstruktion.

Förutom i nämnda tumningsinstruktioner meddelas bestämmelser om ifrågavarande mättningsverksamhet i de tjänstgöringsreglementen, som de särskilda föreningarna meddelat för sin mättningspersonal.

Tumningsinstruktionerna upptaga, såsom förut antytts, föreskrifter ej allenast rörande mätning av virke utan även i vissa andra avseenden. De i instruktionerna inrymda föreskrifterna kunna efter arten av de ämnen, som däri behandlas, uppdelas i sju olika grupper, avseende:

- 1) virkets behandling vid avverkningen,
- 2) virkets uppläggning och hållande i beredskap för mätning,
- 3) måttenheter och sättet för den egentliga mätningens verkställande,
- 4) virkets beskaffenhet och dess behandling för fel vid mätningen,
- 5) virkets märkning,
- 6) upprättande av tumsedlar samt
- 7) särskilda frågor rörande mättningsförfarandet m. m.

Instruktionernas innehåll i olika frågor.

De i tumningsinstruktionerna upptagna bestämmelserna rörande virkets behandling vid avverkningen innehålla föreskrifter om virkets aptering, kapning, barkning och kvistning m. m. Föreskrifterna äsyfta, att virket vid avverkningen behandlas på det sätt, som med hänsyn till virkets flottning och förädling är mest ändamålsenligt. Kompletterande bestämmelser i dessa ämnen meddelas understundom i respektive leveranskontrakt.

Virkets behandling vid avverkningen.

Tumningsinstruktionerna förutsätta, att mätning av virke i regel äger rum vid vattendrag eller sjö eller vid järnvägsstation eller allmän väg. I anslutning härtill innehålla instruktionerna bestämmelser, huru virket skall

Virkets uppläggning och hållande i beredskap för mätning.

uppläggas å de platser, där mätning sålunda må äga rum, samt huru virket där skall hållas i beredskap för mätning. Bestämmelserna hava väsentligen till ändamål att trygga, att virket å nämnda platser upplägges på sådant sätt, att virket ej förstöres eller skadas, ävensom att virket hålles fritt från snö och is och att i övrigt sådana åtgärder med virket vidtagas, att mätningen därav underlättas. I fråga om virke, som skall flottas, åsyfta bestämmelserna därjämte, att virket lägges fritt utsatt för sol och vind och i övrigt underkastas sådan behandling, att virket med säkerhet kan antagas flyta fram till sin bestämelseort.

*Måttenheter
och sättet för
den egentliga
mätningens
verkställande.*

I fråga om måttenheter upptaga tumningsinstruktionerna i viss mån varierande bestämmelser. Instruktionen för övre Norrland föreskriver härutinnan, att tumningen skall verkställas i engelskt mått, d. v. s. i engelska fot och tum. I instruktionen för Sundsvalls Virkesmätningsförening stadgas, att virkets längd skall mätas i alnar, under det diametermåtten enligt instruktionen skola upptagas i tum. Med alnar och tum åsyftas även i detta fall engelska mått. Instruktionen för Dalälvarnas Tumningsförening innehåller allenast, att inmätningen skall verkställas i det mått kontraktet föreskriver. Av det formulär till leveranskontrakt, som utarbetats av föreningens styrelse rörande virke på vattendrag, framgår, att inmätningen verkställas i engelskt mått i fråga om sågtimmer och i metermått i fråga om pappers- och kolved. Vad slutligen angår Wermländska Inmättningsföreningen innehåller instruktionen uttryckliga bestämmelser i förevarande avseende allenast så vitt angår pappersved. Enligt instruktionen skall i fråga om dylik ved, som mätes i fast mått (slanpappersved), mätningen ske antingen i engelskt eller metermått, beroende på kontraktsföreskrift, under det beträffande pappersved, som mätes i travat mått, (travad pappersved), mätningen skall verkställas i metermått. I fråga om sågtimmer framgår av det av föreningens styrelse fastställda formuläret till leveranskontrakt, att mätningen av dylikt timmer sker i engelskt mått.

Jämväl i fråga om sättet för den egentliga mätningens verkställande förete tumningsinstruktionerna vissa skiljaktigheter.

Enligt instruktionen för övre Norrland gäller härutinnan, att stockens diameter skall mätas, med fullt avdrag för bark, i hela och halva tum till och med $10\frac{1}{2}$ tum samt i hela tum från och med 11 till och med 18 tum samt att stockens längd skall upptagas i hela fot. Virket skall innehålla fulla mått till såväl diameter som längd med eventuellt föreskriven stötmån. Beträffande diametermåttets tagande stadgas, att detta mått vid tumning av sågtimmer, fanérvirke och slipersämnen skall tagas 6 tum in på stockens lillända — dock att, där stocken är smalare på något ställe, måttet skall tagas därstädes — samt att tumning av massaved, props och kolved m. m. verkställas i stockens lillända. Å virke, som är ovalt, tages verkliga medel-

diametern. Med avseende å längdmätningen föreskrives, att vid dylik mätning fällskyran skall avräknas i den mån densamma inverkar på sågutbytet.

Instruktionen för Sundsvalls Virkesmätningssällskapet innehåller liknande bestämmelser i ämnet, dock med den avvikelse att enligt denna instruktion varje stock skall utöver bestämd längd hålla en fots stötmån samt att, där fällskyra finnes, längdmåttet städse skall tagas från fällskyrans övre kant. För att mätning av stock må äga rum skall den i regel hålla en längd av minst 7 alnar (utom stötfot).

Instruktionen för Dalälvarnas Tumningsförening upptager särskilda bestämmelser för inmätning i fast och inmätning i löst mått. I fråga om inmätning i *fast* mått, vilken metod tillämpas i fråga om sågtimmer och slipersämnen, föreskriver instruktionen, att längdmåttet skall därvid å felfritt timmer tagas på kortaste avståndet mellan stockens ändtyr, stötmån och fällskyra oräknade, samt att timret alltid skall hålla minst 4 tums övermål, vilket ej får inräknas i längden. Diametermåttet skall vid dylik inmätning tagas med klave 4 tum från toppändan, såvida stocken vid detta mätningställe på grund av kvistvarv eller skador icke är grövre än längre in, i vilket fall klavning sker på det smalare stället. Förekomma stockar med grenad topp, tages måttet på den grövre toppgrenen, såvida avkortning ej bör ske. För torrtimmer tages måttet inom ytan och för s. k. syrtall och syrgran på frisk och fast yta. Måttet skall alltid tagas på bar och frisk ved samt å felfritt timmer på mötande kant, varmed förstås det läge, stocken av sig själv vid utslagning eller omrullning intager. På tydligt ovala stockar tages medeldiametern efter korsmätning. Diametern tages genom sänkning till närmaste hel- eller halvtum t. o. m. 12 tum och vid högre tumtal genom sänkning till närmaste heltum, dock att $12\frac{3}{4}$ tum upptagas till 13 tum o. s. v. Enligt det av föreningen fastställda formuläret till leveranskontrakt rörande virke på vattendrag skall längdmåttet å felfritt timmer upptagas i fulla engelska fot. — Beträffande inmätning i *löst* mått, vilken mätningssätt tillämpas i fråga om alla sortiment av ved, föreskrives, att veden före inmätningen skall sorteras och antalet bitar i vältan uppräknas. Sekunda virke såsom krokvoxen, undermålig, röt-skadad och annan felaktig ved, kolved och vrak må ej sammanblandas med prima ved utan bör läggas i särskilda vältor. Mätning av vältans höjd skall ske med mätsticka, längd och bredd med stålband. Längden upptages i meter och fulla decimeter, höjden och bredden i meter och fulla centimeter. Höjden undersökes på ungefär varannan meter av vältans längd och på båda sidor av densamma. Medeltalet av dessa mått utgör vältans höjd. För eventuellt befintliga tomrum, förorsakade av dålig uppläggning, kvistning eller barkning, samt för is och snö inuti vältan göres avdrag på höjdmåttet i förhållande därtill.

Instruktionen för Wermländska Inmätningssällskapet upptager särskilda bestämmelser om inmätning av timmer och pappersved. Enligt instruktionen gäller i fråga om inmätning av *timmer*, att längdmåttet i regel skall

tagas från roten, innanför snedhugget på stocken, om denna icke är jämn-sågad, och räknas efter antalet fulla engelska fot samt att varje stock skall utöver inmätta längden hava en justeringsmån av 3 engelska tum. Tumningen skall alltid ske en engelsk fot från toppändan, oberoende av justeringsmåns längd, såvida ej stocken är smalare längre in, i vilket fall måttet tages på smalaste stället. Tumningen verkställs i fjärdedels engelska tum, vilket mått räknas för fullt, först när strecket å klaven är väl synligt. Måttet tages alltid å frisk ved under bark och å felfritt timmer på mötande kant. För ovala stockar upptages efter mätning på högsta och lägsta kant medeldiametern. Inmätning av *pappersved* skall enligt instruktionen ske antingen i fast eller i travat mått. Ved, som inmätes i fast mått, benämnes slanpappersved och utgöres av slansulfitved eller slansulfatved. Slansulfitved skall enligt instruktionen hava en minsta toppdiameter av 3 engelska tum och i regel en största mittdiameter av 10 engelska tum, allt inom bark. Motsvarande mått för slansulfatved äro $2\frac{1}{2}$ och 10 engelska tum. Travad pappersved indelas i fullmålig och undermålig, av vilka slag det förra skall hålla en toppdiameter av minst 10 centimeter och det senare en toppdiameter av minst 8 centimeter, allt inom bark. — I fråga om inmätning av slanpappersved gäller, att dylik inmätning skall ske på mitten på bar ved och i fjärdedels engelska tum eller hel centimeter, vilket mått räknas för fullt, först när strecket å klaven är väl synligt. Veden skall mätas som den ligger, mätaren dock obetaget att före måttets tagande vända stocken för undersökning. Längdmåttet skall, i likhet med vad som gäller för timmer, i regel tagas från roten, innanför snedhugget på stocken, om denna icke är jämn-sågad, samt räknas efter antalet fulla engelska fot respektive fulla halvmeterslängder. Beträffande inmätning av travad pappersved upptager instruktionen i huvudsak samma bestämmelser, som enligt instruktionen för Dalälvarnas Tumningsförening gälla för inmätning i löst mått.

*Virkets be-
skaffenhet och
behandling
för fel.*

De föreskrifter i tumningsinstruktionerna, som för köpare och säljare av virke äga den största betydelsen, äro de, som angiva virkets beskaffenhet samt huru virket vid mätningen skall behandlas för fel. Även i detta avseende upptaga de skilda instruktionerna delvis olika bestämmelser.

I instruktionen för övre Norrland indelas de olika virkessortimenten med hänsyn till behandlingen för fel i följande slag: 1) sågtimmer, 2) fanérvirke, 3) massaved, 4) props- och sparrännen, 5) slipers samt 6) kol- och brännved. I det följande redogöres för de viktigare av de bestämmelser, som i förevarande avseende meddelats i fråga om sågtimmer och massaved.

Beträffande dessa virkesslag gälla olika bestämmelser i förevarande ämne, allteftersom virket är rått eller torrt. Till torrt virke hänföres sådant, som huggits av på rot död skog, däri inbegripet s. k. segvirke.

I fråga om *rått sågtimmer* särskiljas de fel, som vid mätningen skola beaktas, i kvantitets- och kvalitetsfel. De förra äro sådana, som förorsaka

minskning i virkets kvantitativa utbyte och för vilka avdrag å längd eller diameter skola göras i förhållande till felens omfattning. Kvalitetsfelen åter avse sådana fel, som förorsaka, att timret lämnar sågutbyte av sämre kvalitet än osorterad vara och för vilka avdrag skola göras i förhållande till den värdeminskning, som uppstår till följd av den sämre kvaliteten.

Kvantitetsfel, vilka i fråga om rätt sågtimmer föranleda avtumning i längd, äro sådana, som medföra justering (kapning) av sågutbytet. Såsom dylika fel angivas röta, ljud vid roten, vissa slag av sprötkvist, rotangar, tvärkrok i stockändan samt större jämnkrok i en led än 1 tum för varje 5-fot av stockens längd. Avtumning för dylika fel skall göras med ledning av en vid instruktionen fogad kvantitetstabell, vilken för sågtimmer av skilda dimensioner angiver sågutbytets olika poster och beträffande varje post upptager, dels huru stor procentandel av stockens totalvärde posten motsvarar dels ock huru mycket en eller flera å posten avkortade löpfot motsvara i timmerfot. Beträffande tabellens tillämpning föreskrives i instruktionen, att 0·5 till och med 1·4 timmerfots sammanlagd avkortning enligt tabellen vid mätningen föranleder 1 fots avtumning, 1·5 till och med 2·4 timmerfots sammanlagd avkortning 2 fots avtumning o. s. v. — Kvantitetsfel, vilka beträffande rätt sågtimmer föranleda avtumning å diameter, äro sådana fel, vilka medföra nedkantning av huvudutbytet. Såsom exempel å dylika fel angivas slängkrokar, stamljud och andra ytskador. Även dylik avtumning skall enligt instruktionen ske med ledning av nämnda kvantitetstabell.

Till kvalitetsfel å rätt sågtimmer hänföras i instruktionen sådana fel, som föranleda sågutbytets nedsortering helt eller delvis från osorterad vara till kvintakvalitet (V) eller utskottskvalitet (VI). Såsom dylika fel upptagas i instruktionen märgsprickor och andra sprickor, dock ej solsprickor, synliga kvistar, som föranleda V eller VI, fasta rötter och tjurved, som föranleda dylik kvalitet, stockblånad och vattved. Ifrågavarande fel behandlas i den mån de beröra sågutbytet genom en procentuell värdenedsättning av utbytet, på sätt närmare anges i en vid instruktionen fogad kvalitetstabell. Enligt denna tabell, som i fråga om sågtimmer av skilda dimensioner angiver värdeminskningen beträffande de olika posterna av sågutbytet särskilt för V och särskilt för VI, utgör värdeminskningen i fråga om totala sågutbytet av varje stock 25 procent för V och 60—100 procent för VI. Sådana fel i stockens ända, som vid sågningen per längdenhet nedsätta centrumutbytet till utskottskvalitet eller totala sågutbytet till mindre än hälften, må ej vidhänga stocken utan skola bortkapas före mätningen. Äro felen av sådan beskaffenhet, att de ej genom kapning kunna begränsas, skall stocken vrakas.

Torrt sågtimmer skall enligt instruktionen vara fritt från röta och större sprickor. Vid behandling av krok å sådant timmer skall, enär kroksågning ej kan förekomma, iakttagas, att avtumning göres i den mån kroken inverkar på sågutbytet.

Massaved indelas i tumningsinstruktionen i fyra olika klasser, nämligen

1) rå sulfit- och slipved, 2) torr sulfit- och slipved, 3) rå sulfatved och 4) torr sulfatved. Till sulfit- och slipved må enligt instruktionen intummas allenast gran, till sulfatved såväl furu som gran. — *Rå sulfit- och slipved* skall vara felfri och nöjaktigt rak. Undantag medges dock för följande fel, nämligen sidliggande mindre fel, tjurved, som på någon del av stocken upptager högst en fjärdedel av genomskärningsytan, källved (rotkäll), om denna har mörk struktur, tvärkrok, skador, som uppstått genom olämplig uppläggning av vår- och sommarhugget virke, samt invallade barkrester (klykor bortkapas) och särskilt stora och tät sittande kvistar. För fel, som nu sagts, skall avdrag i regel göras å längd, dock att avdrag ej göres för ytligt liggande blåyta. Äro felen större, skall stocken före intumningen kapas. Stock, i vilken förekommer barkdragande kvist i större omfattning, intummas ej som sulfit- eller slipved. — *Torr sulfit- och slipved* skall vara kapad frisk och fri från foskig ytved samt må vara endast obetydligt sprucken. — *Rå sulfatved* skall vara felfri och nöjaktigt rak. Undantag medges dock för följande fel, nämligen röta, mörk rotkäll eller tjurved, som ej på något ställe överstiger fjärdedelen av stockens genomskärningsyta, brand- och stamljud i den mån de inverka på utbytet (sotiga ljud skola före intumning befrias från sot- eller kolrester), invallade barkrester och stora kvistar i varv, törvedsbildning, i den mån den ej lämpligen kan bortkapas. För fel, som nu sagts, skall avdrag i regel göras å längd. För vattved och blånad göres intet avdrag. Äro felen större, skall stocken före intumningen kapas. — *Torr sulfatved* skall vara kapad frisk. Som frisk ved räknas icke s. k. rödved. Tumning verkställes utanpå hård blåyta men inom foskig ytved, som ej må omfatta större del än en sjättedel av stockens diameter. — I fråga om all sulfit-, slip- och sulfatved gäller, att ved, som är starkt krokig (vaggmedar), eller innehåller genomgående tjuka eller fel i större utsträckning än för vilka avkortning medgivits, skall vrakas.

I den av Sundsvalls Virkesmätningsförening antagna instruktionen indelas de olika virkessortimenten med hänsyn till behandlingen för fel i följande grupper 1) friskt sågtimmer, 2) torrt sågtimmer, 3) friskt papperstimmer, 4) torrt papperstimmer, 5) bjälkar och sparrar, 6) propsvirke, 7) virke av högst 11 fots längd och 8) rötskadad ved. I det följande redogöres för de viktigare av de bestämmelser, som i förevarande ämne meddelats i fråga om förstnämnda fyra grupper.

Vid inmätning av *friskt sågtimmer* skall iakttagas, att för krökar skäligen nedsättning i timrets längd skall göras, därest efter nedsättningen stocken ändock uppnår 7 alnar (utom stötfot) men att i annat fall avdrag skall ske å diametern. För långkrökar, vilkas högsta båghöjd ej överstiger $\frac{3}{4}$ tum per aln, göres intet avdrag. För långkrökar, vilkas båghöjd överstiger $\frac{3}{4}$ tum men icke $1\frac{1}{8}$ tum per aln, göres avdrag å diametern med 1 tum. Stockar med långkrökar överstigande $1\frac{1}{8}$ tum per aln samt stockar med tvärkrökar eller med väsentliga krökar åt två håll inmätas icke såsom såg-

timmer. För (friska) brandlyror göres avdrag å längden i den mån lyran inverkar på huvuddimensionen. Å sågtimmer, behäftat med märgsprickor, stämpelröta samt lagrings- och andra skador, skall nedsättning göras å stockens diameter i förhållande till skadornas omfattning. Beträffande röta i övrigt föreskrives, att toppröta kortas, där den slutar, att å stockar om 8 tum och därunder i lilländan hela den rötskadade delen av stockens längd avkortas, att å grövre stocker, behäftade med rotröta, nedsättning skall, därest rötan icke överstiger en tredjedel av diametern, äga rum med två tredjedelar av rötans längd, såvida stocken ändock uppnår 7 alnar (utom stötmån), men att stockar behäftade med hål eller lösröta till större grad än en tredjedel av rotändans diameter ej må inmätas, förrän de kapats. — I fråga om *torrt sågtimmer* gäller, att dylikt timmer skall mätas inom ytan, fullt utbildad blåytering däri inbegripen, att större sprickor ej må förekomma samt att för krökar, brandlyror och röta enahanda nedsättning skall göras som för friskt sågtimmer. — I fråga om *friskt papperstimmer* gälla olika bestämmelser allteftersom timret är av gran eller furu. Beträffande dylikt timmer av *gran* göres intet avdrag för långkrökar, under det avdrag skall göras i fråga om tvärkrok utan röta för tvärkrokens omfattning och ifråga om friskt brandljud med en tredjedel av lyrans längd. Beträffande röta i sådant timmer gälla samma föreskrifter som beträffande röta i friskt sågtimmer, dock att dimensioner, hållande 5 tum och därunder i lilländan, måste vara fullt friska. I fråga om friskt papperstimmer av *furu* föreskrives, att långkrökar få inmätas, såvida ej båghöjden överstiger 20 tum, att slängkrökar, tvärkrökar av mindre omfattning och sprickor få förekomma, att röta skall behandlas i förhållande till rötans kubikmassa — dock med iakttagande att, där till följd av röta kortning skulle behöva göras till större utsträckning än en tredjedel av stockens längd, densamma skall vrakas — samt att lyror, ljud och övriga skador skola behandlas i förhållande till skadans inverkan på massautbytet. — Slutligen stadgas i fråga om *torrt papperstimmer*, att röta i sådant timmer ej får förekomma.

Instruktionen för tummare och skrivare vid Dalälvarnas Tumningsför-
ening innehåller olika bestämmelser i förevarande avseende, allteftersom
fråga är om virke, som enligt instruktionen skall inmätas i fast eller löst
mått.

Rörande allt virke, som skall inmätas i *fast mått*, föreskrives, att allt
timmer med 6—7 tums topp skall vara rakt och felfritt samt att stockar
med större långkrökar än 4 tum på 15 fot, 5 tum på 17 fot o. s. v. med
1 tums ökning av kroken för varje ytterligare 2 fot ej mottagas. Därjämte
upptager instruktionen särskilda bestämmelser i ämnet för de olika virkes-
sortiment, med avseende varå inmätning i fast mått skall tillämpas. Be-
träffande rått och torrt sågtimmer föreskrives bl. a., följande: *Rått sågtim-
mer* skall vara hugget i kontraktsevenlig tid. För skador göres avkortning
på diameter eller längd i förhållande till desammas inverkan på det nor-

mala sågutbytet. Således avkortas på diametern sågtimmer, behäftat med lyror, brandljud, lång- och slängkrökar, kvistvarv, grövre kvistar, röt- och svartkvistar, märgsprickor, inskav, inhugg och vissa rötskador. Sågtimmer, behäftat med kortare lyror och krökar i rot och topp, rötskador och inhugg med yxa i ändarna, avkortas på längden. Skulle avkortning på längden föranleda, att stocken kommer i en annan flottningsklass, göres motsvarande avkortning på diametern, om stockens toppdiameter detta medgiver. Göres avkortning från toppändan, klavas stocken innanför avkortningsstället. Om skador i sågtimret förorsaka sågutbytets nedsortering till kvintakvalitet, avdrages intill 30 procent av stockens kubikmassa och, om sågutbytet lämnar utskottskvalitet, avdrages intill 50 procent. Fasta rötskador och röt-kvistar giva anledning till virkets nedsortering till utskott. Mycket kvistiga toppstockar av furu skola apteras och inmätas såsom slipersämnen eller sulfatved. Om timmerunderlag bestå av felaktigt virke, vrakas dessa, såvida ej desamma av säljaren nöjaktigt uppvisas. — *Torrt sågtimmer* bestraffas för krökar, lyror och rotröta i kärnveden efter samma principer, som gälla för rått sågtimmer. Större sprickor och röta få icke förekomma i kärnveden. Har kärnveden på grund av ålder övergått till röta, skall stocken vrakas.

Rörande virke, som skall inmätas i *löst mått*, gäller såsom allmän regel, att ved, som ej håller föreskriven längd, ej emottages, dock med undantag för kasserade slipersämnen, som inlagts i sulfat- eller kolvedsvältor. I fråga om dylika ämnen skall dock avdrag göras för felande längd. Härförutom meddelas i instruktionen även beträffande här avsett virke särskilda bestämmelser för olika virkessortiment. I fråga om sulfit- och sulfatved stadgas följande: *Prima sulfitved av gran* skall vara huggen i kontraktsevenlig tid, apterad i 3-meters längder, jämnsågad i ändarna, utan fällkam, flottbar, väl kvistad, rak, okluven, frisk och alltså fri från stam- och lagringsröta, utan tjurbildningar, blåyta, lyror, yxhugg, större sprickor och grövre kvistknölar samt helbarkad. Torrt virke av skog, som torkat på rot, emottages som prima ved, därest detsamma har fast vit ved samt i övrigt noga fyller alla de kvalitetsfordringar, som angivits för den färska veden. Minsta toppdiametern skall vara 4 engelska tum. — *Sekunda sulfitved av gran* skall vara apterad i 3-meters längder, jämnsågad i ändarna, flottbar, väl kvistad samt helbarkad. Långkrokig ved godkännes, om den är lagd ovanpå vältan och ej förorsakar tomrum. Stockar med tvärkrökar eller klykor emottagas icke. Torrt virke emottages, för såvitt det fyller kvalitetsfordringarna för den färska veden. Nedanstående skador å veden äro alltså tillåtna: tjurbildningar, lyror, blåyta, sprickor och röta, vilken senare dock ej får vara genomgående och ej heller av större utsträckning än att, om rötan tänkes sammanförd till en cirkelyta, dennas diameter ej överstiger 40 procent av hela stockens diameter i samma ända. Minsta toppdiameter skall vara 3 1/2 engelska tum för rötfri ved, eljest 5 engelska tum. — *Prima sulfatved av råfuru* skall vara huggen i kontraktsevenlig tid, apterad i 3-meters längder,

jämnsågad i ändarna, utan fällkam, flottbar, väl kvistad, rak, helbarkad, okluven, frisk och alltså fri från röta och grövre kvistknölar. Minsta toppdiametern skall vara 4 engelska tum. — *Sekunda sulfatved av furu eller gran, rå eller torr*, skall vara apterad i 3-meters längder, jämnsågad i ändarna, utan fällkam, flottbar, väl kvistad, okluven och helbarkad. Brandskadat virke emottages såsom sekunda sulfatved men får ej vara behäftat med kol- eller sotrester. Röta får förekomma, dock ej genomgående och ej av större omfattning än som enligt vad ovan angivits gäller för sekunda sulfitved av gran. För ytröta skall avdrag göras och avräknas från kubikmassan. Långkrokig ved emottages, om den är lagd ovanpå vältan och ej förorsakar tomrum. Minsta toppdiametern skall vara $3\frac{1}{2}$ engelska tum, mätt på fast användbar ved, eljest 5 engelska tum.

Jämväl i instruktionen för mätare och skrivare vid Wermländska Inmätningssällskapet meddelas skilda bestämmelser i förevarande avseende för olika virkessortiment.

I fråga om *sågtimmer* gäller, att timret skall vara av fullgod beskaffenhet, friskt, väl kvistat och, därest ej annan barkning föreskrivits och reglemente för allmän flottled ej annorlunda medgiver, helbarkat, fritt från röta, blånad, röt- och torrkvistar, större kvistar och kvistknölar, lyror, vädersprickor, torrved, yxhugg, sprinthål, spjälkningar och andra felaktigheter, jämnsågat i ändarna samt apterat i för ögat raka längder. Jämna långkrokar, som kunna kroksågas, betraktas icke som fel, om stocklängden är minst 13 fot samt sidoförskjutningen av stockens mittlinje ej överstiger vissa angivna tumtal, olika för skilda stocklängder. Felaktigt eller krokigt timmer skall inmätas på det sätt, att nedsättning av stockens längd eller diameter sker i förhållande till skadans uppskattade inverkan på beräknade sågutbytet ur stocken. Är timmer underhaltigt för sågning, är fri och obehindrad vrakning tillåten. Såsom sådant timmer anses timmerstock, som till följd av skada eller kvistighet av mätaren beräknas vid sågning lämna huvudsakligen utskottsvirke. Stock, som på grund av kvistighet av mätaren beräknas lämna i huvudsak sågutbyte av V sorts kvalitet, hänföres till kvintatimmer och upptages i särskild tumsedel. (I vilka fall kvistighet medför stockens hänförande till kvintatimmer, anges närmare i instruktionen.) På det kvantitativa sågutbytet inverkan fel skall dessförinnan behandlas på vanligt sätt. Säljaren äger dock rätt att fransortera och behålla underhaltig timmerstock ävensom stock, vars kvalitet vid mätningen giver anledning till nedsättning. Torrt sågtimmer, varmed förstås på rot torkat timmer, skall inmätas på frisk eller hård ved. Sådant timmer motages, endast då mätningssällskapet så medgiver.

Beträffande *pappersved* föreskrives, att dylik ved skall vara hel- eller savbarkad, jämnsågad i båda ändarna, utan fällkam, väl kvistad, okluven, och utan yxhugg, sot och kolrester. Härförutom meddelas i instruktionen vissa särskilda bestämmelser i förevarande avseende för olika slag av pap-

persved, nämligen slansulfitved, slansulfatved, travad sulfitved och travad sulfatved. — Enligt instruktionen skall sulfitved vara av gran, sulfatved av furu eller gran. Ståndtorr sulfitved skall hava fast vit ved utan maskhål för att kunna mottagas. All travad pappersved skall vara med såg jämnkapad i föreskrivna längder. — *Slansulfitved* särskiljes enligt instruktionen vid inmätningen i kvaliteterna A och B. Ved av kvalitet A skall vara huggen leveransvintern, tidigast nästföregående höst och ej senare än den 1 april; ved av kvalitet B skall vara huggen under den senast förlutna sommaren (dock ej under juli, augusti eller september månader) eller under nästföregående vinter. För båda kvaliteterna gäller, att såsom leveransgill (felfri) ved emottages 1) ved med jämn långkrok, ej behäftad med nämnvärd tjurbildning, och sådan rötfri, mindre tvärkrok, som efter kapning är att hänföra till leveransgill ändkrok; 2) ved med sådana mindre barkslag i ytan, ytrötor, lyror, ändkrokar eller annan ojämnhet i veden, att ingen nämnvärd vedförlust eller svårighet och ökad kostnad vid förekommande maskin- eller trumbarkning med efterföljande avsyningsbarkning uppstår; samt 3) ved med helt obetydlig innanröta av exempelvis penngrov omfattning eller smärre fläckar = färgning från lumpad eller i roten sittande röta. För kvalitet B gäller särskilt, att sådan mindre blåyta, som uppkommit efter avverkningen, godtages, om veden i övrigt är frisk. Mindre lager-skada, som uppkommit efter huggningen och ej ingått i rötstadium, tolereras. — Enligt instruktionen kan emellertid slansulfitved mottagas, även om den ej fyller nyss angivna fordringar, men vid inmätningen skall i sådant fall behandling och avkortning ske för felaktiga delar, vilken avkortning sker på längden. Dock skall såsom ej mottagningsbar slansulfitved betraktas ved med genomgående röta, torr ved med ytröta, ved med lager-röta, ved med kvistknölar, ved med ett eller flera slag av fel, föranledande mera än tvenne avkortningar på samma slana, ved med fel, omfattande mera än en fjärdedel av slanans längd, ved med större sprickor, ved med sot och kolrester, hårt spjälkad ved samt ved, som befaras sjunka under flottningen. — Såsom leveransgill (felfri) *slansulfatved* emottages utan avkortning ved med sådana mindre fel, som godkännas i fråga om sulfitved kvaliteterna A och B, ved med tjurbildning, blåyta, större sprickor, mindre kvistknölar, mindre rotsvulster och lindrig lagerröta. Är veden rötskadad med inröta, avkortas den på längden, så att den avringade delens friska ved anses motsvara kubikinnehållet av rötan i den inmätta delen. Torr ved med ytröta skall inmätas på frisk eller hård ved utan avdrag på längden, sedan dessförinnan ytrötan avlägsnats runt stockens mitt till 2 engelska fots längd. — Som ej mottagningsbar slansulfatved betraktas ved med större kvistknölar, ved med fel motsvarande mera än en tredjedel av slanans massa, ved med sot och kolrester samt ved, som befaras sjunka under flottningen. — *Travad sulfitved* särskiljes vid inmätningen i två kvaliteter, för vilka gälla samma bestämmelser som för slansulfitved kvaliteterna A och B. Där mätningssamman mätningen medger mottagning till viss kvantitet av ej kontraktssenlig travad

sulfitved, skall dock i fråga om envar av sagda kvaliteter såsom mottagningsbar ved räknas frisk, felfri ved med toppdiameter under 10 till och med 8 centimeter inom bark, fullmålig men rötskadad ved (dock ej genomgående röta, torr ved med ytröta eller röta omfattande mer än en fjärdedel av stockändans yta), ved med blåyta (dock ej ståndblånad), mindre långkrok lagd ovanpå stapeln, mindre tjurbildning, mindre lyror och mindre rotsvulster. — Såsom ej mottagningsbar travad sulfitved betraktas ved med genomgående röta, torr ved med ytröta, röta omfattande mer än en fjärdedel av stockändans yta, ved med lagerröta, kvistknölar, större krokar, större tjurbildning, större lyror, större sprickor, klykor, större rotsvulster, ved med sot och kolrester, ved med mer än *ett* fel i samma stock, hårt spjälkad ved, felaktig undermålig ved samt ved med toppdiameter under 8 centimeter. — Även *travad sulfatved* särskiljes vid inmätningen i två kvaliteter, kvalitet A, omfattande prima travad sulfatved av furu, och kvalitet B, omfattande sekunda travad sulfatved av furu eller gran. I kvalitet A tolereras blåyta, mindre tjurbildning, friska lyror, större sprickor, mindre kvistknölar, klykor och rotsvulster. I kvalitet B tolereras frisk, felfri ved med toppdiameter under 10 till och med 8 centimeter inom bark, fullmålig rötskadad ved, torr ved med fast ytröta, lagerröta (dock ej röta i något fall omfattande mer än en fjärdedel av stockändans yta), ved med mindre långkrok, lagd ovanpå stapeln, ved med större tjurbildning och större kvistknölar. Stapel, i vilken förekommer röta utöver 15 procent, mottages icke med mindre utsortering av den överskjutande procenten röta dessförinnan skett. — Där mättingsanmälan i fråga om ved av kvalitet A medgiver mottagning till viss kvantitet av ej kontraktsevenlig ved, skall dock såsom mottagningsbar ved beträffande denna kvalitet räknas ved av kvalitet B. — Såsom ej mottagningsbar travad sulfatved betraktas torr ved med lös ytröta, ved med röta omfattande mer än en fjärdedel av stockändans yta, större krokar, ved med sot och kolrester, ved med mer än *ett* fel i samma stock, hårt spjälkad ved, felaktig undermålig ved samt ved med toppdiameter under 8 centimeter. — I fråga om all travad pappersved gäller att, där vid inmätningen i staplarna förekommer ej kontraktsevenlig ved utöver mättingsanmälan's bestämmelser, vrak eller ej kontraherade sortiment, sådan ved tillfaller köparen utan ersättning.

De i tumningsinstruktionerna upptagna bestämmelserna angående virkets märkning innebära, dels att virke, som varit föremål för mätning, skall utmärkas, så att det kan särskiljas från ej inmätt virke, dels att dylikt virke, som vid mätningen behandlats för fel, skall förseas med märken, utvisande vilken nedtumning å virkets längd eller diameter eller nedsättning i virkets värde med hänsyn till förekommande fel ägt rum eller att virket vid mätningen vrakats, dels ock att virke, som är avsett att flottas, senast vid mätningen skall förseas med föreskrivna flottningsmärken.

Virkets märkning.

I fråga om virkets märkning för utvisande av den behandling för fel,

som virket vid mätningen undergått, stadgas i tumningsinstruktionen för övre Norrland, att vid sådant avdrag för skador, som göres medelst avkortning å stockens längd, skall med behandlingsyxan i stockens rotända inslås ett märke för varje avkortad fot samt att avtumning å stockens diameter skall markeras med ett märke i stockens lillända för varje avkortad halvtum. Vid nedsättning av stockens värde enligt kvalitetstabellen skall med procentyxan i stockens lillända inslås ett märke för varje 5-procentavdrag. Vrakade stockar skola enligt instruktionen märkas med »vrak» i båda ändar.

Liknande bestämmelser återfinnas i tumningsinstruktionerna för Sundsvalls Virkesmätningsförening, Dalälvarnas Tumningsförening och Wermäländska Inmätningsföreningen. Enligt instruktionerna för sistnämnda två föreningar skall dock vid mätningen skedd avkortning på längden angivas på det sätt, att den avkortade delen av stocken genom särskilda märken avskiljes från den övriga delen av denna.

*Upprättande
av tumsedlar.*

I fråga om upprättande av tumsedlar stadgas i tumningsinstruktionen för övre Norrland, att omedelbart efter varje tumning tumsedel, egenhändigt underskriven av båda tummarna, skall överlämnas till såväl virkesleverantören eller avverkaren som till köparen.

Tumningsinstruktionen för Sundsvalls Virkesmätningsförening innehåller i detta avseende, att omedelbart efter verkställd tumning skall, sedan tumningsresultatet uträknats, tumsedel, egenhändigt underskriven av mätlagets samtliga medlemmar, utskrivas i tre högst fyra exemplar, av vilka ett tillställs virkesleverantören, ett samtidigt tillställs den, som anmält virket till tumning, samt ett översändes till föreningens huvudkontor. Avser tumsedel virke från föreningsmedlems egna skogar, avverkningsrätter eller trädköp, tillställs avverkaren det exemplar, som eljest skolat sändas till leverantören.

Tumningsinstruktionen för Dalälvarnas Tumningsförening stadgar härutinnan allenast, att tumsedel skall utfärdas i tre exemplar, vilka samtliga översändas till föreningens kontor, dock att, där fråga är om medlems eget virke, ett exemplar av tumsedeln överlämnas direkt till ägaren eller dennes ombud.

Instruktionen för Wermäländska Inmätningsföreningen upptager bestämmelser i ämnet allenast så vitt angår pappersved och föreskriver härutinnan, att omedelbart eller senast 8 dagar efter varje mätning tumsedel, egenhändigt underskriven av mätare och skrivare, skall utfärdas i tre exemplar, därav beträffande slanpappersved ett exemplar genast tillställs virkesleverantören och de två övriga föreningens huvudkontor samt beträffande travad pappersved alla tre exemplaren ofördröjligen insändas till huvudkontoret. Avser tumsedel virke från medlems egna skogar eller avverkningsrätter, skall ägaren eller avverkaren tillställas det exemplar, som eljest skolat sändas till leverantören.

Förutom föreskrifter i förenämnda ämnen upptaga tumningsinstruktionerna jämväl vissa särskilda bestämmelser rörande mättningsförfarandet m. m. Enligt stadgarna för samtliga virkesmättningsföreningar skall, såsom tidigare antytts, anmälan om mätning av virke göras till vederbörande virkesmättningsförening av virkets ägare eller, där fråga är om köpvirke, av köparen. I anslutning härtill stadgas i instruktionerna för vissa föreningar, att mätning av virke i regel ej må av mättningspersonalen företagas med mindre skriftlig anmälan om mätningen erhållits från vederbörande tumningskontor. I instruktionerna eller vederbörande tjänstgöringsreglementen meddelas därjämte bestämmelser om de särskilda mätarlagens sammansättning samt om jäv mot mätare eller skrivare. Enligt vissa instruktioner åligger det mätarlaget att, innan mätning företages, verkställa besiktning av det virke, varom fråga är, för bedömande av virkets kvalitet eller huruvida detta är behäftat med fel. I några instruktioner upptagas bestämmelser om förfarandet i det fall, att under mätningen uppstår tvist, framkallad genom missnöje från leverantörens sida. Enligt instruktionerna skall i dylikt fall förmannen för mätlaget i sina biträdens närvaro tillfråga leverantören eller dennes representant, huruvida han önskar avbryta mätningen. Vid jakande svar skall vederbörande distriktschef underrättas och anteckning om tvisten göras å tumsedeln. Beträffande vissa föreningar hava föreskrifter härutinnan meddelats i vederbörande tjänstgöringsreglementen. I en del tumningsinstruktioner angives, för vilkens räkning mätning skall ske, varjämte särskilda bestämmelser meddelas rörande mätning av virke från allmänna skogar eller från föreningsmedlemmarnas egna skogar eller skogar, vartill dessa äga avverkningsrätt. I den mån ej redogörelse lämnats i det föregående för hithörande bestämmelser, lämnas de här åsido.

Omfattningen av virkesmättningsföreningarnas verksamhet.

Den ordinarie mätningen.

Till belysning av omfattningen av virkesmättningsföreningarnas verksamhet lämnas nedan en redogörelse för de virkeskvantiteter, som under ett vart av räkenskapsåren 1929/1930, 1930/1931, 1931/1932 och 1932/1933 inmätts genom respektive föreningar. Redogörelsen grundar sig på de förvaltningsberättelser, som de särskilda föreningarnas styrelser avgivit för sagda år. Då de uppgifter om de inmätta virkeskvantiteterna, som lämnas i sagda berättelser, äro avfattade efter väsentligt olika grunder, har likformighet i redogörelsen för de skilda föreningarna ej kunnat vinnas.

Wermländska Inmättningsföreningen har under berörda räkenskapsår inmätt följande virkesmängder.

Räkenskapsår	In m ä t t v i r k e			
	Antal stockar inmätta i stycketal	Antal stockar inmätta i s. k. travat mått	Kubikmassan av de i före- stående två kolumner upp- tagna stockar utgör	
			i eng. kbft fast mått	i fastmeter
1929/1930	16 065 199	c:a 9 000 000	58 219 872	1 648 512
1930/1931	12 282 537	c:a 3 000 000	39 471 476	1 117 646
1931/1932	9 947 190	c:a 3 500 000	34 097 244	965 473
1932/1933	11 936 623	c:a 3 600 000	40 767 539	1 154 344

Rörande övervägande delen av det i stycketal inmätta virket lämnas i förvaltningsberättelserna för föreningen redogörelse, i vilken utsträckning virket vid inmätningen behandlats för fel eller vrakats. Redogörelsen innehåller särskilda uppgifter i berörda avseende för »köpvirke» och för »eget virke», varjämte medeltal för båda virkesgrupperna angivas. Med ledning av denna redogörelse har följande sammanställning upprättats:

Räkenskapsår	Antal procent av i stycketal inmätt virke					
	behandlat för fel			v r a k a t		
	Köp- virke	Eget virke	Medeltal för köpvirke och eget virke	Köp- virke	Eget virke	Medeltal för köpvirke och eget virke
1929/1930.....	11·98	4·20	9·73	2	0·86	1·53
1930/1931.....	12·55	3·51	9·96	1·57	0·84	1·22
1931/1932.....	12·20	2·91	9·59	1·80	0·26	1·87
1932/1933.....	12·60	3·67	9·94	1·99	0·48	1·54

I förvaltningsberättelserna angives även, huru det i stycketal inmätta virket fördelar sig å »virke från avverkningsrätter, trädköp och egna fastigheter» samt å »köpvirke». Denna fördelning framgår av följande tablå.

Räkenskapsår	Stycketal inmätt virke		
	Virke från av- verkningsrätter trädköp och egna fastigheter	Köpvirke	Summa
1929/1930	4 660 794	11 404 405	16 065 199
1930/1931	3 545 872	8 736 665	12 282 537
1931/1932	2 774 954	7 172 236	9 947 190
1932/1933	3 554 624	8 381 999	11 936 623

I förvaltningsberättelserna för *Dalälvarnas Tumningsförening* redovisas det inmätta virket dels i slipers och timmer, dels ock i ved av olika slag. För förstnämnda två virkesslag anges allenast stycketal, för veden däremot såväl stycketal som kubikmassa. Därjämte anges det antal s. k. reducerade enheter, som totala stycketalet inmätt virke motsvarar. Med ledning av förvaltningsberättelserna har följande sammanställning upprättats över de virkesmängder, som under ifrågavarande år inmätts genom föreningen.

Räkenskapsår	Slipers och timmer stycketal	Ved av olika slag		Summa inmätt virke i redu- cerade enheter
		stycketal	kbm	
1929/1930	2 067 722	13 755 551	= 1 174 168	4 778 808
1930/1931	1 567 544	9 532 601	= 799 476	3 440 990
1931/1932	1 065 182	6 684 251	= 576 040	2 391 232
1932/1933	385 163	5 268 104	= 473 572	1 437 802

Enligt förvaltningsberättelserna hava under ifrågavarande räkenskapsår vissa kvantiteter timmer och 3-meters virke av föreningen vrakats eller behandlats för fel. Det sålunda behandlade virket uppgår till följande stycketal:

Räkenskapsår	Stycketal vrakat virke		Stycketal timmer behand- lade för fel
	timmer	3-meters virke	
1929/1930	3 949	37 961	129 039
1930/1931	794	26 423	113 763
1931/1932	1 056	15 398	213 968
1932/1933	752	22 021	70 290

De genom föreningen inmätta virkesmängderna fördela sig å virke från avverkningsrätter, trädköp och egna fastigheter samt å köpvirke och spillvirke på följande sätt:

Räkenskapsår	Inmätt virke i reducerade enheter			
	Virke från av- verkningsrätter, trädköp och egna fastigheter	Köpvirke	Spillvirke in- tummat vid skiljeställen	Summa
1929/1930	2 700 269	2 066 515	12 024	4 778 808
1930/1931	1 821 306	1 612 704	6 980	3 440 990
1931/1932	739 098	1 624 536	27 598	2 391 232
1932/1933	381 759	1 056 043	—	1 437 802

Sundsvalls Virkesmättningsförening har under de år, varom nu är fråga, inmätt följande virkesmängder:

Räkenskapsår	Stycketal					
	Sågtimmer	Pappers-timmer	Rötskadat virke	Kolved	Bjälkar	Summa
1929/1930	2 230 584	10 175 178	7 742	5 602	312	12 419 418
1930/1931	1 163 402	5 219 006	19 886	25 780	—	6 428 074
1931/1932	986 252	4 181 963	24 244	29 468	—	5 221 927
1932/1933	1 526 787	4 570 733	3 390	15 339	—	6 116 249

Det sålunda inmätta virket har i den omfattning nedan angives behandlats för fel resp. vrakats:

Räkenskapsår	Antal procent av stycketalet inmätt virke	
	behandlat för fel %	vrakat %
1929/1930	2.50	0.70
1930/1931	2.89	0.67
1931/1932	3.12	0.74
1932/1933	3.06	0.69

Huru det inmätta virket fördelar sig å virke från medlemmarnas egna skogar, virke från trädköp och avverkningsrätter samt köpvirke, framgår av följande tablå:

Räkenskapsår	Stycketal inmätt virke			
	från medlemmarnas egna skogar	från trädköp och avverkningsrätter	köpvirke	Summa
1929/1930	901 034	977 269	10 541 115	12 419 418
1930/1931	257 865	628 453	5 541 756	6 428 074
1931/1932	135 355	277 839	4 808 733	5 221 927
1932/1933	132 562	125 592	5 858 095	6 116 249

Enligt vad Indals och Ljunga älvars samt Gimåns flottningsföreningar uppgivit i ett i ärendet avgivet yttrande inmättes inom dessa vattendrags ådalar virke från industribolagens skogar i huvudsak genom bolagens egen personal. Härigenom erhålla bolagen dels möjlighet att ernå lägre inmätningsskostnader dels ock fördelen att giva sysselsättning åt personalen, som eljest icke skulle kunna beredas arbete under vintersäsongen.

Genom *Ångermanälvens Tumningsförening* har under ifrågavarande år följande virkesmängder inmätt:

Räkenskapsår	Antal timmer					
	Sågtimmer	Sulfit	Sulfat	Props och sparrar	Intummade vrak (från intressents egen avverkning)	Summa
1929/1930	1 445 830	8 485 225	1 531 226	192 232	27 356	11 681 869
1930/1931	885 481	4 658 111	606 691	304 412	12 615	6 467 310
1931/1932	697 198	2 456 440	1 007 355	19	1 441	4 162 453
1932/1933	1 174 638	3 402 927	1 425 325	—	5 802	6 008 692

De sålunda inmätta virkesmängderna hava till nedanangivna procent behandlats för fel respektive vrakats:

Räkenskapsår	Antal procent av stycketalet inmätt virke	
	behandlat för fel	vrakat
1929/1930	9·57	0·46
1930/1931	12·30	0·54
1931/1932	15·44	0·52
1932/1933	14·77	0·44

Av ovan angivna virkesmängder har huvuddelen inmätts inom Ångermanälvens ådal eller under räkenskapsåret 1929/1930 11 569 607 stockar, under räkenskapsåret 1930/1931 6 276 031 stockar, under räkenskapsåret 1931/1932 3 988 593 stockar och under räkenskapsåret 1932/1933 5 920 887 stockar. Rörande sistnämnda virkespartier angives i förvaltningsberättelserna, huru dessa fördela sig å virke från medlemmarnas egna fastigheter, virke från medlemmarnas avverkningsrätter och trädköp, köptimmer från enskilda och domänverket samt köptimmer från bolag. Fördelningen framgår av följande tablå:

Räkenskapsår	Stycketal inmätt virke				
	från medlemmarnas egna fastigheter	från medlemmarnas avverkningsrätter och trädköp	köptimmer		Summa
			från enskilda och domänverket	från bolag	
1929/1930	485 684	1 243 710	5 827 117	4 013 096	11 569 607
1930/1931	555 441	738 570	3 392 317	1 589 703	6 276 031
1931/1932	33 670	919 097	2 667 637	368 189	3 988 593
1932/1933	735 969	578 025	4 155 979	450 914	5 920 887

Omfattningen av Örnköldsviks Tumningsförenings verksamhet under ifrågavarande år framgår av följande uppställning:

Räkenskapsår	Stycketal inmätt virke					
	Sågtimmer	Sulfitved	Sulfatved	Propsvirke	Annan ved än sulfit- och sulfatved	Summa
1929/1930	1 031 839	4 823 624	1 836 619	15 907	8 967	7 716 956
1930/1931	1 296 897	3 627 286	876 575	177 200	102 669	6 080 627
1931/1932	1 191 091	3 539 797	2 398 457	2 458	146 004	7 277 807
1932/1933	1 264 706	4 012 054	2 114 274	Övriga sortiment 50 549		7 441 583

I vilken utsträckning det sålunda inmätta virket behandlats för fel resp. vrakats visar följande tablå:

Räkenskapsår	Antal procent av stycketalet inmätt virke			
	behandlat för fel		v r a k a t	
1929/1930	7·9		1	
1930/1931	12·7		0·9	
	sågtimmer	sulfit- och sulfatved (småvirke)	sågtimmer	sulfit- och sulfatved (småvirke)
1931/1932	41·9	14·5	6·6	0·8
1932/1933	47·5	13·4	5·9	0·6

Det genom föreningen inmätta virket fördelar sig å virke från medlemmarnas egna fastigheter, virke från medlemmarnas trädköp samt leveransvirke på följande sätt:

Räkenskapsår	Stycketal inmätt virke			
	från medlemmarnas egna fastigheter	från medlemmarnas trädköp	leveransvirke	summa
1929/1930	3 597 265	680 233	3 439 458	7 716 956
1930/1931	3 696 687	653 817	1 730 123	6 080 627
1931/1932	4 068 841	1 009 535	2 199 431	7 277 807
1932/1933	4 008 130	631 620	2 801 833	7 441 583

Umeå Tumningsförening har under omförmälda år inmätt följande virkesmängder:

Räkenskapsår	Stycketal inmätt virke			
	Sågtimmer	Sulfittimmer	Sulfattimmer	Summa
1929/1930	2 037 476	3 465 694	4 339 202	9 842 372
1930/1931	1 846 614	1 877 242	3 114 003	6 837 859
1931/1932	1 657 145	2 718 809	3 336 172	7 712 126
1932/1933	2 068 706	2 696 518	3 049 365	7 814 589

Det inmätta virket har i nedannämnda omfattning behandlats för fel respektive vrakats.

Räkenskapsår	Antal procent av stycketalet inmätt virke				
	behandlat för fel		v r a k a t		
	Sågtimmer	Sulfat- och sulfittimmer	Sågtimmer till sulfit- l. sulfattimmer	Sågtimmer helt vrakade	Sulfat- och sulfittimmer
1929/1930	28·4	7·8	3·1	0·2	0·7
1930/1931	36·9	10·9	2·9	0·2	0·9
1931/1932	52·6	16·9	5·8	0·4	0·9
1932/1933	26·5	18·1	5·1	0·2	0·6

I fråga om större delen av de inmätta virkesmängderna anges i styrelsens förvaltningsberättelser, huru dessa mängder fördela sig å virke från medlemmarnas egna fastigheter, kronostämplingar, leveransvirke från bolag och leveransvirke från enskilda och kronan. Denna fördelning framgår av följande tablå:

Räkenskapsår	Stycketal inmätt virke				
	från medlemmarnas egna fastigheter	från kronostämplingar	leveransvirke från bolag	leveransvirke från enskilda och kronan	summa
1929/1930	1 409 734	2 772 690	1 611 266	4 025 208	9 818 898
1930/1931	1 288 327	1 596 782	854 558	2 940 343	6 680 010
1931/1932	2 359 565	1 425 063	356 831	3 423 740	7 565 199
1932/1933	2 144 808	1 393 734	401 290	3 874 757	7 814 589

Genom Överbottens Tumningsförening hava under ifrågavarande fyra räkenskapsår följande virkesmängder inmätt:

Räkenskapsår	Stycketal inmätt virke		
	Timmer	Massaved m. m.	Summa
1929/1930	486 290	1 986 191	2 472 481
1930/1931	1 025 975	3 056 061	4 082 036
1931/1932	982 547	3 763 665	4 746 212
1932/1933	1 720 558	2 611 277	4 331 835

I vilken omfattning det sålunda inmätta virket behandlats för fel respektive vrakats eller ommärkts från timmer (sågtimmer) framgår i fråga om räkenskapsåren 1929/1930 och 1930/1931 av följande uppställning:

Räkenskapsår	Antal procent av stycketalet inmätt virke			
	behandlat för fel		vrakat	ommärkt från timmer
	Timmer	Massaved		
1929/1930	14·5	4·1	0·31	2·1
1930/1931	15·2	4·9	0·9	2·1

För räkenskapsåren 1931/1932 och 1932/1933 lämnas i vederbörande förvaltningsberättelser uppgifter rörande det inmätta virkets behandling särskilt för ettvar av de tre distrikt, vari föreningens verksamhetsområde under dessa år varit indelat. Av dessa uppgifter framgår, att procenttalen för virke, som behandlats för fel respektive vrakats eller ommärkts från timmer, under ettvar av nämnda räkenskapsår för de särskilda distrikten varit följande:

Räken- skapsår	D i s t r i k t	Antal procent av stycketalet inmätt virke			
		behandlat för fel		vrakat	ommärkt från timmer
		Timmer	Massaved m. m.		
1931/1932	Skellefteå distrikt.....	17·8	6·4	0·43	8·5
	Nedre Norrbottens distrikt	18·5	11·7	0·6	4·3
	Övre Norrbottens distrikt	16	6·8	0·6	2·8
1932/1933	Skellefteå distrikt.....	50·5	6·0	0·28	0·59
	Nedre Norrbottens distrikt	37·6	6·7	0·31	2·76
	Övre Norrbottens distrikt	37·5	5·5	0·29	1·8

I förvaltningsberättelsen för räkenskapsåret 1931/1932 redovisas därjämte ifrågavarande procenttal särskilt för virke från kronostämplingar och leve-

ransvirke och särskilt för virke från medlemmarnas egna fastigheter, levererat till dessas egna verk eller förvaringsbommar. Av dessa uppgifter framgår, att procentalen för den förra virkesgruppen äro i allmänhet högre än för den senare, såsom följande tablå utvisar:

V i r k e s g r u p p	Antal procent av stycketalet inmätt virke, som vid inmätningen varit föremål för särskild behandling		
	Timmer	Sulfitved	Sulfatved
Virke från kronostämplingar och leveransvirke	18·6	7·2	12·2
Virke från medlemmarnas egna fastigheter, levererat till dessas egna verk eller förvaringsbommar	14·7	7·2	4·5

Huru det virke, som under ifrågavarande fyra räkenskapsår inmätts genom föreningen, fördelar sig å virke från medlemmarnas egna fastigheter samt å virke från kronostämplingar och leveransvirke anges i förvaltningsberättelserna allenast för räkenskapsåren 1929/1930 och 1930/1931. Fördelningen framgår av följande uppställning:

R ä k e n s k a p s å r	S t y c k e t a l i n m ä t t v i r k e				
	virke från medlemmarnas egna fastigheter		virke från kronostämplingar samt leveransvirke		Summa
	Timmer	Massaved	Timmer	Massaved	
1929/1930.....	24 022	128 114	462 268	1 858 077	2 472 481
1930/1931.....	142 457	702 199	883 518	2 353 862	4 082 036

Kontrollmätningen.

Såsom i det föregående omnämnts hava samtliga virkesmätningsföreningar anställt särskilda kontrollanter, vilka utöva en fortlöpande kontroll å vederbörande mätares och skrivares arbete. I fråga om vissa föreningar redogöres i förvaltningsberättelserna för omfattningen av kontrollanternas verksamhet med angivande i vad mån resultatet av dessas mätningar skiljer sig från det resultat, som erhållits vid de ordinarie mätningarna.

Wermländska Inmättningsföreningens kontrollanter hava under ettvar av de fyra räkenskapsåren 1929/1933 kontrollmätt respektive 87 333, 61 150, 89 142 och 103 785 stockar. Dessa kontrollmätningar utvisa i genomsnitt respektive 1·67, 1·64, 1·37 och 1·23 procent *lägre* kubikmassor än de ordinarie mätningarna.

I förvaltningsberättelserna för *Dalälvarnas Tumningsförening* lämnas uppgifter rörande kontrollmätningens omfattning och resultat under ifrågavarande fyra räkenskapsår särskilt för timmer och särskilt för ved. Med ledning av dessa uppgifter har uppgjorts följande tablå:

Räkenskapsår	Ordinarie mätning		K o n t r o l l m ä t n i n g			
	Timmer värde	Ved kbm	T i m m e r		V e d	
			värde	mättningsför- lust i %	kbm	mättningsför- lust i %
1929/1930 ...	130 098	26 638	129 930	0·10	26 440	0·70
1930/1931 ...	55 152	23 808	55 044	0·19	23 697	0·47
1931/1932 ..	131 602	23 455	130 915	0·52	23 408	0·20
1932/1933 ...	18 358	28 884	17 964	2·15	28 757	0·44

Av tablan framgår, att vid den ordinarie mätningen de timmer- och vedpartier, som sedermera blivit föremål för kontrollmätning, upptagits till högre värden respektive större kubikmängder än vid sistnämnda mätning, till följd varav vissa mättningsförluster beräknats uppkomma för vederbörande virkesägare.

Vad angår *Ångermanälvens Tumningsförening* har kontrollmätning under räkenskapsåren 1929/1933 företagits i fråga om respektive 425 630, 307 648, 204 949 och 206 953 stockar. För räkenskapsåret 1929/1930 utvisade kontrollmätningen i fråga om det då kontrollerade virket i medeltal 0·75 procent mindre kubikmassa än den ordinarie mätningen. Kontrollmätningen under räkenskapsåret 1930/1931 gav till resultat, att tre kontrollerade virkespartier om respektive 46 515, 53 905 och 48 886 stockar därvid upptogs till respektive 0·27, 1·09 och 0·25 procent större kubikmassa än vid den ordinarie mätningen, under det kubikmassorna för tre andra kontrollerade virkespartier om respektive 51 393, 56 202 och 50 747 stockar vid kontrollmätningen beräknades respektive 0·81, 0·25 och 0·20 procent lägre än vid den ordinarie mätningen. Resultaten av kontrollmätningarna under räkenskapsåren 1931/1933 äro likartade med det för räkenskapsåret 1930/1931.

Örnsköldsviks Tumningsförening har under ifrågavarande år låtit kontrollmäta respektive 148 847, 154 811, 137 647 och 133 626 klampar. Kontrollmätningens resultat angives allenast i fråga om räkenskapsåret 1929/1930, för vilket feltumningsprocenten uppgives vara 1·37 procent beträffande timmer och 1·62 procent beträffande massaved. (Det angives ej, huruvida sagda procenttal avse, att kubikmassorna för de kontrollerade virkespartierna vid den ordinarie mätningen uppskattats för lågt eller för högt.)

I fråga om *Överbottens Tumningsförening* lämnas uppgifter om kontrollmätningens resultat allenast för räkenskapsåren 1929/1932. Enligt dessa uppgifter har under respektive år kubikmassan för det kontrollerade virket vid kontrollmätningen befunnits vara i fråga om sågtimmer 1·12, 0·51 och 0·52 procent mindre och i fråga om småvirke 0·44, 0·33 och 0·12 procent mindre än vid den ordinarie mätningen.

Tidigare framställningar om reglering av förfarandet vid virkesmätning.

**Svenska Skogs- och Flottningsarbetareförbundets skrivelse den
18 november 1925.**

Såsom i det föregående berörts, hemställde Svenska Skogs- och Flottningsarbetareförbundet i skrivelse till Kungl. Maj:t den 18 november 1925 om verkställande av utredning rörande lagligt reglerande av förfarandet vid mätning av timmer samt framläggande för riksdagen av de förslag, vartill utredningen kunde giva anledning.

I motiveringen till denna skrivelse anförde förbundet, bland annat:

Förbundet hade sedan länge tillbaka haft sin uppmärksamhet riktad på frågan om sättet för timmermätningen, särskilt frågan om intumning i flottlederna av det avverkade virket. För förbundet hade det stått klart, att denna intumning vore en ytterst ömtålig sak och en fråga, till vilken knöte sig intressen från alla de olika intressenterna i skogshanteringen, säljare, arbetare (huggare och körare m. fl.) samt köpare. Erfarenheten gäve vid handen, att mångfalden av de omständigheter, vilka kunde inverka på resultatet av en timmertumning, ofta föranledde till ovisshet eller oklarhet, huruvida i det ena eller andra fallet tumningen givit riktiga resultat eller med andra ord i främsta rummet, huruvida köparen erhållit större eller mindre kvantitet virke än som svarade mot vad han köpt och erlagt eller skulle erlägga i köpeskilling. Det vore uppenbart, att en dylik ovisshet eller oklarhet även innefattade en väsentlig olägenhet för alla de skogsarbetare, vars arbete i löneavseende eller eljest bedömdes med hänsyn till den intummade kvantiteten, och inom förbundets avdelningar saknades ingalunda erfarenheter om dessa olägenheter.

Det hade för förbundet allt tydligare framstått såsom ett missförhållande, att timmertumningen, till vilken som ovan anförts så viktiga intressen vore knutna, ännu lämnats utan varje som helst rättslig reglering. Det kunde härvid erinras därom, att beträffande försäljning av ved numera gällde kungörelsen den 16 juni 1925 med bestämmelser om vedmått.

De nu förefintliga s. k. tumningsföreningarna vore helt och hållet enskilda sammanslutningar, och det vore vid sådant förhållande icke ägnat att förvåna vare sig att å olika orter, där olika tumningsföreningar hade sin verksamhet, vitt skilda tumningsmetoder komme till användning eller att inom vida kretsar av intresserade misstroende kommit till synes mot dessa tumningsföreningars verksamhet.

Förbundet ansåge, att enhetliga föreskrifter skyndsamt borde meddelas rörande tumningsregler, utbildning av tummare samt de former, varunder tumning skulle äga rum. Av vad ovan anförts torde oförtydligt framgå, att förbundet förutsatte, att i eventuellt blivande offentliga tumningsföreningar tillfredsställande representation genom förbundet borde beredas jämväl virkessäljande skogsägare och skogsarbetare.

Yttranden över skrivelsen den 18 november 1925.

I de yttranden, som avgåvos över denna skrivelse av vissa myndigheter med flera, erinrades i fråga om förfarandet vid inmätning av virke, att enhetliga inmättningsregler för rundvirke år 1919 antagits av Svenska Cellulosaföreningen m. fl. organisationer på trävarumarknadens område. Dessa regler hade, möjligen med vissa av lokala kutymer betingade skiljaktigheter, upptagits i tumningsföreningarnas instruktioner. Den önskvärda enhetligheten kunde alltså vinnas utan lagstiftning. Vad särskilt nettomätningen anginge, utgjorde reglerna för denna en i köpeavtalet ingående kvalitetsbestämmelse om det försålda virket. Sådana kvalitetsbestämmelser betingades ej blott av olika industriernas olika behov av råvara utan ock av de olika fabrikenas på de tekniska anordningarna beroende olika möjligheter att tillgodogöra sig råvaran. Att lagstifta på detta område syntes uteslutet.

1927 års flottningssakkunniga.

*Majoritetens
ståndpunkt.*

I det utlåtande, som 1927 års flottningssakkunniga den 21 april 1928 avgåvo med anledning av skogs- och flottningsarbetareförbundets berörda skrivelse och de däröver avgivna yttrandena, förordade de sakkunniga, såsom förut nämnts, att lagstiftningsåtgärder i saken ej för det dåvarande måtte företagas och att frågans återupptagande gjordes beroende av huruvida framdeles några missförhållanden av den betydelse att kunna motivera en lagstiftning påvisades. De sakkunniga anförde till utveckling av sin ståndpunkt:

Då de sakkunniga haft att taga ställning till det föreliggande spørsmålet, hade de ansett sig kunna konstatera, att, särskilt inom Norrland, bland virkesförsäljarna ett utbrett misstroende mot befintliga tumningsföreningar på sina håll existerade. Oavsett befogetheten därav vore naturligtvis ett sådant misstroende alltid en olägenhet, som man borde söka undanröja. Den närmaste utvägen härtill vore, såsom ock i åtskilliga yttranden framhållits, att virkessäljarna erhöles representanter i tumningsföreningarnas styrelser, något som enligt vad de sakkunniga inhämtat redan vore fallet i vissa tumningsföreningar. De principiella skäl mot en sådan anordning, som i vissa yttranden framförts, kunde de sakkunniga ej tillerkänna avgörande betydelse. Om det också vore formellt riktigt, att den av köparnas tumningsföreningar verkställda mätningen ej ägde absolut vitsord gentemot säljarna, så att de, i händelse av att felaktigheter kunde påvisas, kunde processa sig till en högre köpeskillning, finge de praktiska möjligheterna därtill anses synnerligen begränsade. Det torde också få anses som en onödig kostnad och jämväl ett irritationsmoment, att säljare och köpare skulle hava var sina tumningsföreningar, då saken lika väl borde kunna ordnas genom samarbete i en gemensam förening.

Emellertid ansågo de sakkunniga, att man vid genomförande av en sådan reform måste gå fram med största varsamhet. Verklig effekt kunde påräknas allenast genom monopolisering av tumningsverksamheten till sådana på samarbete baserade föreningar, antingen offentliga eller enskilda, på visst sätt auktoriserade. Utom att en sådan monopolisering måste väcka princi-

piella betänkligheter, hade de sakkunniga funnit densamma praktiskt ogenomförbar. Nu befintliga tumningsföreningar — till antalet sju — hade sin verksamhet begränsad till vissa större flottleder. Endast vid sådana leder kunde en organisation vara ekonomiskt genomförbar. Ej blott i södra delen av riket — vilken del ju eventuellt kunde undantagas från lagstiftningens tillämplighet — utan även i den norra delen förekomme ofta, att virke köptes såväl vid mindre, mera avsides belägna flottleder som vid järnvägsstationer och detta ej blott under den egentliga flottningssäsongen utan även under andra tider av året. Detta virke plögade intummas av köparen med eget folk. En tumningsförening, som skulle kunna åtaga sig även dessa mätningar, måste ställa sig oskäligt kostsamt och alltså verka ökande på industriens kostnader samt i sista hand nedtrycka virkespriset. Det syntes fördenskull de sakkunniga uteslutet att förbjuda köparna att själva ombesörja tumningen. Medgäve man dem emellertid detta, kunde lagstiftning om gemensamma tumningsföreningar lättligen föranleda, att köparna allmänt återginge till att tumma med eget folk och att de nya föreningarna komme att sakna verksamhet. Om också en sådan utveckling för virkessäljarna skulle i vissa fall kunna medföra fördelen av en genom konkurrensen förorsakad liberalare tumning, torde densamma ur allmän synpunkt, särskilt med hänsyn till den från alla håll såsom önskvärd vitsordade enhetligheten, få betraktas som ett steg tillbaka. Det gällde alltså att ej gå fram strängare än att de därav föranledda olägenheterna för köparna överbäges av fördelarna med tumningsföreningarnas bibehållande.

I fråga om själva tumningsförfarandet hade de sakkunniga funnit de mot en lagstiftning framförda betänkligheterna övertygande. I den mån säljarna med fog kunde anse sig orättvist behandlade, torde detta enligt de sakkunnigas mening mindre bero på tumningsinstruktionerna än på deras tillämpning av tumningspersonalen. Det syntes också påtagligt, att för en gynnsam utveckling på området ett ömsesidigt förtroende för denna personal vore av största betydelse. Att genom lagbestämmelser skapa ett sådant förtroende torde knappast låta sig göra. Den enda generella kvalifikationen för tumningspersonalen, som de sakkunniga ansett kunna uppställas, vore att densamma alltid, såsom nu understundom förekomme, skulle vara edsvuren. Därjämte vore det önskvärt, att den virkessäljare, som ansåge sig förorättad vid tumningen, ägde rätt att begära och erhålla kontrolltumning under så betryggande former som möjligt.

Av det anförda framginge, att de sakkunniga funne starka skäl tala mot en lagstiftning på området. De hade också kommit till den övertygelsen, att utvecklingen bäst skulle främjas genom en frivillig uppgörelse. På denna väg torde man bättre än genom tvångsåtgärder kunna ernå det inbördes förtroende, som måste anses såsom den viktigaste förutsättningen för en gynnsam utveckling på området.

I enlighet med denna uppfattning hade de sakkunniga hos chefen för justitiedepartementet utverkat inbjudan till representanter för befintliga tumningsföreningar att deltaga i en konferens med de sakkunniga i frågan. I denna konferens hade representanter för samtliga befintliga tumningsföreningar deltagit. Vid konferensen hade av tumningsföreningarnas representanter hävdats, att såväl fastställandet av tumningsinstruktionerna, vilket i huvudsak vore ett bestämmande av den kvalitet å virket, som vore erforderlig för industriens behov, som ock organisationen av föreningarnas verksamhet, vilken helt bekostades av köparna, vore en virkesköparnas inre angelägenhet. För att bidraga till ett gott förhållande mellan säljare och köpare hade emellertid representanterna förklarat sig villiga att medverka

till att i föreningarnas stadgar eller instruktioner — i den mån sådana bestämmelser ej redan funnes — intaga stadganden av följande innehåll: 1. I tumningsföreningarnas styrelser skulle kunna inväljas en virkessäljande skogsägare eller ombud för sådan — här i inbegripet för kronans skogar tjänsteman i skogsstaten i de verksamhetsområden, där kronan vore betydande virkessäljare på flottlederna; sättet för denne ledamots utseende skulle dock vara föreningarna, var för sig, förbehållet. — 2. Tumningspersonalen skulle vara edsvuren. — 3. Om virkessäljare omedelbart efter tumsedels erhållande påkallade det, skulle kontrollmätning äga rum. Visade det sig därvid, att värdet av det intummade partiet med fem procent eller därutöver överstege det vid den första mätningen erhållna, skulle kontrollmätningen läggas till grund för likviden och kontrollmätningen bekostas av tumningsföreningen; i annat fall skulle den första mätningen gälla och kontrollmätningen bekostas av säljaren.

De sålunda gjorda medgivandena ginge i de av de sakkunniga såsom önskvärda betecknade riktningarna och torde även i de båda sistnämnda avseendena gå så långt, som rimligen kunde begäras. I fråga om beredande av representation för virkessäljande skogsägare i tumningsföreningarnas styrelser kunde visserligen det gjorda medgivandet anses väl snävt. Rimligast hade väl varit om en sådan representant utsetts från skogsägarehåll eller åtminstone av någon opartisk myndighet t. ex. Konungens befallningshavande. De sakkunniga kunde knappast föreställa sig, att en sådan anordning skolat medföra några olägenheter för föreningarna. Och utåt skulle en sådan form för utseendet säkerligen uppfattats såsom en starkare garanti för tillgodoseendet av säljarnas intresse. Då de sakkunniga emellertid hyste den förhoppningen, att föreningarna skulle finna med sitt eget intresse förenligt att såsom skogsägarerepresentanter förvärva personer, vilka av de virkessäljande skogsägarna i allmänhet omfattades med förtroende, ansågo de sig kunna låta bero vid det gjorda medgivandet även på denna punkt.

Såsom av den förut lämnade redogörelsen framgår, hava i samtliga virkesmättningsföreningars stadgar upptagits bestämmelser av i huvudsak det innehåll, som vid den i de sakkunnigas utlåtande omförmälda konferensen godkänts av representanter för dessa föreningar.

Reservation. En av de sakkunniga, ledamoten av riksdagens andra kammare, kamreren C. O. Johansson i Sollefteå, var av skiljaktig mening och förordade, att lagstiftningsåtgärder i ämnet måtte vidtagas. Till stöd härför anförde reservanten, bland annat:

Under vanliga förhållanden visste den, som sålde en vara, huru mycket han finge betalt för densamma. Men vid försäljning av virke måste såväl staten som den enskilde leverantören avhända sig all bestämmanderätt i fråga om värderingen av det sålda virket, vilken i stor utsträckning skedde vid intumningen och av köparna ensamma. I köpekontrakten angäves, att tumningen skulle verkställas enligt tumningsföreningens instruktion. Det beklagligaste vore, att tummarna under arbetets gång finge nya instruktioner i form av cirkulärskrivelser, vari meddelades, huru intumningen skulle ändras. Nya muntliga instruktioner gäves även under arbetets gång av kontrolltummarna. I vissa fall märkte även säljaren, under själva leveranstiden, att en noggrannare behandling av virket gjordes. Enligt vad som uppgivits för reservanten vore tummarna förbjudna att visa leveran-

törerna de instruktioner eller cirkulärskrivelser, som de erhållit, vilket dock ibland skedde. Att tummarna under sådant förhållande komme i en obehaglig ställning vore ju helt naturligt.

Tumningsföreningarna verkställde även vissa kontrolltummningar av särskilt därtill kompetenta lag. Om man därvid funne, att säljaren lämnat större kvantiteter virke än den första tumningen utvisade, torde detta icke meddelas. Kontrolltummarna skulle nämligen icke hava rätt att yppa detta.

En annan stor olägenhet för virkessäljarna vore, att de, utan någon betalning, tvingades avstå en hel fot, s. k. stötfot. Denna s. k. stötfot vore en kvarleva från en länge sedan förfluten tid, då i forsarna mycket timmer stöttes sönder, vilket numera, sedan sprängningar blivit gjorda, styrkistor och styrarmar anlagts, sällan förekomme. De flesta bolag hade också numera börjat jämka »stötfoten» till 4—8 tum. — Man tummade vidare bort av virket inte endast för röta och tvärkrokar, utan det skulle även, enligt cirkulärskrivelse inom Ångermanälven, göras avdrag »i förhållande till krokens storlek» för *jämnkroktigt sågtimmer*. Likaså skulle det göras noggranna avdrag för krokar å sulfitved. Detta trots att sulfitveden, då den komme till fabriken, kapades upp i små bitar och sedan förädlades till massa.

Reservanten framlade ett utkast till stadga om virkesmätningsföreningar, vilket utkast var av följande lydelse:

Stadga om virkesmätningsföreningar.

1 §.

Uppmätning av virke, avsedd att läggas till grund för bestämmande av köpeskilling eller ersättning för virkets avverkning och utdrivning, må, förutom av säljare eller köpare samt personer i deras enskilda tjänst, verkställas allenast av förening, som blivit på sätt i denna stadga föreskrives för ändamålet godkänd.

2 §.

Godkännande enligt denna stadga meddelas av Konungens befallningshavande i det län, där föreningens styrelse har sitt säte.

Ansökan om godkännande skall göras skriftligen av föreningens styrelse.

3 §.

Godkännande må meddelas allenast åt förening, som är registrerad enligt lagen den 22 juni 1911 om ekonomiska föreningar.

4 §.

Stadgarna för godkänd virkesmätningsförening skola, utöver vad för ekonomisk förening i allmänhet finnes föreskrivet, angiva

- 1) grunderna för anställande av mätningsspersonal hos föreningen;
- 2) de grunder, efter vilka mätningen, där ej annat är särskilt mellan säljare och köpare avtalat, skall verkställas.

5 §.

Godkännande må ej meddelas förening, som bedriver rörelse, främmande för den i 1 § angivna verksamheten.

6 §.

Vid behandling av frågan om godkännande av mätningförening har Konungens befallningshavande att pröva, huruvida föreningen kan antagas bidra till en enhetlig och tillförlitlig virkesmätning inom det område, för vilken dess verksamhet är avsedd.

Därvid bör särskilt tillses

1) huruvida behov av en dylik organisation förefinnes inom det avsedda området;

2) huruvida föreningen kan antagas fylla detta behov;

3) huruvida skäligt inflytande på föreningens ledning är tillförsäkrat såväl köpare som säljare av timmer så ock, där enligt ortens sed betalning för avverkning och transport av timmer beräknas efter den inmätta myckenheten, representanter för med sådant arbete sysselsatta arbetare;

4) huruvida villkoren för anställande av mätningpersonal kunna anses betryggande för mätningens verkställande;

5) huruvida bestämmelserna om mätningens verkställande stå i överensstämmelse med i övrigt tillämpade bestämmelser och eljest kunna anses ändamålsenliga.

Vid prövning av ansökan skall Konungens befallningshavande, när skäl därtill äro, inhämta yttranden från företag och organisationer, vilkas intressen kunna vara beroende av timmermätningens verkställande.

7 §.

Det tillkommer Konungens befallningshavande att övervaka, att godkänd förenings verksamhet utövas i enlighet med dess stadgar samt i övrigt på ett ändamålsenligt sätt, och äger Konungens befallningshavande att för detta ändamål när som helst granska föreningens räkenskaper och andra handlingar.

Finnes godkänd förenings verksamhet i de i 6 § angivna hänseenden otillfredsställande, må godkännandet av Konungens befallningshavande återkallas.

8 §.

Stadgarna för godkänd virkesmätningförening skola genom föreningens försorg mångfaldigas i tryck och på begäran hållas säljare och köpare av virke tillhanda.

9 §.

Drives verksamhet som i 1 § sägs av annan än den, som är därtill berättigad, vare straffet böter från och med 100 till och med 1000 kronor.

Fortsättes under tid, då åtal pågår för förseelse, som nu är sagd, samma förseelse, skall, för varje gång stämning därför utfärdats och delgivits, dömas till böter, som äro stadgade för sådan förseelse.

10 §.

Styrelseledamot eller annan, som vid ansökan om godkännande eller eljest till Konungens befallningshavande lämnar mot bättre vetande oriktig uppgift, straffas med böter från och med 25 till och med 1000 kronor.

11 §.

Böter, som ådömas enligt denna stadga, tillfalla kronan. Saknas tillgång till böternas fulla gäldande, skall förvandling ske enligt allmänna strafflagen.

Denna stadga träder i kraft den
 Ansökan om godkännande må dock upptagas till prövning före nämnda dag.

1932 års riksdags skrivelse nr 116.

I förenämnda motion II:270 vid 1932 års riksdag hemställde kamreraren C. O. Johansson, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om skyndsam utredning och förslag rörande lagligt reglerande av virkesmätningsföreningarnas verksamhet. I motionens motivering erinrade motionären om den av honom avgivna reservationen till 1927 års flottningssakkunnigas utlåtande samt framhöll, att det uppenbarligen vore nödvändigt, att alla frågor, som rörde kontrollen och inmätningen av levererat virke, bleve på ett opartiskt sätt utredda. Fortfarande hördes starka klagomål över tumningsföreningarnas okontrollerade verksamhet.

Andra lagutskottet, till vilket motionen hänvisades, begärde yttrande över motionen från domänstyrelsen. I det av styrelsen avgivna yttrandet tillstyrkte styrelsen utredning om och i vad mån virkesmätningsföreningarnas verksamhet borde lagligen regleras, samt anförde till stöd härför:

Under de senaste åren hade konjunkturerna å trävarumarknaden undergått en betydande försämring. Denna hade bland annat medfört en genomgående och högst avsevärd skärpning av den virkesköpande industriens fordringar på det genom tumningsföreningarna intummade virkets kvalitet. Sålunda krävdes numera inom vissa skeppningsdistrikt, att sågtimmer inmättes till sin verkliga dimension endast under förutsättning att stocken lämnade fullt sågutbyte av osorterad vara. Detta innebure, att nedtumning av virke skedde ej endast för sådana svårare tekniska fel såsom rötskador, krökar, märgsprickor m. m. utan även för rå kvist av storlek eller antal, som kunde föranleda sågvirkets hänförande till s. k. kvinta eller lägre kvalitet. Inom andra distrikt åter skedde intumningen av sågtimmer efter ett särskiljande av sågutbytet i sågfallande och utskott. Man vore således inne på ren kvalitetsklassificering av köptimmer, vilken för att bli rättvis i varje fall krävde en mycket hög grad av sakkunskap hos tummarna. Denna med lågkonjunkturen synbarligen sammanhängande skärpning av virkets behandling vid intumningen framträdde även mycket olika inom olika trakter, beroende dels på styrkan hos det bakomliggande köpareintresset i respektive tumningsföreningar, dels på tumningspersonalens olika uppfattning och kompetens att bedöma virke. Då härtill komme, att ändringar i tumningsinstruktionen i vissa fall företoges mitt under pågående drivningssäsong, kunde för virkessäljarna vare sig dessa vore skogsägare eller inköpt virkesposter å rot uppstå ett osäkerhetstillstånd, som icke borde förekomma. Det vore nämligen för en virkesleverantör av stor betydelse att för virkets aptering och sortimentsindelning hava säker kännedom om och full trygghet mot opåräknade förändringar i principerna och sättet för intumningen. Såsom förhållandena nu utvecklats sig, torde det kunna ifrågasättas, om ej åtgärder borde vidtagas ej blott i motionens syfte utan även — och detta vore enligt styrelsens förmenande av stor betydelse — för åstadkommande av enhetlighet i fråga om virkets inmätning och

klassificering de olika distrikten emellan. En grundlig utredning av hit-hörande spörsmål skulle otvivelaktigt vara ägnad att skingra åtskilligt bland annat på bristande sakkännedom beroende misstroende mellan de intresserade parterna.

I utlåtande nr 26 hemställde utskottet, att riksdagen i anledning av motionen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville föranstalta om skyndsamt och allsidig utredning rörande virkesmätningssammanslagningarnas verksamhet samt för riksdagen framlägga de förslag, till vilka utredningen kunde föranleda.

Till stöd för denna hemställan anförde utskottet, att sedan ett flertal år tillbaka på offentligt uppdrag utförts åtskilligt arbete för att utreda spörsmål, som vore förknippade med virkesmätningssammanslagningarnas verksamhet. Till någon allmänt godtagen lösning hade dessa spörsmål dock icke nått. Från flera håll gjordes alltjämt gällande, att förhållandena på området icke voro tillfredsställande, och framhölles såsom önskvärt, att mätningssammanslagningen måtte ägnas ytterligare uppmärksamhet från statsmakternas sida. Enligt utskottets mening vore det angeläget, att de omständigheter, som framkallat yrkanden på reformer i fråga om mätningssammanslagningens bedrivande, bleve föremål för undersökning och att utvägar till avhjälpande av därvid befunna missförhållanden prövades. Det syntes utskottet vara av vikt, att den föreliggande frågan bleve föremål för allsidig utredning och att denna skyndsamt slutfördes.

Utskottets hemställan bifölls av riksdagen, vilken, såsom förut nämnts, avlät skrivelse i ämnet till Kungl. Maj:t den 15 april 1932 nr 116.

Yttranden över 1932 års riksdags skrivelse nr 116.

Över 1932 års riksdags omförmälda skrivelse avgåvos, såsom i det föregående berörts, yttranden av ett flertal myndigheter och föreningar ävensom av vissa trävarubolag samt en del enskilda skogsägare och virkesförsäljare. En närmare redogörelse för innehållet i dessa yttranden torde här böra lämnas.

Principiella ståndpunkter.

I ett stort antal av de avgivna yttrandena har verkställande av utredning rörande virkesmätningssammanslagningarnas verksamhet eller vidtagande av lagstiftningsåtgärder i ändamål att reglera denna verksamhet tillstyrkts. Denna ståndpunkt har sålunda intagits av domänstyrelsen, centralrådet för skogsvårdsstyrelsernas förbund, länsstyrelserna och skogsvårdsstyrelserna i Kopparbergs, Västernorrlands, Jämtlands och Västerbottens län, överjägmästarna

i nedre Norrbottens, Skellefteå, Umeå, mellersta Norrlands, Härnösands och Stockholm-Gävle distrikt, jägmästarna i Gästriklands, Grönsinka, Garpenbergs, Särna, Idre och Älvdalens västra revir, Svenska Flottledsförbundet, Svenska Skogs- och Flottningsarbetareförbundet, Dalälvarnas Tumningsförening u. p. a., samtliga skogsägareföreningar, som yttrat sig i ärendet, Jämtlands Provinsförbund R. L. F. samt ett flertal skogsägare och virkesförsäljare i Rätans socken av Jämtlands län.

Å andra sidan har från flera håll hävdats, att ingripande från statens sida i virkesmättningsföreningarnas verksamhet ej vore påkallat och att en utredning härom sålunda vore obehövlig. Uttalanden i denna riktning hava gjorts av länsstyrelserna och skogsvårdsstyrelserna i Värmlands och Norrbottens län, länsstyrelsen i Gävleborgs län, överjägmästarna i övre Norrbottens distrikt och Bergslagsdistriktet, jägmästaren i Fredrika revir, Sveriges Skogsägareförbund, Svenska Trävaruexportföreningen, Svenska Cellulosa-föreningen, Svenska Trämasseföreningen, samtliga virkesmättnings- och flottningföreningar, som yttrat sig i ärendet, med undantag av Dalälvarnas Tumningsförening u. p. a., samt Uddeholms Aktiebolag och Billeruds Aktiebolag.

Skogsvårdsstyrelsen i Gävleborgs län har förklarat, att, då inom länet virkesmättningsföreningar ej finnes och styrelsen därför saknade närmare kännedom om nämnda föreningars verksamhet, styrelsen ej kunde uttala sig i ärendet.

I yttrandena framställda erinringar mot virkesmättningsföreningarna m. m.

I ett flertal av de avgivna yttrandena hava virkesmättningsföreningarna och dessas verksamhet blivit föremål för kritik och erinringar i olika avseenden, under det i andra sagda verksamhet vunnit erkännande och vitsordats vara till gagn för såväl köpare som säljare av virke. En översikt av de olika uttalanden, som yttrandena i dessa hänseenden innehålla, lämnas i det följande.

I första rummet hava orsakerna till föreningarnas bildande och syftet med deras verksamhet i yttrandena diskuterats.

Från vissa håll har härvid gjorts gällande, att föreningarnas huvudändamål vore att bereda föreningsmedlemmarna fördelar på virkessäljarnas bekostnad.

Västernorrlands läns Skogsägareförening har härutinnan anfört:

De i verksamhet varande virkesmättningsföreningarna vore bildade av de virkesköpande och virkesförädlande trävarubolagen. Härav följde också, att föreningarna vore avsedda att vara till gagn i ett eller flera avseenden för sagda bolag eller med andra ord att bereda virkesköparna-medlemmarna fördelar, vilket då givetvis måste vinnas på någons bekostnad, i detta fall de virkessäljande skogsägarna.

Bland virkessäljarna kunde också tydligt förmärkas en allt större misstro mot nämnda föreningar och ett allt större missnöje med deras inmättnings-

*Orsakerna till
föreningarnas
bildande och
syftet med
deras verk-
samhet.*

bestämmelser. Vanligtvis vore en virkessäljare på grund av olika omständigheter hänvisad att sälja sitt virke till något eller några av de förädlingsföretag, som vore belägna vid eller i närheten av den flottled, där hans virke skulle framflottas, och det brukade då alltid bestämmas i försäljningskontraktet, att inmätningen skulle ske genom där arbetande mättningsförening och enligt dennas bestämmelser och instruktioner. Då mättningsföreningen kunde utfärda nära nog vilka bestämmelser och instruktioner i fråga om inmätningen, som den funne för gott, stode alltså säljaren praktiskt taget rättslös gentemot köparen beträffande inmätningen av det försålda virket.

Att denna ordning icke kunde vara ägnad att befordra och upprätthålla något särdeles gott förhållande mellan de intresserade parterna torde ligga i ganska öppen dag. Skulle rättvisa härvidlag kunna åstadkommas, måste givetvis båda parter få lika bestämmanderätt inom mättningsföreningarnas ledning.

Överjägmästaren i Härnösands distrikt har i detta ämne anfört:

Virkesköparnas avsikt med anordnande av tumningsföreningar torde hava varit flerfaldig. Såsom ett av de främsta motiven plägade anföras önskvärdheten av ett förbilligande av tumningsarbetet, som, huru det än ordnades, krävde betydande personal, arbete och kostnader. Härutinnan torde man emellertid icke hava vunnit något nämnvärt — i stort sett. Vad som däremot obestriddligen ernåtts vore, att tumningsförfarandet inom varje ådal blivit mera enhetligt, ehuru väl allt fortfarande det kunde konstateras, att olika tummare inom samma ådal bedömde och behandlade virket ganska olika.

Köparnas största intresse av att sammansluta sig i tumningsföreningar torde emellertid vara, att de därigenom i stor utsträckning undginge inbördes konkurrens. Tumningsföreningen uppträdde gent emot säljarna såsom ett köparnas ombud och innätte timret så enhetligt som möjligt för alla. Samtidigt gjorde köparna varje år en inbördes prisöverenskommelse beträffande leveransvirke, vilket förhållande i samverkan med tumningen resulterade i att köparna bildade ett fast block, som, ostört av inbördes konkurrens, helt och hållet bestämde såväl om prisbildningen som genom tumningsinstruktionen och via tumningsföreningen om tumningsmetoden. Äldre tiders möjligheter för säljarna att begagna sig av konkurrens om virket från köparnas sida och därigenom något pressa upp priserna på sitt virke antingen direkt eller i form av liberalare tumning, hade genom tumningsföreningarnas tillkomst helt undanröjts. Då det dessutom torde finnas skäl antaga, att köparna vid samgåendet i fråga om tumning och framför allt i fråga om prissättning torde taga hänsyn därtill, att även den ekonomiskt svagaste bland dem borde vid sina virkesköp kunna påräkna vinst utöver vad hans rörelse kunde hava att erlagga i omkostnader, inklusive räntor och amorteringar å lån m. m., syntes förklarligt, om säljarna funne systemet ogynnsamt för dem och under lågkonjunktur till och med pressande. Leverantörerna kände sig nämligen stå fullkomligt maktlösa och utan några som helst möjligheter att utöva inflytande på gången av de affärer, i vilka de uppträdde som säljarepart; att de detta oaktat gäve sig in i affärerna, hade ofta nog sin grund i deras svaga ekonomi, som tvingade dem att sälja sin skog.

Dessa nu relaterade förhållanden torde utan tvivel vara den förnämsta orsaken till köparnas starka intresse av att vidmakthålla tumningsföreningarna i deras nuvarande gestaltning och att söka alltmera befästa deras

ställning; samma förhållande vore å andra sidan lika otvivelaktigt även den djupaste anledningen till misstroendet mot och missnöjet med tumningsföreningarna från allmänhetens sida.

Överjägmästaren i mellersta Norrlands distrikt har i förevarande avseende yttrat:

Då virkesmätningsföreningarna bildades, hade denna åtgärd varit ett steg i riktning mot rättvisare och enhetligare inmätningsprinciper än tillförne skett. Så som föreningarna sedermera utvecklats, hade de uteslutande blivit organ för virkesköpare, vilka vore ensamma representerade i föreningarna. Härigenom hade onekligen virkesköpareintressena blivit ensidigt tillgodosedda, vilket i sin ordning skapat missnöje och misstro bland virkessäljare och skogsarbetare. Försök hade visserligen gjorts att få säljareintressen representerade i föreningarna, men dessa hade hittills ej rönt någon framgång.

Jämtlands skogsägareförening har beträffande den inom Jämtlands län verksamma Sundsvalls Virkesmätningsförening uttalat, att sistnämnda förening, gynnad av föga eller ingen konkurrens, under de senare åren vuxit sig allt starkare och för närvarande kunde sägas spela rollen av en mäktig diktator gentemot skogsägarna.

I motsats till den uppfattning, som hävdats i vissa av förenämnda yttranden, hava *Sveriges Skogsägareförbund*, *Svenska Trävaruexportföreningen*, *Svenska Cellulosaföreningen* och *Svenska Trämasseföreningen* i det av dem avgivna gemensamma yttrandet gjort gällande, att huvudändamålet med virkesmätningsföreningarnas verksamhet vore att åstadkomma objektiva och korrekta metoder för inmätning av virke samt att minska mätningskostnaderna.

Till belysning härav hava nämnda föreningar anfört:

»När den svenska trävaruindustrien under 1800-talets senare del genomgick sin starka expansionsperiod, uppstod tämligen tidigt en stark konkurrens om råvarutillgångarna. Visserligen var industriens råvarubehov då avsevärt mindre än nu, men å andra sidan kunde endast de grövre virkesdimensionerna användas, och flottledsnätets ofullständiga utbyggnad avstängde stora, numera tillgängliga skogsdistrikt från exploatering. Industriens råvarutillförsel ordnades dels genom avverkningar å de företagens egna fastigheter, som efterhand förvärvades, dels genom drivningar å mångåriga avverkningsrätter samt dels slutligen genom köp av leveranstimmer från kronan och enskilde. Inmätningen såväl av köpvirket som av det från egna skogar verkställdes av företagen var för sig genom dessas skogvaktare och faktorer; ett förfaringssätt som redan från början i flertalet vattendrag visade sig vara tämligen kostsamt av den orsaken, att de flesta företagen ägde skogar och köpte virke om varandra ända från kustområdet och upp mot fjällen. Den separata tumningen för varje bolag medförde då, att alla bolagen måste hålla särskilda tummarlag, som jämsides med varandra bereste vattendraget från kusten och upp mot dettas källor. Det oekonomiska i detta förfarande väckte hos de stora virkesköparna i de norrländska älvarna redan tidigt tanken på de fördelar, som skulle kunna vinnas genom en kooperativt anordnad tumning.

Emellertid framträdde snart nog andra företeelser, som aktualiserade frågan om gemensam tumning. Den livliga spekulationen på rundvirkesmarknaden

försvårade ofta för köparnas ombud att kunna överkomma behövliga eller önskvärda virkespartier samt lockade dem därigenom att utlova extra förmåner åt säljarna, därest affär komme till stånd. Småningom vann mångenstädes den metoden insteg, att säljarna för att en affär skulle genomföras påfordrade ej endast t. ex. ett visst pris per kub.-fot för virket utan även att detta skulle intummas på ett för säljaren särskilt favorabelt sätt. Krav på och löften om s. k. »liberal tumning», vilka ej sällan inneburo en ren s. k. lufttumning till säljarens fördel, blevo allt vanligare och användes särskilt i stor omfattning av de mellanhänder, som under trävaruindustriens uppsvingstid insköt sig mellan industriföretagen och skogsägarna samt i spekulationsyfte inköpte timmer från de senare.

För köparna var denna utveckling, i vilken deras inköpspersonal med eller mot sin vilja tvingades att deltaga för att kunna överkomma något leveransvirke, ytterligt obekvämt. Någon fast prisbildning på råvaran kom icke till stånd, utan affärerna dirigerades genom krav eller löften om mättingsförmåner. Köparna kunde ej heller göra exakta kalkyler om sin planerade virkesfångsts storlek och beskaffenhet, då värdelöst och odugligt virke måste mottagas. Säljarna däremot ansågo sig kortsynt nog vinna på systemet och omfattade det med största sympati, då de fingo avyttra värdelöst eller obefintligt virke. De betänkte icke, att köparna genom en sänkning av priset per kubikenhet måste täcka sig för risken av förluster på den liberala tumningen.

I varje fall var systemet osunt och oförenligt med en god affärsprincip. Inom de köpande företagens ledningar reagerade man därför även snart nog mot detsamma, även om man kanske icke var för sig genast kunde bryta därmed på grund av de svårigheter för råvarufångsten, som då kunde befaras uppstå.

Köparna kommo emellertid efterhand till insikt om, att de osunda inmättningsmetoderna, där sådana vunnit insteg, bäst kunde bekämpas genom att mätningen frigjordes från prissättningen samt överlämnades åt från virkesinköpen fristående organ. — — —

Sälunda uppstod tanken på att köparna skulle skapa särskilda organ för leveranstimrets intumning. Det låg nära till hands, att dessa mättningsorgan anordnades gemensamt för köparna efter samma vattendrag. Man ernådde nämligen då en betydande ekonomisk besparing genom att de här förut omtalade dubbelresorna för de skilda företagens mätarlag kunde undvikas. Denna besparing kom ytterst säljarna till godo.

Efterhand bildades även virkesmättningsföreningar i flera av de mest betydande ådalarna.»

Örnsköldsviks och Umeå tumningsföreningar hava rörande de förhållanden, som föranlett bildande av dessa föreningar, samt föreningarnas ändamål uttalat sig i huvudsaklig överensstämmelse med Sveriges Skogsägareförbund m. fl.

Länsstyrelsen i Västerbottens län har beträffande de inom länet verk samma Umeå och Överbottens tumningsföreningar uppgivit, att bildandet av nämnda tumningsföreningar föranletts av det alltmer framträdande önskemålet, att all tumning av flottgoods, som nedfördes till de båda huvudflottlederna i länet, skulle verkställas med tillämpning av enhetliga grunder och på likartat sätt.

Wermländska Inmätningssällskapet har i fråga om föreningens syfte yttrat:

Föreningen hade till ändamål att i enlighet med ett korrekt, enhetligt mätningssystem ombesörja inmätningen för medlemmarnas räkning. I detta syfte tillhandahölles medlemmarna gemensamma kontraktsformulär, däri även funnes intryckta fullt tydliga leveransbestämmelser, vilka sedan ytterligare utformats i detalj i för mätningsspersonalen utfärdade instruktioner, tillgängliga för envar intresserad. Dessa leveransbestämmelser med därpå grundade instruktioner bleve således tillsammans med alla övriga inverkan omständigheter en prisbildande faktor i avtalen såväl mellan virkets köpare och säljare som också mellan säljaren och dennes ackordstagare, d. v. s. huggare och körare. Inmätningssällskapet som sådan toge emellertid ingen som helst befattning med prisfrågan vare sig åt ena eller andra hållet utan inskränkte sig till att strikt, enligt gällande instruktioner och fullt oväldigt ombesörja den rent tekniska detalj, som själva virkesmätningen utgjorde.

Från flera håll har uttalats, att, ehuru virkesmätningssällskapernas verksamhet otvivelaktigt varit till gagn för åstadkommande av enhetliga virkesmätningssmetoder och motverkande av osund konkurrens på trävarumarknaden, verksamheten dock vore föremål för misstroende från virkessäljarnas sida.

Skogsvårdsstyrelsen i Jämtlands län har härutinnan anfört:

Det torde icke kunna bestridas, att virkesmätningssällskaperna varit av betydelse för införandet av enhetliga inmätningssregler vid virkesköp samt för motverkande av en osund konkurrens på virkesmarknaden. Förhållandena hade på detta område före sällskapernas tillkomst i vissa fall varit olidliga, och det hade ej sällan hänt, att själva prisfrågan blivit en andrahandsfråga, medan den ene eller andre virkesköparens sätt att »behandla» virket vid dess emottagning blivit avgörande för affären.

icke förty hade virkesmätningssällskaperna emottagits med en storm av ovilja, som endast så småningom under årens lopp mildrats för att likväl alltjämt vara djupt rotad hos den enskilde skogsägaren.

De viktigaste anledningarna till denna misstro mot sällskapernas verksamhet torde få sökas i organisationsformen och mätningssinstruktionerna.

Virkesmätningssällskaperna vore en sammanslutning av de stora virkesköpare bolagen, en köpareorganisation, som ansåges allt för ensidigt tillgodose köparens intressen. Visserligen hade på senare år skogsägareintresset beretts plats i vissa mätningssällskapers styrelser, dock utan rösträtt i ekonomiska frågor, men denna anordning hade bland skogsägarna endast emottagits såsom en tom gest utan betydelse för ett större förtroende för verksamheten.

Jämtlands skogsägareförening har beträffande Sundsvalls Virkesmätningssällskap uttalat, att så länge denna förening enbart företrädde köpareintresset, missnöjet med föreningen ej komme att dö bort.

Centralrådet för skogsvårdsstyrelsernas förbund har yttrat:

Enligt centralrådets mening behövde tvivel ej råda därom, att virkesmätningssällskapernas inrättande varit till stort gagn för ett rationellt reglerande av virkesförsäljningarna. Man kunde därför våga påstå, att i de delar av vårt land, där virkesmätningssällskap verkade, där vore också förhållandena i ifrågavarande avseende mera ändamålsenligt reglerade än i andra

landsdelar. Det kunde därför vara ägnat att förvåna, att kraven på utredning av det frågekomplex, som sammanhörde med virkesinmätning, gjort sig särskilt starkt gällande i vad anginge de ifrågavarande på området arbetande organisationerna.

Skälen härtill vore förvisso av mångskiftande art. Flertalet ledde dock sitt ursprung i det förhållandet, att ifrågavarande virkesmätningsföreningar som exklusiva köpareorganisationer från början mötts av ett bestämt misstroende i skogsägarekretsar. Ehuru väl, som centralrådet ville tro, detta misstroende vore på väg att försvinna, vore det dock ännu alltfjämt för handen. Det vore mot bakgrunden av detta faktum man måste se de nu föreliggande kraven på utredning av virkesmätningsföreningarnas verksamhet. Då det även ur det allmännas synpunkt vore av vikt, att rådande motsättningar mellan av virkesinmätningen berörda parter försvunne, syntes den tilltänkta utredningens ändamål böra vara att giva anvisningar, huru detta skulle ske.

Dalälvarnas Tumningsförening har uttalat, att föreningen funne en allmän utredning rörande virkesmätningsföreningarnas verksamhet så tillvida ändamålsenlig, att denna torde komma att skingra det misstroende, som oftast på grund av bristande sakkännedom framfördes mot föreningarnas tillämpning av gällande virkesmätningsbestämmelser.

I det av *Sveriges Skogsägareförbund* m. fl. avgivna yttrandet har gjorts gällande, att virkessäljarnas misstroende mot virkesmätningsföreningarna vore på väg att försvinna. I yttrandet har härom anförts:

Att bland säljarna virkesmätningsföreningarna vid deras första framträdande skulle mottagas med motvilja och kritik låge i sakens natur. Säljarna hade fått pretentioner på s. k. liberal tumning samt hade sålunda varit vana vid att skadat, krokigt och ruttet virke skulle intummas och erkännas som friskt. När virkesmätningsföreningarna i ett slag skurit bort dessa osunda utväxter inom rundvirkeshandeln och krävt, att virke såväl som andra varor skulle betalas efter sin verkliga beskaffenhet, hade säljarna blivit förvånade och upprörda. Det hade växt upp en storm av kritik. Kvalitetsbestämmelserna, som i själva verket icke innehölle något annat än att friskt virke skulle vara friskt, hade förklarats vara onaturligt hårda. Skogsägarna hade kräft representation i tumningsföreningarna för att kunna framtvinga en liberalare tumning inom dessa samt till och med i vissa orter vägrat att låta tumma genom föreningarna.

Denna oppositionsstorm hade emellertid saktat tämligen snart av. Även säljarna hade börjat förstå, att köparna icke kunde betala mer för virket, än det vore värt, samt att vad som vunnes genom en frikostig tumning med naturnödvändighet måste förloras i priset. De insiktsfullare säljarna hade även snart insett, att tumningsföreningarnas arbetsmetoder vore alla parter till gagn. Det hade snart nog i många orter börjat bliva vanligt, att säljarna i stället för att söka vägra tumning genom föreningen själva krävde sådan.

Det torde sålunda knappast ligga någon överdrift i det påståendet, att säljarnas opposition och kritik mot mätningsföreningarna och dessas arbetsmetoder vore på väg att dö ut. Att sagda opposition fortfarande hölles vid liv, berodde dels av att den omhändertagits av politiska kretsar och dels av att kvalitetskravens å virket skäligen utformning med hänsyn till industriens och skogsbrukets intressen alltid kunde bliva föremål för delade meningar.

Örnsköldsviks och *Umeå tumningsföreningar* hava hävdad, att den opposition mot virkesmättningsföreningarna, som numera kunde förekomma från virkessäljarnas sida, ej innebure något tvivel på föreningarnas goda vilja att ombesörja virkesmätningen på ett opartiskt sätt utan vore uttryck för den i all handel förekommande förklarliga striden mellan producenter och konsumenter.

Billeruds Aktiebolag har i fråga om Wermländska Inmättningsföreningen anført:

Då föreningen bildades, hade mättningsförhållandena varit mycket otillfredsställande. Föreningens uppgift hade blivit att skapa ordning och reda i dessa förhållanden. Klart vore, att dess verksamhet till att börja med på vissa håll mötts med misstro. Så småningom hade denna misstro förbytts i ett förtroende, som kanske bäst illustrerades av det förhållandet, att virkesleverantörerna numera ofta ej ansåge nödigt närvara vid mätningstillfällena, då de helt litade på att mätningen korrekt utfördes genom föreningens försorg.

Skogsvårdsstyrelsen i Värmlands län har uttalat sig i liknande riktning.

I ett flertal yttranden hava anmärkningar framställts mot innehållet av de bestämmelser, som virkesmättningsföreningarna fastställt att gälla i fråga om mätning av virke, samt mot det sätt, varpå dessa bestämmelser av föreningarna tillämpades.

*Anmärknin-
gar mot för-
eningarnas
mättnings-
bestämmelser
och sättet för
dessas till-
ämpning.*

Överjägmästaren i Stockholm—Gävle distrikt har i detta avseende yttrat:

Den försämring, som konjunkturerna å trävarumarknaden de senare åren undergått, hade medfört en högst avsevärd skärpning av fordringarna på köpvirkets kvalitet med därav föranledda upprepade ändringar av för tummarna gällande instruktioner, vilket i sin tur för säljarna medfört ett osäkerhetstillstånd, som verkat irriterande och ofta föranlett tvistigheter. Då därtill komme, att inom olika distrikt olika principer tillämpades vid intumningen, skapades lätt ett visst misstroende mot tummarnas arbete.

Västernorrlands läns Skogsägareförening har framhållit, att de av virkesmättningsföreningarna utfärdade instruktioner och mättningsbestämmelser syntes kunna tolkas åtskilligt efter behag av de hos dem anställda tjänstemän och virkesmätare samt att detta åtminstone vore fallet inom Sundsvalls Virkesmättningsförenings område. Till belysning härav har nämnda skogsägareförening anført:

En av föreningens medlemmar hade under vintern 1932/1933 försålt ett större virkesparti att inmätas genom mättningsföreningen. Inmätningen hade en tid pågått och förmodlingen av mätarna utförts enligt föreningens givna instruktioner såsom mätarna tolkat dessa. En dag hade vederbörande distriktschef infunnit sig å mättningsplatsen och företagit kontrolltumning av en mindre virkespost. Det ville synas, som om denne tolkat mättningsinstruktionen på sitt sätt, ty då mätarna sedermera skulle fortsätta inmätningen, hade leverantören uppmärksammat, att mättningsbestämmelserna till ytterlighet skärpts. Leverantören hade emellertid nu ansett sig icke längre kunna låta mätningen fortgå, varför denna avbrutits. Han hade därpå hänvänt sig till föreningens direktör med en anmodan till denne att

inträffa å mättningsplatsen för att få hans tolkning av inmättningsbestämmelserna. Leverantörens begäran hade tillmötesgåts och det hade visat sig, att mätarna därefter kunde fortsätta inmätningen efter ungefär enahanda principer som de först utfört dem.

Som av det ovan relaterade framginge, kunde ju inmätningen ske efter nära nog vilka principer som helst.

Även *skogsvårdsstyrelsen i Västernorrlands län* har gjort gällande, att vissa i tumningsinstruktionerna förekommande uttryck lämnade plats för godtycke och därför kunde utnyttjas till förmån för en strängare intumning än som betingades av rätt och billighet.

Vad särskilt angår tumningsinstruktionen för övre Norrland har *Norrbottens läns Skogsägareförening* anfört:

Denna tumningsinstruktion, varom de större virkesköparna i övre Norrland enats, hade helt tillkommit utan säljarnas medverkan. Den utgjorde ett uttryck för köparnas stränga krav på virket under nuvarande lågkonjunktur. Den vore ur köparensynpunkt synnerligen tillfredsställande och finurlig. Den finge för en i träförädlingsindustrin väl insatt fackman vara aldrig så teoretiskt tilltalande och uttömmande, så vore den dock i tillämpningen ytterligt omständlig och teoreticerande. Den vore ej ägnad att tillfredsställa vare sig skogsmannen—tummaren, som i praktiken skulle tillämpa den, eller säljarna, som såge nettot av sina saluförda produkter smälta ihop till ett minimum. Man torde kunna sammanfatta omdömet om dessa av köparna antagna tumningsregler sålunda:

1:o) Genom deras tillkomst utan den säljande partens medverkan vore de redan a priori ägnade att mötas av misstro, och detta så mycket mera som de vore så invecklade, att endast den trävarusakkunnige hade möjlighet att fullt behärska detaljerna.

2:o) De vore en typisk kristidsföreteelse och fastlåste kvalitetsbedömningen och därmed i själva verket även prissättningen vid nuvarande för skogsägaren synnerligen ogynnsamma konjunkturläge.

3:o) De förutsatte hos den underordnade tumningspersonalen en sakkunskap ifråga om sortering av sågutfallet, som endast de s. k. klamparna vid export-sågverken besatte och för vilken skogarnas tumningspersonal i regel vore ganska främmande.

Överjägmästaren i nedre Norrbottens distrikt har framställt vissa erinringar mot det sätt, varpå sagda tumningsinstruktion tillämpats inom berörda distrikt under vintern 1932/1933. Överjägmästaren har i detta avseende framhållit, att en viss ojämnhet förefunnits mellan de olika tummarelagen vid tillämpningen av instruktionen, så att en del tummat väl »lent» och andra för hårt, på vissa revir utan att rättelse, såvitt känt vore, vid verkställd kontrolltumning skett. Att undgå en viss ojämnhet i tumningarna vore givetvis omöjligt, beroende på olika uppfattningar om samma skadas inverkan på virkesutbytet, men ojämnheterna i tumningarna hade i en del revir varit väl stora.

Mot den av Sundsvalls Virkesmätningsförening fastställda tumningsin-

struktionen har *skogsvårdsstyrelsen i Jämtlands län* anmärkt, att den däri föreskrivna metoden att i fråga om virke, som vore behäftat med brister, nedsätta virkets dimensioner ej kunde anses tillfredsställande, dels emedan förfarandet ställde allt för stora krav på tumningspersonalens erfarenhet och omdömesförmåga, dels, och kanske än mer, med hänsyn till att den verkliga kvantiteten utgjorde underlaget för utgående arbetslöner. Det kunde icke vara riktigt att värdera samma arbete lägre därför att virket, ehuru fullt användbart, icke fyllde kvalitetsfordringarna.

Överjägmästaren i Härnösands distrikt har framhållit, att de inom sagda distrikt verksamma tre virkesmättningsföreningarna, Sundsvalls, Ångermanälvens och Örnsköldsviks virkesmättningsföreningar, tillämpat ganska skilda principer i fråga om virkets behandling vid inmätningen. Sundsvalls Virkesmättningsförening hade, såvitt överjägmästaren varit i tillfälle iakttaga, i berörda avseende använt ojämförligt liberalare principer än de båda andra. Örnsköldsviks Tumningsförening hade varit den, som tummat »hårdast», under det att Ångermanälvens Tumningsförening intagit en mellanställning utom beträffande krokigt virke, där denna förening tillämpat vida strängare bestämmelser än de övriga.

Dalarnas Skogsägareförening har anmärkt, att de bestämmelser, som av Dalälvarnas Tumningsförening tillämpades i fråga om inmätning av virke, vore alltför ensidigt redigerade. Det vore ju riktigt, att köparen bestämde kvaliteten av den vara, som han ville köpa, men då man tydligt märkte, att ifrågavarande bestämmelser skärptes med fallande konjunkturen, och då särskilt beträffande inmätning av massaved ett till synes obetydligt fel ofta finge bliva orsaken till en obarmhärtig nedsättning av hela massavedsbiten i sekunda sort eller med 20 procent av det förut låga priset, började skogsägaren tro sig icke vara lojalt behandlad vid inmättningsförfarandet av tumningsföreningen.

En del av de anmärkningar, som i yttrandena framställes mot virkesmättningsföreningarnas tumningsinstruktioner, rikta sig mot särskilda bestämmelser i instruktionerna.

I fråga om den av Sundsvalls Virkesmättningsförening antagna tumningsinstruktionen hava sålunda erinringar gjorts mot de däri upptagna bestämmelserna, att varje stock skall utöver överenskommen längd hålla en fots stötmån, att diametermåttet regelrätt skall tagas i stockens toppända, samt att diametern skall upptagas i hela och halva tum eller, i fråga om vissa grövre stockar, i hela tum.

Skogsvårdsstyrelsen i Jämtlands län har i fråga om dessa bestämmelser anfört:

Klagomål hade ofta framförts mot den s. k. stötfoten, en kvarleva från de tider, då allt virke sågades och då stötfoten motiverades av sämre flottleder och justeringen i brädgårdarna. Det vore verkligen på tiden att avskaffa denna stötfot, som åstadkommit större förargelse än den vore värd,

ty även om den inkluderades i köpeskillingen, såsom från bolagshåll gjordes gällande, drabbade den dock virke av olika dimensioner mycket olika, d. v. s. den gäve, procentuellt sett, icke samma övermål. Såsom synnerligen orättfärdig tedde sig stötfoten, då mätningen såsom skedde enligt Sundsvallsinstruktionen — verkställdes i själva lilländan av stocken och virket vore starkt avsmalnande, såsom fallet vore ex. med fjällskog. Mätningen borde alltid ske sex tum inpå lilländan, då stötfoten fördelades lika på båda ändar.

Vidare hade framhållits såsom önskvärt, att dimensionerna på pappersved upptoges i mindre måttenheter än halva tum — ex. i kvartstum såsom i Ljusnan — att mätning, likaledes i överensstämmelse med mätningemetoden i Ljusnan, skedde på mitten av stocken, att mätningen ägde rum icke i fallande utan i medlade måttenheter o. s. v.

I det yttrande, som avgivits av *vissa skogsägare och virkesförsäljare i Rätans socken*, har påpekats, att vid tillämpning av metoden att mäta virket i halva tum förekomme en mängd gränssfall, där virket endast ytterst obetydligt understeg det högre tumtalet, samt att användandet av det lägre tumtalet för inmätningen i dessa fall vore alltför rigoröst och tillskyndade virkesförsäljaren ofta nog avsevärda förluster. Virkesmätaren borde erhålla rätt att fördela gränssfallen på det sätt, att cirka hälften beräknades tillhöra det högre tumtalet och den andra hälften det lägre. I yttrandet har vidare betonats, att en rättvis mätning borde ske innanför stötfoten, ej i stockens toppända.

Överjägmästaren i mellersta Norrlands distrikt har ansett, att stötfoten borde begränsas till exempelvis 4 tum, eventuellt 6 tum i svårare flottleder, och endast föreskrivas beträffande timmer och likartade sortiment men helt bortfalla för pappersved och därmed jämförbara sortiment.

Vad angår Dalälvarnas Tumningsförenings instruktion har ett flertal däri meddelade bestämmelser blivit föremål för kritik.

Dalarnas Skogsägareförening har sålunda framhållit, att man med fog kunde fordra, att inmätning av timmer i Dalarna liksom i Värmland skedde i fjärdedels tum, ej såsom nu ägde rum i halvtum. Enbart genom denna mätningemetod förlorade säljaren mellan 4 och 10 procent av timrets värde. Föreningen har vidare uttalat, att det vore ägnat att förvåna, att massaveden i Dalälven endast kunde uttagas till 4 tum i topp för prima och $3\frac{1}{2}$ tum för sekunda ved, då dylik ved i Värmland uttoges till $2\frac{1}{2}$ tum i topp. Anmärkningsvärt vore även, att köparna i Dalarna fordrade 3-metersved, under det Värmlandsfabrikerna och massafabrikerna i Norrland toge papperstimmer av olika längder. Köparna i Dalarna sade sig ej kunna omändra sina för 3-metersved i stort anlagda upplagsplatser vid fabrikerna, under det liknande företag i Värmland uppgåve, att upplagen lika mycket bleve tillgodosedda med ved upplagda i olika längder. Föreningen har slutligen såsom anmärkningsvärd framhållit en i tumningsföreningens leveranskontrakt upptagen bestämmelse, att vrak, som förekomme bland försålt

virke och som av säljaren icke bortskaffats ur vältorna före inmätningen, tillfölle köparen av virket utan ersättning.

I de yttranden, som i ärendet avgivits av sammanslutningar, vilka representera trävaruindustrien, har framhållits, att de av virkesmättningsföreningarna fastställda mättningsreglerna avfattats i överensstämmelse med de krav på virkets kvalitet, som trävaruindustrien måste uppställa för att de framställda produkterna skulle bli konkurrensdugliga.

Sveriges Skogsägareförbund, Svenska Trävaruexportföreningen, Svenska Cellulosaföreningen och Svenska Trämasseföreningen, vilka hävdar nyssangivna uppfattning, hava i det av dem angivna yttrandet till en början lämnat en översikt av ifrågavarande mättningsreglers allmänna innebörd och syfte. Beträffande de mättningsregler, som avse virkets beskaffenhet och behandling för fel, hava nämnda föreningar därvid anfört:

Sägda mättningsregler växlade något för skilda landsdelar. Differenserna vore emellertid icke betydande samt motiverades dels av de skiftande förhållanden, varunder industrien i olika landsdelar arbetade, samt dels av att själva råvarukällan, d. v. s. skogen, vore av helt olika beskaffenhet och därför även producerade virke av helt olika typ i exempelvis övre Norrland och i Mellansverige.

Den grundläggande principen vore, att priset beräknades per kubikenhet av friskt och oskadat virke. Då emellertid skador av många slag tämligen allmänt förekomme, vilka gjorde viss del av stocken oduglig för sitt ändamål eller sänkte värdeutbytet av densamma, nedtummades vid mätningen stockens kubikmassa, så att den inmätta massan motsvarade det värde, som en felfri stock ägde. Nedtumningen kunde ske antingen å stockens diameter eller å dess längd eller å bådaderna. På varje stock, som sålunda nedtummad, inhögges märken, som utvisade nedtumningens art och omfattning och möjliggjorde kontroll när som helst. Borttumningen antecknades jämväl å tumsedeln, vilken sålunda komme att upptaga såväl det levererade virkespartiets bruttokvantitet som dess inmätta nettokvantitet.

Som grund för avtumningsbestämmelserna i fråga om sågtimmer låge den erfarenhet, som vid sågverken vunnits rörande olika skadors inverkan på det sågade utbytet och dettas värde. Exakta uppgifter härom vunnes genom s. k. provsågningar, d. v. s. försågning av skadade stockar av olika typer, varvid sågutfallet för varje särskild stock noggrant undersöktes och bokfördes. Till grund för kvalitets- och avtumningsföreskrifterna i fråga om massaveden låge ingenjörernas vid massafabrikerna, industriernas egna laboratoriers samt den kemiska vetenskapens ingående utredningar om massautbytets storlek vid användande av ved av olika slag samt om den kvalitetssänkning å massan, som uppstode genom fel av skilda slag å virket.

Omförmälda föreningar hava vidare bemött de anmärkningar, som framställdes mot nyssangivna mättningsregler, och härutinnan anfört:

Det hade anmärkts mot virkesmättningsföreningarna, att de såsom representerande övervägande köpareintresset genom de av dem tillämpade mättningsföreskrifterna uppställt allt för höga krav på virkets beskaffenhet, varigenom nedtumningen av virket blivit onödigt hård. Det hade ansetts,

att säljarna härigenom vållades förluster samt även skogsbruket orsakades skada genom att virke av lägre kvalitet ej kunde tillgodogöras utan måste lämnas i skogen.

Det vore förädlingsindustriernas nödvändiga krav på råvaran, som dikterade bestämmelserna beträffande virkets kvalitet, och att dessa bestämmelser sedan ibland utformades inom mätningssföreningen vore en åtgärd, som ej i annat avseende sammanföll med föreningens syfte än att åstadkomma för samtliga medlemmar användbara, klara, lättförstådda normalbestämmelser och instruktioner. Det finge för övrigt framhållas, att den värdesänkning, som framkomme vid nedtunning av skadat virke, ej vore av den storleksordning, som man gjorde gällande, enär leverantörerna numera främst till följd av inmätningssföreningarnas verksamhet i regel lärt sig aptera virket på ett för deras egen ekonomi fördelaktigt sätt.

Föreningarna hava ytterligare i detta avseende anfört:

Det finge anses vara axiomatiskt, att fabrikanten av en vara, vilken hade att i konkurrens med andra tillverkare placera denna vara på marknaden, vore den, som bäst kunde bedöma kraven på det råmaterial, som skulle användas i fabriktionsprocessen. Tillverkaren låge i ständig kontakt med marknadsläget, han finge omedelbart kännedom om huruvida konsumenternas fordringar på den ena eller andra produkten skulle ändras eller skärpas. Inom träförädlingsindustrierna betydde detta, att cellulosaingenjörerna och sågverkscheferna vore de, som hade den största kompetensen att bedöma, huru rundvirket borde vara beskaffat. Säljarna av detta virke saknade i de allra flesta fall förutsättningar både med hänsyn till marknadsläget och fabriktionsprocessen att bedöma denna sak. Härav följde, att det ovillkorligen måste vara köparens sak att fastställa kvalitetskraven på rundvirket av skilda sortiment. Det sagda gällde jämväl den inhemska virkesmarknaden.

Det hade sagts, att träförädlingsindustrierna använde den sammanhållning, deras kooperativa samarbete i tumningsföreningar medfört, till att uppställa hårdare fordringar på rundvirket, än världsmarknadens kvalitetskrav på sågade trävaror och cellulosa strängt taget betingade. Ett sådant påstående vore emellertid icke med rätta förhållandet överensstämmande. Det vore industriens intresse att få råvara just av den kvalitet, den behövde; att därutöver ytterligare höja kvalitetskraven skulle medföra verkningar i för industrien själv skadlig riktning samt ifrågakomme därför ej. När höjning av kvalitetsfordringarna på virket vid olika tillfällen måste göras, hade detta således ej berott på godtycklig maktfullkomlighet från industriens sida, utan åtgärden hade varje gång haft sin goda grund däri, att fordringarna å världsmarknaden på de färdiga varornas kvalitet undan för undan höjts.

I likhet med oförmälda föreningar hava *Örnsköldsviks* och *Umeå tumningsföreningar* understrukit, att de av virkesmätningssföreningarna fastställda kvalitetsbestämmelserna och dessas tillämpning vore betingade av de fordringar å kvaliteten å trävaruindustriens produkter, som uppställdes å världsmarknaden.

Överjägmästaren i övre Norrbottens distrikt har i nära anslutning här till anfört:

Orsaken till det å vissa håll förekommande missnöjet mot tumningsföreningarna torde vara att till väsentlig del söka i de särskilt under senare åren inom industrien skärpta kraven på virkets kvalitet, vilket föranlett strängare tumning. Dessa ökade fordringar berodde emellertid dels på konkurrensen med andra trävaruexporterande länder, dels på tillkomsten av nya industrier, såsom massafabriker för tillverkning av konstsilke, fanér m. m., dels ock i alldeles särskild grad på de stigande arbetskostnaderna, som gjorde, att det numera icke bleve ekonomiskt lönande att uttaga ur skogen en del mindervärdigt virke. Den strängare behandlingen hade dock i många fall medfört en ändamålsenligare sortimentsfördelning, så att det virke, som t. ex. mindre lämpade sig för försågning, med fördel kunde disponeras som massaved, masonite e. d.

Billeruds Aktiebolag har uttalat, att det knappast torde vara ägnat att förvåna, att industrien, särskilt i tider, då de strängaste fordringar uppställdes på den levererade varan, ville hava virket inmätt efter sin kvalitet, d. v. s. efter det utbyte, som kunde erhållas därav. Denna strävan måste vara fullt naturlig och rättvis även ur den synpunkten, att det bättre virket på detta sätt verkligen komme att betalas högre än det sämre. Då mätningssättet vore bekant för säljarna vid försäljningstillfället, skedde ju ej dem någon orättvisa.

Även *skogsvårdsstyrelsen i Norrbottens län* har betonat, att en sträng tumningsbestämmelse borde giva ett bättre virkespris än en mindre sträng.

Domänstyrelsen har gjort gällande, att de anmärkningar, som riktats mot virkesmätningsföreningarnas mätningsregler, delvis vore oberättigade, samt till utveckling härav anført:

Om det också ej låte sig bestridas, att skäl funnits till anmärkningar mot det sätt, varpå tumningsföreningarna verkställt intumning av s. k. köp- och leveranstimmer, måste dock framhållas, att en ej ringa del av den kritik, som riktats mot tumningsföreningarnas tillvägagående, härvid varit beroende på missuppfattning och frånvaron av sakkunskap på området. Ävenså hade tumningsföreningarnas olika tumningsmetoder, då det gällt köpvirke och virke från en medlems egen skog, missförståtts av utomstående och givit anledning till en fullkomligt oberättigad kritik. Tumningsföreningarna verkställde nämligen ej blott intumning av leveransvirke enligt den av de särskilda tumningsföreningarna fastställda tumningsinstruktionen utan även av virke från föreningsmedlemmarnas egna skogar, varjämte förekomme intumning av virke jämlikt särskilda kontrakt, för vilka särskilda tumningsbestämmelser gällde. Vid intumning av s. k. leveransvirke hade i allmänhet avdrag gjorts för rötter, krökar och andra fullt tydligt påvisbara fel, vilka medfört en minskning i kvantiteten sågad vara beräknad efter stockens yttre mått i längd och diameter. Hade det däremot gällt att intumma virke från en föreningsmedlems skog, hade denne ej så sällan meddelat andra bestämmelser om avdrag för dylika fel. En del virkesköpande bolag kunde ock med hänsyn till sin maskinella utrustning bättre tillgodogöra sig avfallet vid sågning än andra bolag och på grund härav tillåta, att med röta behäftade rotändar finge medfölja vid tumningen. Dessa olika krav från virkesköparens och virkesägarens sida på virkets bedömning, föranledda av orsaker som nyss angivits, hade emellertid särskilt

vid sådana tillfällen, då å samma vattendrag i närheten av varandra nedlagda virkespartier behandlats på skilda sätt men intummats för samma bolags räkning, tagits till intäkt för ett oberättigat klander av tumningsföreningarnas verksamhet.

För den virkesförsäljande allmänheten vore det emellertid av synnerligen stor betydelse, att tumningsföreningarnas verksamhet finge omfatta så mycket virke som möjligt, enär kostnaderna för virkets intumning minskades per måttenhet i samma mån som den intummade virkesmassan ökades.

Då den virkesförädlade industrien hade att på världsmarknaden upptaga konkurrensen från andra länder, finge man ej förtycka densamma, att den genom att hålla uppe kvaliteten på sin tillverkning sökte vinna så stor avsättning som möjligt därför. Kvaliteten på den tillverkade varan vore helt beroende av kvaliteten på råvaran, och då denna med nuvarande fordringar icke läte sig lämpligen angivas genom vissa mått på stockens längd och toppdiameter, vore det tydligt, att tumningsföreningarnas verksamhet icke kunde betraktas såsom enbart en inmätning med vissa instrument av en till salu utbjuden vara, och häri låge enligt styrelsens förmenande den stora svårigheten att lagstifta för dylik inmättningsverksamhet.

Det vore emellertid av synnerligen stor betydelse ej minst för köparna av virket, att deras inmätningssätt och värdesättande av kvalitetsfel på inköpt virke omfattades med förtroende av virkesförsäljarna. Under de senaste gångna åren hade försök till samarbete och samförstånd åstadkommits mellan styrelsen såsom representerande den störste skogsägaren i övre delarna av Norrland och de tumningsföreningar, som verkade från och med Ångermanälvens flodområde och norrut. Resultatet av detta samarbete förelåge uti en tumningsinstruktion gällande för övre Norrland och antagen tills vidare på försök av domänstyrelsen och nämnda tumningsföreningar.

I nära anslutning till den av domänstyrelsen uttalade uppfattningen har *Uddeholms Aktiebolag* hävdadt, att enligt bolagets erfarenhet det misstroende, som eventuellt kunde spåras mot mättningsföreningarnas verksamhet, i första hand och till väsentligaste delar vore att tillskriva obekantskap och missförstånd med avseende å inmättningsverksamhetens art och möjligheter.

Jämväl i åtskilliga andra yttranden hava de framkomna anmärkningarna mot virkesmättningsföreningarnas mättningsregler och dessas tillämpning bemötts.

Centralrådet för skogsvårdsstyrelsernas förbund har sålunda yttrat:

I avseende å virkets kvantitativa uppskattning torde knappast några berättigade anmärkningar numera kunna riktas mot virkesmättningsföreningarna, även om det naturligtvis bland den rätt omfattande personal, varöver de förfogade, kunde finnas personer, som i olika avseenden kunde vara mindre väl skickade för uppgiften. Man torde hava rätt räkna med, att föreningarna själva frivilligt gjorde vad de kunde för att fylla alla berättigade anspråk på omsorgsfull mätning och att man sålunda kunde utgå ifrån, att, i den mån föreningarnas ledningar hade möjligheter att öva inflytande och kontroll, någon partiskhet i mättningshänseende ej skulle förekomma.

Betydligt svårare vore att vinna en lösning av frågan om virkets kvalitativa bedömning, vilken uteslöte meningsskiljaktigheter parterna emellan beträffande virkets värde. Detta sammanhänge med de på detta område

i hög grad varierande förhållandena, vilka måste förefinnas och med vilka man sålunda icke kunde komma tillrätta genom föreskrifter om enhetliga inmättningsregler.

Svenska Flottledsförbundet har anfört:

Enligt vad förbundet kunnat inhämta från de till förbundet anslutna flottningföreningarna, hade ingen befogad anmärkning på något håll kunnat göras mot virkesmättningsföreningarnas sätt att uppmäta och till flottning inmärka de virkespartier, som för sådant ändamål till dessa senare föreningar anmälts. Förbundet kunde alltså ej finna annat än att dessa virkesmättningsföreningar från flottningssynpunkt sett väl fyllt sin uppgift.

Vad särskilt angår tumningsinstruktionen för övre Norrland har *överjägarmästaren i Härnösands distrikt* anfört:

Denna tumningsinstruktion innebure utan tvivel en avsevärd förbättring ifråga om tumningsförfarandet i allmänhet jämfört med förut rådande förhållanden. Tillämpad med sakkunskap och oväld syntes denna *tumningsmetod* böra kunna så småningom tillvinna sig även allmänhetens (leverantörernas) förtroende.

Domänstyrelsen har yttrat:

Ehuru erfarenheterna från drivningssäsongen vintern 1932/1933 angående intumning av virke enligt den nya tumningsinstruktionen för övre Norrland icke kunde anses lämna något fullgiltigt belägg för, huruvida det tillämpade förfarings sättet kunde anses under alla förhållanden tillfyllest och tillfredsställande, syntes det dock domänstyrelsen, som om man här slagit in på en framkomlig väg. Svårigheterna låge givetvis i själva tillämpningen av instruktionen, enär det gällde att uppskatta värdenedsättningen på grund av vissa yttre tecken på inre skador, och härvidlag komme alltid den personliga uppfattningen att slutligen bliva avgörande, även om vederbörande tumningspersonal genomgått viss utbildning.

Örnsköldsviks och Umeå tumningsföreningar hava framhållit, att ett av virkessäljarna uttalat önskemål om enhetliga inmättningsregler uppfyllts genom tillkomsten av ifrågavarande tumningsinstruktion.

I flera yttranden rörande de särskilda tumningsföreningarnas mättningsverksamhet har gjorts gällande, att denna verksamhet måste anses tillfredsställande och ändamålsenlig.

Skellefteå flottningförening har i detta avseende anfört beträffande Överbottens Tumningsförening:

För en rättvis fördelning av å flottgodset belöpande umgälder i enlighet med därom gällande bestämmelser ernåddes givetvis större trygghet, om virkesmätningen skedde genom ett enda organ, vars opartiskhet icke kunde dragas i något tvivelsmål. Inom flottningföreningens verksamhetsområde skedde huvudsakligen all virkesmätning genom Skellefteå (numera Överbottens) Tumningsförening. Beträffande denna förenings verksamhet under de sju åren, den ägt bestånd, hade flottningföreningen de allra bästa erfarenheter i berörda hänseenden. Visserligen hade i början av tumningsföreningens verksamhet en del missnöje försports bland vissa virkesleverantörer, då behandlingen av virket kunnat anses för sträng, men numera vore klagomålen sällsynta.

Ångermanälvens flottningsförening har i fråga om Ångermanälvens Tumningsförening anført, att skäl till anmärkning mot denna förenings inmättningsverksamhet ej föreläge från flottningsföreningens synpunkt. Ej heller i övrigt hade flottningsföreningen funnit sagda tumningsförenings nuvarande organisationsform och verksamhet medföra någon som helst olägenhet.

I fråga om det inmätningssystem, som tillämpas av Sundsvalls Virkesmättningsförening, hava *Indals* och *Ljunga älvars* samt *Gimåns flottningsföreningar* uttalat, att detta system från flottningsföreningarnas synpunkt visat sig vara ändamålsenligt, korrekt och betryggande. Till belysning härav hava föreningarna anført:

Beträffande de inmätningar, som verkställdes genom Sundsvalls Virkesmättningsförening, hade flottningsföreningarna konstaterat, att noggrannhet iakttoges beträffande gällande flottningsbestämmelser. Flottningsföreningarna hade därför icke heller i fall av någon betydelse erhållit anledning att korrigera ingivna flottgodsanmälningar. Icke heller i övrigt hade flottningsföreningarna funnit skäl anmärka på den verksamhet, som bedreves av Sundsvalls Virkesmättningsförening.

Förfarandet vid mätning vore noggrant fastställt genom på lång sikt utfärdade instruktioner samt tjänstgöringsreglemente för personalen. De däri upptagna mättningsföreskrifterna avsåge att trygga även leverantörens berättigade intressen. Under virkesmättningsföreningens adertonåriga verksamhet hade mättningsinstruktionen undergått endast tvenne mindre betydande ändringar.

Av det anförda framginge, att någon ovisshet eller oklarhet icke kunde råda angående mättningsförfarandet. Något godtycke vid uppmätningen av den levererade kvantiteten kunde icke heller förekomma, enär leverantören kunde avbryta inmätningen och begära rättelse enligt sitt försäljningskontrakt.

Beträffande Dalälvarnas Tumningsförening har *länsstyrelsen i Gävleborgs län* framhållit, att föreningen såvitt nämnda län anginge kunde anses tillgodose kravet på en från det allmännas synpunkt tillfredsställande virkesmätning.

Jägmästarna i Garpenbergs och Grönsinka revir hava rörande sagda förening anført:

Inom nämnda revir hade Dalälvarnas Tumningsförening under ett flertal år utövat verksamhet. Då emellertid timmer ej varit föremål för försäljning till föreningens medlemmar, hade jägmästarna ingen närmare erfarenhet om föreningens inmätning av detta virkesslag. Beträffande föreningens inmätning av sulfit- och sulfatved, som inom reviren skedde i löst mått, kunde enligt jägmästarnas förmenande i regel ingen berättigad anmärkning framställas, utan den syntes ske med noggrannhet och objektivitet. I fråga om vedens klassificering i prima och sekunda ved hade emellertid under de senaste två åren kunnat förmärkas en mera bokstavlig tillämpning av de sedvanliga kontraktens väl rigorösa bestämmelser om att prima ved skulle vara »utan tjurbildningar». Detta kunde dock icke läggas föreningen som sådan till last, utan leverantörerna borde söka med köparna uppnå en uppmjukning av kontraktsbestämmelsen.

Ehuru jägmästarna sålunda i stort sett hade goda erfarenheter av tumningsföreningens verksamhet, syntes det dock, som om, särskilt med hänsyn till den på tummarens subjektiva uppfattning grundade kvalitetsinmätningen av sågtimmer, som vunne alltmera insteg, det vore behövt och önskvärt, att från det allmännas sida vidtoges åtgärder för att åvägabrinda ett i möjligaste mån enhetligt och objektivt förfarande vid inmätningarna.

Dalälvarnas flottningsförening har uttalat, att föreningen icke haft några som helst olägenheter i de fall, inmätningen av flottgods verkstälts genom Dalälvarnas Tumningsförening.

Även Wermländska Inmättningsföreningens verksamhet har i flera yttranden vunnit erkännande.

Länsstyrelsen och skogsvårdsstyrelsen i Värmlands län hava sålunda uttalat, att enligt styrelsernas uppfattning Wermländska Inmättningsföreningen kunde anses tillgodose kravet på en från det allmännas synpunkt tillfredsställande virkesmätning.

Överjägmästaren i Bergslagsdistriktet har i förevarande avseende yttrat:

Genom de klara bestämmelser om kvalitet, inmätningssätt och leveransvillkor i övrigt, som vore intagna i virkeskontrakten inom Wermländska Inmättningsföreningens verksamhetsområde, borteliminierades praktiskt taget alla missförstånd i fråga om försäljningsvillkoren.

Att de överenskomna kvalitetsfordringarna av en eller annan säljare kunde anses vara hårda vore en annan sak. Det borde dock överlämnas åt köparna att bestämma om de kvaliteter å virke av skilda slag, som de ansåge sig behöva vid sina verk för att kunna upptaga konkurrensen å världsmarknaden med andra länder.

Vad anginge tillämpningen vid virkesmätningen av de villkor, som gällde för virkesköpen, vore överjägmästarens erfarenhet, att mätningarna, varvid säljaren ägde närvara och kontrollera arbetet, skedde så omsorgsfullt, som det överhuvudtaget vore möjligt, och att anmärkningar från säljarehall mot mätningarna förekomme sällan. Ansåge säljare av virke, att mätningen verkstälts med överdriven hårdhet, ägde han avbryta mätningen och påkalla kontrolltumning, som beredvilligt verkställdes.

Jösseälvens flottningsförening har anført, att enligt föreningens erfarenhet Wermländska Inmättningsföreningens mätning städse fyllt mycket höga krav på korrekthet och i detta avseende varit till ett efterföljansvärt exempel för vissa genom enskilda virkesköparens försorg bedrivna mätningar. I enahanda riktning har *Fryksdalens flottningsförening* uttalat sig.

Uddeholms Aktiebolag har framhållit, att, såvitt bolaget hade sig bekant, Wermländska Inmättningsföreningen arbetat tillfredsställande och i gott samförstånd med leverantörerna. Att någon gång vissa frågor i sammanhang med tolkning av för året fastställd mätninginstruktion kunde uppstå, vore naturligt. Tvister av denna art mellan köpare och säljare, varvid av mätningföreningen utförd inmätning blivit föremål för kritik, hade alltid, såvitt bolaget visste, blivit klarlagda och genom förtroendefullt samarbete mellan parterna avförda.

Wermländska Inmättningsföreningen har själv förklarat, att föreningens

verksamhet bedreves i gott samförstånd med virkessäljarna. En omständighet, som i detta avseende talade för sig själv, vore det faktum, att den i föreningens stadgar medgivna rätten att påkalla kontrollmätning, vilken rätt varit gällande under fem år, aldrig begagnats.

Anmär-
ningar, att
ändringar
vidtagits i
föreningarnas
tumnings-
instruktioner
under på-
gående mät-
ningssäsong.

I fråga om virkesmätningsföreningarnas mättningsverksamhet har i flera yttranden såsom särskilt anmärkningsvärt påtalats, att det understundom inträffat, att föreningarnas tumningsinstruktioner ändrats under pågående mätningssäsong och att de ändrade instruktionerna tillämpats även vid mätning av virke, som inköpts före ändringarnas vidtagande.

Norrbottens läns Skogsägareförening har i detta avseende uppgivit, att tumningsinstruktionen ofta ändrades under kontraktstiden, utan att säljare och köpare vore därom ense.

I reservationer till de yttranden, som i ärendet avgivits av Piteå och Råne älvs flottningföreningar, hava *överjägmästaren Gerh. Rosenlund* och *jägmästaren Filip Laestadius* framhållit, att grunderna för virkesmätningsföreningarnas inmätningsförfarande understundom ändrats i större eller mindre grad mitt under pågående avverkningssäsong.

Överjägmästaren i Härnösands distrikt har anfört:

Under något eller några av de senaste åren hade, enligt vad som bestämt uppgäves, förekommit, att tumningsprinciperna och deras tillämpning på order från köparehåll via vederbörande tumningschef ändrats, d. v. s. skärpts, under pågående säsong även beträffande virke, varom affär redan uppgjorts. Huru härmed förhållit sig, torde nu icke kunna närmare utredas, men visst vore, att tumningen i praktiken under en och samma säsong i samma ådal vissa år märkbart och avsevärt skärpts, vilket torde haft ett visst samband med samtidigt inträffande nedåtgående konjunkturer för träindustriprodukter.

Även *skogsvårdsstyrelsen i Jämtlands län* och *överjägmästaren i mel-lersta Norrlands distrikt* hava i sina yttranden påtalat, att sådana ändringar i tumningsinstruktionerna vidtagits av virkesmätningsföreningarna.

Jägmästarna i Särna, Idre och Älvdalens västra revir hava i detta avseende anfört:

Det måste betecknas såsom i hög grad olämpligt, att skärpningar i tumningsinstruktionen företagits under pågående säsong, varigenom tumningen under fallande konjunkturer fått tjänstgöra som prisreglerare, så att i avtal överenskomna priser i verkligheten ej oväsentligt reducerats. Något dylikt skulle knappast kunnat förekomma, därest ej enbart köpare utan även säljareintresset varit representerat inom tumningsföreningens styrelse.

Skogsvårdsstyrelsen i Västernorrlands län har yttrat:

Virkesleverantörerna klagade över att de av tumningsföreningarna antagna instruktionerna för virkets inmätning tid efter annan underkastades revision och att leverantörerna på grund av sålunda ändrade förhållanden icke kunde få sina rättigheter behörigen beaktade vid intumningen enligt tidigare upprättade kontrakt. Det vore utan vidare uppenbart, att klagomålen under

sålunda angivna omständigheter vore berättigade, ty det måste anses åligga tumningsföreningen, även såsom ensidig representant för köpareintresset, att iakttaga de bestämmelser — utan förändringar och tillägg — som varit gällande vid tiden för kontraktets ingående. Visserligen måste en tumningsförening på grund av nya erfarenheter, som kunde vinnas under arbetets gång, förbehålla sig rätt att meddela anvisningar för tumningens utförande i framtiden. Dessa anvisningar kunde givetvis inskränka sig till rent mekaniska anordningar och syntes såsom sådana utan all betydelse för här föreliggande fråga. Men därest de gäves större omfattning och — såsom det uppgivits — övade inflytande på själva mätningförfarandet, bleve dessa »administrativa åtgärder» likvärdiga med ändringar i själva instruktionen och finge såsom sådana icke tillmätas vitsord till nackdel för leverantörerna i fråga om avtal, som ingåtts före tillkomsten av dessa anvisningar till tummarna.

Adalarnas Skogsägareförening har — under erinran om domänstyrelsens uttalande i det av styrelsen avgivna yttrandet till andra lagutskottet vid 1932 års riksdag, att ändringar i tumningsinstruktionen i vissa fall företogs mitt under pågående drivningssäsong — anført, att såvitt föreningen hade sig bekant sådan ändring brukade tillämpas även beträffande förut ingångna avtal samt att ändringen realiter utgjorde en av köparna ensidigt vidtagen förändring i normerna för prissättningen av virket.

Med anledning av de anmärkningar, som i förevarande avseende framställt mot virkesmätningsföreningarna, hava *Sveriges Skogsägareförbund*, *Svenska Trävaruexportföreningen*, *Svenska Cellulosaföreningen* och *Svenska Trämasseföreningen* anført:

Det vore givetvis olämpligt att ändra mättningsbestämmelserna efter det leveransavtalen ingåtts. Enligt vad föreningarna inhämtat, torde någon sådan ändring icke heller hava verkställt. Visserligen hade i åtskilliga fall instruktionerna undan för undan jämkats i enlighet med förskjutningar i marknadsläget, men dessa rubbningar i instruktionerna hade städse genomförts före inköpssäsongens början.

Att däremot någon gång under pågående säsong *tillämpningen* av gällande bestämmelser kunnat bli strängare hade nog inträffat. Anledningen härtill hade emellertid då endast varit, att någon eller några tummare så att säga glidit över till en mildare tillämpning av gällande instruktion, än vad denna i sig själv äsyftat. När detta upptäckts, hade föreningen återfört dessa tummare till den tillämpning av instruktionen, som från början varit avsedd. En sådan åtgärd hade givetvis utåt lätt kunnat uppfattas som en skärpning av tumningsbestämmelserna under pågående säsong men innebure i själva verket endast ett konsekvent vidhållande av från början fastställda bestämmelser.

Örnsköldsviks Tumningsförening har erinrat, att enligt tumningsinstruktionen för övre Norrland ändring visserligen kunde ske i kvalitetstabellens relationstal mellan värdet av osorterad vara samt kvaliteterna V och VI men att sådan ändring skulle vara fastställd senast den 1 oktober före kommande inköpssäsong.

Vidare hava i vissa yttranden anmärkningar framställts mot virkesmätningssammanslagningarnas tumningspersonal.

Överjägmästaren i Härnösands distrikt har framhållit, att sagda personal vore beroende av virkesköparna och därför frestades att vid inmätningen av virke tillgodose dessas intressen. Överjägmästaren har till utveckling härav anført:

Tumningspersonalens väl och ve måste antagas vara helt beroende på i vad mån denna personal av vederbörande huvudmän ansåges på tillfredsställande sätt fullgöra sina åligganden. Denna personals beroende ställning kunde lätt ingiva en leverantör den misstanken, att en tummare för att stå väl hos bolagen, som utgjorde tumningsföreningen, och för att ernå befordran eller dylikt gärna bleve för »hård» vid tumningen, under det att han kanske riskerade avsked eller annat straff, om hans tumningar icke vore nog hårda. Alldeles utan berättigande vore måhända denna misstanke icke och den uppstode automatiskt hos vederbörande leverantör, om han vid något tillfälle ansåge, att hans virke behandlades allt för hårt. Tumningspersonalens sålunda vid tumningarna understundom till synes komma »stränghet», som icke alltid varit motiverad enbart av virkets kvalitet och beskaffenhet utan även av det tryck uppifrån, varav personalen känt sig beroende, samt leverantörernas nyss antydda syn på tingen hade många gånger lett till konflikter och föranledde i varje fall till irriterad stämning å ömse håll, vilket särskilt torde få anses gälla de norra älvarna inom distriktet.

Tumningspersonalens beroende av dess uppdragsgivare (de virkesköpande bolagen) syntes vara särskilt starkt markerat beträffande Örnköldsviks Tumningsförening och närmast norr därom arbetande föreningar. Ångermanälvens Tumningsförening och Sundsvalls Virkesmätningssammanslagning syntes, åtminstone utåt, vara något mera oberoende, men även dessa föreningars direkta underordnande under och fullständiga beroende av köparebolagen vore dock ett påtagligt och ofrånkomligt faktum. Den omständigheten, att ett säljareombud (allmänt ombud) hade plats i tumningsföreningarnas styrelser, invercade härvidlag icke.

Överjägmästaren har dock vitsordat, att tumningsföreningarnas personal med få undantag vore fullt kompetent för sitt ömtåliga och grannliga arbete samt att oväld i tumningsarbetet i allmänhet eftersträfvades från personalens sida, varför något fog för klander eller misstroende mot *personalen* i stort sett icke kunde anses förefinnas.

Även *överjägmästaren i nedre Norrbottens distrikt* har gjort gällande, att virkesmätningssammanslagningarnas tumningspersonal vore beroende av virkesköparna, samt härom anført:

I fråga om ett parti virke, som levererats från Pärälvens revir, hade t. f. jägmästaren i reviret uppgivit, att tumningen av partiet blivit avsevärt strängare, sedan vederbörande virkesköpare i sällskap med tumningsföreningens kontrollant besökt en avverkningstrakt, samt att det syntes som om tummarna i allmänhet skulle hava den uppfattningen att, om de endast tummade tillräckligt hårt, de vore skyddade.

Samme jägmästare hade vidare uppgivit, att i ett fall en virkesköpares släkting, som tidigare varit kontrolltummare i Överbottens Tumningsförening, under längre tid följt ett tummarlag på Pärälvens revir vid intumning av virke, som levererats av domänverket, samt att i ett annat fall,

sedan nämnda tumningsförening verkställt kontrolltumning av ett virkesparti, som levererats av domänverket, samma parti ånyo kontrolltummat av, som det förefallit, kontrolltummare från ett av de större trävarubolagen, som ej varit köpare av virket.

Detta visade, att tummarna hade »press» på sig, vilket knappast kunde undgå att medföra, att tumningarna bleve hårda, till nytta för köparen men till förlust för säljaren.

Skogsvårdsstyrelsen i Västernorrlands län har anfört:

Det vore påtagligt, att mycket stora anspråk måste ställas på de förrättningsmän, som handhade inmätningen, och det kunde på goda skäl ifrågasättas, huruvida de personer, som anlätades för ifrågavarande, ofta mycket krävande uppdrag, med hänsyn till utbildning alltid fyllde det mått på omdöme och skicklighet, som kunde skapa trygghet i umgänget mellan köpare och säljare av virke. För här föreliggande fråga syntes det i varje fall tillräckligt fastslå, att tumningsföreningarnas verksamhet väckt oro och förstämning bland virkesleverantörerna, som i saknad av all bestämmanderätt vid tillsättandet av de med intumningen betrodda skiljemännen och möjlighet att på ett verksamt sätt kontrollera deras arbete, funnit sin ställning såsom avtalande part betänkligt försvagad.

I det yttrande, som avgivits av *Sveriges Skogsägareförbund m. fl.*, har hävdats, att virkesmätningsföreningarnas tumningspersonal ägde goda förutsättningar att fullgöra sitt uppdrag på ett tillfredsställande sätt. I yttrandet har härom anförts:

Virkesmätningsföreningarna hade ärligt strävat efter att av ortens bästa folk till distriktstummare, tummare och kontrollanter förvärva i möjligaste mån pålitliga och sakkunniga personer. Ingen finge fungera som tummare utan att ha fått en grundlig skolning. Den blivande tummaren finge börja som skrivare och hjälptummare i mätarlaget samt arbetade såsom sådan i flera säsonger, innan han släpptes fram till tummarebefattning. Tummarpersonalen i dess helhet finge genomgå återkommande praktiska kurser vid förädlingsverken och rundvirkesupplagen för att erhålla den mest fullständiga kännedom om virkets beskaffenhet samt om kvalitetskraven för olika förädlingsändamål. Så vitt möjligt sökte föreningarna att år ifrån år bibehålla sin gamla, inövade och erfarna personal samt undvika ombyte av folk. Som exempel på dessa strävanden finge nämnas, att inom Sundsvallsföreningen under säsongen 1932—1933 75 procent av den använda personalen varit i föreningens tjänst under minst 10 år. Ett sådant förhållande vore ägnat att skapa likformighet och kontinuitet i mätningsarbetet. Även finge nämnas, att föreningarna sökt skapa stadga i personalförhållandena genom att upplägga pensionsfonder för sin personal.

Wermländska Inmättningsföreningen och *överjägmästaren i Bergslags-distriktet* hava i fråga om den hos föreningen anställda tumningspersonalen uttalat sig i huvudsaklig överensstämmelse med *Sveriges Skogsägareförbund m. fl.*

Indals och *Ljunga älvars* samt *Gimåns flottningsföreningar* hava beträffande Sundsvalls Virkesmätningsförenings personal framhållit att inga berättigade anmärkningar kunde framställas mot dennas redbarhet och kompetens.

*Principiella
anmärkningar
mot mätningens
handhavande av
organ, som äro
beroende av
köparna.*

Slutligen har i vissa yttranden anmärkts, att, då den mätning av virke, som ombesörjdes av virkesmättningsföreningarna, i verkligheten utgjorde en för säljare och köpare bindande prissättningsåtgärd, det måste anses principiellt oriktigt, att mätningen handhades av organ, som vore helt beroende av köparna.

Adalarnas Skogsägareförening har i detta avseende anfört:

Regelmässigt inskränkte sig ej inmätningen av virke till en enkel mätning- eller räkneoperation utan varje stock uppmättes därvid till längd och grovlek, och vid eventuellt förekommande fel (ex. krökar) vidtoges en skälighetsprövning för nedsättning av stockens längd eller grovlek. I de fall, där s. k. kvalitetstumning — d. v. s. klassificering av virket efter kvistighet m. m. — förekomme, vore uppgiften tydligen i än högre grad en omdömesfråga. — Rörande frågan, huruvida den av köparen vidtagna inmätningen vore bindande för säljaren, hade 1927 års flottningssakkunniga i utlåtandet den 21 april 1928 yttrat, att, även om säljaren formellt ägde rätt att genom rättegång erhålla rättelse rörande eventuella felaktigheter vid inmätningen, de praktiska möjligheterna härför dock vore synnerligen begränsade. Med understrykande av denna uppfattning om de praktiska möjligheterna ville föreningen framhålla, att åtminstone på vissa håll även den formella rätten till process vore utesluten. Ut i stadgarna för Ångermanälvens tumningsförening återfunnes nämligen en bestämmelse, att inmätningen vore bindande gentemot såväl köpare som säljare. — Visserligen kunde s. k. kontrolltumning erhållas, men eftersom även denna ombesörjes av köparna vore den av ringa värde och bleve dels med hänsyn därtill och dels av kostnadsskäl sällan påkallad. Av föreskrifterna i nämnda stadgar vore säljarna städse bundna genom klausuler i leveranskontrakten.

Om det ovan sagda — inmätningen en för säljaren bindande skälighetsprövning — befunnits riktig, vore det ofrånkomligt, att säljarens ekonomiska intresse vore starkt beroende av inmätningen. Denna vore då materiellt sett regelmässigt — och understundom även formellt sett — en bindande prissättningsåtgärd (givetvis på grundval av de normer, som angäves i resp. leveranskontrakt). Detta kunde icke vara köparens ensak utan vore väl om något en parternas gemensamma angelägenhet.

Vid inmätningen stode sålunda säljarens intresse i *lika* hög grad på spel som köparens. Den omständighet, som kunde tänkas medföra, att säljaren likväl skulle kunna känna sig nöjd med den nuvarande ordningen, vore, att han ägde visshet därom, att hans intressen bleve under nu rådande förhållanden lika väl tillvaratagna, som om han själv hade möjlighet att göra detta. Att hans intressen skulle bli tillgodosedda på ett sådant sätt vore emellertid en orimlighet. All erfarenhet visade, att en tjänare tillvaratoge sin herres och icke andra människors intressen. Det funnes intet motiv för att tumningsföreningens personal skulle tillvarataga säljarens intressen, men anställningens bevarande vore beroende därav, att köparens intressen tillvaratoges på ett sådant sätt som köparen önskade.

Det syntes sålunda uppenbart, att den nuvarande ordningen icke vore tillfredsställande för säljarna, och huruvida den kunde betraktas som för-svarlig ur det allmännas synpunkt, vore beroende av under vilka förutsättningar staten brukade sträcka ut sin tvingande hand till skydd för den åt godtycke prisgivne parten i ett avtal. Enligt föreningens uppfattning hade i lagstiftningen s. k. tvingande bestämmelser blivit införda på skäl, som varit väsentligt svagare än de i detta fall föreliggande. — För ett rättsligt

reglerande av inmättningsförfarandet funnes emellertid motiv, som torde väga tyngre än nyssnämnda, skydd åt den svagare parten. Det vore nämligen självfallet, att säljarna icke en dag längre än det vore nödvändigt komme att finna sig i det oeffterrättlighetstillstånd, som nu rådde. Och sedan säljarna nu kommit till insikt om organisationens betydelse och sammanslutit sig till ett riksomfattande och livskraftigt förbund, torde det icke dröja allt för länge innan dessa sökte i någon mån råda bot för missförhållandena beträffande virkesmätningen. För säljarna torde knappast finnas någon annan framkomlig väg än kontrollmätning genom egna tummare samt anställande av rättegång, där säljarnas tummare i den av köparna ombesörjda inmätningen funne fel till vederbörande säljares nackdel. I en sådan process vore det att förvänta, att båda parternas tummare komme att beediga sina olika resultat och att det alltså komme att stå vittnen mot vittnen. Man komme att stå inför den situationen, att staten saknade praktiska möjligheter för ett ändamålsenligt avgörande av dylika tvister.

Skogsvårdsstyrelsen i Västernorrlands län och Svenska Skogs- och Flottningsarbetareförbundet hava i de av dem avgivna yttrandena delvis framfört samma synpunkter som Ädalarnas Skogsägareförening. Skogsvårdsstyrelsen har därjämte belyst de ogynnsamma verkningarna i ekonomiskt avseende, som inmätning av leveransvirke kunde medföra för leverantören, därest virket vid inmätningen helt eller delvis bleve föremål för kassation. Skogsvårdsstyrelsen har i detta avseende anfört:

Det låge i sakens natur, att varje kassation — hel eller delvis — måste innebära en minskning i värde av det framförda virket, som för visst fall i och för sig kunde bliva nog så kännbar för leverantören. Men man förstode icke sakens hela allvar för denne, om man icke tillika betraktade den ytterligare nedskrivning i virkespriset, som framkallades av den av samma åtgärd betingade förändringen i levererad medelkubikmassa. För att freda sig mot möjligheten, att avtalad virkesleverans helt eller i väsentlig mån fullgjordes i mindervärdiga dimensioner, plägade nämligen köpare av virke i kontrakt föreskriva viss medelkubikmassa för levererad bit och förbehålla sig befogenhet att sänka avtalat pris, i den mån sålunda förutsatt villkor icke uppfylldes. Skogsvårdsstyrelsen kände sålunda fall, då leveranskontrakt medgivit »köparen vid likvideringen av virket göra avdrag vid likviden med 2 öre vid varje bristande tiondels kubikfot». Leveranskontrakt om virke tillerkände också i allmänhet köparen skadestånd för varje i antalet felande stock till belopp, som ofta vore mycket högt, åtminstone i förhållande till värdet av i kontraktet ingående småvirke. Under sådana förhållanden vore det uppenbart, att även en jämförelsevis begränsad lumpning i ett framforslat timmerparti kunde medföra mycket ödesdigra följder för leverantören, vilka det tilläventyrs varit svårt för honom att på förhand överblicka.

Skogsvårdsstyrelsen i Västerbottens län har i likhet med Ädalarnas Skogsägareförening betonat, att mellanhavandet mellan köpare och säljare vid virkesaffärer helt och hållet reglerades av sättet för virkesmätningens utförande, men i motsats till skogsägareföreningen hävdade, att inga övertygande bevis förebragts därom, att sådana missförhållanden föreläge, att staten borde ingripa i handeln med en vara, som icke av andra skäl borde i samhällets intresse omgärdas med laga föreskrifter.

Förslag om avhjälpande av uppgivna missförhållanden i fråga om virkesmättningsföreningarnas verksamhet.

I de yttranden, däri virkesmättningsföreningarna, på sätt förut nämnts, varit föremål för kritik och erinringar, har även diskuterats, huru de missförhållanden, som enligt yttrandena föreläge i fråga om föreningarnas verksamhet, lämpligast borde avhjälpas. I detta avseende hava olika förslag framförts, åsyftande dels reformering av de av föreningarna nu tillämpade bestämmelserna om mätning av virke och dels ändrad organisation av mättningsförfarandet.

*Reformering
av mättnings-
bestämmel-
serna.*

a) Bestämmel-
sernas inne-
håll och sättet
för deras fast-
ställande.

I förstnämnda hänseende har *Norrbottnens läns Skogsägareförening* anfört:

Tumningsreglerna borde vara enkla, överskådliga och lätt kontrollerbara samt giva minsta möjliga utrymme för subjektivt bedömande. De borde helt baseras på vedertagna mätningssätt av verklig kubikmassa med rent procentuella avdrag för kvalitetsfel inom i köpekontraktet tydligt angivna gränser allt efter varje köparens individuella behov. För att anpassas efter de olika provinsernas förhållanden och utvecklingen på trävarumarknaden och inom industrien borde sagda regler fastställas av resp. länsstyrelser efter förslag av tumningsföreningar, där köpare och säljare vore lika representerade, samt efter hörande av de säljare- och köpareorganisationer, som numera funnes i de flesta län.

Föreningen har därjämte framhållit styrkan i de krav på ändrade grunder för virkesmätningen, som restes av skogsägareföreningarna, och härom anfört:

Att över hela landet ett allmänt krav föreläge på rättvisare grunder för virkesinmätningen, ådagalades tydligast av det förhållandet, att detta krav kommit till uttryck i så gott som samtliga skogsägareföreningars program och stadgar. Det torde med fog kunna påstås, att de flesta skogsägaresammanslutningar i icke ringa mån kommit till under trycket av de missförhållanden, som rådde inom såväl inmättnings- som flottningsföreningarna, där skogsägarna förmenats medinflytande, ehuru det ju ytterst vore de i egenskap av säljare, som finge betala bådadera verksamhet och sålunda hade de största intressena att bevaka. Betänkte man därtill, att åttio procent av Sveriges skogskapital tillhörde de enskilda skogsägarna, så torde, även om en viss del därav låge i trävarubolagens händer, där köpare- och säljareintresset förenades, det starka kravet från den avgjort större grupp, som stode bakom skogsägareföreningarna, på lagstiftningsåtgärder till skydd för dess rätt icke längre från statsmakternas sida kunna avvisas.

Här angivna krav hade skärpts, åtminstone vad Norrland beträffade, genom den under senare åren inträffade trustbildningen inom trävaruindustrien, varigenom de skogsköpande bolagen kommit i en synnerligen stark ställning gent emot säljarna — skogsägarna.

I viss anslutning till den av nyssnämnda förening intagna ståndpunkten har *överjägmästaren i mellersta Norrlands distrikt* uttalat, att det torde böra tagas i övervägande, huruvida ej vissa allmänna normer för själva mättningsförfarandet borde fastställas av myndighet.

Skogsvårdsstyrelsen i Jämtlands län har anfört:

Det låge i sakens natur, att virke, som ej hölle avtalade kvalitetsfordringar, borde till sitt värde nedsättas i förhållande till förefintliga brister. Denna viktiga fråga torde kunna lösas på det sätt, att kvalitetsklasser infördes, i vilka virkets verkliga kvalitet uppskattades. Härigenom skulle såväl leverantörer och arbetare som även virkesköpare kunna beredas full rättvisa. Systemet skulle säkerligen också bidra till en bättre virkesbehandling vid avverkningarna än hittills i fråga om aptering m. m., där det nu bruste åtskilligt. En lösning i sagda riktning torde emellertid kunna ernås utan statligt ingripande, därest virkessäljarna bereddes medbestämmanderätt i virkesmättningsföreningarna.

Länsstyrelsen i Jämtlands län har framhållit vikten av att mättningsreglerna bleve enhetliga och konstanta för så stora områden som möjligt.

I nära anslutning härtill hava *överjägmästaren i Stockholm—Gävle distrikt* samt *jägmästarna i Grönsinka och Garpenbergs revir* föreslagit, att åtgärder vidtoges för åstadkommande av enhetlighet i fråga om inmätning och klassificering av virke inom produktionsområden med likartade förhållanden, vilka områden borde göras så omfattande som möjligt.

Svenska Skogs- och Flottningsarbetareförbundet har uttalat, att de åtgärder, som erfordrades för vinnande av en tillfredsställande och av allmänt förtroende omfattad virkesmätning, måste bestå i såväl lagstiftning om som omorganisation av virkesmättningsföreningarna. I det förra avseendet torde den norska lagstiftningen i ämnet samt det förslag till stadga om virkesmättningsföreningar, som framlagts av kamreraren C. O. Johansson i Sollefteå i dennes reservation till 1927 års flottningsakkunnigas förenämnda utlåtande den 21 april 1928 kunna läggas till grund för fortsatta överväganden.

Slutligen har i det yttrande, som avgivits av *vissa skogsägare och virkesförsäljare i Rätans socken*, yrkats, att den för virkesmätarna vid Sundsvalls Virkesmättningsförening utfärdade instruktionen måtte omarbetas med större hänsyn tagen till ortsförhållandena och med en smidigare anpassning vid mättningsförfarandet, så att denna verksamhet ej enbart gynnade virkesköparna utan jämväl tillgodosåge skogsägarnas berättigade intressen.

I motsats till den uppfattning, som hävdats av Norrbottens läns Skogsägareförening, har i åtskilliga yttranden gjorts gällande, att frågan om mättningsbestämmelsernas innehåll ej borde underkastas reglering genom statens försorg.

Dalälvarnas Tumningsförening har härutinnan anfört:

På grund av industriens vitt skilda behov av olika slag av virke samt det sätt, varpå virket skulle transporteras till förädlingsverken och därstädes lagras, måste sättet för virkets aptering, tillredning och klassificering bliva oerhört varierande. Industrien måste tillgodoses med den råvara, som bäst lämpade sig för dess förädling. Dessutom måste virket i viss utsträckning apteras och tillredas efter i olika flottleder gällande bestämmelser angående kostnaderna för amortering av flottlederna och de direkta flottningskostnadernas fördelning. Inom olika delar av landet tillämpad kutym beträffande

mätning och klassificering av virke kunde icke utan våldföring på den industriella verksamheten fastläsas genom i lag fastställt, schablonmässigt förfarande.

Skogsvårdsstyrelsen i Västerbottens län har framhållit, att de skador, som kunde föranleda nedsättning av virkets värde, vore av en oändligt växlande beskaffenhet, vilket medförde, att bestämda, för alla tänkbara fall gällande tumningsregler icke kunde uppställas. Med hänsyn härtill borde staten ej genom tekniska bestämmelser söka reglerande inverka på förhållandet mellan virkesägare och virkesköpare.

Centralrådet för skogsvårdsstyrelsernas förbund har yttrat:

Enligt centralrådets mening måste man utgå ifrån, att någon inskränkning i virkesköparnas rätt att själva bestämma över huru det virke skulle vara beskaffat, som de hade behov av, icke kunde ifrågakomma. Skilda köpare hade olika krav på virkesdimensioner och virkeskvaliteter, vilka tid efter annan måste ändras med hänsyn till konjunkturernas växlingar. En enhetlig reglering av mätning förfarandet i tekniskt hänseende måste därför anses utesluten.

Länsstyrelsen i Norrbottens län har betonat, att en organiskt framvuxen regelsamling, som tillämpades av virkesköparna i allmänhet, vare sig de tummade själva eller genom tumningsförening, hade större naturliga förutsättningar att leda till lyckligt resultat på detta område än en lagstiftning.

I liknande riktning hava *skogsvårdsstyrelsen i Norrbottens län, Sveriges Skogsägareförbund, Svenska Trävaruexportföreningen, Svenska Cellulosa-föreningen, Svenska Trämasseföreningen* och *Klarälvens flottningsförening* uttalat sig.

b) Förbud mot
ändring av
mättningsbe-
stämmelserna
under pågå-
ende mättnings-
säsong.

Vidare har från flera håll gjorts gällande, att det ej borde vara tillåtet för virkesmättningsföreningarna att under pågående mätningssäsong ändra eller komplettera bestämmelserna rörande mätning av virke.

Domänstyrelsen har sålunda föreslagit meddelande av föreskrift därom, att tumningsinstruktionerna skulle offentliggöras senast under september månad och att dessa sedermera ej finge ändras under pågående säsong.

I liknande riktning hava *länsstyrelsen i Jämtlands län, överjägmästaren i Umeå distrikt* och *Norrbottens läns Skogsägareförening* uttalat sig.

Centralrådet för skogsvårdsstyrelsernas förbund har framhållit, att virkesmättningsföreningarna måste gå in för att ej under några villkor ändra mättningsinstruktionerna på sådant sätt, att någon av de parter, som slutit avtal på annan grund, därigenom bleve lidande.

Sveriges Skogsägareförbund, Svenska Trävaruexportföreningen, Svenska Cellulosa-föreningen och *Svenska Trämasseföreningen* hava uttalat, att i samtliga virkesmättningsföreningars stadgar borde frivilligt intagas föreskrift, att ändringar i mättningsinstruktionerna och tillämpningspraxis ej finge vidtagas efter det leveranskontrakt för säsongen börjat ingås. Nämda fyra föreningar hava tillika förklarat, att de, därest Kungl. Maj:t skulle finna

ett lagstiftningsingripande opåkallat, komme att föranstalta därom, att sådan föreskrift bleve snarast möjligt upptagen i samtliga virkesmättningsföreningars stadgar.

Vad angår frågan om ändrad organisation av mättningsförfarandet hava även härutinnan olika meningar gjort sig gällande.

Ändrad organisation av mättningsförfarandet.

a) Mätningens handhavande eller kontrollerande av statliga organ.

Från vissa håll har hävdats, att här avsedd mätning av virke borde handhavas av statliga organ eller stå under direkt kontroll av statlig myndighet.

Överjägmästaren i Gävle—Dala distrikt har sålunda ifrågasatt, huruvida ej lyckligaste sättet att avhjälpa nu rådande missförhållanden i fråga om virkesmätningen vore, att tummarna och deras tillsyningsmän utsåges ex. av vederbörande länsstyrelse.

Jägmästaren i Gästriklands revir har anfört:

Enligt jägmästarens förmenande kunde full opartiskhet vid inmättningsförfarandet ej påräknas förrän de vid inmättningsföreningarna anställda tummarna tillsattes av en opartisk myndighet, inför vilken tummarna vore ansvariga och som i samma utsträckning tillvaratoge såväl köparens som säljarens intressen.

Överjägmästaren i Härnösands distrikt har ifrågasatt, huruvida ej till undanröjande av den ogynnsamma opinionen mot tumningsföreningarna och övriga eventuella olägenheter dessa föreningar med bibehållande av sin instruktion och sin rutinerade och skickliga personal lämpligen kunde ställas omedelbart under statlig myndighet och frigöras från det direkta beroendet av virkesköparna.

Dalarnas Skogsägareförening har, med instämmande av *skogsvårdsstyrelsen i Kopparbergs län*, gjort gällande, att en virkesmättningsförening borde vara en såväl köparens som säljarens officiella fristående institution, beträffande vilkens opartiskhet ingen tvekan kunde finnas.

I flertalet av de yttranden, däri en ändrad organisation av mättningsförfarandet påyrkats, har hävdats, att mätningen liksom nu borde handhavas av föreningar men att dessa eller i varje fall föreningarnas styrelser borde sammanställas på det sätt, att ej blott virkesköparna utan även virkessäljarna bleve däri tillfredsställande representerade. Uttalanden i denna riktning hava gjorts av *domänstyrelsen, centralrådet för skogsvårdsstyrelsernas förbund, länsstyrelserna och skogsvårdsstyrelserna i Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län, skogsvårdsstyrelsen i Västernorrlands län, överjägmästarna i övre Norrlands, Skellefteå och mellersta Norrlands distrikt, jägmästarna i Grön-sinka, Garpenbergs, Särna, Idre och Älvdalens västra revir, Värmländska skogsägareföreningen, Adalarnas Skogsägareförening, Västernorrlands läns Skogsägareförening, Jämtlands skogsägareförening, Norrbottens läns Skogsägareförening, Svenska Skogs- och Flottningsarbetareförbundet samt två ledamöter i styrelserna för Piteå och Råne älvs flottningsföreningar.*

b) Mätningens handhavande av föreningar, vari såväl virkesköpare som virkessäljare beretts nöjaktig representation.

Till stöd för yrkandena om beredande åt virkessäljarna av en tillfredsställande representation i virkesmättningsföreningarnas styrelser har anförts, att härigenom möjlighet skulle vinnas att skydda virkessäljarnas berättigade intressen vid virkesmätningen samt att dessas misstroende mot föreningarna genom en dylik anordning skulle hävas. Därjämte har från ett håll betonats, att virkessäljarna borde vara representerade i nämnda föreningar för att vara medbestämmande, då det gällde utformandet av instruktionen för mätningens utförande.

Beträffande den omfattning, vari virkessäljarna borde vara representerade i virkesmättningsföreningarna eller dessas styrelser, hava i nyssangivna yttranden olika meningar framförts. — I en del av dessa yttranden har gjorts gällande, att virkessäljarnas representation borde vara likvärdig eller likformig med virkesköparnas. En dylik uppfattning har hävdats av *domänstyrelsen, länsstyrelsen i Jämtlands län, skogsvårdsstyrelserna i Väster-norrlands och Jämtlands län, överjägmästaren i mellersta Norrlands distrikt, jägmästarna i Särna, Idre och Älvdalens västra revir samt omförmälda fem skogsägareföreningar*. — I andra yttranden har föreslagits, att virkessäljarnas intressen skulle företrädas i respektive föreningars styrelser allenast genom en ledamot. *Skogsvårdsstyrelsen i Västerbottens län* har sålunda uttalat, att i styrelsen för virkesmättningsförening borde insättas en representant för skogsägarna, vilken skulle utses av offentlig myndighet, lämpligen länsstyrelsen. Enahanda uppfattning har framförts av *jägmästarna i Grönsinka och Garpenbergs revir*. — Slutligen har *överjägmästaren i Skellefteå distrikt* ansett, att virkesmättningsförening, som för andra åtog sig virkesmätning, borde i sin styrelse hava minst en representant för säljareparten, vilken representant skulle utses av länsstyrelsen, samt, där inom föreningens verksamhetsområde funnes staten tillhöriga skogsarealer av större omfattning, jämväl minst en stämموvald representant för staten.

I fråga om sättet för utseende av de ledamöter i virkesmättningsföreningarnas styrelser, som skulle representera virkessäljarna, har *Värmländska skogsägareföreningen* föreslagit att sagda ledamöter skulle väljas av »säljareorganisationer». *Centralrådet för skogsvårdsstyrelsernas förbund* har där emot gjort gällande, att, då förefintliga skogsägareorganisationer knappast kunde anses vara för ändamålet tillräckligt representativa, det torde böra tillkomma vederbörande skogsvårdsstyrelse eller länsstyrelse att utse de ifrågavarande styrelseledamöterna. *Skogsvårdsstyrelsen i Jämtlands län* har ansett, att virkesmättningsföreningarna borde organiseras med flottningsföreningarna såsom mönster i tillämpliga delar.

Länsstyrelsen och skogsvårdsstyrelsen i Jämtlands län samt Jämtlands skogsägareförening hava i samband med frågan om virkessäljarnas representation i virkesmättningsföreningarna framhållit, att vederbörande länsstyrelse borde hava att utse en ojävig ordförande i styrelsen för virkesmättningsförening. *Värmländska skogsägareföreningen* har gjort gällande, att de ledamöter i styrelsen, som utsetts av respektive virkessäljare och

virkesköpare, borde i sin tur utse ytterligare en ledamot, vilken skulle vara styrelsens ordförande, men att, därest enighet om valet av nämnde ledamot ej kunde vinnas, vederbörande länsstyrelse borde hava att utse ordförande, vilken, såvitt möjligt, skulle vara opartisk.

Överjägmästaren i mellersta Norrlands distrikt har gjort gällande, att, därest virkessäljarna bleve tillfredsställande representerade i virkesmätningsföreningarna, omkostnaderna för föreningarna borde lika fördelas mellan köpare och säljare, varigenom föreningarnas tjänstemän — främst då tummarna — komme att känna sitt ansvar mot båda parterna.

Centralrådet för skogsvårdsstyrelsernas förbund och skogsvårdsstyrelsen i Norrbottens län hava uttalat den förmodan, att den ändrade organisation av virkesmätningsföreningarnas styrelser, som centralrådet och skogsvårdsstyrelsen enligt det förut anförda funnit lämplig, kunde genomföras på frivillighetens väg. *Länsstyrelsen i Norrbottens län* har för sin del ansett, att lagstiftningsåtgärder för berörda ändamål ej borde tillgripas.

Med anledning av de framställda yrkandena, att virkessäljarna skulle genom statliga åtgärder beredas nöjaktig representation i virkesmätningsföreningarna, har i det av *Sveriges Skogsägareförbund m. fl.* avgivna yttrandet erinrats, att i styrelserna för samtliga virkesmätningsföreningar utom Örnsköldsviks Tumningsförening redan invalts representanter för virkessäljarna och det allmänna, samt vidare anförts:

Inordnandet i virkesmätningsföreningarna av en säljarnas representation, numerärt jämbördig med köparnas, skulle ingalunda för säljarna medföra de förmåner, man sökte framkonstruera. Tolkningstvister rörande mätningsbestämmelserna skulle i varje fall aldrig kunna undanröjas genom en sådan representation. Det torde dessutom under inga omständigheter få ifrågakomma, att säljarna erhöles bestämmanderätt rörande beskaffenheten av den råvara, som skulle användas i de olika fabrikationsprocesserna. Kvalitets- och nedtumningsbestämmelserna måste det alltid bli köparnas sak att ensamma fastställa. En säljarerepresentation i mätningsföreningarna komme då att få deltaga i avgörandet endast av rent organisatoriska samt bokföringsmässiga ärenden, såsom personalanställnings-, löne- och finansieringsfrågor m. m. Nuvarande intressenter hade haft till ögonmärke att få i styrelserna insatta endast personer, som på grund av sitt arbete och sin utbildning tillägnat sig betydande sakkunskap på dessa verksamhetsområden. Detta hade varit verksamheten till båtad och fört omprövnaden av föreningarnas egenartade uppgifter upp på ett högt plan. I konsekvens härmed hade virkesmätningsföreningarna i regel sökt som allmänna ombud välja personer med motsvarande förutsättningar och egenskaper. De nuvarande ombuden för allmänna eller säljareintressen hade, såvitt känt vore, fullgjort sina uppdrag med bästa resultat.

Det torde alltså knappast vara behöfligt eller lämpligt att sätta igång en så stor och omständlig apparat som en lagstadgad säljarerepresentation i tumningsföreningarnas styrelser. Mot personalanställningsärendenas behandling i de nuvarande föreningarna hade hittills inga anmärkningar gjorts. Styrelserna förvärvade det bästa folk, som stode att få. Och vad anginge bevakandet av klagoärenden samt det allmänna tillgodoseendet av säljare-

intressena, torde detta med fullt tillräcklig effektivitet kunna ombestyras av den representant för allmänna intressen, som redan nu insatts i samtliga föreningsstyrelser utom en.

Wermländska Inmättningsföreningen har i förevarande avseende anført:

Föreningen hade allt från sin tillblivelse kunnat glädja sig åt förtroende och samförstånd från virkesleverantörernas sida, ehuru dessa varit utan varje inflytande på föreningens ledning. Men genom kontakt mellan inmättningsföreningens och Värmländska skogsägareföreningens styrelser bleve virkesleverantörernas särskilda synpunkter och önskemål framförda och beaktade, och samma utväg borde kunna stå till buds överallt. Det vore fara värt, att med virkesleverantörernas representation i mättningsföreningarna dessas organisation skulle bliva för tungrodd och komma att sakna den smidighet och anpassningsförmåga, varpå den rastlösa industriella utvecklingen ställde ofrånkomliga krav, varför lagstiftningsåtgärder i berörda syfte vore att anse såsom varken önskvärda eller av något behov påkallade.

Billeruds Aktiebolag har framhållit, att, därest virkesmättningsföreningarnas styrelser skulle komma att representera skilda intressegrupper, styrelserna förr torde bliva en tummelplats för inre slitningar än ett fast och opartiskt organ för bestämmande av virkets kvantitet och kvalitet.

Jägmästaren i Fredrika revir har gjort gällande, att tillräckliga skäl ej föreläge att frångå den hittills i vårt land tillämpade principen beträffande virkesmättningsföreningarnas organisation, samt till stöd härför anført:

Med hänsyn till den goda ordning och den korrekta tumning, som numera till följd av tumningsföreningarnas detaljerade instruktioner, reglementen och föreskrifter skapats, syntes ett statligt ingripande i reglerande syfte beträffande tumningsföreningarnas verksamhet icke behövt. Tumningsföreningarna hade ock lyckats synnerligen väl i strävandena att nedbringa tumningskostnaderna. Även från denna synpunkt komme ett statligt ingripande att väsentligt fördyra tumningen utan att motsvarande nytta för säljare och köpare därigenom ernåddes.

Överjägmästaren i övre Norrbottens distrikt har beträffande Överbottens Tumningsförening uttalat, att då av ledamöterna i styrelsen för föreningen, vilkas antal utgjorde fem, två ledamöter, valda av föreningen, representerade domänverket och en ledamot, utsedd av länsstyrelsen, företrädde de enskilda skogsägarna, säljarintresset torde vara tillräckligt representerat i styrelsen.

Örnsköldsviks och Umeå tumningsföreningar hava förklarat sig ej hava något att erinra mot att i vardera föreningens styrelse en representant för allmänna intressen utsåges av någon opartisk sammanslutning, ex. vederbörande hushållningssällskap, där de mindre skogsägarnas intressen vore på ett fristående sätt representerade.

e) Fråga om skogsarbetarnas representation i virkesmättningsföreningarna.

I det yttrande, som i ärendet avgivits av *Svenska Skogs- och Flottningsarbetareförbundet*, har ifrågasatts, huruvida ej även skogsarbetarna borde beredas representation i virkesmättningsföreningarna. Förbundet har härvid framhållit, att vidtagande av önskvärda åtgärder i syfte att giva

virkesmätningssföreningarna ett bredare underlag vore delvis beroende av organisationsförhållandena hos vederbörande parter. För skogsarbetarnas vidkommande hade emellertid arbetet att skapa en enhetlig och representativ organisation bedrivits icke utan framgång.

Med avseende å spörsmålet, huruvida och i vad mån skogsarbetarnas intressen beröras av virkesmätningssföreningarnas verksamhet, framgår av yttrandena, att förhållandena i detta avseende äro olika inom skilda delar av landet.

I fråga om *Västernorrlands län* har *skogsvårdsstyrelsen* i länet anfört:

Inom de bygder, där skogsvårdsstyrelsen bedreve sin verksamhet, sträckte intumningen sina verkningar långt utöver den krets, som vore närmast intresserad av att avtalad leverans av virke fullgjordes på behörigt sätt. Ersättningen till såväl huggare som körare utginge nämligen därstädes i allmänhet efter intummad virkesmassa, vilket hade till följd, att dessa arbetare på grund av felaktigt förfarande vid inmätningen av utav dem avverkat och framforslat virke kunde komma att lida förlust på grund av en anordning, över vilken de själva icke hade något inflytande.

Beträffande *Jämtlands län* har *skogsvårdsstyrelsen* därstädes anfört, att den inom länet allmänt tillämpade metoden att i fråga om virke, som ej hölle avtalade kvalitetsfordringar, nedsätta dess dimensioner kunde ej anses tillfredsställande, bland annat med hänsyn till att den verkliga kvantiteten utgjorde underlaget för utgående arbetslöner. Det kunde ej vara riktigt att värdera samma arbete lägre, därför att virket, ehuru fullt användbart, icke fyllde kvalitetsfordringarna.

Beträffande förhållandena i förevarande avseende inom Wermländska Inmätningssföreningens verksamhetsområde har *Billeruds Aktiebolag* uppgivit, att inom sagda område det endast vore körarna, som vore beroende av mätningen vid vattendraget. Huggarnas avlöning beräknades efter andra grunder. Vid mätningen protokollfördes virket särskilt för skilda körare, vilka alltså kunde direkt på tumsedlarna kontrollera, att de blivit gottskrivna för vederbörlig arbetsprestation. Utfördes mätningen så, att både köpare och säljare vore överens, torde någon fara för den tredje partens (körarnas) intressen icke förefinnas.

Klarälvens flottningsförening har i samma ämne anfört:

Inom Värmland avlönades huggningen, enligt vad föreningen hade sig bekant, i huvudsak med styckepris, längdpris eller trädpris och dessa kvantiteter bestämdes av bolagen och bönderna i skogen, dit en inmätningssföreningens verksamhet ej kunde tänkas bliva förlagd. Även beträffande körningarna bestämdes kvantiteterna mångenstädes inom länet genom tumningar av arbetsgivarens egen personal i skogen. Så skedde t. ex. i fråga om alla större eller mindre enskilda skogsägares drivningar, ja, även flera av länets största trävarubolag ombesörjde själva sina för körlikvidernas beräkning erforderliga tumningar, vilka delvis skedde i skogen, ej alltid å vältpplatserna.

Arbetarna, såväl huggare som körare, lämnades alltid rätt att närvara vid upptagande av de arbetskvantiteter, som skulle ligga till grund för avlöningen.

I anslutning härtil har *Uddeholms Aktiebolag* yttrat:

Å bolagets skogar upptogos dimensionerna å de avverkade sortimenten av olika slag i och för bestämmandet av arbetsprestationen utav bolagets skogsvaktare med medhjälpare ute i skogsmarkerna. Inom bolagets skogsbruk likaväl som inom all annan dess industri och hantering vore det alltså de anställda förmännen, som verkställde tidsräkningarna och upptoge arbetsprestationerna för avlöning omedelbart eller i sammanhang med arbetets utförande. Det skulle vara en fullkomligt opraktisk och helt säkert mycket dyrbar anordning, om alla dessa arbeten skulle komma att lagligen ombestyras av mätningföreningar, som naturligt nog hittills haft sin verksamhet förlagd endast vid transportlederna och upplagsplatserna.

Överjägmästaren i Bergslagsdistriktet har uttalat, att inom Wermländska Inmätningföreningens verksamhetsområde avlöningsgrunderna för skogsarbeten i regel vore reglerade i särskilda avtal och ej beroende av de nettokvantiteter virke av olika slag, som framkomme vid inmätningföreningens mätningar. I fråga om överjägmästarens distrikt föreläge sålunda ej giltiga skäl för att skogsarbetareparten skulle vara representerad i styrelse för inmätningförening.

Jösseälvens flottningförening har i fråga om virkesmätningens betydelse för flottningsarbetarnas avlöning uppgivit, att ackordslönerna till dessa arbetare i stor utsträckning beräknades efter stycketal, varför flottningsarbetarna ej kunde hava något väsentligt intresse av huru virkesmätningen utfördes.

Vad angår de trakter av landet, där tumningsinstruktionen för övre Norrland tillämpas, har från flera håll gjorts gällande, att inom dessa trakter skogsarbetarnas avlöning ej i nämnvärd mån rönte inverkan av virkesmätningen.

Överjägmästaren i Umeå distrikt har härutinnan yttrat:

Det numera tillämpade intumningsförfarandet innebure för avverkarna en fördel. Timrets kvalitet inverkade icke på den enligt tumsedeln intummade kvantiteten, och endast avtumning för s. k. kvantitativa fel, såsom röta, ljud, sprötkvist, krokar etc., bleve föremål för avtumning å stockens dimensioner. Då dessa fel till stor del kunde reduceras redan genom en sorgfällig behandling av virket vid huggningen, något som borde ligga i en avverkares eget intresse för undvikandet av kostnaderna för nedforslingen till vattendrag av dylikt till avtumning predestinerat virke, syntes några talande skäl icke föreligga för att representation i tumningsföreningarna behövde beredas arbetareparten. Därest virket i skogen behandlades efter givna instruktioner eller där avmätare funnes anställd och dennes anvisningar följdes, torde säljaren-avverkaren icke göra större avdrag å arbetarens rätt till ersättning för avverkat eller till vattendrag nedforslat virke än som i avverkningskontraktet vid dettas upprättande stipulerades.

Jägmästaren i Fredrika revir har i anslutning till sistangivna yttrande framhållit, att bestämmelserna i tumningsinstruktionen för övre Norrland endast i mycket ringa grad berörde skogsarbetarnas rätt till ersättning för virkets huggning och körning, enär nedtumningarna i normala fall skedde på virkets värde och icke på dess dimension. Under vintern 1932/1933 hade sålunda i fråga om Fredrika revirs leveranser endast avtummate 0·92 procent av timrets kubikmassa, medan värdet å detta sortiment nedsatte med 9·43 procent.

Domänstyrelsen har betonat, att genom den uppdelning av reduktionen för felaktigt virke å såväl kubikmassan som värdet, som enligt ifrågavarande tumningsinstruktion skulle äga rum, avverkarna, vilka numera i regel erhöles sin ersättning efter visst pris per kubikfot virke, kommit att så gott som helt ställas utanför dragkampen mellan virkesköpare och virkesförsäljare ifråga om att å vardera sidan ernå bästa möjliga resultat.

I nära överensstämmelse med nu angivna uttalanden har *skogsvårdsstyrelsen i Västerbottens län* framhållit, att avlöningen av skogsarbetarna inom de trakter, där skogsvårdsstyrelsen hade sin verksamhet, vore oberoende av sättet för virkesmätningen och kvalitetsbestämningen.

Skogsvårdsstyrelsen i Norrbottens län har i ämnet anført:

Avverkningskostnaderna utginge i allmänhet per intummad kubikfot, varvid arbetarna erhöles ersättning för gjorda avtumningar i kubikfot, såvida icke virke framkörts, som enligt avverkningsföreskrifterna bort lämnas i skogen. Någon minskning i arbetsinkomsten till följd av virkets nedklassning på grund av dålig kvalitet brukade däremot icke förekomma. Vid sådant förhållande ansåge sig skogsvårdsstyrelsen kunna påstå — i varje fall så vitt anginge Norrbotten — att den föreliggande frågan för skogsarbetarnas vidkommande icke krävde något statligt ingripande.

Länsstyrelsen i Norrbottens län har uttalat sig i samma riktning som skogsvårdsstyrelsen.

I det yttrande, som avgivits av *Sveriges Skogsägareförbund m. fl.*, har hävdats, att den tumning av virke, som utfördes genom virkesmätningsföreningarna, ingenstädes medförde hinder för en rättvis betalning av skogsarbetarnas avlöning, enär de därvid upprättade tumsedlarna städse upptoge såväl brutto- som nettokvantiteten av det intummade virket. I yttrandet har härutinnan anförts:

Huggning och körning kunde betalas efter ett flertal olika grunder såsom exempelvis per stycketal, per löpfot, per kubikfot, per stycketal och kubikfot i kombination m. m. Av dessa metoder tillämpades kubikfotbetalningen tämligen allmänt vid körningen samt förekomme även vid huggningen. Sätillvida vore det riktigt, att skogsarbetarlönerna influerades av mätningen.

Däremot vore det icke riktigt, att den nuvarande mätningen i någon som helst mån äventyrade arbetslönernas rättvisa likviderande. Vid all tumning antecknades den nedtummate kvantiteten och tumsedlarna upptoge alltså såväl brutto- som nettomassan. Den nuvarande tumningen skänkte sålunda full möjlighet att betala arbetarna efter den avverkade bruttomassan, om driv-

ningsackorden vore avtalade på basis av denna. Nedtumningen hade således intet med arbetslönerna att skaffa.

Det enda sätt, på vilket arbetarna skulle kunna bli lidande på tumningen, vore, om genom slarv eller oärlighet direkt feltumning skedde. Mätningföreningarnas personal torde emellertid hava den största kompetens och rutin för det tekniska mättningsarbetets korrekta bedrivande, som överhuvud stode att uppdriva, och det hade heller aldrig ens påståtts, att feltumning förekommit utom i några beklagliga fall, då direkt oärlighet förelegat. Men i dessa fall hade oärligheten städse varit till säljarnas och därmed även till arbetarnas förmån.

Härmed torde hava visats, att avlöningsförhållandena i ingen mån motiverade skogsarbetarnas representation i mätningföreningarna. Några andra motiv för en sådan representation kunde ännu mindre framkonstrueras.

I ett par yttranden har gjorts gällande att, om och i den mån skogsarbetarnas avlöning enligt nu gällande avlöningsbestämmelser rönt inverkan av den nedtumning, som vid virkesmätning ägde rum i fråga om felaktigt virke, för beräkning av denna avlöning andra grunder borde bestämmas, så att nämnda beroende upphörde.

Länsstyrelsen i Jämtlands län har i detta avseende anförst:

Vad skogsarbetarna anginge, syntes deras intresse ligga vid sidan av köparnas och säljarnas mellanhavanden samt hava sammankopplats med dessa allenast för att man skulle erhålla en bekväm avlöningsgrund. Det förefölle därför, som om den bästa utvägen skulle vara att skilja dessa två moment, så att för arbetslönen den verkliga kvantiteten av nedforslat virke bleve avgörande, oberoende av de kassations- eller reduktionsbestämmelser, som måste gälla i förhållandet mellan säljare och köpare. Enligt uppgift förekomme en sådan särskiljning redan nu i praktiken på vissa håll. Skulle arbetarna däremot erhålla plats i en legalt ordnad tumningsförening och således även bära sin del av kostnaderna för föreningens verksamhet, torde repartitionsgrunderna och uttagningen av deras kostnadsandel medföra särskilda svårigheter.

I enahanda riktning har *Centralrådet för skogsvårdsstyrelsernas förbund* uttalat sig.

Överjägmästaren i mellersta Norrlands distrikt har framhållit, att då skogsarbetarnas berättigade och lojala intressen i stort sett sammanföll med virkessäljarnas, någon representation för dessa arbetare i styrelsen för virkesmätningförening ej syntes nödvändig eller påkallad.

Wermländska Inmätningföreningen har hävdad, att en dylik representation vore helt omotiverad från synpunkten av virkesmätningföreningarnas huvudändamål. En sådan anordning skulle troligen leda till, att sekundär-intressen, främmande för sagda ändamål, komme att klavbinda föreningens verksamhet på ett för dess rationella bedrivande högst menligt sätt.

d) Förslag om
ökad kompetens hos
mätningsskott-
personalen.

I vissa yttranden har framhållits, att vid tillsättande av personal inom virkesmätningföreningarna borde tillses, att till mätare endast finge antagas personer, som i fråga om virkesmätning ägde erfarenhet och skicklighet,

samt att för tillgodoseende av detta önskemål kurser och kompetensprov eventuellt borde anordnas. Uttalanden i denna riktning hava gjorts av *Centralrådet för skogsvårdsstyrelsernas förbund, länsstyrelsen i Jämtlands län* och *överjägmästaren i mellersta Norrlands distrikt*.

Vidare har från flera håll yrkats, att mätningsspersonalen hos virkesmätningssföreningarna skulle, såsom garanti för full opartiskhet, vara edsvuren. Yrkanden härom hava framställts av *Centralrådet för skogsvårdsstyrelsernas förbund, länsstyrelsen i Jämtlands län* samt *överjägmästarna i nedre Norrbottens, Skellefteå, Umeå och mellersta Norrlands distrikt*.

e) Yrkanden, att mätningsspersonalen skall vara edsvuren.

Domänstyrelsen har ansett det böra tagas under omprövning, huruvida och i vilken omfattning tumningspersonalen borde vara edsvuren.

I det av *Sveriges Skogsägareförbund m. fl.* avgivna yttrandet har i detta ämne anförts:

Tummarpersonalen hos samtliga virkesmätningssföreningar finge vid anställandet underskriva en under edlig förpliktelse avgiven försäkran, att den skulle med opartiskhet och noggrannhet fullgöra sina åligganden. I flertalet fall hade föreningarna även sökt få sin personal edsvuren genom att densamma skulle medelst edgång inför domaren i orten eller annan offentlig tjänsteman avgiva högtidlig försäkran om sitt opartiska och rättfärdiga handlande vid tumningen. Denna edgång hade dock i allmänhet icke kunnat genomföras, enär domarna icke ansett sig behöriga att medverka för syftemålets vinnande.

Ångermanälvens Tumningsförening har meddelat, att hos föreningen anställd tummarpersonal vore edsvuren. Enligt uppgift av *Ångermanälvens flottningsförening* har sagda personal avlagt ed inför notarius publicus.

För vinnande av ökad garanti, att virkesmätningssföreningarnas verksamhet utövades med skäligt beaktande av såväl virkessäljarnas som virkesköparnas intressen, har i flera yttranden föreslagits, att den, som vore missnöjd med mätning, verkställd av sådan förening, skulle äga att hos ett för ändamålet inrättat opartiskt organ påkalla prövning, huruvida mätningen riktigt utförts. Förslag i denna riktning hava framställts av *domänstyrelsen, centralrådet för skogsvårdsstyrelsernas förbund, länsstyrelsen och skogsvårdsstyrelsen i Västerbottens län, skogsvårdsstyrelsen i Västernorrlands län, överjägmästarna i Skellefteå, Umeå, mellersta Norrlands och Stockholm—Gävle distrikt, jägmästarna i Grönsinka och Garpenbergs revir, Norrbottens läns Skogsägareförening och Jämtlands Provinsförbund R. L. F.*

f) Förslag om anordnande av ett opartiskt organ för prövning av klagomål över verkställd mätning.

Beträffande det sätt, varpå ett dylikt organ borde anordnas, hava olika meningar framförts.

Överjägmästaren i Stockholm—Gävle distrikt och *jägmästarna i Grönsinka och Garpenbergs revir* hava gjort gällande, att ifrågavarande organ lämpligen borde utses av vederbörande länsstyrelse och fungera på liknande sätt som de av handelskamrarna auktoriserade propsmätarna.

Skogsvårdsstyrelsen i Västernorrlands län har ansett, att ifrågavarande prövning borde uppdragas åt ett syneinstitut, anordnat i nära överensstämmelse med det i 15 § skogsvårdslagen angivna. Skogsvårdsstyrelsen har härvid framhållit, att de i sagda lagrum omförmälda gode män borde i det fall, som här avsåges, utses med särskild hänsyn till beskaffenheten av dem åliggande uppgift samt till lika antal, bestämt genom beslut av Kungl. Maj:t för varje län, väljas av landsting och hushållningssällskap för 3 år i sänder och med lämplig fördelning efter boningsort. På begäran av virkesleverantör skulle Konungens befallningshavande förordna en skogligt bildad person att med biträde av två sålunda utsedda gode män företaga besiktning av framfört leveransvirke med skyldighet för synmännen att till sökanden skyndsamt avgiva begärt utlåtande över företagen kontrolltumnings enligt föreliggande avtal.

Från några håll har hävdats, att tvister mellan säljare och köpare rörande mätning av virke borde prövas av skiljemän eller särskilda för vissa områden inrättade skiljenämnder. Förslag i denna riktning hava framställts av *länsstyrelsen i Västerbottens län, överjägmästaren i Umeå distrikt och Norrbottens läns Skogsägareförening*.

Överjägmästaren i Umeå distrikt har till utveckling av sin ståndpunkt härutinnan anfört:

För varje älvdal eller annan geografisk enhet (ex. län) skulle tillsättas en skiljenämnd, bestående av tre personer, varav en skulle väljas av köpareparten och en utses av landsting eller länsstyrelse, såsom representant för det allmänna. Den tredje ledamoten skulle representera säljareintresset. Denne borde väljas för visst begränsat område, socken eller tingslag, på begränsad tid, exempelvis ett år. Där säljaresammanslutningar (enskilda skogsägareföreningar) funnes, borde ifrågavarande representanter för säljarintresset utses av dessa, i annat fall av kommunalstämma.

När en säljare ansåge fog föreligga för klander mot tumning, skulle han efter viss fastställd tid från tumsedelns mottagande äga tillkalla den närmast boende representanten för säljarintresset (ortsombud), vilken på ort och ställe skulle förvissa sig om, huruvida klagomålen kunde anses berättigade. Funnes så vara fallet, skulle ankomma på honom att tillkalla de båda övriga skiljemännen för slutlig prövning av klagomålet.

De kostnader, som bleve förenade med tillkallandet av ortsombudet för utrönande av klagomålen berättigande, borde bekostas av den klagande. Härigenom vunnas, dels att obefogade klagomål i någon större utsträckning icke behöfve befaras, dels även att, därest klagomålen vore berättigade, den klagande icke komme att behöva vidkännas allt för stora kostnader för att få sin rätt, då nämnde skiljemans resekostnader på grund av hans bostadsort inom kommunen eller tingslaget beräknades bli relativt små.

Då sammankallandet av skiljenämnden sålunda skulle ske under mot missbruk betryggande former, syntes kostnaderna härför böra betalas av tumningsföreningens medel.

Norrbottens läns Skogsägareförening har i detta avseende anfört:

I varje län borde finnas en central skiljenämnd, vilken genom edsvurna, fullt opartiska tummare kunde verkställa kontrolltumnings, när sådan av

endera parten påkallades. Skiljenämnden borde från fall till fall rättvist fördela kostnaden för kontrolltumning mellan parterna.

Skogsvårdsstyrelsen i Västerbottens län har betonat, att därest bestämmelser meddelades om beredande av möjlighet till opartisk kontrolltumning, då anledning till missnöje med mättningsföreningen föreläge, dessa bestämmelser borde avfattas så, att de helt uteslöte missbruk av rätten till erhållande av kontrolltumning. Smärre flottleder, i vilka virkesmätning ej skedde genom föreningar, borde sammanföras med större och erhålla med dessa gemensamma kontrolltummare, vilkas antal bestämdes med hänsyn till det sålunda bildade distriktets storlek. Då dessa kontrolltummare borde vara edsvurna, skulle deras utsago vid fall av tvister mellan säljare och köpare kunna tillerkännas rättsverkan som full bevisning och därigenom förenkla tvistens lösande.

I vissa yttranden har träffande av särskild anstalt för prövning av tvister rörande mätning, verkställd av virkesmättningsförening, avstyrkts såsom obehövt eller opraktiskt. I denna riktning hava *skogsvårdsstyrelsen i Norrbottens län*, *Sveriges Skogsägareförbund*, *Svenska Trävaruexportföreningen*, *Svenska Cellulosaföreningen*, *Svenska Trämasseföreningen*, *Wermländska Inmättningsföreningen* samt *Angermanälvens*, *Örnsköldsviks* och *Umeå tumningsföreningar* uttalat sig.

I det yttrande, som avgivits av Sveriges Skogsägareförbund m. fl., har erinrats, att i samtliga virkesmättningsföreningar utom en säljarna hade en eller flera representanter, vilka kunde emottaga klagomål samt i föreningarnas styrelser vederbörligen bevaka, att dessa klagomål bleve korrekt behandlade. Därjämte hade varje säljare rätt att begära kontrolltumning av vilket som helst virkesparti. Även om dessa kontrolltumningar skedde genom vederbörande förening, enär något annat organ ej finnes att tillgå, torde några anmärkningar mot objektiviteten i deras utförande ej rättvisligen kunna göras. Något reellt behov av en överinstans över mättningsföreningarna torde därför näppeligen förefinnas, och en sådan instans torde även av praktiska skäl vara omöjlig att ordna.

Skogsvårdsstyrelsen i Norrbottens län har anfört:

Skogsvårdsstyrelsen hade tagit under överbäggande lämpligheten av en av länsstyrelsen utsedd värdjainstans för lösande av eventuella tvister angående inmättningsförfarandet i särskilda fall, men med hänsyn till svårigheten att finna för uppgiften ojäviga kompetenta personer ävensom de kostnader, som bleve med en sådan verksamhet förenade, ansett sig icke böra göra något yrkande i detta avseende.

Dalarnas Skogsägareförening har upplyst, att föreningen för cirka 5 år sedan tillsatt värdjonämnder av opartiska sakkunniga i de övre dalasocknarna, till vilka föreningsmedlemmar haft att vända sig för att få eventuella tvistefrågor mellan dem själva och intumningsföreningen sakkunnigt bedömda, samt att skogsägareföreningen samtidigt förbundit sig att av sina

tillgångar bestrida kostnaderna för dessa »skiljedomar» under förutsättning att den vädjande medlemmen hade rätten på sin sida, men att i annat fall denne själv skolat bekosta undersökningen. I praktiken hade emellertid dessa vädjonämnder ej fått någon märkbar betydelse hitintills.

g) Fråga om
monopolise-
ring av virkes-
mätningen.

I samband med frågan om statlig reglering av virkesmätningssammanslagningarna och dessas verksamhet har i en del yttranden jämväl berörts spörsmålet om monopolisering av virkesmätningen.

Ådalarnas Skogsägareförening har sålunda framhållit, att de skäl, som 1927 års flottningssakkunniga i utlåtandet den 21 april 1928 anfört mot en monopolisering av inmätningen, vore ej övertygande. Beträffande den ojämförligt största delen av vårt lands virke torde en sådan monopolisering redan föreligga och för säregna förhållanden funnes ju möjlighet till undantag.

Överjägmästaren i mellersta Norrlands distrikt har i detta avseende yttrat:

Ett statligt ingripande i virkesmätningssammanslagningarnas verksamhet borde under alla förhållanden så avvägas, att ej en återgång skedde till de förhållanden, som varit rådande före virkesmätningssammanslagningarnas tillkomst. Det gällde sålunda att ej göra ingreppet starkare, än att de härav föranledda olägenheterna för köparna övervägdes av fördelarna med mätningssammanslagningarnas bibehållande. Eller ock kunde tänkas att ett statligt ingripande fullständigt monopoliserade virkesmätningen.

Ett dylikt, avseende reglering av hela tumningsförfarandet och sålunda omfattande såväl tumningsföreningarnas organisation som det praktiska arbetets detaljer eller ett förstатligande av hela verksamheten, syntes icke välbetänkt, förrän alla andra utvägar till ett rättvist och lämpligt förfarande prövats.

I det yttrande som avgivits av *Sveriges Skogsägareförbund m. fl.*, har härutinnan anförts:

Det torde näppeligen kunna ifrågakomma, att statsmakterna lagligen förpliktade två enskilda parter i en affärsuppgörelse att använda sig av statligt reglerad mätning av den sålda varan. Parterna torde städse komma att bibehållas vid full rätt att själva överenskomma om varans mätning och övertagande. Vid sådant förhållande kunde man befara, att, om staten inskrede med regleringsföreskrifter, så snart flera köpare sammanslöte sig till kooperativ mätning, det kunde inträffa, att köparna funne det mer förmånligt att upplösa mätningssammanslagningen samt återgå till individuell mätning. Den ej minst av säljarna åstundade enhetligheten i mätningssammanslagningen bleve då åter förlorad. Under alla omständigheter måste köparna vidhålla full rätt för sig att, om de själva vore skogsägare, inmätta virket från egna skogar utan någon som helst inblandning av främmande parter.

I detta sammanhang borde framhållas, att i många fall individuell mätning i virkeshandeln vore både tekniskt nödvändig samt även ur andra synpunkter mest önskvärd. I vissa ådalar i Norrland verkställdes mätningen med fördel av köparna var för sig. Där detta visat sig ändamålsenligt, föreläge icke något som helst skäl att organisera en kooperativ mätning. I hela södra och mellersta Sverige vore rundvirkeshandeln så splittrad be-

träffande leveransplatserna och så heterogen i fråga om sortiment och kvalitetsvillkor, att det vore en teknisk omöjlighet att därstädes genomföra en statligt reglerad mätning. Ett bildande av kooperativa mätningsorganisationer och än mer ett tillhandahållande av en statsorganiserad mätningsapparat vore där i de flesta orter otänkbart.

En statsreglering av mätningstväsendet skulle sålunda av praktiska skäl komma att träffa enbart vissa grupper av landets virkesköpare och industri-företag samt då just de, som nedlagt det mesta och bästa arbetet för införande av enhetliga och korrekta mätningsmetoder. En dylik ensidig lagstiftning skulle näppeligen komma att mottagas med förståelse av dem, som därav träffades.

Även inom de områden, där en mer centraliserad virkesmätning förekomme, skulle i vissa fall praktiska hinder uppstå för en statsreglerad mätning. Det förekomme ej så sällan, att affärer gjordes i specialsortiment, då köparna, ofta utländska sådana, absolut krävde, att de skulle få verkställa inmätningen själva, helt obundna av alla mätningsorganisationer. Sådana affärer låte näppeligen inordna sig i en stel, mer eller mindre statsreglerad mätningsorganisation.

En dylik måste under alla omständigheter bli tungt arbetande och dyrbar. Det vore givet, att, huru kostnaderna än fördelades, desamma ytterst komme att drabba virkets rotvärde, d. v. s. säljarna och skogsägarna. Med den hårda konkurrens, som rådde på detta område, vore det säkerligen, framförallt ur nationalekonomisk synpunkt, nödvändigt, att allt gjordes som kunde underlätta och förbilliga avverkningen i stället för att fördyra densamma.

Länsstyrelsen i Norrbottens län, skogsvårdsstyrelsen i Värmlands län, överjägmästaren i övre Norrbottens distrikt och Billeruds Aktiebolag hava i fråga om verkningarna av en statlig reglering av mätningsorganisationen framfört liknande synpunkter som Sveriges Skogsägareförbund m. fl.

Skogsvårdsstyrelsen i Norrbottens län har yttrat:

En bestämmelse, att allt virke skulle intummas genom virkesmätningss-förening, vore enligt styrelsens mening av många skäl olycklig. Avsevärda virkeskvantiteter avverkades för förädling av klingsågar, uppställda i skogen eller efter järnvägslinjerna och försågades allt efter som virket framkördes. Intumning genom tumningsförening skulle i dylika fall nödvändiggöra nästan ständigt hållande av tumningslag vid varje avverkning. De många spridda små virkespartier, som alltid förekomme i marknaden, skulle i detta fall avsevärt fördyra tumningen och tynga det redan tryckta skogsbrukets ekonomi. Samma bleve förhållandet i fråga om sommaravverkat virke.

Förslaget till lag om virkesmätning.

Allmän motivering.

Inledning.

Den organisation för mätning av köpvirke, som, på sätt framgår av den lämnade redogörelsen, genomförts inom de områden av landet, där virkesmätningsföreningar finnas, har otvivelaktigt i flera avseenden varit till gagn för denna verksamhet. Genom berörda organisation har vunnits större noggrannhet och enhetlighet beträffande mätningens verkställande samt motverkats användande av de osunda mätningsmetoder, som tidigare praktiserats inom dessa områden. Därjämte hava bättre förutsättningar skapats för utbildande av kunniga och erfarna virkesmätare samt tekniska framsteg inom virkesmätningen främjats. Ifrågavarande organisation har även medfört, att mätningskostnaderna kunnat hållas vid en jämförelsevis låg nivå samt att mätningsarbetet i stort sett bedrivits med snabbhet och precision.

Om virkesmätningsföreningarna sålunda i flera hänseenden befordrat en ändamålsenlig utveckling av ifrågavarande mätningsverksamhet, är å andra sidan obestriddt, att sagda föreningar, som nästan uteslutande äro sammansatta av större virkesköpare, utgjort ett betydelsefullt medel för tillvaragande av dessas intressen med avseende å nämnda verksamhet. Den starka ställning gentemot virkessäljarna, som de större virkesköparna i här avsedda trakter vunnit genom trävaruindustriens och den därmed förbundna virkeshandelns koncentration till ett mindre antal stora bolag, har genom virkesmätningsföreningarnas verksamhet ytterligare befestats. På grund härav hava sagda föreningar i stort sett kunnat fastställa såväl efter vilka regler medlemmarnas köpvirke skall inmätas som huru dessa regler i det särskilda fallet skola tillämpas. Då föreningarna erhållit anslutning från det övervägande flertalet av de mera betydande virkesköparna inom ifrågavarande delar av landet, är den mätningsverksamhet beträffande köpvirke, som de särskilda föreningarna utöva inom sina verksamhetsområden, ofta av monopolliknande karaktär. En följd härav är, att många virkessäljare i praktiken ej kunna gentemot föreningarna hävda sina intressen i fråga om mätningen av det av dem försålda virket utan föränledas att godtaga denna, även då mätningen enligt deras mening är oriktig.

Jämlikt de formulär till köpekontrakt, som användas av virkesmätningsföreningarnas medlemmar, torde säljare av virke få anses berättigad, där

trakter, måste det anses vara ett betydande allmänt intresse, att denna bedrives i former, som äro ändamålsenliga och omfattas med förtroende från såväl säljarnas som köparnas sida. Detta gäller särskilt virkets mätning, vars riktiga utförande i regel kräver ett betydande mått av insikt och erfarenhet och med avseende varå meningsskiljaktigheter mellan säljarna och köparna ofta förekomma. En från teknisk och ekonomisk synpunkt tillfredsställande mätning av köpvirke inom dessa landsdelar torde i allmänhet ej kunna vinnas, med mindre mätningen därstädes organiseras såsom en gemensam angelägenhet för de särskilda flodområdena eller grupper av sådana. Endast på denna väg synas kostnaderna för mätningen kunna nedbringas till önskvärd nivå samt säkerhet vinnas för mätningens riktiga och lämpliga utförande. En dylik organisation av mätningen, vilken tillika innefattar garantier, att säljarnas och köparnas intressen därvid i lika mån tillgodoses, lärer ej kunna ernås utan lagstiftningens medverkan.

*Allmänna
grunder för
en legal regle-
ring av mät-
ningen av
köpvirke.*

En legal reglering av mätningen av köpvirke i nu antydd riktning förutsätter meddelande av tvingande föreskrifter dels om de organ, som skola handhava mätningen inom olika flodområden, dels ock om dessas befogenhet. Regleringen skulle sålunda innebära, att det faktiska monopol i fråga om denna mätning, som virkesmätningssammanslagningarna i stort sett förskaffat sig, ersättes med ett legalt sådant, anordnat i syfte att bereda skydd åt virkes-säljarna. Den nuvarande formella avtalsfriheten på ifrågavarande område skulle följaktligen, åtminstone i viss utsträckning, upphävas och vederbörande kontrahenter underkastas skyldighet att i fråga om virkets mätning anlita vederbörande mättningsorgan. Ett ingripande av denna art för värnande av den svagare parten i ett avtalsförhållande är ej okänt i vår lagstiftning. Särskilt må erinras, att arrendelagstiftningen innehåller långtgående stadganden i detta syfte.

De betänkligheter, som i allmänhet resa sig mot genomförande på lagstiftningens väg av begränsningar i avtalsfriheten inom näringslivets område, göra sig i förevarande fall ej gällande med samma styrka som eljest. Den ifrågasatta regleringen åsyftar i stort sett att för här avsedda delar av landet lagfästa en organisation av virkesmätningen, som i väsentliga avseenden redan genomförts och som under den tid, organisationen tillämpats, på sätt tidigare framhållits, befunnits utgöra ett steg i rätt riktning för ernående av en ändamålsenlig mätning. De ändringar i den bestående mättningsorganisationen, som enligt det förut anförda måste anses önskvärda och som genom regleringen äro avsedda att komma till stånd, innebära ej en omläggning av själva mättningsverksamheten utan hava till huvudsakligt ändamål att trygga, att denna utövas på ett sådant sätt, att såväl virkes-säljarnas som virkesköparnas intressen behörigen tillgodoses. Därest dessa ändringar givas en ändamålsenlig utformning, torde den legitima virkes-handeln i här avsedda trakter ej därigenom tillskyndas förfång.

Med avseende å anordnandet av ett legalt mättningsmonopol i förut angivet

syfte äro i huvudsak två olika vägar tänkbara. Enligt den ena skall rätten att verkställa mätning av köpvirke inom visst område vara ovillkorligt förbehållen vederbörande mättningsorgan, medan enligt den andra sådan rätt skall tillkomma nämnda organ, allenast om köpare eller säljare av virke därom gör framställning. Den förra metoden innebär, att säljare och köpare av virke, där enligt köpeavtalet mätning av virket skall ske, äro *pliktiga* att för mätningens verkställande hänvända sig till mättningsorganet, under det den senare åsyftar, att i berörda fall envar av dem är *berättigad* att göra sådan hänvändelse.

Ett genomförande av sistnämnda alternativ torde näppeligen vara ägnat att åt en blivande lagstiftning i ämnet förläna önskvärd effektivitet. Därest mätning av köpvirke finge vid enighet därom mellan kontrahenterna verkställas av annan än det legala mättningsorganet, måste man räkna med, att överenskommelser i denna riktning komme att träffas i ej obetydlig utsträckning och mättningsorganets verksamhet sålunda begränsas. På grund av den ställning, som de större virkesköparna inom ifrågavarande trakter intaga i förhållande till virkessäljarna, torde de förra i många fall kunna förmå de senare att avstå från rätten att påkalla mätning genom mättningsorganet. Då kostnaderna för dettas verksamhet böra bestridas av dem, som hos mättningsorganet begära virkesmätning, skulle, om dylika strävanden från virkesköparnas sida finge framgång, följden därav bliva, att avgifterna för mätning genom sagda organ komme att stegras och måhända växa till sådan höjd, att organets anlitage för mätning bleve ekonomiskt omöjligt. Värdet av den nya lagstiftningen skulle sålunda bliva illusoriskt. Risker för en dylik utveckling bör ej underskattas, då på denna väg en möjlighet att bibehålla de nuvarande virkesmättningsföreningarna skulle erbjuda sig. Det enda säkra medlet att undvika en sådan konsekvens torde vara att, på sätt förstnämnda alternativ åsyftar, tillerkänna det legala mättningsorganet uteslutande rätt att verkställa mätning av köpvirke inom dess verksamhetsområde. Härigenom vinnes garanti, att organets mättningsverksamhet bliver av sådan omfattning, att avgifterna för denna kunna hållas vid skälig nivå.

Jämväl i fråga om sättet för anordnande av legala mättningsorgan erbjuda sig väsentligen två skilda lösningar. Den ena innebär, att handhavandet av det föreslagna mättningsmonopolet anförtrös åt funktionärer, som tillsatts av statliga myndigheter samt stå under dessas kontroll och som verkställa mätningen utan medverkan av vederbörande intressentgrupper. Den andra åsyftar, att berörda uppgift överlämnas åt organisationer, som helt eller huvudsakligen tillsatts av sagda grupper och vilka sålunda bliva att betrakta såsom särskilda skiljenämnder för avgörande av iñthörande frågor.

Det torde böra antagas, att en statlig mättningsorganisation rent tekniskt sett skulle kunna ombesörja virkesmätningen lika tillfredsställande som av parterna tillsatta mättningsnämnder samt jämväl hava förutsättningar att

vinna parternas förtroende. Å andra sidan lär kravet på kontroll göra sig starkare gällande i fråga om statliga mätningsorgan än beträffande mättningsnämnder av berörda beskaffenhet och sålunda nödvändiggör tillämpande av mera tyngande former för mätningens utförande genom de förra än genom de senare. Jämväl i övrigt synas dylika nämnder hava större möjlighet än statliga organ att anordna mätningen, så att mättningskostnaderna hållas låga. Härtill kommer, att en mättningsnämnd av förut angiven karaktär torde vara bättre lämpad än ett statsorgan att upptaga och förmedla förhandlingar mellan parterna rörande frågor, som äga samband med mätningen, samt att åstadkomma uppgörelse härutinnan mellan dem. Övervägande skäl synas därför tala för virkesmätningens uppdragande åt mättningsnämnder, som förut sagts.

Då, såsom tidigare framhållits, dylik nämnd, i det följande benämnd virkesmättningsnämnd, bör hava till uppgift att vid mätningen i lika mån tillgodose virkessäljarnas och virkesköparnas intressen, torde härav följa, att dessa två intressen böra i nämnden vara likvärdigt företrädda. Varje nämnd lär alltså böra sammansättas av lika många representanter för vartdera intresset. För utjämning av motsättningar mellan berörda intressen och främjande i övrigt av nämndens verksamhet torde därjämte en ledamot i denna böra utses av statlig myndighet, vilken ledamot bör fungera såsom nämndens ordförande.

Verksamhetsområdet för virkesmättningsnämnd torde böra bestämmas efter väsentligen enahanda synpunkter som de nuvarande virkesmättningsföreningarnas arbetsområden. Varje nämnd lär sålunda böra hava att ombesörja mätning av köpvirke inom visst flodområde eller viss grupp av dylika områden. För att vinna ökad enhetlighet i mätningen och möjliggöra dess anordnande på ett rationellt sätt böra de särskilda nämndernas verksamhetsområden ej givas en alltför begränsad omfattning. Tydligt är, att vid bestämmandet av dessa områden hänsyn jämväl bör tagas till förefintliga produktions- och inköpsförhållanden i fråga om virke.

Kommissionen har i det föregående utgått ifrån, att den föreslagna regleringen av ifrågavarande mätning skulle vinna tillämpning allenast inom de delar av landet, där virkesmättningsföreningar för närvarande äro verksamma. Blott inom dessa delar har trävaruindustriens och virkeshandelns organisation hitintills nått en sådan utveckling, att ett mera påtagligt behov av lagbestämmelser i förevarande syfte föreligger. Även inom sagda landsdelar råda emellertid på förevarande område i viss mån varierande förhållanden. Såsom tidigare omnämnts, har i fråga om vissa betydande norrländska flodområden gemensam mätning av köpvirke ej anordnats från virkesköparnas sida utan mätningen bedrives därstädes individuellt, så att varje virkesköpare inmåter genom sin personal det av honom inköpta virket. Enligt vad utredningen i ärendet giver vid handen och jämväl för kommissionen blivit upplyst äro såväl säljarna som köparna av virke inom nämnda flodområden tillfredsställda med den därstädes rådande

ordningen i förevarande avseende. Med hänsyn härtill och då de förhållanden, varunder virkeshandeln bedrives inom berörda områden, ej synas vara fullt identiska med dem, som råda inom övriga norrländska flodområden, torde tillräckliga skäl ej föreligga att för närvarande inordna förstnämnda områden under den föreslagna nya lagstiftningen. Möjlighet härtill torde dock böra lämnas öppen, då nuvarande praxis inom dessa områden i fråga om mätningen av köpvirke framdeles kan komma att ändras och behov av en legal reglering av denna mätning sålunda kan inträda. Det är vidare tänkbart, att även beträffande sådana trakter, där mätningen av köpvirke för närvarande handhaves av virkesmätningsföreningar, överenskommelse kan komma att träffas mellan vederbörande virkessäljare och virkesköpare om mätningens utförande. Därest genom dylik överenskommelse mätningen ordnas på ett för båda kontrahenterna ändamålsenligt och betryggande sätt, lärers möjlighet böra finnas att undantaga även de områden, som omfattas av dylik överenskommelse, från den föreslagna lagstiftningen. Med hänsyn härtill torde denna lagstiftning ej böra förlänas ovillkorlig giltighet inom förenämnda landsdelar utan dess tillämpning därstädes böra göras beroende på förordnande av Kungl. Maj:t.

I det föregående har förutsatts, att virkesmätningsnämnds mätningssmonopol skulle gälla allenast köpvirke, d. v. s. virke, som sålts att betalas efter inmätt myckenhet. En bestämmelse, varigenom monopolets giltighet uttryckligen begränsades till sådant virke, skulle emellertid erbjuda rika möjligheter att kringgå den nya lagstiftningen, varjämte vid överträdelse av monopolet svårigheter i många fall skulle uppstå att bevisa, att det obehörigen inmätta virket verkligen varit köpvirke. För att, utan väsentlig ändring i monopolets avsedda omfattning, skänka den nya lagstiftningen erforderlig effektivitet torde det vara nödigt, att monopollet fastställes att principiellt gälla allt sådant virke inom nämndens verksamhetsområde, som överhuvud är föremål för försäljning från de enskilda skogsägarna till trävarubolag och andra större virkesköpare, d. v. s. runt och bilat virke, men att samtidigt sådana undantag från monopollet stadgas, att detta i realiteten kommer att huvudsakligen gälla köpvirke.

Vad angår den närmare utformningen av dylika undantag synes uppenbart, att dessa i första hand böra avse sådana fall, då det med säkerhet kan antagas, att runt eller bilat virke efter avverkningen ej kommer att bli föremål för försäljning. I enlighet härmed bör från monopollet undantagas allt husbehovsvirke, d. v. s. virke, som avverkats å viss fastighet för tillgodoende av fastighetens eller därmed sambrukad fastighets husbehov eller av rätt till husbehovsfång från fastigheten. Vidare bör undantag stadgas i fråga om virke, som trävarubolag eller annan, vilken driver förädlingsverksamhet i fråga om virke, avverkat å egen fastighet eller å mark, vartill han äger avverkningsrätt, i och för användning i nämnda verksamhet. Virke av denna kategori mätes i stor omfattning av virkesmätningsföre-

*Omfattningen
av virkes-
mätnings-
nämnds mät-
ningsmonopol.*

ningarna. Då emellertid virket ej i oförädlad skick är föremål för försäljning, bör virkesägaren hava frihet att mäta detsamma på sätt han finner lämpligt. Självfallet är, att, därest husbehovsvirke eller virke av nyss berörda kategori ej kommer till användning för det avsedda ändamålet utan göres till föremål för försäljning, virket bliver underkastat nämndens mättingsmonopol.

För förädling avsett virke, som avverkats å förädlarens egen fastighet eller å mark, vartill denne äger avverkningsrätt, upplägges ofta för mätning tillsammans med köpvirke. Medgivande av mättingsfrihet för virke av förstnämnda slag förutsätter sålunda, att dylikt virke kan vid den ifrågasatta lagstiftningens tillämpning på ett otvetydigt sätt särskiljas från köpvirke. För virkesmättingsnämndernas mättingspersonal, som måste antagas komma att äga en ingående ortskänedom beträffande vederbörande tjänstgöringsdistrikt, torde dock ett dylikt särskiljande ej komma att möta större svårigheter. I regel läser bevisning härutinnan lätt kunna åvägabringas genom vederbörande huggare eller körare.

Med de inskränkningar i monopolet, som nu föreslagits, kommer dettas giltighet att väsentligen begränsas till köpvirke. Till sådant virke hänföres dock här ej blott köpvirke i egentlig mening, d. v. s. virke, varom försäljningsavtal redan slutits på villkor, att köpeskillingen skall erläggas efter inmätt kvantitet, utan även virke, som är avsett att försälas på nämnda villkor.

Mätning av virke verkställes ej sällan i ändamål att bestämma avlöning åt arbetare, som ombesörjt virkets avverkning eller utdrivning. Mätningen avser i detta fall att fastställa omfattningen av viss arbetsprestation och beror helt på innehållet av det mellan vederbörande arbetsgivare och arbetare träffade avtalet. Mätningen sker sålunda principiellt efter andra grunder än dem, som gälla för mätning av köpvirke, och är i allmänhet av väsentligt enklare beskaffenhet än sagda mätning. De skäl, som tala för en legal reglering av sistnämnda mätning, äga därför ej giltighet i fråga om mätning för bestämmande av avlöning åt huggare eller körare. Denna mätning torde följaktligen böra undantagas från mättingsmonopolet. Det nu anförda gäller under förutsättning, att mätningen uteslutande verkställas i nyssangivet syfte. Har mätningen jämväl till ändamål att utgöra grundval för fastställande av köpeskillingen för virket, bör den anses såsom mätning av köpvirke och sålunda ankomma å virkesmättingsnämnden.

Enligt lagen om flottning i allmän flottled skall envar, som vill deltaga i allmän flottning, hos vederbörande flottningsstyrelse anmäla myckenheten och beskaffenheten av det flottgods, han ämnar under året införa i flottleden. Han är ock pliktig att över det virke, han tillför flottleden, föra och vid anfordran till styrelsen avlämna fullständiga virkesjournaler och tumningslistor, utvisande för varje flottleds- och utflottningsdistrikt det tillförda virkets mängd och dimensioner. Nu angivna bestämmelser innebära, att virke, som är avsett att flottas i allmän flottled, i allmänhet måste mätas före

flottningsens början. Då dylikt virke regelrätt utgöres av köpvirke — detta begrepp här taget i förut angivna vidsträcktare mening — eller av virke, som tillhör förädlare av virke och avverkats å dennes egen fastighet eller å mark, vartill denne äger avverkningsrätt, samt mätning av sådant virke genom virkesmättningsnämndens eller virkesägarens försorg städse kommer att äga rum före flottningen, erfordras i allmänhet ej någon särskild mätning av flottningsvirke för lämnande av de i flottningslagen föreskrivna uppgifter om virkets myckenhet. Något undantag från mättningsmonopolet med hänsyn till berörda uppgiftsskyldighet lärer sålunda ej erfordras.

Förutom förenämnda undantag från mättningsmonopolet torde, för tillgodoseende av kravet på en ändamålsenlig virkesmätning, monopolet böra underkastas vissa begränsningar av mera speciell natur. Till denna fråga återkommer kommissionen i det följande.

En förutsättning för vinnande av erforderlig begränsning av virkesmättningsnämnds mättningskostnader är, såsom tidigare berörts, att nämndens mättningsverksamhet bliver av nöjaktig omfattning. I samma mån som den hos nämnden anställda personalen kan effektivt utnyttjas, minskas nämndens mättningskostnad per inmätt kubikenhet, under det i motsatt fall denna kostnad ökas. Det är därför önskvärt, att de hos nämnden anställda tjänstemännen kunna i lämplig omfattning tagas i anspråk jämväl för utförande av annan virkesmätning inom nämndens verksamhetsområde än den, som faller under nämndens mättningsmonopol. Erinras må, att virkesmättningsföreningarna ej inskränkt sin verksamhet till mätning av köpvirke utan jämväl i betydande omfattning mäta virke, som föreningarnas medlemmar låtit avverka å dem tillhöriga fastigheter eller å marker, vartill de äga avverkningsrätt, i ändamål att förädla vid medlemmarnas industriella verk. Genom verksamhetens anordnande på detta sätt hava föreningarna relativt sett kunnat nedbringa sina mättningskostnader till en låg nivå. Enligt kommissionens åsikt bör virkesmättningsnämndernas arbete ordnas efter liknande grunder. Dessa böra sålunda tilläggas befogenhet att, envar inom sitt verksamhetsområde, verkställa även sådan mätning av virke, som ej är underkastad nämndens mättningsmonopol. Härvid bör dock det förbehåll uppställas, att dylik mätning ej må av nämnden utföras, med mindre den kan ske utan förfång för nämndens verksamhet i övrigt. Tydligt är, att, där nämnden åtagit sig att verkställa här avsedd mätning, mätningen principiellt bör av nämnden verkställas i samma ordning och med samma skyndsamt som annan å nämnden ankommande mätning.

Kommissionen övergår nu till att närmare yttra sig om de föreslagna virkesmättningsnämndernas organisation.

Från vissa håll har gjorts gällande, att, därest virkesmätningen uppdrages åt legala organisationer, även skogsarbetarna böra bliva representerade i dessa. Såsom av det förut anförda framgår, delar kommissionen ej denna

Mätning, som ej är underkastad mättningsmonopol.

Virkesmättningsnämnds organisation.

a) Nämndens sammansättning och sättet för utseende av dess ledamöter.

uppfattning, och kommissionen vill här anföra skälen för denna ståndpunkt.

Till en början må erinras, att virkesmättningsnämnds mättningsmonopol ej är avsett att äga tillämpning i fråga om sådan mätning av virke, som verkställes uteslutande i syfte att bestämma avlöning åt arbetare, vilka ombesörjt virkets avverkning eller utdrivning. Dylik mätning kommer därför sannolikt ej att bliva föremål för virkesmättningsnämndernas verksamhet. Väl bör, såsom förut framhållits, sådan nämnd äga att verkställa även mätning, som nyss sagts, men det torde med säkerhet kunna antagas, att nämnden ej kommer att anlitas för detta ändamål. Med hänsyn till nu angiven mätning hava skogsarbetarna sålunda ej något intresse av virkesmättningsnämnds sammansättning.

Det förekommer emellertid ej sällan, att mätning av virke avser såväl bestämmande av avlöning åt de arbetare, vilka avverkat eller utdrivit virket, som fastställande av köpeskillingen för virket. I dylikt fall är mätningen underkastad virkesmättningsnämndens mättningsmonopol och skogsarbetarna hava intresse av det sätt, varpå mätningen av nämnden utföres. Med avseende å detta fall är att märka, att, där skogsarbetarnas avlöning, såsom vanligen är händelsen, utgår i förhållande till den uppmätta totala kvantiteten av virket eller i förhållande till sagda kvantitet, minskad med den kubikmassa, som svarar mot å virket förekommande s. k. kvantitativa fel, eller efter liknande grund, skogsarbetarnas intresse av representation i virkesmättningsnämnd är skäligen ringa. Det torde nämligen ej böra förutsättas, att själva uppmätningen av virket skulle av nämnden verkställas felaktigt; och vad angår de fall, då arbetarnas avlöning reduceras i den mån avdrag å kubikmassan göres för s. k. kvantitativa fel, må erinras, att dylika avdrag äro av jämförelsevis ringa omfattning i förhållande till den totala kubikmassan — av utredningen synes framgå, att dessa avdrag understundom ej ens uppgå till en procent av kubikmassan — samt att vid sådant förhållande frågan om dessa avdrags bestämmande allenast i mycket obetydlig grad inverkar på avlöningens storlek. Om däremot nedsättning i skogsarbetarnas avlöning enligt gällande avtal skall ske jämväl i den mån s. k. kvalitativa fel föranleda avdrag å virkets kubikmassa, äga arbetarna otvivelaktigt ett verkligt intresse av virkesmätningens utförande. Enligt de i ärendet avgivna yttrandena synes emellertid en dylik avlöningsgrund förekomma allenast inom vissa enstaka län. Då det i och för sig är föga rationellt att bestämma storleken av den ersättning, som skall utgå för huggning och körning av virke, efter virkets *kvalitet*, är det tydligen mindre lämpligt att lägga en dylik avlöningsmetod till grund för medgivandet åt skogsarbetarna av en lagbestämd representation i virkesmättningsnämnd. Det torde böra antagas, att denna metod, som redan övergivits i flertalet av de län, där virkesmättningsföreningar äro verksamma, ej kommer att för framtiden bibehållas i de trakter, där den fortfarande är i bruk. Med hänsyn härtill och då skogsarbetarnas intressen i fråga om virkesmätning

väsentligen sammanfalla med virkessäljarnas och sålunda i förekommande fall kunna antagas bliva tillgodosedda genom de senares representanter i en legal virkesmättningsnämnd, har kommissionen funnit tillräckliga skäl ej föreligga att medgiva skogsarbetarna särskild representationsrätt i dylik nämnd.

Kommissionen vill i detta sammanhang erinra, att, därest virkessäljare träffat avtal med skogsarbetare om avverkning och utdrivning av virke på villkor, att avlöning till arbetarna skall utgå i förhållande till virkets mängd, sådan denna bestämts genom mätning av virkesmättningsnämnd, ett dylikt avtal bör anses innebära, att arbetarna äga att, då avlöning till dem utbetalas, taga del av det över mätningen upprättade beskedet för utövande av kontroll, att avlöningen riktigt beräknats.

Med den sammansättning, som virkesmättningsnämnd enligt det förut anförda skall äga, bör antalet ledamöter av nämnden städse vara udda. I betraktande av det stora antal virkessäljare och virkesköpare, som skall representeras i nämnden, och de delvis olikartade intressen, som inom envar av dessa grupper förefinnas, torde för varje grupp minst två ledamöter av nämnden böra utses. Å andra sidan är av vikt, att för nedbringande av nämndens administrationskostnader samt ökande av dess arbetsduglighet nämndens ledamotsantal i möjligaste mån begränsas. Med dessa utgångspunkter torde antalet ledamöter av nämnden böra bestämmas till fem, därav två böra utses för envar av nämnda grupper samt den femte ledamoten, såsom förut nämnts, bör tillsättas av statlig myndighet med uppdrag att tillika vara nämndens ordförande.

Ordföranden i virkesmättningsnämnd bör utses på sådant sätt, att han erhåller största möjliga auktoritet och tillika mötes med förtroende från vederbörande virkessäljares och virkesköpares sida. Detta önskemål torde tillgodoses, om befogenheten att utse ordförande förbehålles Kungl. Maj:t samt övriga ledamöter av nämnden medgives rätt att före valet avgiva förslag å en eller flera personer, som enligt deras mening äro lämpade för uppdraget. Det bör förutsättas, att, därest sistnämnda ledamöter kunna enas om förslaget och den eller de föreslagna finnas lämpliga, någon av dem kommer att av Kungl. Maj:t förordnas.

Å ordföranden i nämnden ankommer i främsta rummet att tillse, att nämnden på ett opartiskt sätt fyller sin uppgift, samt att verka för ett gott samarbete mellan virkessäljarnas och virkesköparnas representanter i nämnden. Ordföranden bör därför självfallet väljas bland personer, som ej kunna anses företräda någondera av berörda intressegrupper. Det torde därjämte — särskilt med hänsyn till arten av nämndens verksamhet och då nämnden, såsom i det följande skall närmare beröras, bör hava att slutligt avgöra de mättningsärenden, som ankomma å denna — kunna ifrågasättas, huruvida ej ordföranden bör äga juridisk sakkunskap och domarerfarenhet. Att ovillkorligen uppställa fordran å dylika kvalifikationer ifråga om ord-

föranden möter dock vissa betänkligheter, enär det i särskilda fall kan möta svårighet att bland kretsen av de personer, som äro boende inom virkesmättningsnämnds verksamhetsområde eller i närheten därav och äga nyssnämnda kvalifikationer, finna någon, som är fullt lämplig för uppdraget och tillika oförhindrad att åtaga sig detsamma. Med hänsyn härtill har kommissionen ansett sig ej böra föreslå upptagande i lagen av någon bestämmelse i nyss angivna syfte. Kommissionen förutsätter emellertid, att vid utseende av ordförande i virkesmättningsnämnd valet företrädesvis kommer att göras bland personer, som äga förut angivna kvalifikationer, och i främsta rummet bland dem, som äro eller varit innehavare av ordinarie domarämbeten. Vid utövande av den rätt att avgiva förslag å ordförande, som enligt det förut anförda bör tillkomma de av virkessäljare och virkesköpare utsedda ledamöterna av nämnden, bör följaktligen enahanda förfaringssätt tillämpas. Det synes även kunna förutsättas, att, om i särskilt fall juridisk sakkunskap ej finnes representerad bland nämndens ledamöter, nämnden vid behandling av frågor av juridisk natur före avgörandet av sådan fråga inhämtar utlåtande från person med dylik sakkunskap.

För bevarande av önskvärd kontinuitet i nämndens arbete torde ordföranden i allmänhet böra förordnas för ett flertal år i sänder. Det synes böra ankomma å Kungl. Maj:t att härutinnan besluta efter vad i varje fall finnes lämpligt.

Vad angår sättet för utseende av virkessäljarnas och virkesköparnas representanter i virkesmättningsnämnd, bör denna fråga bedömas med hänsyn till arten av nämndens verksamhet. Nämndens uppgift att i väsentlig utsträckning ombesörja mätningen av runt eller bilat virke inom ett eller flera större flodområden i förut angivna delar av landet förutsätter anställande av en talrik personal för mättningsarbetets utförande samt handhavande av en betydande medelsförvaltning. Kostnaderna för nämndens verksamhet torde, såsom förut antytts, böra bestridas av dem, vilka anlita nämnden såsom mättningsorgan, och dessa erhålla sålunda ett omedelbart ekonomiskt intresse, att nämnden bedriver sin verksamhet på sådant sätt, att sagda kostnader hållas vid en låg nivå. Vid dylikt förhållande torde det böra åligga nämnden att årligen avgiva redovisning för sin förvaltning till vederbörande intressenter, och det bör ankomma å dessa att pröva frågan om ansvarsfrihet åt nämnden för förvaltningens handhavande. Härvid torde såsom intressenter böra anses allenast de, vilka i fråga om virkesmätning äro underkastade nämndens mättningsmonopol och på denna grund anlita nämnden såsom mättningsorgan, eller, närmare bestämt, de fysiska eller juridiska personer, åt vilka nämnden inmåter virke såsom säljare eller köpare. Virkesägare, som enligt den föreslagna lagstiftningen äga att själva mäta sitt virke men som frivilligt påkalla nämndens åtgärd i detta avseende, intaga en annan ställning än berörda intressenter och synas ej böra äga deltaga i beslut om ansvarsfrihet åt nämnden.

Ett anordnande av nämndens förvaltning enligt nu angivna grunder synes böra hava till följd, att jämväl uppgiften att utse virkessäljarnas och virkesköparnas representanter i nämnden anförtros åt nyssangivna intressenter. Detta innebär, att de virkessäljare och virkesköpare, åt vilka nämnden inmätt virke under visst räkenskapsår och som på grund härav hava att besluta om ansvarsfrihet åt nämnden för sagda år, i samband därmed äga att utse representanter i nämnden för ett kommande år. Då kretsen av ifrågasvarande intressenter är underkastad växlingar år från år, särskilt i fråga om virkessäljarna, kommer den nu angivna valmetoden att medföra, att en del av de intressenter, som hava att utse representanter i nämnden för visst år, ej komma att uppträda såsom säljare eller köpare av virke under sagda år och följaktligen ej då hava något omedelbart intresse av nämndens verksamhet. Häri torde dock näppeligen ligga något skäl att underkänna metoden. Vid ett bedömande på lång sikt är uppenbart, att de virkessäljare och virkesköpare, åt vilka nämnden inmäter virke, äro de verkliga intressenterna i fråga om denna verksamhet. Då man vid tiden för valet av ledamöter i nämnden ej känner, vilka personer under det kommande året ärna sälja eller köpa virke och hos nämnden påkalla mätning därav, är uteslutet, att dessa personer skulle kunna tillerkännas rösträtt vid valet. De virkessäljare och virkesköpare, åt vilka nämnden inmätt virke under ett förflutet räkenskapsår, hava en på erfarenhet grundad kännedom, huruvida de ledamöter av nämnden, som under sagda år representerat virkessäljare-respektive virkesköpareintresset, äro lämpade att handhava det dem lämnade förtroendeuppdraget, och synas därför böra beklädas med befogenhet att avgöra, huruvida sagda ledamöter skola omväljas eller ersättas med andra. I fråga om virkessäljarna är därjämte att märka, att inom det moderna skogsbruket tendensen går mot ofta återkommande huggningar i varje bestånd samt att, i den mån dylika strävanden vinna allmän anslutning bland skogsägarna, man torde kunna emotse, att flertalet av dem, som hava avsaluskog, återkomma såsom säljare med ganska korta mellanrum. Beträffande virkesköparna må erinras, att trävarubolag och andra, som i större omfattning inköpa virke och som i första hand hava intresse av virkesmätningensnämndernas verksamhet, i allmänhet företaga dylika inköp årligen.

Ett genomförande av berörda ordning för val av virkessäljarnas och virkesköparnas representanter i virkesmätningensnämnd medför, att de till dessa grupper hörande intressenterna böra hava att årligen var för sig sammanträda för företagande av dylikt val. Med hänsyn till att nämndens förvaltning väsentligen är av ekonomisk karaktär synes rösträtt vid dylikt sammanträde, i det följande benämnt mätningstämman, principiellt böra tillkomma vardera gruppens intressenter i förhållande till mängden av det åt envar inmätta virket. En oinskränkt tillämpning av denna röstgrund skulle dock kunna få till följd, att en eller några få stora virkessäljare eller virkesköpare skulle kunna utan hänsyn till övriga röstägandes mening diktera mätningstämman beslut. I detta hänseende må erinras, att den kvantitet

saluvirke, som domänverket under ett vart av räkenskapsåren 1931/1932 och 1932/1933 fått inmätt genom Överbottens Tumningsförening, är väsentligt större än den av föreningen under samma år åt samtliga enskilda skogsägare (bolag ej inbegripna) inmätta kvantiteten samt att Umeå Tumningsförening under berörda år åt domänverket inmätt virke till en myckenhet, som för år 1931/1932 överstiger och för år 1932/1933 blott obetydligt understiger den totala virkesmängd, som föreningen under samma år inmätt åt enskilda fastighetsägare. Även för olika virkesköpare äro skiljaktigheterna i fråga om inmätt virkesmängd ofta mycket betydande. Skäligen hänsyn till de mindre virkessäljarnas och virkesköparnas intressen torde därför kräva, att rätten att rösta för inmätt virkesmängd underkastas vissa begränsningar. Då de för olika säljare och köpare inmätta virkesmängderna i hög grad växla inom skilda trakter, synas nämnda begränsningar ej böra fastställas efter samma grunder för alla virkesmätningsnämnders verksamhetsområden utan särskilda bestämmelser härutinnan utfärdas för varje sådant område. Med hänsyn härtill lära dessa bestämmelser lämpligen böra meddelas i administrativ ordning. Vid utformningen av sagda bestämmelser bör självfallet tillses, ej blott att de mindre intressenternas rätt skyddas utan även att de större intressenterna tillerkännes skäligt inflytande å avgörandet av de frågor, som mätningsstämma har att behandla.

Med avseende å frågan om utövande av rösträtt å mätningsstämma bör vidare beaktas, att inom de delar av landet, som här avses, vissa bolag och enskilda samtidigt bedriva verksamhet både såsom virkessäljare och såsom virkesköpare. Då det ligger i sakens natur, att de, som hava att utse representanter i virkesmätningsnämnd för ettdera av de intressen, varom här är fråga, verkligen skola företräda sagda intresse, borde de, som bedriva dylik verksamhet, principiellt äga att rösta allenast å den sida, som verksamheten huvudsakligen avser. I allmänhet torde emellertid sådan verksamhet, som nyss sagts, hava sin tyngdpunkt förlagd till endera sidan och å motsidan utövas i så ringa omfattning, att ett begagnande av rösträtten å denna sida saknar varje praktisk betydelse. Någon reglering för dessa fall synes därför ej erforderlig. Understundom förekommer emellertid, att trävarubolag, som utöva verksamhet för förädling av virke och för sådant ändamål verkställa virkesinköp, jämväl äro ägare till stora skogsfastigheter och från dessa försälja virke i betydande omfattning. Därest dylika bolag, vilkas huvudsakliga intresse ligger å köparensida, medgäves rösta även å säljaresida, är ej uteslutet, att valet av denna sidas representanter i virkesmätningsnämnden i något fall skulle därigenom kunna påverkas. Till förhinderande härav torde föreskrift böra meddelas i syfte, att virkessäljare, som driver verksamhet för förädling av virke i större omfattning, ej äger rösträtt å säljaresida. Till verksamhet, som nyss sagts, torde böra hänföras allenast sådan förädlingsverksamhet, i vilken regelbundet sysselsättas minst tjugu arbetare. Genom en dylik avgränsning lärers ändamålet med ifrågavarande bestämmelse på ett nöjaktigt sätt vinnas. En dylik bestäm-

melse bör dock ej förlänas giltighet beträffande domänverket, vars verksamhet numera, förutom virkesförsäljning, i betydande utsträckning jämväl avser virkesförädling. Då domänverket levererar den för verkets förädlingsverksamhet erforderliga virkesmängden i allt väsentligt från verkets egna skogar, bör domänverket uppenbarligen ej på grund av denna verksamhet förlora rätten att rösta å säljaresidan.

Den nu föreslagna ordningen för utseende av virkessäljarnas och virkesköparnas representanter i virkesmättningsnämnd torde utan olägenhet kunna oförändrad tillämpas å köparesidan. Då antalet köpare av här avsett virke är relativt begränsat samt köparna i allmänhet hava sin verksamhet förlagd till orter med goda kommunikationer, torde svårigheter ej möta att inom de särskilda nämndernas verksamhetsområden samla köparna eller ombud för dem till mättningsstämmor. I fråga om virkessäljarna ställer sig saken däremot annorlunda. Virkessäljarna äro mångdubbelt talrikare än virkesköparna samt bo mycket spridda, varjämte flertalet av dem befinna sig i små ekonomiska förhållanden. Erinras må, att antalet virkessäljare, åt vilka de nuvarande virkesmättningsföreningarna under räkenskapsåren 1930/1933 inmätt virke, i medeltal per år utgjort, för Wermländska Inmättningsföreningen 5 766, för Dalälvarnas Tumningsförening 1 791, för Sundsvalls Virkesmättningsförening 3 046, för Ångermanälvens Tumningsförening 1 543, för Örnsköldsviks Tumningsförening 1 332, för Umeå Tumningsförening 1 217 samt för Överbottens Tumningsförening 634. Från virkessäljarnas synpunkt torde därför en ordning, som berättigar dem att inom varje virkesmättningsnämnds verksamhetsområde årligen sammanträda för val av representanter i nämnden, näppeligen vara fullt ändamålsenlig. Med hänsyn till den omfattning, de särskilda nämndernas verksamhetsområden torde komma att erhålla, skulle ett deltagande i sådant sammanträde för de särskilda virkessäljarna ej sällan ställa sig ganska betungande — detta gäller, även om virkessäljarna medges rätt att rösta genom ombud — vadan det måste befaras, att många virkessäljare ej skulle bliva i tillfälle att infinna sig vid sammanträdet och där utöva sin rösträtt. För undanröjande av denna brist i den föreslagna metoden synes varje virkesmättningsnämnds verksamhetsområde böra indelas i distrikt samt de virkessäljare, som inom sådant distrikt under visst räkenskapsår fått virke inmätt genom nämnden, berättigas att, själva eller genom ombud, å distriktsstämma utse en eller flera distriktsombud, vilka sedermera sammanträda till mättningsstämma. Genom en dylik anordning torde möjlighet kunna beredas de särskilda virkessäljarna inom varje nämnds verksamhetsområde att utan större omgång eller kostnad begagna dem tillkommande rösträtt. Då ersättning bör utgå till distriktsombud för deltagande i mättningsstämma, kommer ett genomförande av sagda anordning visserligen att få till följd, att nämndens kostnader för hållande av mättningsstämmor med virkessäljarna bliva större än om beslutanderätten å stämmorna direkt utövades av dessa, men berörda kostnadsökning torde ej böra tillmätas avgörande betydelse. Den lättnad,

som genom ifrågavarande system beredes virkessäljarna, synes väl uppväga olägenheten av en dylik merutgift, som i varje fall kommer att uppgå till ett obetydligt belopp i jämförelse med de totala kostnaderna för virkesmätningarnämndernas verksamhet. Till belysning härav må framhållas, att sagda merutgift för en virkesmätningarnämnd, vars verksamhetsområde omfattar Värmlands län, synes, därest distriktet gives skälig omfattning, kunna beräknas till 1 000 à 1 500 kronor för år samt att totala årsutgifterna för en dylik nämnds verksamhet sannolikt måste uppskattas till 300 000 à 400 000 kronor.

Distriktsombud böra äga att å mätningstämman rösta för hela det röstetal, som sammanlagt tillkommer virkessäljarna inom distriktet. Till skydd för minoriteten bör det dock vara enskild virkessäljare obetaget att å stämman själv eller genom ombud rösta för honom tillkommande röstetal, eventuellt med den begränsning i röstetalet, som fastställts till förhindrande av ett dominerande inflytande å stämmans beslut. Då distriktsindelningen bör lämpas efter förhållandena inom varje nämnds verksamhetsområde, bör densamma fastställas i administrativ ordning. I lagen torde allenast böra bestämmas, att varje distrikt skall omfatta en eller flera kommuner. I fråga om utövande av rösträtt å distriktsstämma böra liknande begränsningar gälla, som enligt det förut anförda böra i motsvarande avseende föreskrivas beträffande mätningstämman. Vid utformningen av dylika begränsningar för distriktsstämma synas bestämmelserna i 4 § 3 mom. lagen den 13 juni 1921 om förvaltning av bysamfälligheter och därmed jämförliga samfälliga ägor och rättigheter i viss mån kunna tjäna till förebild.

b) Tjänstemän.

För att biträda vid utförande av de mätningsarbeten, som ankomma å virkesmätningarnämnd, bör hos denna erforderlig personal vara anställd. Med hänsyn till omfattningen av dessa arbeten bör hos varje nämnd finnas en tjänsteman i chefsställning, lämpligen benämnd mätningsschef, vilken skall hava att under nämndens inseende leda å nämnden ankommande mätning samt tillse, att denna utföres på ändamålsenligaste sätt. Själva mätningen bör handhavas av särskilda mätare, vilka det skall åligga att på eget ansvar utföra därtill hörande arbete. Slutligen böra finnas kontorsbiträden samt annan erforderlig personal.

Såsom mätningsschef eller mätare bör få anställas allenast den, vilken förvärvat god insikt och nöjaktig praktisk erfarenhet i fråga om virkesmätning. Då mätare liksom övriga hos virkesmätningarnämnd anställda tjänstemän, som hava att biträda vid utförandet av den å nämnden ankommande mätning, med avseende å fullgörandet av sina åligganden böra vara underkastade samma ansvar som statens tjänstemän, torde tillräckliga skäl ej föreligga att, såsom från vissa håll föreslagits, härutöver stadga skyldighet för dem att avlägga ed eller avgiva edlig försäkran, att sagda åligganden skola av dem noggrant och omsorgsfullt utföras.

Erforderliga detaljbestämmelser rörande virkesmättningsnämnds organisation torde lämpligen böra meddelas i administrativ väg och upptagas i särskilt för nämnden fastställt reglemente. Det bör ankomma å nämnden att själv uppgöra förslag till sådant reglemente, vars fastställande torde böra förbehållas Kungl. Maj:t.

En betydelsefull fråga vid regleringen av virkesmättningsnämnds verksamhet är spørsmålet, huruvida de normer, varefter virkesmätning skall verkställas av nämnden, böra i lagstiftningen fastställas eller den nuvarande avtalsfriheten på detta område bibehållas.

Fråga om fastställande av mättningsinstruktion för virkesmättningsnämnd.

Inom handeln med virke för trävaruindustriens behov åsyftar virkesmätningen regelrätt ej allenast ett bestämmande genom räkning och mätning av virkets stycketal och dimensioner utan även undersökning, huruvida och i vad mån virket är behäftat med fel, samt bedömande i övrigt av virkets beskaffenhet. Fastställandet av virkesmätningens ändamål i det särskilda fallet ankommer på vederbörande säljare och köpare, och de bestämmelser, som härutinnan upptagas i köpeavtalet, kunna självfallet växla i olika fall. Då sagda bestämmelser äro att anse såsom köpevillkor, påverkas naturligen köpeskillingens belopp av det sätt, varpå desamma i köpeavtalet utformas.

Virkesmättningsföreningarna hava, såsom tidigare omnämnts, utarbetat utförliga föreskrifter i detta ämne, vilka upptagits i de av föreningarna antagna tumningsinstruktionerna. Genom förbehåll i de kontrakt, som föreningarnas medlemmar avsluta rörande inköp av virke, förlänas dessa bestämmelser giltighet gentemot säljarna.

Vid bedömande av förevarande spørsmål bör beaktas, att här avsedda bestämmelser äro — bortsett från föreskrifter om mättningsförfarandet, till vilka kommissionen återkommer i det följande — av två väsentligen olika slag. Det ena slaget angiver, huru virke, varom här är fråga, skall vara beskaffat eller huru vid virkets mätning hänsyn skall tagas till därå förekommande fel. Det andra slaget avser själva mättningsmetoden, d. v. s. huruvida virket skall mätas i fast eller löst mått, vilka måttenheter vid mätningen må användas samt huru den egentliga mätningen av virket i övrigt skall verställas.

Från nationalekonomisk synpunkt måste anses önskvärt, att största möjliga enhetlighet i fråga om båda dessa slag av bestämmelser åstadkommes. Härigenom skapas ökade förutsättningar att jämföra virkespriserna inom olika områden, varigenom ett bedömande av prisernas skälighet underlättas och avsättningen av virke främjas. Det är ock tydligt, att ett genomförande av enhetliga mättningsbestämmelser är ägnat att förenkla och förbilliga mättningsarbetet.

Att genom lagstiftning framtvinga en dylik enhetlighet i fråga om bestämmelser av det förra slaget möter dock stora betänkligheter. Svårigheten att riktigt avväga dylika bestämmelser, så att trävaruindustriens fria utveckling och konkurrensförmåga ej lider intrång, ligger i öppen dag. Det

torde ock vara ofrånkomligt, att en reglering av denna art skulle få ogynnsamma verkningar i fråga om virkespriserna och sålunda ytterst gå ut över virkessäljarna. Något trängande behov av en dylik reglering torde näppe-
ligen kunna anses föreligga. Genom de av virkesmättningsföreningarna antagna bestämmelserna i ämnet har en ej oväsentlig enhetlighet på detta område redan skapats, och det lärer böra antagas, att dessa bestämmelser, om ej annat föreskrives, komma att utgöra grundval även för mätning av köpvirke genom virkesmättningsnämnderna. I stort sett torde sagda bestämmelser hava utformats med hänsyn till respektive föreningsmedlemmars legitima intresse att erhålla virke av sådan kvalitet, att den därav framställda produkten blir konkurrensduglig. I den mån bestämmelserna sträcka sig utöver de krav, som betingas av hänsyn till sagda intresse, och sålunda direkt åsyfta att bereda köparna fördelar på säljarnas bekostnad, torde säljarna hava möjlighet att vinna ändring i bestämmelserna genom samfällt uppträdande gentemot köparna. Upptagande av förhandlingar härom mellan säljarna och köparna torde underlättas genom inrättande av de av kommissionen föreslagna virkesmättningsnämnderna. Med hänsyn härtill torde något ingripande från lagstiftningens sida i ändamål att upphäva eller inskränka avtalsfriheten på förevarande område ej för närvarande böra vidtagas.

Mot en legal reglering av mättningsmetoden yppa sig däremot ej sådana betänkligheter, som förut sagts. Framhållas må, att i Norge med stöd av den därstädes gällande lagen om virkesmätning den 22 juni 1928 utfärdats ett allmänt mättningsreglemente, upptagande tvingande föreskrifter i nyssberörda ämne. Det torde ej kunna förnekas, att de skiljaktigheter i fråga om mättningsmetoden, som föreligga mellan virkesmättningsföreningarnas olika tumningsinstruktioner, äro större än som kan anses sakligt motiverat och att större likformighet i de nuvarande bestämmelserna i ämnet sålunda är önskvärd. Det är emellertid att märka, att dessa bestämmelser understundom utformats i anslutning till de sedvanemässiga regler, som på olika orter under tidernas lopp utbildat sig inom virkeshandeln, och sålunda i vissa fall vunnit ett starkt fäste i den å respektive orter rådande uppfattningen bland virkessäljare och virkesköpare. Vidtagandet av ändringar i dessa bestämmelser bör därför ske med viss varsamhet. Det torde vidare böra antagas, att de strävanden för enhetliggörande av hithörande bestämmelser, som redan framträtt inom virkesmättningsföreningarna och lett till upprättande av tumningsinstruktionen för övre Norrland, komma att fullföljas och medföra ytterligare resultat i detta avseende. Det lärer få anses sannolikt, att den organisationsrörelse bland skogsägarna, som under senare år framträtt, kommer att skänka dessa strävanden ökad aktualitet. Då sålunda förenämnda önskemål åtminstone i viss utsträckning torde komma att tillgodoses på frivillighetens väg, torde tillräckliga skäl ej föreligga att för närvarande meddela tvingande lagföreskrifter i berörda syfte.

Önskemålet om vinnande av större enhetlighet i fråga om de normer,

varefter virkesmätning skall av virkesmättningsnämnd företagas, torde emellertid i ej oväsentlig mån kunna främjas genom lagstiftningsåtgärder utan tvingande karaktär. En sådan verkan torde kunna uppnås, därest befogenhet medgives statlig myndighet att fastställa instruktion rörande mätning av runt eller bilat virke för det område, där det föreslagna mätningssystemet kommer att äga tillämpning — eller, där så finnes lämpligt, särskilda instruktioner för olika delar av sagda område, varje instruktion omfattande en eller flera virkesmättningsnämnders verksamhetsområden — men tillämpningen av dylik instruktion göres beroende på överenskommelse mellan vederbörande säljare och köpare av virke. Det torde med fog kunna antagas, att, om sådan instruktion gives en avfattning, som möjliggör en från teknisk och ekonomisk synpunkt tillfredsställande virkesmätning och tillika i skälig mån tillgodoser båda sidornas intressen, vid inköp av virke inom instruktionens giltighetsområde förbehåll i allmänhet kommer att träffas om virkets mätning enligt instruktionens bestämmelser. Befogenhet att utfärda dylik instruktion synes böra förbehållas Kungl. Maj:t. Innan instruktionen utfärdas, torde den eller de virkesmättningsnämnder, som ärendet angår, böra däri höras.

Vad härefter angår det mättningsförfarande, som bör av virkesmättningsnämnd tillämpas, är uppenbart, att mätning ej lämpligen kan utföras av nämnden såsom sådan. Genomförandet av ifrågavarande mätningssystem förutsätter, att nämnden berättigas uppdraga mätningens utförande åt den hos nämnden anställda mätningsspersonalen samt att nämndens uppgift i detta avseende begränsas till att ordna, leda och övervaka mätningsspersonals arbete samt i förekommande fall vidtaga rättelse däri.

Mättningsförfarandet.

Vid utformningen av reglerna för mättningsförfarandet bör beaktas, att mätning av köpvirke, såsom förut nämnts, i verkligheten innebär ett fastställande av köpeskillingen för virket samt att mätningen med hänsyn härtill principiellt bör vara bindande för kontrahenterna. Mätningen bör därför företagas i former, som från rättssäkerhetssynpunkt äro betryggande. Å andra sidan är för tillgodoseende av kravet på en ändamålsenlig virkesmätning nödigt, att reglerna för mättningsförfarandet gives en sådan avfattning, att mätningen kan utföras snabbt och för skälig kostnad. För vinnande av nödig rättssäkerhet torde befogenhet att överklaga mätning, som verkställt av nämndens mätningsspersonal, böra medgivas. Ett beaktande av fordran å mätningens snabbhet förutsätter emellertid, att nämnda befogenhet i möjligaste mån begränsas. En dylik begränsning är desto mera påkallad, som virke, varom här är fråga, i regel är avsett att flottas och för sådant ändamål i allmänhet måste vattenläggas och sammanblandas med annat virke kort tid efter mätningens verkställande. Sedan berörda åtgärder vidtagits, är ett bedömande av mätningens riktighet oftast uteslutet.

Från dessa utgångspunkter torde reglerna för mättningsförfarandet såvitt angår mätning av köpvirke i stort sett böra givas följande innehåll. An-

sökan om mätning av sådant virke skall i allmänhet göras hos nämnden av säljaren och köparen gemensamt samt avfattas skriftligen. I ansökan skall uppgivas, huruvida mätningen skall verkställas enligt den för nämndens verksamhetsområde gällande mätningsinstruktionen eller på annat sätt och, i senare fallet, efter vilka regler mätningen skall ske. Finner nämnden hinder ej möta mot ansökningens upptagande, förordnar nämnden minst två hos nämnden anställda ojäviga tjänstemän att företaga mätningsförrättning. Förrättningsmännen hava att verkställa mätningen på sätt i mätningsansökningen angivits. Över vad vid förrättningen förekommit skall upprättas skriftlig handling (mätbesked), som undertecknas av förrättningsmännen. Är sakägare missnöjd med förrättningen, äger han däröver anföra besvär hos nämnden. Finner nämnden i anledning av anförda besvär ändring böra vidtagas i mätning, som verkställts vid förrättningen, utfärdar nämnden nytt mätbesked. Mot nämndens beslut i sådant mål må talan ej föras.

De regler, som sålunda böra gälla i fråga om mätning av köpvirke, torde böra tillämpas även i det fall, då virke avyttras genom annat avtal än köp på villkor, att mätning av virket skall verkställas, samt mätning påkallas på grund av avtalet. Avtal om byte av runt eller bilat virke med föreskrift, att virket skall mätas, (s. k. likvidstumningar), träffas understundom mellan trävarubolag i de delar av landet, varom nu är fråga.

För vinnande av önskvärd enhetlighet i mätningsförfarandet torde berörda regler i huvudsak böra äga giltighet även beträffande mätning av annat virke än köpvirke eller virke, avyttrat genom avtal, som nyss sagts. I fråga om dylikt virke bör dock gälla, att ansökan om mätning skall göras av virkets ägare.

Mätbesked, som upprättats vid lagakraftvunnen mätningsförrättning eller som utfärdats av virkesmätningsnämnd, bör, där beskedet avser mätning av köpvirke eller virke, avyttrat genom avtal, som nyss sagts, lända till efterrättelse mellan kontrahenterna. Avser beskedet annat virke, torde beskedet i fråga om virkets mätning böra tillerkännas verkan av laga bevis.

Sättet för beredande av medel för virkesmätningsnämnds verksamhet.

Ett genomförande av det föreslagna mätningssystemet förutsätter, att erforderliga medel beredas för bestridande av utgifterna för virkesmätningsnämnds verksamhet.

Såsom tidigare berörts, torde sagda utgifter böra gäldas av dem, vilka anlita nämnden såsom mätningsorgan. Vare sig ett dylikt anlitande äger rum på grund av nämndens mätningsmonopol eller sker helt frivilligt, åsyftar nämndens mätningsverksamhet att gagna de enskilda mätningssökandena. Dessas skyldighet att bestrida kostnaderna för denna verksamhet lär vid sådant förhållande vara desto mera uppenbar, som sagda kostnader ej torde komma — i allt fall ej i nämnvärd mån — att överstiga de mätningssökandes utgifter, som de mätningssökande måst vidkännas, om virkesmätningsnämnder ej inrättats.

Ett närmare bestämmande av sagda skyldighet kan väsentligen ske på

två olika vägar. Den ena innebär, att varje mätningssökande har att för mätning genom nämnden erlägga en avgift, som utgår efter vissa i förväg bestämda grunder. Den andra åsyftar, att nämndens utgifter under viss period, exempelvis ett år, efter fastställda normer fördelas å samtliga mätningssökande under sagda period.

Spörsmålet, vilken av dessa vägar lämpligen bör läggas till grund för den ifrågasatta lagstiftningen, synes vara beroende på möjligheten att i förväg på ett tillförlitligt sätt beräkna virkesmätningsnämnds utgifter under en bestämd period. Förefinnes sådan möjlighet, torde den förra metoden såsom den enklare vara att föredraga. I motsatt fall lärer däremot den senare böra givas företräde, enär denna utväg för sådant fall är ägnad att medföra en riktigare avvägd mätningskostnad.

Såsom förut framhållits, är mätningskostnaden per kubikenhet i väsentlig mån beroende på storleken av den virkesmängd, som virkesmätningsnämnd har att inmäta. Denna virkesmängd kan avsevärt växla under olika år på grund av variationer i virkespriserna samt mer eller mindre gynnsam väderlek för avverkning och utdrivning av virke. Mätningskostnaden är även direkt beroende av väderleksförhållandena, i det regn- eller snörika vintrar kunna väsentligt hindra och fördyra mätningen. En tillförlitlig beräkning i förväg av mätningskostnaden är därför ej möjlig.

Vid sådant förhållande torde den nya lagstiftningen böra byggas å metoden att periodvis i efterhand fördela här avsedda utgifter. Erinras må, att virkesmätningsföreningarna tillämpa en liknande metod för anskaffande av de för föreningarnas verksamhet erforderliga medlen.

Då virkesmätningsnämnd, såsom förut nämnts, bör hava att för varje räkenskapsår avgiva redovisning för sin förvaltning, torde även fördelning av nämndens utgifter lämpligen böra ske för räkenskapsår. Fördelningen bör principiellt omfatta samtliga utgifter, som nämnden fått vidkännas under året. I vissa fall kunna emellertid utgifterna vara av den art, att de skäligen ej böra i sin helhet fördelas för det år, varunder utgifterna ägt rum, utan att fördelning därav bör ske för två eller flera år. Det synes då böra ankomma å nämnden att härom besluta. Till dylika utgifter torde huvudsakligen vara att hänföra utgifter för anskaffande av mätningsredskap, kontorsinventarier och dylikt. Å andra sidan bör nämnden vara oförhindrad att i särskilda fall till gäldande fördela belopp, som avse framtida utgifter. En dylik fördelning bör vara medgiven för beredande av erforderliga medel för pensionering av de hos nämnden anställda tjänstemän ävensom för möjliggörande av annan för föreningens verksamhet oundgängligen nödig fondbildning.

Då virkesmätningsnämnds utgifter under visst räkenskapsår i allt väsentligt äro beroende på antalet och omfattningen av de mätningsförrättningar, som under året verkställts inom nämndens verksamhetsområde, torde ifrågasvarande fördelning principiellt böra åsyfta att fastställa, huru stor del av

sagda utgifter belöper å varje sådan förrättning. För utrönande av de utgiftsbelopp, för vilka de särskilda mätningssökande hava att svara, är dock ej erforderligt att i alla fall sträcka fördelningen så långt, att uträkning sker av det å varje förrättning fallande beloppet. Där sökanden eller sökandena äro identiska i fråga om två eller flera förrättningar, torde dessa förrättningar vid fördelningen böra betraktas såsom en enhet och här avsett utgiftsbelopp uträknas gemensamt för förrättningarna. Då det ofta torde komma att inträffa, att samma personer äro sökande till ett flertal förrättningar, vinnes härigenom en betydande lättnad i fördelningen.

I anslutning till de regler, som tillämpas av virkesmätningsföreningarna i fråga om uttaxering av föreningarnas utgifter, torde såsom grund för fördelning av virkesmätningsnämnds utgifter å de mättningsförrättningar, som ägt rum under visst räkenskapsår, böra gälla, att utgifterna skola fördelas å förrättningarna i förhållande till mängden av det virke, som inmätts vid varje förrättning eller sådan grupp av förrättningar, som nyss sagts. Närmare föreskrifter om fördelningens verkställande enligt denna grund torde böra meddelas i virkesmätningsnämnds reglemente. Hinder bör härvid ej möta att — i överensstämmelse med de bestämmelser, som i detta avseende meddelats i stadgarna för vissa virkesmätningsföreningar — föreskriva, att den inmätta virkesmängden skall beräknas efter annan enhet än kubikenhet.

En rättvis avvägning av de mätningssökandes ansvar för virkesmätningsnämnds utgifter torde emellertid förutsätta, att i fråga om vissa mättningsförrättningar utgiftsfördelningen verkställs efter annan grund än nu angivits. Därest vid mättningsförrättning på vederbörande mätningssökandes begäran tillämpas ett särskilt invecklat och tidsödande mätningssätt eller eljest till följd av omständighet, som beror av de mätningssökande, kostnaden för förrättningen bliver avsevärt högre än den för mättningsförrättning vanliga, torde nämnden böra äga befogenhet att bestämma, att utgiftsfördelningen i fråga om sådan förrättning skall verkställas efter större virkesmängd än den, som vid förrättningen inmätts. Till skydd för de mätningssökande synes dock nämndens befogenhet härutinnan böra begränsas på det sätt, att den virkesmängd, varefter fördelningen i fråga om sådan förrättning skall ske, ej må av nämnden fastställas till sådan storlek, att det å förrättningen belöpande utgiftsbeloppet uppenbarligen överstiger nämndens kostnad för förrättningen.

Ett genomförande i den nya lagstiftningen av nu angivna fördelningsgrunder innebär, att utgiftsfördelningen bör omfatta allenast de mättningsförrättningar, vid vilka mätning av virke ägt rum och som under vederbörande räkenskapsår vunnit laga kraft eller av virkesmätningsnämnden slutligen prövats. Innan laga kraft åkommit mättningsförrättning eller förrättningen av nämnden slutligen prövats, är mängden av det därvid inmätta virket ej definitivt bestämd. Därest fördelningen begränsas att omfatta de mättningsförrättningar, som nyss sagts, följer härav, att nämndens utgifter

för mättningsförrättning, vid vilken mätning av virke ej kommit till stånd, ej böra ingå i fördelningen utan i sin helhet böra påföras sådan förrättning.

Fördelning, varom nu är fråga, synes böra av virkesmättningsnämnd verkställas samtidigt med avgivande av redovisning för nämndens förvaltning.

För utgiftsbelopp, som enligt fördelningen belöper å viss förrättning eller å sådan grupp av förrättningar, som förut sagts, bör i enlighet med vad tidigare anförts sökanden vara betalningsskyldig. Har förrättningen eller förrättningarna sökts av flera, torde dessa böra vara solidariskt betalningsskyldiga för utgiftsbeloppet. I fråga om förrättning för mätning av köpvirke böra följaktligen såväl säljaren som köparen vara därför ansvariga.

I överensstämmelse med nu rådande praxis, enligt vilken virkesköparna i allmänhet bestrida kostnaderna för köpvirkets inmätning genom virkesmättningsföreningarna, torde köparna även efter införandet av det föreslagna nya mätningssystemet i allmänhet komma att i förhållande till säljarna åtaga sig att gälda mättningskostnaderna för det försålda virket. Oavsett huruvida sådant åtagande från virkesköparens sida ägt rum eller ej, torde emellertid virkesmättningsnämnden oftast komma att i första hand hänvända sig till denne för utfående av mättningskostnad, för vilken han jämte vederbörande säljare svarar. Virkesköparen är nämligen i allmänhet ansvarig för kostnaderna för ett stort antal mättningsförrättningar, under det sådan ansvarighet i regel åvilar varje säljare allenast i fråga om en eller ett fåtal förrättningar. Ett uttagande av här avsedda kostnader hos köparen underlättar sålunda väsentligt nämndens arbete.

Då enligt den nu angivna metoden för beredande av medel för virkesmättningsnämnds verksamhet nämnden för varje räkenskapsår först i efterskott erhåller inkomster för bestridande av de utgifter, som nämnden fått vidkännas under året, förutsätter ett lagfästande av denna metod, att anstalter vidtagas för beredande åt nämnden av erforderliga förlagsmedel under löpande räkenskapsår.

Av grundsatsen, att virkesmättningsnämnds utgifter böra bestridas av de mätningssökande, torde följä, att dessa även böra hava att ställa erforderliga förlagsmedel till nämndens förfogande. Detta synes lämpligen böra ske på det sätt, att envar, som hos nämnden söker mätning, underkastas skyldighet att på anmodan av nämnden till denna erlagga förskottersättning för mätningen. Dylik förskottersättning torde böra utgå efter sådana grunder, att densamma, såvitt beräknas kan, täcker nämndens utgifter för mätningen. Då dessa grunder följaktligen ej kunna vara av enahanda innehåll för skilda virkesmättningsnämnder, synas erforderliga bestämmelser i ämnet böra upptagas i vederbörande reglementen. Såsom norm vid avfattandet av dylika bestämmelser torde böra gälla, att förskottersättning skall utgå i förhållande till den virkesmängd, som anges i mättningsansökan, eller, där ersättningen kräves först efter det mättningsförrättning ägt rum, i förhållande till mängden av det vid förrättningen inmätta virket.

Såsom av det anförda framgår, bör virkesmättningsnämnd äga att av mätningssökande fordra förskottersättning såväl före som efter det mättningsförrättning ägt rum. Har nämnden före förrättnings verkställande anmodat sökanden eller, där mätning sökts av flera, envar av sökandena att erlægga dylik ersättning men efterkommes ej denna anmodan, torde nämnden böra äga att vägra mätning, intill dess ersättningen erlagts. Underlåter däremot sökande, sedan mättningsförrättning verkställts, att, då krav därom framställles från nämndens sida, inbetala stadgad förskottersättning, torde nämnden böra äga att hos överexekutor begära handräckning för ersättningens utfående av sökanden.

Därest virkesmättningsnämnds rätt att kräva förskottersättning utformas på sätt nu angivits, erhåller nämnden ett verksamt medel att framtvinga gäldande av stadgad förskottersättning, innan mättningsförrättning verkställles. Det bör förutsättas, att nämnden kommer att begagna sig av detta medel för sådan ersättnings utfående i alla fall, då sökandens eller sökandenas solvens finnes tvivelaktig. Med hänsyn härtill torde meddelande av särskilda bestämmelser om beredande åt nämnden av säkerhet för utbekommande av förskottersättning eller av utgiftsbelopp, som enligt förut angiven fördelning belöper å mättningsförrättning, ej vara erforderligt. Behov av dylika bestämmelser lärers desto mindre föreligga, som ansvaret för gäldande av ersättning och utgiftsbelopp, som nyss sagts, ifråga om inmätt — eller i mättningsansökan upptaget — köpvirke enligt det förut anförda skall åvila ej blott säljaren utan även köparen, vilken senare regelrätt måste antagas äga nöjaktig betalningsförmåga. Av liknande skäl torde ej heller särskilda bestämmelser om uttagande hos den eller de betalningsskyldiga av utgiftsbelopp, som förut sagts, vara erforderliga. Erlägges ej sådant belopp, då krav därom framställles från nämndens sida, har denna sålunda att anhängiggöra kravet vid domstol eller söka handräckning enligt lagen den 26 april 1907 om handräckning för fordrans utfående.

Trots de garantier för fullgörandet av de mätningssökandes ifrågavarande betalningsskyldighet, som genom förenämnda bestämmelser äro avsedda att beredas virkesmättningsnämnd, måste dock förutsättas, att det i ett eller annat fall kommer att inträffa, att nämnden till följd av mätningssökandes insolvens ej kan utfå det belopp, varför denne är ansvarig. Uppkommer sådan brist, vilket regelrätt lärers kunna konstateras först jämförelsevis lång tid efter utgången av det räkenskapsår, för vilket beloppet debiterats, skulle måhända principiellt sett vara riktigast, att bristen täcktes genom uttaxering å övriga mätningssökande under sagda räkenskapsår. En dylik särskild uttaxering skulle emellertid ofta medföra avsevärda besvär och kostnader, de senare måhända överstigande bristens hela belopp, varjämte vad enligt sådan uttaxering belöpte å virkessäljare och virkesköpare skulle i vissa fall föranleda verkställandet av likvider mellan dem, kanske lång tid efter det kontrahenternas mellanhavanden i övrigt på grund av vederbörande köpe-

avtal slutligen ordnats. Då det bör antagas, att brist, varom här är fråga, kommer att uppstå allenast undantagsvis och i förekommande fall uppgå till ringa belopp, synas öfvervägande skäl tala för att sådan brist betraktas såsom utgift under det räkenskapsår, varunder bristen slutligen konstaterats, och att bristen sålunda tillika med övriga utgifter under sagda år fördelas till gäldande för detta år. Där så finnes lämpligt, synes virkesmättningsnämnd böra äga att till täckande av här avsedda förluster årligen uttaxera skäligt belopp, som sedermera i mån av behov tages i anspråk för ändamålet.

I enlighet med de grunder, som i det föregående angivits, har det av kommissionen framlagda förslaget till lag om virkesmätning utarbetats.

Speciell motivering.

Kommissionen övergår nu till att motivera de särskilda bestämmelserna i nämnda förslag.

Allmänna bestämmelser.

1 §.

Första stycket i denna paragraf upptager den grundläggande bestämmelsen om befogenhet för Kungl. Maj:t att beträffande vissa län eller viss del av samma län förordna, att monopol att därstädes verkställa mätning av runt eller bilat virke skall tillkomma virkesmättningsnämnd. För det huvudsakliga innehållet av denna bestämmelse och motiven därför har i det föregående redogjorts.

Såsom tidigare framhållits skall enligt förslaget sagda monopol ej äga tillämpning i fråga om husbehovsvirke eller virke, som virkesförädlare avverkat å honom tillhörig fastighet eller å mark, vartill han äger avverkningsrätt, i och för användning i förädlingsverksamheten, samt ej heller i fråga om mätning av virke, som verkställes uteslutande i ändamål att bestämma avlöning åt arbetare, vilka ombesörjt virkets avverkning eller utdrivning. Genom nu angivna undantag, varom bestämmelse upptagits i 2 §, torde dock ej monopolet i alla avseenden erhålla den begränsning, som är påkallad för vinnande av en ändamålsenlig virkesmätning. Tillgodo-seendet av detta syfte lär förutsätta, att monopolet jämväl underkastas vissa inskränkningar av speciell natur eller att i allt fall möjlighet att genomföra sådana beredes genom lagstiftningen.

I främsta rummet torde runt eller bilat virke, som försäljes till innehavare av egentliga husbehovssågar eller andra små fasta sågverk eller som eljest avyttras till mindre virkesförbrukare, såsom byggmästare, hantverkare, vissa fastighetsägare m. fl., regelrätt böra vara undantaget från mättningsmonopolet. En föreskrift om skyldighet att inmäta dylikt virke genom virkesmättningsnämnd skulle verka betungande för den mindre virkeshan-

deln och ofta medföra oskäligt höga mätningstkostnader. Liknande olägenheter skulle i vissa fall uppstå, därest virke, som inköpes för försågning vid flyttbara sågar å avverkningsplatserna eller som utdrives till avlägset belägna sjöar, vattendrag eller andra transportleder, ovillkorligen måste mätas genom virkesmättningsnämnd. Vidare är att märka, att props och andra sortiment av runt eller bilat virke, som exporteras till utlandet i oförädlat skick, för närvarande å flera orter inmätas av särskilda, av handelskamrarna auktoriserade mätare. Denna mätning, som anordnats i samförstånd med vederbörande exportörer i ändamål att befrämja utförseln av dylikt virke och som i vissa fall erhållit en ej obetydlig omfattning, synes ej böra omöjliggöras genom den nya lagstiftningen. Jämväl i övrigt kunna särskilda begränsningar i mättningsmonopolet vara påkallade. Då ifrågavarande begränsningar böra avvägas efter de växlande förhållanden, som föreligga inom olika virkesmättningsnämnders verksamhetsområden, torde ett preciserande av dem i själva lagen ej vara lämpligt utan den närmare utformningen därav böra ske i administrativ väg. Det torde böra ankomma å Kungl. Maj:t att, då förordnande om tillämpande av ifrågavarande mättningsmonopol för visst område meddelas, jämväl angiva de speciella begränsningar i monopolet, som inom området skola gälla. I enlighet härmed har i förevarande stycke en föreskrift i ämnet upptagits.

Då begreppen runt och bilat virke inom virkeshandeln erhållit en bestämd och strängt avgränsad innebörd, torde ett närmare angivande i lagtexten av vad därmed förstås ej vara erforderligt. Till runt virke äro i främsta rummet att hänföra sågtimmer, massaved (papperstimmer), fanérvirke, props samt kol- och brännved, till bilat virke bjälkar, sparrar och slipers.

Vid prövning av fråga, huruvida förordnande, som i detta stycke avses, bör av Kungl. Maj:t meddelas, lärer, såsom i det föregående berörts, hän syn böra tagas till den uppfattning i frågan, som inom vederbörande område är rådande bland virkessäljare och virkesköpare, samt till de överenskomelser om virkesmätning, som inom området må hava träffats mellan dessa två intressegrupper. Innan förordnandet utfärdas, torde därför de samman slutningar av virkessäljare och virkesköpare, som finnas inom området, ävensom de korporationer, som kunna anses företräda dessa grupper, böra beredas tillfälle att yttra sig i ärendet.

Enligt andra stycket har Kungl. Maj:t att vid meddelande av här avsett förordnande tillika bestämma det antal virkesmättningsnämnder, som skall finnas inom monopolområdet, samt varje nämnds verksamhetsområde. För de grunder, enligt vilka virkesmättningsnämnds verksamhetsområde bör bestämmas, har redogörelse lämnats i den allmänna motiveringen. Gränserna för sådant område böra för underlättande av lagens tillämpning fastställas på det sätt, att de sammanfalla med kommungränser.

I tredje stycket har införts en definition å vad enligt den föreslagna lagen förstås med mätning av runt eller bilat virke. Denna definition, som avsluter sig till den gängse uppfattningen om ändamålet med mätning av

virke för trävaruindustriens behov, har ansetts påkallad för att närmare bestämma innebörden av virkesmättningsnämnds mättningsmonopol. Enligt bestämmelsen i detta stycke skall till mätning, som är underkastad sagda monopol, hänföras dels mätning, som uteslutande avser bestämmande genom räkning och mätning av virkets stycketal och dimensioner eller, där virket mätes i s. k. löst (travat) mått, av antalet och dimensionerna av de staplar, travar eller vältor, vari virket upplagts, dels mätning, som allenast åsyftar undersökning, huruvida och i vad mån virket är behäftat med fel, samt bedömande i övrigt av virkets beskaffenhet, dels ock mätning, som tjänar båda dessa ändamål. Det torde dock vara tydligt, att icke varje bedömande av beskaffenheten av runt eller bilat virke, huru ytligt detta än är, skall betraktas såsom här avsedd mätning. För att därunder inbegripas skall bedömandet innefatta sådan undersökning av virket och sådan prövning av dess beskaffenhet, som enligt gängse praxis äger rum vid mätning av virke för trävaruindustriens behov.

2 §.

Förevarande paragraf angiver de allmänna undantag från virkesmättningsnämnds mättningsmonopol, som enligt förslaget skola äga rum. Beträffande dessa undantag hänvisas till den allmänna motiveringen.

3 §.

De fall, då möjlighet att verkställa mätning av runt eller bilat virke utan anlitande av vederbörande virkesmättningsnämnd bör stå öppen, äro så mångskiftande, att de ej kunna uttömmande angivas vare sig i lagen eller i administrativa föreskrifter. Berörda syfte lärer därför ej i full utsträckning kunna vinnas, med mindre befogenhet medgives virkesmättningsnämnden eller annan att i fråga om särskilda mättningsfall pröva, huruvida undantag från monopolet är påkallat. Dylika undantag kunna vara motiverade exempelvis därav, att med hänsyn till visst virkespartis ringa storlek eller belägenhet eller av annan orsak mätningen av partiet genom nämnden drager alltför stor omgång eller kostnad eller att, sedan virke i och för sådan mätning upplagts på isbelagt vattendrag, islossningen därå försiggår så snabbt, att mätning genom nämnden ej medhinnes. För möjliggörande att prövning, varom nu är fråga, må kunna ske under enkla former och med erforderlig skyndsamhet, synes densamma böra ankomma å nämnden själv. Befogenhet att medgiva här avsett undantag bör dock tillkomma nämnden allenast i det fall, att framställning därom gjorts av virkets ägare eller, där fråga är om mätning av köpvirke eller annat virke, som avyttrats på villkor, att mätning av virket skall ske, vederbörande kontrahenter. Såsom villkor för nämndens befogenhet att lämna sådant medgivande bör gälla, att synnerliga skäl därtill föreligga.

En allmän bestämmelse om virkesmättningsnämnds befogenhet i före-

varande avseende har inrymts i denna paragraf. Närmare föreskrifter om påkallande av sådant undantag, som i paragrafen avses, och ärendets prövning meddelas i 25 §.

4 §.

Beträffande denna paragraf, som upptager bestämmelse om befogenhet för virkesmättningsnämnd att under viss förutsättning verkställa även sådan mätning av runt eller bilat virke, som är undantagen från nämndens mättningsmonopol, hänvisas till den allmänna motiveringen.

5 §.

Bestämmelserna i denna paragraf handla om virkesmättningsnämnds sammansättning och sättet för utseende av nämndens ledamöter. För innehållet av dessa bestämmelser och motiven för desamma har i huvudsak redogjorts i det föregående.

Enligt sagda bestämmelser har Kungl. Maj:t att utse, förutom, såsom tidigare omnämnts, ordförande i virkesmättningsnämnd, även vice ordförande i nämnden. Vad i den allmänna motiveringen anförts om utseende av ordförande bör gälla även i fråga om vice ordförande.

I fråga om sättet för utseende av de ledamöter av nämnden, som skola representera vederbörande intressenter, upptager paragrafen allenast en allmän bestämmelse, att dessa ledamöter skola årligen väljas, hälften av virkes-säljare och andra hälften av virkesköpare, i den ordning som senare anges i förslaget. Närmare föreskrifter i detta ämne hava inrymts i 40—50 §§.

Enligt förslaget skola för sistnämnda ledamöter väljas åtta suppleanter, vilka skola utses i enahanda ordning som ledamöterna. Att antalet suppleanter bestämts till dubbla ledamotsantalet, har sin grund dels däri, att med hänsyn till sättet för ledamöternas och suppleanternas utseende det måste antagas, att dessa i vissa fall på grund av jäv bliva hindrade att delta i behandlingen av de å nämnden ankommande frågor, dels ock i i önskemålet att i möjligaste mån undvika den omständliga och kostsamma proceduren att förrätta nyval efter avgången ledamot eller suppleant.

6 §.

Första och andra styckena i denna paragraf upptaga bestämmelser om de olika slag av tjänstemän, som skola finnas hos virkesmättningsnämnd. För innehållet av dessa bestämmelser och de motiv, som ligga till grund för dem, har redogörelse lämnats i den allmänna motiveringen.

Enligt ifrågavarande bestämmelser skola hos virkesmättningsnämnd finnas en mättningschef samt mätare och kontorsbiträden. I övrigt ankommer det på nämnden, i den mån föreskrifter därutinnan ej meddelats i reglementet, att själv besluta om arten av de tjänstemän, som skola biträda nämnden. I vissa fall torde vara lämpligt, att virkesmättningsnämnds verksamhetsområde uppdelas i särskilda distrikt och att ledningen av mättningsarbetet

inom varje distrikt under mätningsschefens uppsikt anförtros åt en distriktschef. Därjämte lärer för utövande av kontroll å mätarnas arbete anställandet av särskilda kontrollanter i regel vara erforderligt. Dessa kontrollanter hava självfallet ej befogenhet att vidtaga ändring i mätning, som i föreskriven ordning utförts av mätare, utan äga allenast undersöka, huruvida mätningen riktigt utförts, samt, om fel befinnes därvid hava förelupit, därom göra anmälan till nämnden eller vederbörande chefstjänsteman för prövning, huruvida felet bör föranleda vidtagande av åtgärd mot vederbörande mätare.

För de hos virkesmättningsnämnd anställda tjänstemän torde särskilt tjänstgöringsreglemente böra av nämnden utfärdas.

Enligt förslaget tillkommer det principiellt virkesmättningsnämnd att själv anställa sina tjänstemän. Såvitt ej annorlunda föreskrivits i reglementet, möter dock ej hinder för nämnden att beträffande underordnad personal uppdraga denna befogenhet åt mätningsschefen eller annan chefstjänsteman.

Den uppgift, som tillkommer de tjänstemän hos virkesmättningsnämnd, vilka hava att biträda nämnden i dess mättningsverksamhet, är av mycket grannliga natur. Det bör därför tillses, att dessa tjänstemän i möjligaste mån stå utanför de intressesfärer, vilka beröras av sagda verksamhet, och i övrigt hava förutsättningar att på ett opartiskt och rättvist sätt fullgöra sina åligganden. Det bör även eftersträvas, att ifrågavarande tjänstemän, där så ske kan, tilldelas tjänstgöringsdistrikt utom sina hemorter för motverkande, att tjänstemännen i sitt arbete påverkas av släkt- eller vänskapsförbindelser eller andra obehöriga hänsyn.

I fråga om jäv mot de tjänstemän, som hava att på eget ansvar verkställa mätning, meddelas bestämmelser i 22 §.

Tredje stycket angiver de behörighetsvillkor, som enligt förslaget skola gälla för erhållande av anställning såsom mätningsschef eller mätare. I fråga om dessa villkor hänvisas till den allmänna motiveringen.

7 §.

Den här meddelade bestämmelsen, att för virkesmättningsnämnd skall i viss ordning fastställas reglemente, ansluter sig jämväl till vad i den allmänna motiveringen anförts. Närmare föreskrifter om sådant reglemente upptagas i 29 §.

Om mättningsinstruktion.

8 §.

I förevarande paragraf meddelas bestämmelser dels om befogenhet för Kungl. Maj:t att utfärda mättningsinstruktion för område, i fråga varom förordnande enligt 1 § utfärdats, eller, där så finnes lämpligt, skilda mättningsinstruktioner för olika delar av området, varje instruktion omfattande en eller flera virkesmättningsnämnders verksamhetsområden, dels ock om sådan instruktions innehåll.

För de skäl, som ligga till grund för dessa bestämmelser, har i huvudsak redogjorts i den allmänna motiveringen.

De här meddelade stadgandena om mättningsinstruktions innehåll hava avfattats i viss anslutning till innehållet av de mättningsinstruktioner, som fastställts av virkesmättningsföreningarna. Enligt nämnda stadganden skall av Kungl. Maj:t utfärdad instruktion upptaga bestämmelser dels om mätning av runt eller bilat virke och dels om förfarandet därvid. I det förra avseendet skall i instruktionen angivas, huru vid mätning av virke, som instruktionen avser, bedömning skall ske av virkets beskaffenhet samt vilken mättningsmetod därvid skall anlitas. Bestämmelser härom upptagas i andra stycket punkterna 1, 2, 6, 7 och 8. I det senare avseendet skall enligt förslaget instruktionen innehålla föreskrifter rörande sådana detaljer i förfarandet, som ansetts ej lämpligen böra regleras i själva lagen. Stadganden härom hava inrymts i andra stycket punkterna 3, 4, 5, 9 och 10. Då utöver de föreskrifter, som avses i nu angivna punkter, ytterligare bestämmelser kunna finnas nödiga för mättnings riktiga och ändamålsenliga verkställande, har en anvisning om instruktionens kompletterande med dylika bestämmelser upptagits i punkten 11.

I anslutning till vad i den allmänna motiveringen anförts skola enligt förslaget de bestämmelser i instruktionen, som angå mätning av virke, lända till efterrättelse, allenast om vederbörande kontrahenter därom överenskommit eller, där fråga är om mätning av annat virke än köpvirke eller därmed jämförligt virke, virkesägaren så begär. Bestämmelser i detta syfte hava upptagits i 10 och 17 §§. De föreskrifter i instruktionen, som avhandla mättningsförfarandet, skola däremot, då iakttagande av dessa föreskrifter är en förutsättning för mätningens behöriga utförande, självfallet äga tillämpning oberoende av vad vederbörande rättsägare härutinnan avtalat eller yrkat. Föreskrifter om instruktionens tillämpning härutinnan hava inrymts i 12 § andra stycket, 15 § första stycket, 16 §, 17 § andra stycket och 20 § andra stycket.

För vinnande av största möjliga enhetlighet i virkesmätningen inom område, där förordnande enligt 1 § gäller, är tydligen önskvärt, att en mättningsinstruktion utfärdas för området i dess helhet. Med hänsyn till de olika instruktioner i förevarande avseende, som för närvarande tillämpas av virkesmättningsföreningarna, torde dock berörda önskemål först successivt och i den mån strävandena att genomföra enhetliga mättningsbestämmelser vinna anslutning bland virkessäljare och virkesköpare böra förverkligas.

Om mättningsförrättning.

9 §.

För bestämmelserna i denna paragraf, som handla om rätt att hos virkesmättningsnämnd påkalla mätning, har i huvudsak redogjorts i den allmänna motiveringen.

Enligt dessa bestämmelser skall sagda rätt, där mätning påkallas på grund av avtal, varigenom virke försålts eller eljest avyttrats på villkor, att mätning av virket skall verkställas, i allmänhet tillkomma kontrahenterna gemensamt. Förslagets ståndpunkt i detta avseende har, såsom av den allmänna motiveringen framgår, betingats av önskemålet att vinna ett snabbt och enkelt mätningsförfarande. Därest framställning om mätning i berörda fall skulle hos nämnden kunna göras av en av kontrahenterna, skulle en sådan ordning förutsätta, att nämnden, innan prövning av mätningsansökan kunde av nämnden företagas, måste över ansökningen höra den kontrahent, som ej undertecknat ansökningen, varigenom besvär och betydande tidsutdräkt vid ärendets behandling skulle förorsakas.

Den nu angivna ordningen för sökande av mätning på grund av sådant avtal, som nyss sagts, kan emellertid ej förlänas ovillkorlig giltighet. För det fall, att en av kontrahenterna obehörigen vägrar att underteckna mättingsansökningen, bör tydligen den andre kontrahenten hava möjlighet att mot den förres vilja påkalla mätning genom nämnden. Då det ej kan anförtros åt nämnden att i dylikt fall avgöra, huruvida den förres vägran strider mot avtalet, synes berörda syfte ej lämpligen kunna tillgodoses på annat sätt, än att den kontrahent, som kräver mätning, äger att efter stämning å den andre hos domstol utverka förordnande, att virket skall mätas av nämnden, samt att, sedan sådant förordnande meddelats och vunnit laga kraft, den förre berättigas att ensam hos nämnden påkalla mätningen. En bestämmelse i detta syfte har upptagits i första stycket andra punkten av förevarande paragraf.

För vinnande av en förenklad redaktion har i förslaget all mätning, som sökes på grund av avtal, varigenom virke avyttrats på villkor, att mätning därav skall verkställas, betecknats såsom mätning av köpvirke. Kontrahent, som avyttrat virke genom sådant avtal, benämnes i förslaget säljaren, och kontrahent, till vilken avyttringen skett, köparen.

Bestämmelsen, att mätning av köpvirke skall påkallas av kontrahenterna gemensamt, torde i praktiken enklast fullgöras på det sätt, att kontrahenterna samtidigt med avtalets slutande upprätta och underteckna ansökan om mätning av det avyttrade virket.

Frågan, huruvida hos virkesmättningsnämnd sökt mätning avser mätning av köpvirke eller annan mätning, har nämnden att bedöma med ledning av ansökningens innehåll. Framgår ej av ansökningen, att denna avser mätning av köpvirke, har nämnden att behandla ansökningen enligt de regler, som förslaget upptager med avseende å annan mätning.

10 §.

Första stycket av denna paragraf upptager bestämmelser om mättingsansökans form och innehåll. Dessa bestämmelser hava väsentligen avfattats med hänsyn därtill, att mättingsansökningen dels skall tjäna nämnden till ledning vid handhavandet av det å nämnden ankommande mättningsarbetet

samt möjliggöra bedömande av ansökningens laglighet, dels ock vara normerande i fråga om sättet för verkställande av den i ansökningen avsedda mätningen. Vad ansökningen i det senare avseendet innehåller skall, såsom framgår av 17 §, regelrätt lända till efterrättelse vid förrättningen. I fråga om mätning av köpvirke är därför av största vikt, att ansökningen härutinnan exakt överensstämmer med det träffade avtalet.

Avser ansökningen mätning av köpvirke, skall enligt första stycket däri angivas dagen för avtalets ingående. Införande av uppgift härom i ansökningen har ansetts påkallat för att kunna identifiera det avtal, som ligger till grund för ansökningen.

Bestämmelsen i första stycket, att, där fråga är om virke, som är avsett att flottas i allmän flottled, ansökningen skall innehålla uppgift å det eller de flottningsmärken, som skola anbringas å virket, är påkallad med hänsyn till stadgandet i 17 § andra stycket.

I fråga om bestämmelsen i förevarande stycke, att i mätningsansökan skall införas uppgift å den eller de fastigheter, varå det i ansökningen avsedda virket avverkats, må erinras, att, då ansökan om mätning av köpvirke regelrätt torde komma att göras omedelbart efter avtalets avslutande, det i vissa fall kan förekomma, att vid tiden för ansökningens insändande till virkesmättningsnämnden det ännu ej slutligt bestämts, å vilken eller vilka fastigheter avverkningen av virket skall äga rum. I dylikt fall bör nämnda bestämmelse få anses fullgjord, därest i ansökningen nämnda fastighet eller fastigheter alternativt angivas.

I andra stycket har upptagits en föreskrift om skyldighet att, då mätning sökes på grund av domstols förordnande anligt 9 § första stycket andra punkten, vid ansökningen foga sagda förordnande samt, där talan mot förordnandet må fullföljas, bevis att förordnandet vunnit laga kraft.

11 §.

Bestämmelsen i denna paragraf åsyftar att, då mätningsansökan ej gjorts i föreskriven ordning eller eljest är av beskaffenhet att ej kunna av nämnden upptagas, det skall åligga virkesmättningsnämnden att, med angivande av skälen för sitt beslut, genast avslå ansökningen, så att sökanden eller sökandena bliva i tillfälle att inkomma med ny lagenlig ansökan. Behovet av en dylik bestämmelse ligger i öppen dag, då uppskov med mätning av virke, som hålles i beredskap därför, kan tillskynda virkesägaren stor ekonomisk förlust.

Hinder för bifall av mätningsansökan kan möta, bland annat, på grund därav, att de mättningsregler, som upptagits i ansökningen, äro så ofullständiga eller otydliga eller eljest av det innehåll, att nämnden finner mätning enligt dessa regler ej kunna verkställas. Vill sökanden eller sökandena i dylikt fall fullfölja mättningsärendet, hava de att påkalla mätning av virket enligt andra regler, som äro tjänliga att läggas till grund för mätningens verkställande.

12 §.

Förevarande paragraf upptager bestämmelser om virkesmättningsnämnds skyldighet att, där mättningsansökan av nämnden upptages, föranstalta om den sökta mätningens verkställande.

Enligt första stycket gäller i detta avseende såsom allmän regel, att nämnden i berörda fall har att skyndsamt ombesörja mätningens företagande. Bedrivandet av det å nämnden ankommande mättningsarbetet med erforderlig skyndsamhet är en ovillkorlig förutsättning för att nämnden skall fylla sin uppgift. Berörda regel äger emellertid ej tillämpning i det fall, att sökanden eller sökandena underlåtit att på anmodan av nämnden inom föreskriven tid erlagga förskottsersättning och nämnden på grund härav enligt 28 § andra stycket beslutat vägra mätning, intill dess ersättningen guldits. En erinran härom har upptagits i förevarande stycke.

Hos nämnden sökt mätning kan ej av nämnden verkställas, förrän det virke, varom fråga är, upplagts å vederbörande mättningsplats. Det bör därför åligga mätningssökanden eller, där fråga är om mätning av köpvirke, säljaren att, då sådan uppläggning skett, därom göra anmälan till nämnden. Med avseende å denna skyldighet är att märka, att varje mättningsansökan regelrätt torde komma att avse en större virkeskvantitet — ex. allt det virke, som virkessäljare enligt visst kontrakt förbundit sig att leverera under påföljande vinter, eller allt det virke, som en virkesförädlare under påföljande vinter ärnar avverka å en eller flera honom tillhöriga fastigheter för användning i sin förädlingsverksamhet. Då nämnda kvantitet successivt utdrives under avverkningsperioden samt mätningen därav bör verkställas allteftersom virkespartier av lämplig storlek uppläggas å mättningsplatsen, lär berörda skyldighet böra åsyfta, att anmälan skall göras till nämnden varje gång ett sådant parti därstädes upplagts. Ett närmare fastställande av skyldighetens innebörd synes med hänsyn härtill böra ske i mättningsinstruktionen. I lagen torde allenast böra upptagas ett allmänt stadgande, att sökanden eller, där fråga är om mätning av köpvirke, säljaren är pliktig att på sätt i mättningsinstruktionen föreskrives göra här avsedd anmälan. Ett dylikt stadgande har inrymmts i andra stycket av denna paragraf.

Efter det anmälan, som förut sagts, inkommit till nämnden, bör det åligga denna att föranstalta därom, att mätning av det virkesparti, som anmälan avser, såvitt på nämnden beror inom viss tid verkställs. Såsom villkor för sagda skyldighet bör dock gälla, att i 28 § stadgad förskottsersättning blivit av sökande erlagd. Med hänsyn till de tidrymder, som i motsvarande hänseende stadgas i vissa av virkesmättningsföreningarnas kontraktsformulär, synes berörda tid i allmänhet böra bestämmas till tjugu dagar. Möjlighet bör dock finnas att i mättningsinstruktionen för särskilda fall fastställa ifrågavarande tid längre eller kortare än tjugu dagar. En föreskrift i nu angivet syfte har upptagits i tredje stycket.

Det i tredje stycket stadgade förbehållet »såvitt på nämnden beror» har avseende därå, att hinder för mättnings verkställande inom den i samma stycke angivna tid kan möta vare sig på grund av naturförhållanden eller till följd av omständighet, för vilken mätningssökande svarar.

Av stadgandet i första stycket följer, att nämnden är pliktig att, där så ske kan, låta verkställa mätning av virke, om vars uppläggning behörig anmälan gjorts till nämnden, inom kortare tid än i tredje stycket sägs.

13 §.

Beträffande första stycket, enligt vilket mätning, som ankommer å virkesmättningsnämnd, verkställs vid mättningsförrättning, hänvisas till den allmänna motiveringen.

Av motiveringen till 12 § framgår, att mätning, varom ansökan gjorts hos nämnden, i allmänhet ej kan verkställas vid en förrättning utan regelrätt måste fördelas å två eller flera förrättningar. Det bör ankomma å nämnden att med iakttagande av stadgandena i 12 § bestämma, huruvida och huru sådan fördelning skall ske. Nämndens beslutanderätt härutinnan bör, där så finnes lämpligt, kunna av nämnden uppdragas åt mätningsschefen eller annan hos nämnden anställd tjänsteman (ex. distriktschef). En bestämmelse i detta syfte har inrymts i andra stycket.

14 §.

Såsom i den allmänna motiveringen framhållits vilar förslaget å den grundprincip, att virkesmättningsnämnd ej såsom sådan skall verkställa mätning av virke utan att detta arbete under nämndens inseende skall utföras av särskilda hos nämnden anställda tjänstemän.

I anslutning till denna allmänna grundsats hava i förevarande paragraf upptagits bestämmelser om förordnande av förrättningsmän att handlägga mättningsförrättning.

Befogenheten att meddela sådant förordnande torde principiellt böra tillkomma nämnden själv. För vinnande av nödig enkelhet och snabbhet i mättningsförfarandet torde dock handläggningen av dessa frågor ej ovillkorligen böra förbehållas nämnden utan denna böra medgivas rätt att även härutinnan uppdraga sin beslutanderätt åt mätningsschefen eller annan hos nämnden anställd tjänsteman.

Behörighet att utses till förrättningsman vid mättningsförrättning synes böra tillkomma allenast de hos nämnden anställda mätarna, vilka, såsom förut framhållits, skola äga särskild insikt och erfarenhet i fråga om virkesmätning. Vad angår mätningsschefen, torde denne med hänsyn till den ledande ställning, som han enligt förslaget skall intaga, ej böra förordnas till förrättningsman.

Det bör ankomma å nämnden eller vederbörande tjänsteman att, innan mätare förordnas till förrättningsman, pröva, huruvida denne är ojävig. En

dylik ordning för jävsprövningen är betingad av nödvändigheten att tillgodose kravet på enkelhet och snabbhet i mättningsförfarandet. Där i något fall jäv mot förrättningsman skulle yppas efter det förordnandet för honom utfärdats, bör självfallet nämnden eller vederbörande tjänsteman, då anmälan om jävet sker, förordna annan förrättningsman i den jäviges ställe. Till frågan om de jävsgrunder, som böra gälla mot förrättningsman, återkommer kommissionen vid 22 §.

Antalet förrättningsmän vid varje förrättning torde i anslutning till den praxis, som i allmänhet tillämpas av de nuvarande virkesmättningsföreningarna, böra vara minst två, därav en bör utses till förman. En dylik grund för antalets bestämmande överensstämmer med vad i lagstiftningen är stadgat angående liknande förrättningar. Särskilt må erinras om den i 2 kap. nyttjanderättslagen omförmälda syn. Att anförtro handläggningen av mättningsförrättning åt en enda förrättningsman synes ej tillrådligt, därest förrättningen skall tillerkännas den verkan, som förut sagts. Å andra sidan lär ej vara nödigt, att förrättningsmännen äro flera än två. Erfarenheten från virkesmättningsföreningarnas verksamhet giver vid handen, att virkesmätning kan snabbt och tillförlitligt verkställas av två i sådant arbete kunniga och erfarna personer.

Förrättningsmännen böra självfallet vara gemensamt ansvariga för den vid förrättningen verkställda mätningen. Även om mättningsarbetet på visst sätt fördelas mellan dem, bör sålunda envar av förrättningsmännen svara för att den eller de övriga behörigen utföra sina göromål.

I fråga om sättet för fattande av beslut vid mättningsförrättning torde de regler, som i motsvarande avseende gälla i fråga om andra legala förrättningar med flera förrättningsmän, böra äga tillämpning.

Enligt nu angivna grunder hava bestämmelserna i förevarande paragraf avfattats.

Dessa bestämmelser innefatta ej hinder, att virkesmättningsnämnden eller vederbörande tjänsteman förordnar erforderliga biträden åt förrättningsmän vid mättningsförrättning. Förordnas sådant biträde, äro emellertid enligt förslaget förrättningsmännen ansvariga för att det arbete, som anförtros åt biträdet, riktigt utföres.

15 §.

Det bör ankomma å förmannen vid mättningsförrättning att utsätta tid för denna. Vid fullgörandet av detta uppdrag bör förmannen dock hava att iakttaga vad i förordnandet angående förrättningen därom bestämts.

På grund av den verkan, som enligt förslaget skall tillkomma mättningsförrättning, och den betydelse i övrigt, som sådan förrättning äger för vederbörande sakägare, böra dessa principiellt kallas till förrättningen. Ombesörjandet av sådan kallelse bör åligga förmannen.

I vissa fall erfordras enligt förslaget sakägares kallande till mättningsförrättning av den grund, att sakägaren har att fullgöra särskilda uppgifter

före eller vid förrättningen. Jämlikt 16 § och 17 § andra stycket åligger det sålunda sökanden eller, där fråga är om mätning av köpvirke, säljaren att, sedan han erhållit kallelse till mätningsförrättning, iordningställa virket för mätning samt att vid förrättningen utgöra nödig hantlangning ävensom, i allmänhet, att därvid verkställa märkning av inmätt virke.

Från regeln, att vederbörande sakägare skola av förmannen kallas till mätningsförrättning, torde för vinnande av ett enklare kallelseförfarande visst undantag böra stadgas i fråga om förrättning, som avser mätning av köpvirke. Därest köparen vid förrättningen ej är pliktig att utföra märkning av inmätt virke — sådan skyldighet kan enligt 17 § andra stycket i undantagsfall åligga honom — samt köparen före förrättningen skriftligen förklarat sig ej påfordra kallelse, synes förmannen ej böra vara pliktig att kalla köparen till förrättningen. Erinras må, att de större virkesköparna i allmänhet ej tillstädeskomma vid de mätningar av köpvirke, som för deras räkning verkställas av virkesmätningsföreningarna. Det torde böra antagas, att, därest en bestämmelse av angiven innebörd meddelas, de större virkesköparna ej sällan i samband med sökande av mätning komma att avgiva sådan förklaring, som ovan sagts.

I fråga om sättet för kallelses verkställande bör gälla, att denna skall ske bevisligen samt att kallelsen skall tillställas sakägare inom sådan tid före förrättningen, att han erhåller tillräckligt rådrum att iordningställa virket för mätning på sätt i 16 § föreskrives. Då berörda arbete kan vara av mer eller mindre tidskrävande beskaffenhet, bör kallelsetiden fastställas olika för skilda fall. Erforderliga bestämmelser om sättet för kallelses verkställande torde på grund härav ej böra upptagas i lagen utan meddelas i mätningsinstruktionen.

Utan hinder av vad i mätningsinstruktionen bestämts i detta avseende bör dock kallelse å sakägare städse anses lagligen verkställd, därest sakägaren till förmannen lämnat skriftligt erkännande, att han behörigen kallats.

Bestämmelser av nu angiven innebörd hava upptagits i förevarande paragraf.

16 §.

Enligt de formulär till köpekontrakt rörande virke, som användas av virkesmätningsföreningarnas medlemmar, åligger det i allmänhet vederbörande säljare dels att på visst sätt iordningställa av dem försålt virke för mätning dels ock att vid mätningen utgöra erforderlig hantlangning.

I Wermländska Inmätningsföreningens formulär rörande sågtimmer samt sådan sulfit- och sulfatved, som mätes i fast mått, stadgas i detta avseende, att virket skall på säljarens bekostnad vara utslaget, väl uppskottat och så befriat från snö och is, att mätningen och märkningen kan obehindrat föresiggå, samt ej sammanblandat med annat virkessortiment. I formulären föreskrives därjämte, att av föreningens ombud i behörig tid given order

om utnyttjande av vältplats och virkets iordningställande för mätning skola efterkommas samt att, om virket efter mätningen av utrymmesskäl måste hopvältas, detta skall verkställas av säljaren och på dennes bekostnad samt på sådant sätt, att virket upplägges i strölagda vältor. Dalälvarnas Tumningsförenings formulär föreskriver, att för inmätning avsett virke skall på säljarens bekostnad vara väl uppskottat och befriat från is och snö samt att de olika sortimenten av ved samt slipersämnen skola läggas åtskilda i särskilda vältor och sålunda ej må med varandra sammanblandas. I Sundsvalls Virkesmättningsförenings formulär upptagas liknande bestämmelser, varjämte stadgas, att det åligger säljaren att bekosta virkets vältning. Det gemensamma kontraktsformulär, som användes av övriga virkesmättningsföreningar, innehåller, att säljaren skall vid tumningen tillhandahålla av tummare erforderlig ansedd hantlangning för virkets rengöring, provning, märkning och tumning samt medföra vanlig huggyxa för undersökning av i virket möjligen befintliga rötskador.

En förutsättning för mättningsförrättnings ändamålsenliga verkställande är, att det virke, som vid förrättningen skall mätas, före förrättningen på lämpligt sätt iordningställes för mätning. Det bör därför åligga mättningsökanden eller, där fråga är om mätning av köpvirke, säljaren att efter erhållen kallelse till förrättningen föranstalta härom. I fråga om de särskilda åtgärder, som denne bör hava att vidtaga för ändamålet, torde erforderliga bestämmelser böra meddelas i mättningsinstruktionen.

Såsom av förenämnda kontraktsformulär framgår, förekomma vid mätning av virke åtskilliga hantlangningsgöromål, som ej lämpligen kunna ombesörjas av förrättningsmännen. Det bör därför principiellt åligga vederbörande mätningssökande att svara för dessa göromåls utförande. Denna regel lär dock ej böra gälla i fråga om förrättning för mätning av köpvirke. Då hantlangningsgöromålen vid dylik förrättning väsentligen äro av den art, att de böra ombesörjas av den part, som vid förrättningen äger förfoga över virket, samt enligt de avtal, som komma att ligga till grund för ansökningar om mätning av köpvirke, köparen regelrätt torde erhålla besittningen till virket, först sedan detta inmätts och försetts med köparens märke, torde ifrågavarande skyldighet beträffande förrättning, som nyss sagts, böra åvila säljaren. Hinder möter dock tydligen ej, att, där i särskilda fall, såsom ex. då köpvirke av säljaren skall levereras vid köparens förädlingsverk och mätning av virket skall därstädes verkställas, avtal träffas mellan parterna, att köparen skall tillhandahålla säljaren erforderlig personal för hantlangningsgöromålets utförande eller att köparen eljest i förhållande till säljaren förbinder sig att gälda kostnaderna för hantlangningen.

I enlighet med vad nu anförts har bestämmelsen i denna paragraf avfattats.

Första stycket angiver, huru virke skall mätas vid mättningsförrättning. I anslutning till den vid 10 § omförmälda grundsatsen, att mättningsansökningens innehåll principiellt skall vara normerande härutinnan, föreskrives i detta stycke såsom regel, att, om hinder för mätning ej föreligger, sådan skall verkställas på sätt i mättningsansökningen angivits. Från denna regel gäller dock enligt förslaget undantag för det fall, att mätning sökts på grund av domstols förordnande enligt 9 § första stycket andra punkten. I dylikt fall bör mätningen självfallet verkställas på sätt i förordnandet bestämts.

Förslaget förutsätter, att vid mättningsförrättning hinder kan möta för verkställande av mätning. Sådant hinder kan ex. föreligga på grund därav, att sökande vid förrättningen återkallar mättningsansökningen eller vägrar att anvisa, vilket virkesparti ansökningen avser, eller att det virke, varom fråga är, är av den beskaffenhet eller upplagt på sådant sätt, att mätning därav enligt de för förrättningen gällande mättningsbestämmelserna ej må äga rum. Hinder för mätning kan ock möta av den anledning, att den virkesmängd, som vid förrättning för mätning av köpvirke anvisas till mätning, överskjuter den virkesmängd, som angivits i mättningsansökningen. I dylikt fall må ej vid förrättningen den överskjutande virkesmängden inmätas, med mindre ny mättningsansökan, som omfattar även denna mängd, göres och förordnande att verkställa mätning enligt den nya ansökningen meddelas.

Andra stycket handlar om märkning av virke, som vid mättningsförrättning varit föremål för mätning.

För möjliggörande av sådant virkes särskiljande från ej inmätt virke samt bedömande, huruvida mätningen av virket riktigt utförts, bör virket vid förrättningen förses med erforderliga märken. Dessa märken böra utvisa, bland annat, till vilken kvalitet eller klass virket vid mätningen hänförs samt huru virket därvid behandlats för fel. Virke, som är avsett att flottas i allmän flottled, bör därjämte i samband med mätningen förses med vederbörliga flottningsmärken, om sådana ej före mätningen anbragts å virket.

I fråga om virke, som inmätes genom virkesmättningsföreningarna, hava, såsom i det föregående omnämnts, bestämmelser i nu angivna hänseenden upptagits i de av föreningarna antagna tumningsinstruktionerna. Bestämmelser i ämnet hava jämväl införts i de formulär till köpekontrakt rörande virke, som tillhandahållas av föreningarna.

Enligt dessa bestämmelser åligger det i allmänhet vederbörande säljare att under mättningspersonalens uppsikt ombesörja eller bekosta erforderlig märkning av inmätt virke. I fråga om Wermländska Inmättningsföreningen, Dalälvarnas Tumningsförening och Sundsvalls Virkesmättningsförening skall dock viss märkning, utvisande inmätt virkes kvalitet eller behandling för

fel, eller — beträffande Dalälvarnas Tumningsförening — huruvida inmätning av virke skett, verkställas av vederbörande mätningsspersonal. Därjämte skall enligt Dalälvarnas Tumningsförenings instruktion i fråga om ved ansvarigheten för utförande av annan märkning än den nyss angivna åvila säljaren *eller* köparen, beroende på vad härutinnan avtalats mellan kontrahenterna. En översikt av hithörande bestämmelser i vad dessa avse säljare och köpare lämnas här nedan.

I Wermländska Inmätningssföreningens kontraktsformulär stadgas i fråga om sågtimmer, att säljaren skall bekosta timrets märkning i enlighet med föreningens och vederbörande flottningssförenings föreskrifter härom ävensom tillhandahålla för dessa åtgärder erforderligt manskap samt att märkningen skall verkställas omsorgsfullt samtidigt med inmätningen. I fråga om sulfit- och sulfatved, som mätes i fast mått, stadgas i samma formulär, att säljaren skall bekosta vedens märkning, beträffande vattendragen i enlighet med vederbörande flottningssförenings föreskrifter härom och i fråga om järnvägarna genom ett stukmärke i vardera ändan, ävensom anskaffa för märkningens snabba bedrivande erforderligt manskap. Jämväl i detta fall skall märkningen verkställas samtidigt med inmätningen. I Dalälvarnas Tumningsförenings instruktion och kontraktsformulär meddelas olika bestämmelser i förevarande avseende för timmer och ved. Enligt dessa bestämmelser skall allt *timmer* av säljaren dels före inmätningen vassmärkas i enlighet med vederbörande flottningssförenings föreskrifter, såvida ej annorlunda överenskommits, dels ock under inmätningens gång stukmärkas. Märkning av *ved* skall verkställas av köparen eller säljaren i enlighet med bestämmelserna i vederbörande kontrakt. För såväl timmer som ved gäller enligt föreningens instruktion, att tummare är skyldig att i varje fall förse virket med sådan märkning, att tydliga gränser uppstå mellan inmätt och ej inmätt virke. Enligt Sundsvalls Virkesmätningssförenings instruktion skall virke, som inmätes genom föreningen, före inmätningen förse med vissa i instruktionen närmare angivna huggyxmärken, varjämte vid inmätningen å virket skola anbringas dels märken för utvisande av virkets kvalitet eller behandling för fel dels ock vissa andra märken. All märkning skall enligt instruktionen bekostas av leverantören, som är skyldig hålla det manskap, som mätlagets förman anser nödigt. I föreningens kontraktsformulär föreskrives i sistangivna avseende allenast, att det åligger säljaren att bekosta stämpling. Även enligt den av övriga virkesmätningssföreningar antagna tumningsinstruktionen för övre Norrland skall allt till inmätning anmält virke vara försett med tydliga huggyxmärken, varjämte vid inmätningen ytterligare vissa märken, utvisande, bland annat, virkets behandling för fel, skola anbringas å virket. Det av dessa föreningar använda kontraktsformuläret innehåller, såsom förut nämnts, att säljaren skall vid tumningen tillhandahålla av tummare erforderlig ansedd hantlangning för virkets märkning.

De bestämmelser om märkning av virke, som sålunda upptagits i virkes-

mätningssöföreningarnas instruktioner och kontraktsformulär, torde i stort sett böra förlänas tillämpning även i fråga om virke, som inmätes genom virkesmätningssnämnd. Säsom allmän regel torde böra gälla, att virke, som vid mätningssöförrättning varit föremål för mätning, skall förses med erforderliga märken samt att denna märkningsskyldighet principiellt skall åvila mätningssökanden eller, där fråga är om mätning av köpvirke, säljaren. Tydligt är, att vid söförrättning för mätning av köpvirke säljaren, som enligt 16 § har att därvid utgöra nödig hantlangning, i allmänhet har möjlighet att verkställa här avsedd märkning för billigare kostnad än köparen. Från berörda regel bör dock undantag kunna stadgas i syfte att det skall åligga söförrättningsmännen samt, beträffande mätning av köpvirke, även köparen att i viss omfattning ombesörja virkets märkning. Särskilt synes önskvärt, att söförrättningsmännen kunna förpliktas att i vissa fall utföra sådan märkning, som avser att utvisa virkets kvalitet eller klass eller huru virket behandlats för fel. I den mån undantagsbestämmelser av nu angivet innehåll finnas påkallade, torde dessa böra upptagas i vederbörande mätningssinstruktion.

Jämväl i fråga om sättet för märkningens verkställande synas erforderliga föreskrifter böra meddelas i mätningssinstruktionen. I fråga om virke, som är avsett att flottas i allmän flottled, böra dessa föreskrifter åsyfta, bland annat, att virket skall förses med vederbörliga flottningssmärken. Vid utformningen av hithörande föreskrifter bör beaktas, att de olika märkningssätt, som nu tillämpas av virkesmätningssöföreningarna, delvis hava sin grund i olika avverknings-, mätningss- och flottningssförhållanden och att därför ett bibehållande av dessa märkningssätt åtminstone i viss omfattning torde vara påkallat.

I enlighet med de synpunkter, som ovan angivits, hava bestämmelserna i förevarande stycke avfattats.

I fråga om föreskrifterna i de norrländska virkesmätningssöföreningarnas instruktioner, att virket skall före inmätningen förses med vissa huggymärken, må erinras, att nämnda märken regelrätt anbringas i samband med virkets avverkning och att säljarens skyldighet att verkställa sådan märkning närmast är att betrakta säsom ett åtagande att vid avverkningen behandla virket på visst sätt. En bestämmelse om sådan märkning är därför att anse säsom en föreskrift om virkets beskaffenhet, och spörsmålet, huruvida säljaren behörigen verkställt märkningen, tillhör de frågor, som söförrättningsmännen enligt förslaget hava att pröva vid söförrättningen.

18 §.

Det bör åligga förmannen vid mätningssöförrättning att tillse, att vederbörande sakägare iordningställt virket för mätning, på sätt i 16 § föreskrives, ävensom att denne vid söförrättningen behörigen utför de hantlangnings- och märkningsarbeten, som enligt 16 § eller 17 § andra stycket

åligger honom. Brister sakägaren härutinnan, bör förmannen hava att på sakägarens bekostnad föranstalta om arbetets utförande.

En bestämmelse i detta syfte har inrymmts i förevarande paragraf.

19 §.

Enligt första stycket skall vid mättningsförrättning upprättas en skriftlig handling (mätbesked), som skall upptaga allt vad vid förrättningen förekommit och som skall undertecknas av förrättningsmännen och uppläsas för närvarande sakägare.

Mätbeskedet är enligt förslaget närmast att anse såsom ett förrättningsprotokoll, som jämväl upptager förrättningsmännens beslut. I beskedet bör sålunda, bland annat, angivas tid och ort för förrättningen, sökandens eller, ifråga om mätning av köpvirke, köparens och säljarens fullständiga namn och hemvist, det eller de virkesslag, förrättningen avsett, den eller de fastigheter, varå virket avverkats, sättet för sakägares kallande till förrättningen, därvid närvarande sakägare, av dessa framställda yrkanden, efter vilka regler mätningen ägt rum, de erhållna mättningsresultaten och förrättningsmännens beslut i övrigt samt sättet för märkningens utförande. Avser förrättningen mätning av köpvirke, böra i mätbeskedet jämväl angivas dagen för avtalets ingående samt — med hänsyn till bestämmelserna i 42 § 2 mom. — det distrikt, där mätningen skett. Där förrättningsmännen funnit sig böra vägra mätning, böra skälen för beslutet angivas i beskedet. Är förrättningsman av skiljaktig mening, bör denna självfallet antecknas.

Såsom framgår av 1 § tredje stycket, omfattar enligt förslaget mätning av virke ej uträknande av inmätt virkes rymd. Förslaget förutsätter därför ej, att vid mättningsförrättning sådan uträkning verkställes av förrättningsmännen eller att rymden av det virke, som därvid varit föremål för mätning, angives i mätbeskedet. Grunden härtill är, att utförandet av detta arbete i många fall skulle draga så lång tid, att förrättningsmännen ej skulle kunna bedriva mätningsgöromålen med nödig skyndsamhet. Då enligt förslaget mängden av inmätt virke skall ligga till grund såväl för utövande av rösträtt å distrikts- och mätningssämmor som för fördelning av virkesmättningsnämnds utgifter å de mätningssökande, måste emellertid regelrätt för varje mättningsförrättning uträkning verkställas genom virkesmättningsnämndens försorg av den mängd, uttryckt i viss kubikenhet eller annan för rösträttens utövande och utgiftsfördelningen fastställd enhet, som det vid förrättningen inmätta virket utgör. Avser förrättningen mätning av köpvirke och har i mättningsansökningen uppgivits, att köpeskillingen för virket skall utgå efter virkets kubikmängd, torde uträkning av sådan mängd städse böra göras. Det är tydligen önskvärt, att här avsedd uträkning i allmänhet verkställes omedelbart efter det mätbesked rörande förrättningen enligt 20 § insänts till virkesmättningsnämnden samt att anteckning om den uträknade virkesmängden göres å de avskrifter av beskedet, som enligt samma paragraf skola tillställas vederbörande sakägare. Äro

sakägarna identiska i fråga om två eller flera mättningsförrättningar, torde dock för underlättande av nämndens arbete ifrågavarande uträkning i regel böra verkställas gemensamt för sådan grupp förrättningar och anteckning om den därvid erhållna virkesmängden göras å avskrifterna av det mätbesked, som upprättats vid den sista förrättningen. Närmare bestämmelser i dessa ämnen torde lämpligen böra meddelas i mättningsinstruktionen. I lagen synes allenast böra upptagas ett stadgande om skyldighet för virkesmättningsnämnden att, på sätt i mättningsinstruktionen föreskrives, låta uträkna mängden av det virke, som enligt upprättat mätbesked varit föremål för mätning, samt att lämna underrättelse därom till vederbörande sakägare. Ett dylikt stadgande har inrymts i 20 § andra stycket.

För möjliggörande av mättningsarbetets bedrivande med erforderlig snabbhet böra formulär till mätbesked utarbetas av virkesmättningsnämnderna och tillhandahållas vederbörande förrättningsmän.

Utan särskild föreskrift lärers vara tydligt, att uppläsning av mätbesked för närvarande sakägare erfordras allenast ifall någon av dem framställer begäran därom.

Enligt andra stycket skall mättningsförrättning avslutas med lämnande av besvärshänvisning.

20 §.

De i första stycket upptagna bestämmelserna, som angiva, huru mätbesked skall tillställas vederbörande sakägare, hava avfattats med hänsyn därtill, att förrättningsmännen för att kunna med erforderlig skyndsamhet bedriva å dem ankommande mättningsarbete ej böra betungas med expeditionsgöromål i större utsträckning än som är nödigt. Ett ytterligare skäl till det här föreslagna expeditionssättet ligger däri, att virkesmättningsnämnden därigenom beredes tillfälle att, innan avskrift av mätbesked tillställs sakägare, låta uträkna och å avskriften anteckna mängden av det vid förrättningen inmätta virket ävensom att utöva en fortlöpande kontroll å förrättningsmännens arbete.

Beträffande andra stycket hänvisas till vad därom anförts vid 19 §.

Enligt tredje stycket är virkesmättningsnämnd pliktig att förvara mätbesked jämte övriga handlingar, som röra mättningsförrättningar inom nämndens verksamhetsområde.

21 §.

Såsom i den allmänna motiveringen framhållits, bör sakägare vid mättningsförrättning äga att hos virkesmättningsnämnden anföra besvär över förrättningen. Bestämmelser härom hava upptagits i förevarande paragraf.

Enligt första stycket skola dylika besvär anföras hos nämnden sist före klockan tolv å trettionde dagen efter förrättningens avslutande. Med hänsyn till den relativt glesa bebyggelsen i de områden av landet, där det föreslagna mätningssystemet är avsett att vinna tillämpning, och de mindre

goda kommunikationer, som inom dessa områden mångenstädes äro för handen, har kortare besvärstid ansetts ej böra fastställas.

I fråga om de mättningsförrättningar, som äga rum under senvintern, torde på grund av rådande flottningsförhållanden möjligheten för vederbörande sakägare att enligt förevarande paragraf få förrättningarnas laglighet reellt prövad av virkesmättningsnämnden i vissa fall ej föreligga. Avgörande praktiska hinder möta nämligen att genom lagstiftning förbjuda vattenläggning och bortflottning av virke, som varit föremål för mättningsförrättning, vilken ännu ej vunnit laga kraft. Självfallet är, att nämnden i möjligaste mån bör tillse, att å nämnden ankommande mättningsförrättningar verkställas så tidigt, att sakägarna erhålla nödigt rådrum att anföra besvär över förrättningarna och att prövningen av sålunda anförda besvär kan äga rum, innan det inmätta virket bortflottas. På grund av rådande naturförhållanden måste det emellertid förutsättas, att detta önskemål ej kan förverkligas i fråga om alla mättningsförrättningar, utan att årligen i fråga om vissa förrättningar prövning av besvär över förrättningarna ej kan ske före det inmätta virkets bortflottning. I den mån prövningen i dylikt fall förutsätter undersökning av det inmätta virket, kan denna tydligen i realiteten ej äga rum. Giltigheten av den verkställda mättningsförrättningen bör dock ej härav beröras, utan nämnden bör hava att pröva målet i befintligt skick och sålunda, om skäl för ändring i den verkställda förrättningen ej förebragts, fastställa denna.

Såsom nyss antytts, erfordras ofta för prövning av besvär, varom nu är fråga, att besiktning företages av det virke, som den överklagade mättningsförrättningen avsett. Ehuru virkesmättningsnämnden bör vara berättigad att själv företaga sådan besiktning, torde dock vara uppenbart, att med hänsyn till den omgång och kostnad, som äro förenade med ett dylikt tillvägagångssätt, besiktningen allenast i undantagsfall kan verkställas av nämnden såsom sådan. I regel lärer uppgiften att på stället granska den utförda mätningen böra anförtras åt särskilda besiktningsmän samt nämndens prövning sålunda begränsas till att med ledning av besiktningsmännens redogörelse och den utredning, som i övrigt förebragts i målet, bedöma förrättningens laglighet.

Finnes dylik besiktning böra äga rum, bör det ankomma å nämnden att utse besiktningsmän. Vid valet av dessa bör nämnden ej vara hänvisad att anlita tjänstemän bland nämndens egen mättningspersonal utan hava frihet att hänvända sig till andra personer, som äga erforderlig sakkunskap i fråga om virkesmätning, exempelvis tjänstemän hos annan virkesmättningsnämnd. Det bör dock härvid tillses, att de personer, som tillkallas, ej äro så avlägset boende, att kostnaderna för besiktningen överstiga vad som kan anses skäligt. I likhet med vad enligt förslaget gäller om förrättningsmän böra besiktningsmännen vara minst två, av vilka en bör utses till förman. Det bör ankomma å nämnden att, innan någon tillkallas

såsom besiktningsman, pröva, huruvida denne är ojävig. Frågan om de jäv, som skola gälla mot besiktningsman, behandlas i 22 §.

Besiktningsman, som utsetts till förman, bör hava att till besiktningen kalla vederbörande parter. I fråga om sådan kallelse synas bestämmelserna i 15 § första stycket första punkten samt andra stycket böra äga tillämpning. Tillräckliga skäl att i förevarande fall medgiva sådant undantag från berörda skyldighet, som motsvarar stadgandet i 15 § första stycket andra punkten, torde ej föreligga.

Klaganden bör vara pliktig att vid besiktningen utgöra nödig hantlangning. Brister han i fullgörandet av denna skyldighet, bör stadgandet i 18 § äga tillämpning.

Kostnaden för besiktning, varom nu är fråga, synes böra förskjutas av virkesmättningsnämnden. Denna bör dock äga att, där så finnes skäligt, ålägga klaganden att till nämnden återgälda denna kostnad.

Finner nämnden sig böra vidtaga ändring i mätning, som verkställt vid överklagade förrättningen, bör nämnden hava att utfärda nytt mätbesked. Prövas den vid förrättningen utförda märkningen böra ändras, synes det böra ankomma å nämnden att föranstalta härom.

Enligt nu angivna grunder hava bestämmelserna i andra och tredje styckena avfattats.

22 §.

Förevarande paragraf upptager föreskrifter om jäv mot ledamot av virkesmättningsnämnd, förrättningsman och i 21 § omförmäld sakkunnig. Föreskrifterna innebära, att i fråga om sådan funktionär de jävsgrunder, som stadgas i 5 § första stycket punkterna 3—5 samt andra och tredje styckena lagen den 14 juni 1929 om skiljemän, skola äga motsvarande tillämpning. Med hänsyn till här avsedd funktionärs ställning hava berörda jävsgrunder ansetts vara mera ägnade att tillgodose kravet på opartiskhet i handläggningen av hithörande ärenden än de i rättegångsbalken stadgade domarejäven. Särskilt må erinras, att vid motsvarande tillämpning av berörda jävsgrunder funktionär, varom nu är fråga, är jävig, där han av sakägare åtnjuter lön eller underhåll eller lyder under sakägares förmanskap. Då det bör förutsättas, att till ledamöter av virkesmättningsnämnd i vissa fall komma att utses personer, som äro anställda hos större virkesköpare, samt att de hos sådan nämnd anställda mätarna i regel komma att tagas i anspråk för mätning allenast under viss del av året och under återstoden av detta äga frihet att taga tjänst hos annan arbetsgivare, är tillämpande i fråga om dem av nyssangivna jävsgrunder av stor praktisk betydelse.

23 §.

Då det bör åligga virkesmättningsnämnd att ofördröjligen tillställa vederbörande sökande eller parter sådana av nämnden meddelade beslut, som innefatta avslag å mättningsansökan eller slutlig prövning av besvär över mättningsförrättning, har en föreskrift härom upptagits i denna paragraf.

24 §.

Beträffande den här meddelade bestämmelsen om verkan av mätbesked, som upprättats vid mättningsförrättning, vilken vunnit laga kraft, eller som utfärdats av virkesmättningsnämnd, hänvisas till den allmänna motiveringen.

Den rättsverkan, som enligt förslaget tillkommer mätbesked, avser naturligen allenast beskedets innehåll beträffande sådana frågor, som jämlikt förslaget må bliva föremål för prövning vid mättningsförrättning. Hava i beskedet även andra frågor upptagits till behandling, saknar beskedet härutinnan giltighet.

Om mättnings undantagande från virkesmättningsnämnds befogenhet.

25 §.

I fråga om rätt att påkalla mättnings undantagande från virkesmättningsnämnds befogenhet i fall, som avses i 3 §, samt beträffande ansökan härom torde bestämmelserna i 9 och 10 §§ böra äga motsvarande tillämpning. Dylikt undantag i fråga om mätning av köpvirke bör sålunda sökas av säljaren och köparen gemensamt.

Över här avsedd ansökan bör nämnden hava att meddela beslut så fort ske kan, och beslutet bör genom nämndens försorg ofördröjligen tillställas vederbörande sökande.

Bestämmelser, avfattade i enlighet med vad nu anförts, hava upptagits i förevarande paragraf.

Om mättningsutgifter.

26—28 §§.

I dessa paragrafer meddelas bestämmelser om skyldighet för de mättningsökande att till virkesmättningsnämnden återgälda de utgifter, som nämnden fått vidkännas i och för sin verksamhet, ävensom att tillhandahålla nämnden erforderliga förlagsmedel för verksamhetens bedrivande. För innehållet av dessa bestämmelser och de skäl, som ligga till grund för desamma, har redogjorts i den allmänna motiveringen.

Utan särskild föreskrift torde vara tydligt, att det åligger virkesmättningsnämnd att, sedan fördelning av nämndens utgifter enligt 26 § verkställts för visst räkenskapsår, ofördröjligen vidtaga åtgärder för utfående från de särskilda mätningssökande av de belopp, som jämlikt fördelningen belöpa på dem, i den mån dessa belopp ej täckas av erlagda förskottersättningar. Skulle av mätningssökande erlagd förskottersättning överstiga vad han enligt fördelningen har att utgiva till nämnden, är nämnden självfallet pliktig att till honom återbära överskottet.

Om reglemente.

29 §.

I denna paragraf meddelas närmare föreskrifter rörande reglemente för virkesmättningsnämnd. Första och andra styckena handla om sådant reglementes innehåll, tredje stycket om sättet för uppgörande av förslag till reglemente samt förslagets prövning och fastställande samt fjärde stycket om ändring i fastställt reglemente.

Första stycket angiver de olika frågor, varom föreskrifter skola meddelas i reglementet. Dessa frågor äro i allmänhet av den natur, att möjlighet att reglera dem på olika sätt för skilda virkesmättningsnämnder bör föreligga. Rörande reglementets innehåll beträffande vissa av dessa frågor hänvisas till vad härom anförts vid de paragrafer, varmed respektive frågor äga samband. Beträffande punkten 12, enligt vilken reglemente skall angiva de grunder, varefter ersättning skall utgå till ledamöter av virkesmättningsnämnd, revisorer och distriktsombud, må framhållas, att denna bestämmelse åsyftar att trygga, att nämnda ersättning hålles inom skäliga gränser.

Enligt bestämmelserna i tredje stycket skall, såsom i den allmänna motiveringen berörts, förslag till reglemente för virkesmättningsnämnd uppgöras av nämnden själv samt underställas Kungl. Maj:ts prövning och fastställelse. Bestämmelserna innebära, att Kungl. Maj:t vid prövning av avgivet förslag ej är bunden av förslagets innehåll utan äger — med iakttagande av stadgandet i andra stycket — vidtaga de ändringar och kompletteringar av förslaget, som finnas påkallade.

Enligt fjärde stycket äger Kungl. Maj:t enahanda befogenhet vid prövning av förslag om ändring i fastställt reglemente. Befogenhet att väcka dylikt förslag har ansetts böra tillkomma ej allenast nämnden såsom sådan utan även de särskilda ledamöterna av denna.

Om virkesmättningsnämnd och revisorer samt om distrikts- och mättningsstämmor.

30 §.

Med hänsyn till virkesmättningsnämnds uppgift och befogenhet torde ledamot eller suppleant i sådan nämnd böra äga enahanda kvalifikationer, som principiellt gälla i fråga om rätt att innehava allmän befattning. En liknande fordran synes böra uppställas även beträffande de hos nämnden anställda tjänstemän, som under nämndens inseende hava att leda, verkställa eller kontrollera å nämnden ankommande mätning. Villkoret att hava uppnått tjugufem års ålder, som regelrätt stadgas för rätt att utöva allmän befattning, torde dock böra förlänas giltighet allenast beträffande ledamot eller suppleant i virkesmättningsnämnd. I fråga om förenämnda tjänstemän synes vara tillfyllest, att de uppnått myndig ålder.

En bestämmelse av nu angiven innebörd har inrymts i denna paragraf.

31 §.

Den här meddelade bestämmelsen om utseende av efterträdare, då i 5 § tredje stycket omförmäld ledamot av virkesmättningsnämnd avgår och suppleant ej finnes, överensstämmer med vad i allmänhet gäller, då ledamot av styrelse eller nämnd avgår under uppdragstiden.

Avgår av Kungl. Maj:t utsedd ledamot eller suppleant i virkesmättningsnämnd, bör det ankomma å Kungl. Maj:t att bestämma, för vilken tid efterträdaren skall utses.

32 §.

Den i förevarande paragraf upptagna bestämmelsen om befogenhet för ledamot av virkesmättningsnämnd att mottaga stämning i mål, som rör nämnden, samt annat meddelande i fråga om denna har ansetts påkallad med hänsyn till den betydande förvaltning, som nämnden enligt förslaget skall handhava.

33 §.

För tryggande av en behörig prövning av de å virkesmättningsnämnd ankommande ärenden torde i allmänhet ej vara erforderligt, att nämndens samtliga ledamöter deltaga i prövningen. I regel lärer för sådant ändamål vara tillfyllest, att ordföranden och två av de i 5 § tredje stycket omförmälda ledamöterna äro närvarande vid ärendenas avgörande. Ett lagfästade av en sådan grund för nämndens beslutförhet är desto mera påkallat, som vissa av de ärenden, som tillhöra nämndens handläggning, kunna vara av mycket brådskande natur. Detta gäller särskilt besvär över mättningsförrättningar.

I särskilda fall torde dock vara påkallat, att nämnden är fulltalig vid fattande av beslut. Detta är framför allt händelsen, då förslag till reglemente skall av nämnden uppgöras eller nämnden har att yttra sig över förslag till mättningsinstruktion, eller då mättningschef eller andra chefs-tjänstemän skola av nämnden anställas. Jämväl i vissa andra fall, såsom då mättningsfrågor av principiell natur eller spörsmål av större ekonomisk betydelse förekomma, synes avgörandet böra träffas av fulltalig nämnd. Spörsmålet, i vilka fall sådan fulltalighet skall fordras, torde ej böra regleras i lagen utan lämpligen behandlas i vederbörande reglemente.

En följd av nämndens sammansättning är, att vid nämndens sammanträden av de i 5 § tredje stycket omförmälda ledamöter lika många böra närvara för vardera sidan.

Enligt nu angivna grunder hava bestämmelserna i första stycket avfattats. Dessa bestämmelser innebära, att ärende, som ankommer å nämnden, ej må företagas, utan att, så vitt ske kunnat, nämndens samtliga ledamöter erhållit tillfälle att deltaga i ärendets behandling.

I fråga om sättet för fattande av beslut av virkesmättningsnämnd torde böra gälla, att den mening, om vilken vid sammanträde de flesta röstande

förena sig, skall segra samt att, om varje ledamot har sin mening och två eller flera meningar ej kunna sammanjämkas, ordförandens mening blir den utslagsgivande. En bestämmelse av denna innebörd har inrymmts i andra stycket.

34 §.

Den här meddelade bestämmelsen, som angiver, i vilka fall ledamot av virkesmättningsnämnd äger sådan del i ett å nämnden ankommande förvaltningsärende, att han skall anses jävig att deltaga i ärendets behandling, har avfattats i anslutning till stadgandet i 62 § andra stycket lagen om aktiebolag.

35 §.

Med hänsyn till arten av sin förvaltning bör virkesmättningsnämnd, såsom i den allmänna motiveringen framhållits, vara pliktig att årligen avgiva redovisning för denna. I första stycket av denna paragraf har införts en föreskrift i detta ämne, avseende skyldighet för nämnden att avlämna sådan redovisning till vederbörande revisorer.

Sagda skyldighet omfattar överlämnande av en av nämndens ledamöter underskriven förvaltningsberättelse för det förflutna räkenskapsåret tillika med redovisning över nämndens inkomster och utgifter under året samt över dess tillgångar och skulder vid årets början och vid dess slut.

I förvaltningsberättelsen böra angivas, bland annat, mängden av det virke, som nämnden under räkenskapsåret inmätt, de utgifter, som nämnden enligt 26 § låtit fördela för sagda år, ävensom det utgiftsbelopp, som enligt fördelningen belöper å varje kubikenhet av den inmätta virkesmängden eller annan enhet därav, vilken enligt reglementet skall ligga till grund för fördelningen. Har nämnden i fråga om vissa mättningsförrättningar jämlikt 26 § första stycket tredje punkten föreskrivit, att fördelningen skall verkställas efter större virkesmängd än den inmätta, böra för dessa förrättningar angivas dels den inmätta och dels den av nämnden fastställda större virkesmängden. I dylikt fall bör därjämte uppgift lämnas å den totala virkesmängd, å vilken nämndens utgifter för året fördelats, samt det utgiftsbelopp, som enligt fördelningen belöper å varje kubikenhet eller annan fastställd enhet av sagda mängd.

Enligt andra stycket skall ett exemplar av förvaltningsberättelsen jämte redovisningen av nämnden insändas till länsstyrelsen i det län, där nämndens verksamhetsområde i sin helhet eller till största delen är beläget. Denna bestämmelse åsyftar, på sätt i 53 § skall närmare omnämnas, att underlätta utövande av erforderlig uppsikt å nämndens verksamhet från det allmänna sida.

36 §.

Bestämmelserna i denna paragraf, enligt vilka ledamöter av virkesmättningsnämnd i vissa fall äro solidariskt ersättningsskyldiga för skada, som

av dem tillskyndas de mätningssökande eller tredje man, motsvara stadgandena i 70 § och 135 § andra stycket lagen om aktiebolag.

37 §.

Virkesmättningsnämnds förvaltning och räkenskaper torde böra granskas av revisorer, utsedda efter samma grunder som nämndens ledamöter. Revisorernas antal synes i enlighet härmed böra fastställas till tre, därav en utses av Kungl. Maj:t samt två av vederbörande intressenter, en för vardera sidan. Sistsagda två revisorer böra liksom de av intressenterna valda ledamöterna i nämnden utses årligen, medan den av Kungl. Maj:t valde revisorn bör utses för tid, som Kungl. Maj:t bestämmer. För revisorerna torde på enahanda sätt som dessa böra utses tre suppleanter.

Bestämmelser av nu angiven innebörd hava upptagits i första stycket.

Enligt andra stycket är den, som är i tjänst hos nämnden eller någon av dess ledamöter, ej behörig att utses till revisor eller suppleant.

Tredje stycket, som handlar om utseende av efterträdare, då av virkes-säljare eller virkesköpare utsedd revisor avgår och suppleant ej finnes, avsluter sig till 31 §. Avgår av Kungl. Maj:t vald revisor, bör det ankomma å Kungl. Maj:t att bestämma, för vilken tid efterträdaren skall utses.

38 §.

I första stycket meddelas bestämmelse om skyldighet för revisorerna att för varje räkenskapsår avgiva och till virkesmättningsnämnden överlämna en av dem underskriven revisionsberättelse. Bestämmelsen har sin motsvarighet i 74 § tredje stycket lagen om aktiebolag.

Bestämmelsen i andra stycket, enligt vilken ett exemplar av revisionsberättelsen skall av revisorerna insändas till den i 35 § omnämnda länsstyrelse, har samma syfte som stadgandet i 35 § andra stycket.

39 §.

Bestämmelsen i denna paragraf, enligt vilken revisorerna i vissa fall äro solidariskt ansvariga för skada, som genom deras förvållande tillskyndats de mätningssökande, motsvarar stadgandet i 75 § aktiebolagslagen.

40 och 41 §§.

I fråga om dessa paragrafer, vilka upptaga allmänna regler om sättet för utövande av den beslutanderätt, som enligt den föreslagna lagen tillkommer virkessäljare eller virkesköpare, hänvisas till den allmänna motiveringen.

42 §.

I förevarande paragraf meddelas bestämmelser om indelning av virkesmättningsnämnds verksamhetsområde i distrikt för val av distriktsombud samt om utseende av sådana ombud. För innehållet av dessa bestämmelser

och de skäl, som ligga till grund för desamma, har i huvudsak redogjorts i den allmänna motiveringen.

1 mom. Enligt andra stycket skall för varje distrikt årligen väljas ett eller flera distriktsombud jämte suppleanter. Att sådant val skall ske årligen är betingat av enahanda skäl, som ligga till grund för bestämmelserna i 5 § tredje stycket om företagande av årliga val av där omförmälda ledamöter av virkesmättningsnämnd.

2 mom. Utan särskild föreskrift lär vara tydligt, att den grund för beräkning av inmätt virkes mängd, som fastställts i reglementet med hänsyn till fördelning av mättningsutgifter enligt 26 §, bör äga giltighet även i fråga om utövande av rösträtt å distriktsstämma.

Enligt första stycket tredje punkten skall vid distriktsstämma genom virkesmättningsnämndens försorg finnas tillgänglig en längd över de röstägande med uppgift för envar å inmätt virkesmängd och den rösträtt, som tillkommer honom. Sedan längden godkänts, skall den lända till efterrättelse vid stämman. Förslaget förutsätter, att ifrågavarande längd upprättas med ledning av de hos nämnden förvarade mätsedlarna. Då enligt förslaget ordinarie distriktsstämma bör hållas kort tid efter utgången av varje räkenskapsår, bör här avsedd längd lämpligen upprättas successivt under räkenskapsåret, allteftersom därunder verkställda mättningsförrättningar vinna laga kraft eller av nämnden slutligen prövas.

Bestämmelserna i andra stycket hava sin förebild i 50 § 2 mom. andra stycket lagen om häradsallmänningar.

3 mom. Kallelse till distriktsstämma torde lämpligen böra utfärdas av virkesmättningsnämnden. I fråga om det sätt, varpå kallelse bör ske, synas erforderliga bestämmelser böra upptagas i reglementet.

4 mom. De i tredje stycket meddelade bestämmelserna om sättet för fattande av beslut å distriktsstämma hava utformats i anslutning till stadgandena i 79 § punkterna 5) och 6) lagen om aktiebolag.

Enligt fjärde stycket skall över beslut, som fattas å distriktsstämma, protokoll föras genom virkesmättningsnämndens försorg. Denna bestämmelse äger samband med den i 3 mom. stadgade skyldigheten för nämnden att själv utlysa sådan stämma. Då nämnden på grund av denna skyldighet har att utse lämplig person att leda distriktsstämmas förhandlingar, intill dess ordförande blivit av stämman utsedd, har det ansetts ändamålsenligt, att nämnden genom denne person även ombesörjer förande av protokoll vid stämman.

43 §.

1 mom. Med hänsyn till den befogethet, som tillkommer distriktsombud, torde till sådant ombud eller till suppleant för distriktsombud böra få utses allenast den, som vid val av distriktsombud äger rösträtt inom distriktet. En bestämmelse i sådant syfte har upptagits i detta moment.

2 mom. Enligt första stycket skall ordinarie distriktsstämma hållas en

gång om året å tid, som bestämmes i reglementet, och skall å sådan stämma företagas val av föreskrivet antal distriktsombud och suppleanter. Av bestämmelserna i detta stycke, jämförda med stadgandena i 42 § 2 mom. följer, att tiden för hållande av ordinarie distriktsstämma bör fastställas till lämplig dag efter det räkenskapsavslutning skett under året.

Andra stycket, som handlar om utseende av efterträdare, då distriktsombud avgår och suppleant ej finnes, ansluter sig till 31 § och 37 § tredje stycket.

Tredje stycket angiver, huru underrättelse om val av distriktsombud och suppleanter skall lämnas virkesmättningsnämnden.

3 mom. I första stycket behandlas det fall, att virkesmättningsnämnden underlåter att i föreskriven ordning utlysa ordinarie distriktsstämma. För sådant fall har enligt förslaget länsstyrelsen i det län, där nämndens verksamhetsområde i sin helhet eller till största delen är beläget, att på anmälan av röstägande eller annan ofördröjligen utlysa stämma. Att länsstyrelsen ålagts sådan skyldighet har sin grund däri, att utseende av distriktsombud utgör en förutsättning för upprätthållandet av virkesmättningsnämndens verksamhet samt att det därför måste anses vara ett allmänt intresse, att val av distriktsombud behörigen förrättas.

Enligt andra stycket är länsstyrelsen i nämnda län befogad att, när så finnes nödigt, anmoda virkesmättningsnämnden att utlysa extra distriktsstämma samt, där nämnden ej inom en vecka efterkommer sådan anmodan, själv utlysa stämman. Den länsstyrelsen här medgivna befogenheten har avseende å det fall, som avses i 2 mom. andra stycket, eller att distriktsombud avgår under uppdragstiden och suppleant ej finnes. I dylikt fall skall enligt berörda stycke annat ombud utses för återstående delen av den tid, för vilken den avgångne varit utsedd, och det ankommer jämlikt 42 § 3 mom. å virkesmättningsnämnden att utlysa extra distriktsstämma för företagande av sådant val. Underlåter nämnden att föranstalta härom, bör länsstyrelsen även i detta fall hava möjlighet att framtvinga valets förrättande.

44 §.

Första stycket upptager bestämmelser dels om den rösträtt, som distriktsombud äger utöva å mättningsstämma, dels ock om den befogenhet att rösta å sådan stämma, som tillkommer enskild röstägande. Beträffande dessa bestämmelser hänvisas till den allmänna motiveringen.

Andra stycket innehåller föreskrifter om röstlängd vid här avsedd mättningsstämma. Föreskrifterna ansluta sig till bestämmelserna i 42 § 2 mom. första stycket tredje och fjärde punkterna.

45 §.

Rörande bestämmelserna i första och andra punkterna, som angiva, vilka rösträtt tillkommer å mättningsstämma med virkesköpare samt huru röstvärdet å sådan stämma skall beräknas, hänvisas till den allmänna moti-

veringen. Vad vid 42 § 2 mom. anförts om tillämpande vid röstning å distriktsstämma av den grund för beräkning av inmätt virkes mängd, som fastställts i reglementet med hänsyn till fördelning av mätningens utgifter enligt 26 §, äger motsvarande tillämpning ifråga om här avsedd stämma.

Andra punkten upptager bestämmelser om röstlängd vid sådan stämma samt om utövande av rösträtt å stämman för omyndig, samfällighet eller frånvarande röstägande. Dessa bestämmelser ansluta sig till stadgandena i 42 § 2 mom. första stycket tredje och fjärde punkterna samt andra och tredje styckena.

46 §.

De här införda bestämmelserna om jäv för röstägande och ombud för röstägande samt ledamot av virkesmätningens nämnd att å mätningens stämma deltaga i behandlingen av vissa frågor hava sin förebild i 77 § aktiebolagslagen.

47 §.

Förevarande paragraf, som inrymmer bestämmelse om den ort, å vilken mätningens stämma skall sammanträda, har avfattats i anslutning till 56 § första stycket lagen om flottning i allmän flottled.

48 §.

Bestämmelserna i första stycket om kallelse till mätningens stämma ansluta sig till de i 42 § 3 mom. första stycket upptagna stadgandena om kallelse till distriktsstämma. Även beträffande mätningens stämma hava erforderliga föreskrifter om sättet för kallelser verkställande ansetts böra meddelas i vederbörande reglemente. Dessa föreskrifter torde i fråga om distriktsombuds kallande till mätningens stämma böra åsyfta, att varje ombud skall erhålla särskild kallelse.

Bestämmelserna i andra stycket angående de ärenden, som må företagas till avgörande å mätningens stämma, samt i tredje stycket om rätt för röstägande att under visst villkor få ärende hänskjutet till prövning å sådan stämma motsvara stadgandena i 81 § tredje och fjärde styckena aktiebolagslagen.

49 §.

I överensstämmelse med vad i 78 § andra stycket aktiebolagslagen stadgas torde mätningens stämma principiellt böra äga befogenhet att själv utse ordförande vid stämman men undantag från denna regel kunna stadgas i reglementet. En bestämmelse av denna innebörd har inrymts i första stycket.

Enligt andra stycket skola i fråga om fattande av beslut å mätningens stämma samt förande av protokoll över sådant beslut och protokollets tillhandahållande för de röstägande bestämmelserna i 42 § 4 mom. tredje och fjärde styckena äga motsvarande tillämpning.

50 §.

I förevarande paragraf meddelas bestämmelser om hållande årligen av ordinarie mätningstämmor, en med virkessäljare och en med virkesköpare, dels för utseende av de ledamöter av virkesmätningdsnämnden och de revisorer, som skola väljas av nämnda intressentgrupper, och dels för prövning av frågan om beviljande av ansvarsfrihet åt nämnden för den tid nämndens förvaltningsberättelse omfattar. Bestämmelserna motsvara 82 § och 85 § första stycket aktiebolagslagen.

Enligt förslaget skall frågan om beviljande av ansvarsfrihet åt nämnden prövas å envar av nämnda stämmor. Vardera stämman har att självständigt och oberoende av den andra avgöra denna fråga. Ansvarsfrihet skall sålunda ej anses nämnden beviljad, med mindre båda stämmorna därom fattat beslut.

De mätningssökande, som ej hava rösträtt å mätningstämma, äga ej deltaga i prövningen av frågan om ansvarsfrihet åt nämnden utan hava att nöja sig med de beslut, som mätningstämmorna härutinnan fatta.

Erinras må, att den ansvarsfrihet, varom ordinarie mätningstämma har att besluta, avser allenast nämndens *förvaltningsåtgärder* eller, med andra ord, sådana av nämnden vidtagna åtgärder, som gemensamt angå de mätningssökande under den tid, förvaltningsberättelsen omfattar. Åtgärder, som angå allenast en eller vissa särskilda mätningssökande, såsom av nämnden meddelade beslut i fråga om mätningsansökningar eller besvär över mätningsförrättningar, äro ej att anse såsom förvaltningsåtgärder och ansvarsfrihet för dylika beslut kan sålunda ej beviljas av mätningstämma. Utan hinder av nämnden beviljad ansvarsfrihet äga sålunda vederbörande sökande att mot nämnden föra talan på grund av sådant beslut.

Frågan om ansvarsfrihet skall enligt förslaget ovillkorligen företagas till avgörande å ordinarie mätningstämma. Någon rätt för en minoritet bland de röstägande att genomdriva uppskov med frågans avgörande, såsom enligt 85 § andra stycket aktiebolagslagen är i där avsett fall medgivet, äger enligt förslaget sålunda ej rum. Förslagets ståndpunkt härutinnan är betingad därav, att med hänsyn till den gemensamhet i intressen, som måste antagas vara för handen mellan de röstägande å mätningstämma, en bestämmelse till skydd för minoriteten, motsvarande den i 85 § andra stycket aktiebolagslagen upptagna, ej synes påkallad.

51 §.

Enligt första stycket äger virkesmätningdsnämnd, när den finner lämpligt, utlysa extra mätningstämma. Medgivande åt nämnden av sådan befogenhet är påkallat, bland annat, med hänsyn till nämndens skyldighet enligt 31 § och 37 § tredje stycket att, där av virkessäljare eller virkesköpare utsedd ledamot av nämnden eller revisor avgår och suppleant ej finnes, föranstalta om val av ny ledamot eller revisor.

Bestämmelsen i andra stycket om skyldighet för nämnden att utlysa extra mätningstämma, då det för uppgivet ändamål skriftligen påfordras av röstägande eller ombud för röstägande med visst röstetal, motsvarar 83 § tredje stycket aktiebolagslagen. Stadgande av sådan skyldighet har ansetts motiverat särskilt med hänsyn till mätningstämmas befogenhet att pröva, huruvida talan skall anställas å nämndens förvaltning eller mot revisorerna enligt 39 §.

Underlåter virkesmätningsnämnd att i fall, som avses i 31 § eller 37 § tredje stycket, utlysa extra mätningstämma för val av efterträdare till avgången ledamot eller revisor, bör möjlighet finnas att framtvinga stämmans utlysande genom offentlig myndighets försorg. En bestämmelse i detta syfte har upptagits i tredje stycket. Bestämmelsen överensstämmer med stadgandet i 43 § 3 mom. andra stycket.

52 §.

Underlåter virkesmätningsnämnd att i föreskriven ordning utlysa ordinarie mätningstämma, torde stadgandet i 43 § 3 mom. första stycket böra äga motsvarande tillämpning. En föreskrift härom har införts i första stycket av förevarande paragraf.

Bestämmelsen i andra stycket, som handlar om förfarandet i det fall, att nämnden ej senast två veckor efter påfordran, som i 51 § andra stycket sägs, utlyst stämma att hållas så snart det med iakttagande av föreskriven kallelsetid kan ske, har sin motsvarighet i 84 § aktiebolagslagen.

53 §.

En följd av den befogenhet att utse ordförande och vice ordförande i virkesmätningsnämnd samt en revisor för granskning av nämndens förvaltning, som enligt förslaget tillkommer Kungl. Maj:t, synes vara, att tillsyn å förvaltningen bör utövas av Kungl. Maj:t. En dylik tillsyn är även betingad av den allmänna betydelsen av nämndens verksamhet. För att underlätta handhavandet av denna uppgift hava i 35 § andra stycket och 38 § andra stycket bestämmelser meddelats om insändande årligen till vederbörande länsstyrelse av nämndens förvaltningsberättelse och redovisning ävensom av revisorernas däröver avgivna berättelse. Sedan dessa handlingar inkommit till länsstyrelsen, har denna enligt förevarande paragraf att med eget utlåtande skyndsamt överlämna handlingarna till Kungl. Maj:t.

På Kungl. Maj:t ankommer att inom gränserna för de befogenheter, som enligt lagen tillkommer Kungl. Maj:t, besluta om de åtgärder, som med anledning av handlingarnas innehåll och i övrigt förebragt utredning finnas påkallade.

Om talan mot virkesmättningsnämnd och revisorer så ock om klander av distriktsstämmas och mättningsstämmas beslut.

54 §.

Såsom vid 50 § framhållits, innebära bestämmelserna i sagda paragraf, att frågan om beviljande av ansvarsfrihet åt virkesmättningsnämnd för dess förvaltning skall årligen prövas dels å mättningsstämman med virkessäljare och dels å sådan stämman med virkesköpare samt att envar av stämmorna har att självständigt och oberoende av varandra pröva denna fråga. Härav följer, att vardera stämman bör äga att besluta om anställande av talan å förvaltningen.

En annan följd av mättningsstämmas befogenhet att pröva frågan om ansvarsfrihet är, att talan å nämndens förvaltning bör få anställas allenast efter beslut å sådan stämman. De mättningssökande, som ej hava rösträtt å mättningsstämman, böra sålunda ej äga att föra dylik talan.

Vad nu anförts om talan å virkesmättningsnämnds förvaltning torde böra äga motsvarande tillämpning i fråga om talan mot revisorerna enligt 39 §.

Enligt dessa grunder hava bestämmelserna i förevarande paragraf avfattats.

Anhängiggöres talan å virkesmättningsnämnds förvaltning eller mot revisorerna efter mättningsstämmas beslut, lär utän särskild föreskrift vara tydligt, att sådan talan skall föras för samtliga mättningssökande, som beröras av den förvaltningsåtgärd eller det förfarande, varom fråga är.

55 §.

Första stycket upptager bestämmelse om viss fatalietid för anställande av talan å virkesmättningsnämnds förvaltning. Bestämmelsen motsvarar stadgandet i 86 § tredje stycket aktiebolagslagen.

Enligt andra stycket, som motsvarar 86 § fjärde stycket aktiebolagslagen, må sådan talan å virkesmättningsnämnds förvaltning, som grundas därå, att ledamot av nämnden begått brottslig handling, kunna mot honom anställas utan hinder därav att ansvarsfrihet beviljats. I motsvarande bestämmelse i aktiebolagslagen har för rätt att anställa talan på grund av brottslig handling uppställts det förbehåll, att ansvarsfriheten ej uppenbarligen avsett även sagda handling. Något liknande förbehåll har ej upptagits i förevarande stycke, då enligt 59 § brottslig handling, som ledamot av virkesmättningsnämnd begår i utövningen av sin befattning, må åtalas av allmän åklagare och vid sådant förhållande av mättningsstämman beviljad ansvarsfrihet ansetts ej böra i något fall omfatta sådan handling.

Tredje stycket, som handlar om viss fatalietid för anställande av talan mot revisorerna enligt 39 §, motsvarar 89 § andra stycket aktiebolagslagen.

56 §.

Förevarande paragraf upptager bestämmelser om rätt att föra talan mot distrikts- eller mätningstämmas beslut. Sådan rätt har ansetts böra tillkomma röstägande under väsentligen enahanda villkor, som enligt 95 § aktiebolagslagen gälla för klander av bolagsstämmas beslut. I likhet med vad i nämnda paragraf är stadgat angående sådan klandertalan har här avsedd talan ansetts böra föras vid domstol.

Vid utformningen av bestämmelserna i denna paragraf hava stadgandena i 3 kap. 23 § vattenlagen rörande klandrande av beslut, som fattats vid sammanträde med deltagare i vattenregleringsföretag, delvis tjänat till förebild.

Straffbestämmelser.

57 §.

För att trygga efterlevnaden av den föreslagna lagen torde den, som inom område, där förordnande enligt 1 § gäller, verkställer mätning av runt eller bilat virke i strid med lagen eller föreskrift, som enligt lagen meddelats, böra drabbas av ansvar. Straffet för sådan överträdelse synes böra bestämmas till böter. Då med hänsyn till de betydande ekonomiska intressen, som beröras av lagen, möjlighet bör finnas att göra bötesstraffet kännbart för lagöverträdaren, torde detta böra fastställas till dagsböter.

En bestämmelse av detta innehåll har införts i förevarande paragraf.

Kommissionen har övervägt, huruvida överträdelse, varom nu är fråga, borde medföra den påföljd, att virke, som varit föremål för olaga mätning, dömdes förbrutet. Med ifrågavarande lagstiftnings karaktär synes emellertid ej väl förenligt att stadga konfiskation av virke, varmed förfarits i strid mot lagen. Då kommissionen ej heller funnit en påföljd av detta slag nödig för tryggande av lagstiftningens tillämpning, har någon bestämmelse i sådant syfte ej upptagits i förslaget.

58 §.

Befogenhet att åtala förseelse, som avses i 57 §, synes böra tillkomma allmän åklagare. En bestämmelse härom har inrymmts i första stycket.

Enligt andra stycket skola böter, som ådömas för sådan förseelse, tillfalla kronan samt vid bristande tillgång förvandlas enligt allmänna strafflagen.

59 §.

Med hänsyn till den befogenhet, som tillkommer virkesmättningsnämnd, och arten av dess verksamhet torde ledamot av nämnden, där denne i utövningen av sin befattning gör sig skyldig till fel eller försummelse, böra vara underkastad enahanda ansvar, som i 25 kap. strafflagen stadgas i fråga om statens ämbets- och tjänstemän.

Sådant ansvar synes i motsvarande fall även böra drabba de hos nämnden anställda tjänstemän, som under nämndens inseende hava att leda, verkställa eller kontrollera å nämnden ankommande mätning.

En bestämmelse i nu angivet syfte har inrymts i denna paragraf.

Särskilda bestämmelser.

60 §.

Såsom i den allmänna motiveringen framhållits, torde virkesmättningsnämnds beslut i mål om besvär över mättningsförrättning ej böra få överklagas. Ej heller synes klagorätt böra medgivas i fråga om beslut, varigenom virkesmättningsnämnd eller hos sådan nämnd anställd tjänsteman bestämt mättningsförrättnings omfattning eller förordnat förrättningsmän att handlägga sådan förrättning. Vad nyssnämnda beslut angår, skulle en bestämmelse om rätt att överklaga desamma näppeligen bliva av större gagn men kunna väsentligt försvåra ett ändamålsenligt bedrivande av den å nämnden ankommande mätningen.

Virkesmättningsnämnds beslut om tillämpande i fråga om vissa mättningsförrättningar av den i 26 § första stycket tredje punkten angivna särskilda fördelningsgrund utgör ett led i den fördelning av mättningsutgifter, som nämnden enligt 26 § har att verkställa, och bör lika litet som nämnda fördelning i övrigt kunna av mätningssökande överklagas. Frågan om lagligheten av sådant beslut kan emellertid bliva föremål för domstols prövning i samband med krav från nämndens sida att av mätningssökande, som beslutet angår, utfå det utgiftsbelopp, som vid fördelningen fallit på honom. Vägrar mätningssökanden att betala sagda belopp, är nämnden, såsom förut berörts, hänvisad att för beloppets utfående i sista hand anhängiggöra fordringsanspråket vid domstol, och denna har då att pröva, huruvida nämnden vid beslutets fattande handlat inom gränserna för sin befogenhet.

Däremot torde rätt att föra talan mot beslut, som av virkesmättningsnämnd meddelats enligt 11 eller 25 § eller 28 § andra stycket, böra äga rum. Sådan klagan synes böra föras hos Kungl. Maj:t genom besvär. Då prövningen av dylika besvär torde böra ankomma å regeringsrätten, lär erfordrerlig bestämmelse härom böra upptagas i lagen den 26 maj 1909 om Kungl. Maj:ts regeringsrätt.

Åtgärd, som av överexekutor vidtagits enligt 28 § tredje stycket, synes ej böra få överklagas.

Enligt nu angivna grunder hava bestämmelserna i denna paragraf avfattats.

61 §.

I de mättningsinstruktioner eller tjänstgöringsreglementen, som fastställts av de särskilda virkesmättningsföreningarna, meddelas förbud för mättningspersonalen att för obehöriga lämna upplysning om vad för enskilda inmätts

eller anmälts till inmätning genom respektive föreningar samt stadgas skyldighet för personalen att förvara tumsedlar och måtböcker på sådant sätt, att obehöriga ej kunna taga del av deras innehåll.

I anslutning härtill torde virkesmättningsnämnds ledamöter och tjänstemän böra underkastas tystnadsplikt i fråga om enskildes förhållanden till nämnden. En bestämmelse härom, avfattad efter förebild av stadgandet i 258 § i 1911 års lag om bankrörelse, har upptagits i förevarande paragraf.

Övergångsbestämmelser.

62 §.

Den nya lagen torde, under förutsättning att proposition i ämnet avlåtes till 1935 års riksdag, böra träda i kraft den 1 juli 1935.

Utan hinder härav bör Kungl. Maj:t äga, där så finnes lämpligt, utfärda förordnande enligt 1 § före berörda dag. Tiden för förordnandets trädande i tillämpning bör dock ej kunna bestämmas till tidigare dag än den 1 juli 1935.

Det är tydligen önskvärt, att övergången till det system för mätning av runt eller bilat virke, som nya lagen åsyftar, såvitt möjligt ordnas på det sätt, att virkeshandeln ej under övergångstiden försvåras samt att ej heller olägenheter i övrigt därunder tillskyndas virkessäljare eller virkesköpare.

Det torde böra tillses, att det nya mätningssystemet träder i tillämpning vid en sådan tidpunkt på året, då mätning av virke bedrives i blott mindre utsträckning. Tiden för ikraftträdande av förordnande enligt 1 § bör därför lämpligen bestämmas på det sätt, att sagda tid infaller under sommaren eller i varje fall före den tidpunkt på hösten, då avverkningen av virke inom det område, förordnandet angår, mera allmänt påbörjas. I fråga om här avsedda delar av landet torde detta i allmänhet ske under oktober månad.

63 §.

Innan förordnande enligt 1 § träder i kraft, böra ledamöter och suppleanter utses i den eller de virkesmättningsnämnder, som enligt förordnandet skola finnas.

Då ledamöter och suppleanter i dylik nämnd första gången skola väljas, kunna nya lagens bestämmelser om sättet för tillsättande av de ledamöter och suppleanter, som hava att i nämnden representera virkessäljare och virkesköpare, ej tillämpas, när de intressentgrupper, som enligt lagen hava att välja dessa ledamöter och suppleanter, ej kunna konstitueras förrän efter utgången av nämndens första räkenskapsår. Vid övervägande av frågan, huru ifrågavarande ledamöter och suppleanter första gången böra tillsättas, har kommissionen funnit övervägande skäl tala för att denna uppgift anförtros åt Kungl. Maj:t. Då Kungl. Maj:t vid fullgörandet av berörda uppgift bör anses handla å vederbörande intressenters vägnar, bör Kungl.

Maj:t:s ifrågavarande befogenhet begränsas att allenast avse tiden intill dess efter utgången av förenämnda räkenskapsår val av ledamöter och suppleanter blivit i den i lagen stadgade ordning förrättade å respektive mätningstämmor. Därjämte torde böra föreskrivas, att hälften av de av Kungl. Maj:t utsedda ledamöterna och suppleanterna skall företräda virkessäljare-intressen och andra hälften virkesköpareintressen samt att, innan dessa ledamöter och suppleanter förordnas, de inom nämndens verksamhetsområden befintliga sammanslutningar av virkessäljare eller virkesköpare eller korporationer, som representera dessa grupper, (ex. hushållningssällskap och handelskamrar), skall beredas tillfälle att, särskilt för vardera gruppen, avgiva förslag å personer, lämpliga för ifrågavarande uppdrag.

Vad nu anförts om rätt för Kungl. Maj:t att, innan förordnande enligt 1 § träder i tillämpning, å vederbörande intressenters vägnar utse ledamöter och suppleanter i virkesmättningsnämnd torde böra äga motsvarande tillämpning i fråga om de revisorer och revisorssuppleanter, som enligt 37 § skola utses av virkessäljare och virkesköpare.

Där ledamot av virkesmättningsnämnd, revisor eller suppleant, som Kungl. Maj:t med stöd av nu angivna befogenhet utsett, avgår under uppdragstiden, bör det ankomma å Kungl. Maj:t att utse annan för återstoden av sagda tid.

Enligt dessa grunder har innehållet i förevarande paragraf avfattats.

Förslag

om

anvisande av medel för bestridande av vissa organisationskostnader, som föranledas av den föreslagna lagen om virkesmätning.

Ett genomförande av det system för mätning av runt eller bilat virke, som angives i den föreslagna lagen om virkesmätning, torde förutsätta, att medel beredas för bestridande av vissa med systemets tillämpning förenade organisationskostnader.

Enligt 1 § i lagen äger Kungl. Maj:t förordna om inrättande av virkesmätningsnämnder inom Värmlands, Örebro och Kopparbergs län samt de norrländska länen eller viss del av samma län, vilka nämnder skola hava till uppgift att därstädes verkställa mätning av runt eller bilat virke. Vid utfärdande av sådant förordnande bestämmer Kungl. Maj:t det antal virkesmätningsnämnder, som skall finnas inom det område, förordnandet avser, ävensom varje nämnds verksamhetsområde.

Innan förordnande, som nu sagts, träder i tillämpning, skola enligt lagen ledamöter utses i de virkesmätningsnämnder, som jämlikt förordnandet skola finnas, reglementen för dessa nämnder fastställas av Kungl. Maj:t samt mätningsinstruktion utfärdas, likaledes av Kungl. Maj:t, för det område, förordnandet angår, eller särskilda mätningsinstruktioner för olika delar av området. Enligt lagen hava virkesmätningsnämnderna att själva upprätta förslag till reglementen, varjämte sådan nämnd, innan mätningsinstruktion utfärdas för nämndens verksamhetsområde, skall höras i ärendet.

Fullgörandet av virkesmätningsnämnds uppgift att upprätta förslag till reglemente samt att avgiva yttrande rörande mätningsinstruktion för nämndens verksamhetsområde torde komma att kräva ett betydande arbete från nämndens sida. Det bör förutsättas, att nämnden för utförande av detta arbete finner sig böra anlita biträden med mätningsteknisk och, i vissa fall, även juridisk sakkunskap.

Även andra organisationsåtgärder än de nu angivna böra emellertid vidtagas, innan här avsett förordnande vinner tillämpning. För att virkesmätningsnämnd skall stå rustad att, då förordnandet träder i kraft, utföra de mätningsarbeten, som enligt lagen ankomma på nämnden, erfordras, att nämnden före sagda tidpunkt anställer mätningschef samt annan erforderlig mätnings- och kontorspersonal, förhyr nödiga kontorslokaler samt anskaffar inventarier och mätningsredskap. Det är jämväl önskvärt, att nämnden

dessförinnan fastställer tjänstgöringsreglemente för sin personal samt formulär till mätningsansökningar och mätbesked ävensom till andra för nämndens verksamhet erforderliga handlingar. För att göra mätningsspersonalen förtrogen med de åligganden, som enligt lagen, mätningssinstruktionen och tjänstgöringsreglementet åvila den, torde anordnande av särskilda instruktionskurser för personalen vara nödvändig.

Vad angår de åtgärder för införande av det nya mätningssystemet, som enligt lagen skola vidtagas av Kungl. Maj:t, torde anvisande av särskilda medel för bestridande av kostnaderna för dessa åtgärder ej vara erforderligt. Det arbete, som föranledes av sagda åtgärder, lärer i huvudsak kunna utföras av tillgängliga arbetskrafter i vederbörande departement. Den å Kungl. Maj:t ankommande åtgärden att utfärda mätningssinstruktion för område, i fråga varom här avsett förordnande meddelats, eller skilda mätningssinstruktioner för olika delar av sådant område lärer visserligen förutsätta, att speciell sakkunskap anlitas för uppgörande av förslag till sådan instruktion eller instruktioner, men behov av särskilt anslag för bestridande av de därmed förenade kostnaderna torde ej föreligga.

Däremot synes påkallat, att åtgärder vidtagas från det allmännas sida för tryggnad, att virkesmättningsnämnd erhåller erforderliga medel för utförande av de organisationsuppgifter, som enligt det förut anförda tillkommer nämnden. Det torde visserligen böra antagas, att virkesmättningsnämnd, om ej annan möjlighet stode till buds, skulle kunna anskaffa medel för fullgörande av sagda uppgifter genom upptagande av lån i bank eller annat kreditinstitut, men det synes ej väl förenligt med den oberoende och auktoritativa ställning, som nämnden enligt lagen skall intaga, att nämnden är ovillkorligen hänvisad att anlita denna utväg.

Vid överbägande av frågan, huru medel för här avsett ändamål bör ställas till virkesmättningsnämnds förfogande, har kommissionen funnit mest ändamålsenligt, att en statlig lånefond inrättas, från vilken lån för ändamålet må utlämnas till sådan nämnd.

Vad angår de grunder, enligt vilka lån från här avsedd fond må meddelas, synes det böra ankomma å Kungl. Maj:t att på ansökan av virkesmättningsnämnd bevilja dylikt lån och bestämma lånets belopp. Såsom villkor för lånet torde böra gälla, att därå skall årligen gäldas ränta efter fyra procent samt att lånet skall av låntagaren återbetalas genom amortering under högst tio år. Amorteringen bör ske med lika årliga belopp. Särskild säkerhet för lånet bör ej fordras. På ansökan av låntagaren bör Kungl. Maj:t äga medgiva denne att i förtid återbetala lånet.

Därest proposition med förslag till lag om virkesmätning, överensstämmande med de i kommissionens förslag angivna grunderna, avlåtes till 1935 års riksdag, torde för samma riksdag jämväl böra framläggas förslag om inrättande av ifrågavarande lånefond samt om anvisande såsom kapitalökning för fonden av visst anslag för budgetåret 1935/1936.

Såsom allmänna utgångspunkter för beräkning av det anslagsbelopp, som för berörda ändamål bör anvisas, torde kunna tjäna, att antalet virkesmättningsnämnder, som enligt den föreslagna lagen må komma att inrättas, näppeligen torde överstiga sju, motsvarande antalet av de nuvarande virkesmättningsföreningarna, samt att de genomsnittliga organisationskostnaderna för virkesmättningsnämnd ej synas kunna uppskattas lägre än 20,000 kronor. Enligt dessa beräkningsgrunder bör för ändamålet anvisas ett anslag av minst 140,000 kronor eller, i avrundat tal, 150,000 kronor.

Kommissionen har i det föregående utgått från att lån av statsmedel bör beredas virkesmättningsnämnd allenast för bestridande av egentliga organisationskostnader. Det kan emellertid ifrågasättas, huruvida ej virkesmättningsnämnd har behov av sådant lån även för gäldande av löpande utgifter under första tiden av nämndens verksamhet. Enligt lagen har nämnden visserligen befogenhet att av den, som hos nämnden söker mätning, fordra förskottersättning för mätningens utförande, men tydligt är, att svårighet kan möta att under berörda tid på denna väg anskaffa erforderliga medel till dylika utgifter. Det synes emellertid kunna antagas, att, därest nämnden beviljas förut angivet statslån till organisationskostnader samt nämnden i möjligaste mån begränsar sina organisationsåtgärder efter arbetets omfattning, nämnden under sin första verksamhetstid kommer att disponera över visst överskott å statslånet. Sådant överskott torde lämpligen kunna användas till bestridande av löpande utgifter under denna tid, mot det att nämnden senare, då verksamheten erhållit större omfattning och organisationen måste utbyggas, bestrider de då uppkommande organisationskostnaderna från nämndens inkomster av förskottersättningar. Med hänsyn härtill och då kommissionen förutsätter, att villkoren för de i det föregående föreslagna statslånen komma att givas en sådan avfattning, att hinder ej möter för nämnden att förfara på sätt nyss angivits, har kommissionen ej ansett sig böra föreslå anordnande av möjlighet för virkesmättningsnämnd att av statsmedel erhålla lån till bestridande av löpande utgifter.

Under åberopande av vad sålunda anförts får kommissionen — under förutsättning att förslag till lag om virkesmätning, överensstämmande med de i kommissionens lagförslag angivna grunder framläggas för 1935 års riksdag — hemställa, att herr statsrådet ville tillstyrka Kungl. Maj:t att i proposition föreslå riksdagen

att besluta, att en särskild statlig lånefond, benämnd virkesmättningslånefonden, skall inrättas, vilken fond skall förvaltas av statskontoret och från vilken lån må av Kungl. Maj:t enligt förenämnda grunder beviljas virkesmättningsnämnd, varom förmäles i lagen om virkesmätning, samt att såsom kapitalökning för denna fond anvisa för budgetåret 1935/1936 ett extra reservationsanslag av 150,000 kronor.

Särskilda yttranden.

1. Av herrar **Hedlund** och **Ernst Johansson**.

Från kommissionens förslag till lag om virkesmätning äro undertecknade skiljaktiga så till vida, att vi anse, att 39, 40, 50, 52, 54, 55 och 63 §§ böra erhålla den lydelse, som nedan angives:

39 §.

Hava revisorerna i sin berättelse eller annan handling, som framlägges för dem som hava att besluta om ansvarsfrihet för nämndens förvaltning, mot bättre vetande lämnat oriktig uppgift eller uppsåtligen underlåtit att göra anmärkning mot dylik uppgift i handling, som av dem granskats, eller vid fullgörandet av sitt uppdrag visat vårdslöshet, vare de, som låtit sådant komma sig till last, de mätningssökande ansvariga för all därav uppkommande skada, en för alla och alla för en.

40 §.

Den beslutanderätt, som enligt denna lag tillkommer virkessäljare eller virkesköpare utövas, i den mån annat ej följer av vad nedan i denna paragraf sägs, särskilt för en var av nämnda grupper, å mätningssstämma.

Finnes inom virkesmätningssnämnds verksamhetsområde sådan sammanslutning av virkessäljare, som kan anses nöjaktigt representera de enskilda säljarna inom gruppen, äge Konungen förordna, att den beslutanderätt, som enligt denna lag skall utövas å mätningssstämma med säljarna, i stället skall tillkomma sammanslutningen och domänstyrelsen.

Har förordnande enligt föregående stycke meddelats, utser sammanslutningen och domänstyrelsen ledamöter med suppleanter i nämnden i förhållande till de virkesmängder, som de enskilda säljarna å ena sidan och kronan som säljare å andra sidan genom nämndens försorg fått inmätt under tre sista verksamhetsåren.

Revisor och suppleant för sådan utses av sammanslutningen eller domänstyrelsen, beroende av, för vilkendera den i föregående stycke omförmälda virkesmängden är störst.

I fråga om ansvarsfrihet för nämndens förvaltning gäller, att sådan fråga, för såvitt både sammanslutningen och domänstyrelsen äga rätt att utse ledamöter i nämnden, skall behandlas av dem båda. Har blott endera sådan rätt, behandlar den ensam frågan om ansvarsfrihet.

50 §.

Ordinarie mätningssämman med envar av de i 40 § första stycket angivna grupper skall, i den mån beslutanderätten utövas å mätningssämman, hållas en gång om året å tid, som bestämmes i reglementet.

Å sådan samman skola virkesmätningssammandens förvaltningsberättelse för det senast förflutna räkenskapsåret jämte därvid fogad redovisning samt revisorernas berättelse för samma år framläggas, och skall å samman frågan om beviljande av ansvarsfrihet åt sammanden, för den tid förvaltningsberättelsen omfattar, företagas till avgörande.

Därefter skall å samman företagas val av ledamöter i sammanden samt revisorer jämte suppleanter för dem.

Har förordnande enligt 40 § andra stycket meddelats, skall vederbörande sammanslutning samt domänstyrelsen inom den i första stycket stadgade tid hava i den mån å dem ankommer fattat beslut i de frågor som omförmälas i denna paragraf. Sammanden har att ombesörja, att de i andra stycket omförmälda handlingarna äro för vederbörande i god tid tillgängliga.

52 §.

Underlåter virkesmätningssammand att i föreskriven ordning utlysa ordinarie mätningssämman, skall vad i 43 § 3 mom. första stycket är stadgat äga motsvarande tillämpning.

Har sammanden ej senast två veckor efter påfordran, som i 51 § andra stycket sägs, utlyst samman att hållas så snart det med iakttagande av föreskriven kallelsetid kan ske, har länsstyrelsen i det i 35 § angivna län att på anmälan av röstägande ofördröjligen utlysa samman.

Underlåter sammanslutning att fullgöra vad å densamma på grund av förordnande enligt 40 § andra stycket ankommer, har länsstyrelsen i det i 35 § angivna län att på anmälan förelägga sammanslutningen att inom viss tid fullgöra detta. Efterkommes icke föreläggandet, skall länsstyrelsen draga försorg om, att mätningssämman snarast utlyses för den föreliggande frågans behandling.

54 §.

Talan å virkesmätningssammandens förvaltning eller mot revisorerna enligt 39 § må, där ej jämlikt andra stycket i förevarande paragraf annat gäller, anställas allenast efter beslut å mätningssämman.

Har förordnande enligt 40 § andra stycket givits, må talan, varom i första stycket sägs, anställas antingen efter beslut av dem som hava att pröva frågan om ansvarsfrihet eller ock av säljare för vilken eller vilka sammanden under verksamhetsåret inmätt minst en tjugondel eller den mindre del som kan vara bestämd i reglementet av allt inmätt köpvirke.

55 §.

Varder talan å virkesmättningsnämndens förvaltning under den tid förvaltningsberättelsen omfattar ej anställd inom sex månader från det berättelsen senast framlades å mättningsstämma eller, om förordnande enligt 40 § andra stycket givits, från det både frågan om ansvarsfrihet vederbörligen prövats och det kalenderår tilländagått, varunder berättelsen inkommit till länsstyrelsen i det i 35 § angivna län, vare så ansett, som om ansvarsfrihet blivit nämnden beviljad.

Utan hinder därav, att ansvarsfrihet beviljats, må sådan talan å förvaltningen, som grundas därå att ledamot av nämnden begått brottslig handling, kunna mot honom anställas.

Talan mot revisorerna enligt 39 § må ej anställas, sedan två år förflutit från det revisorernas berättelse senast framlades å mättningsstämma eller, om förordnande enligt 40 § andra stycket givits, från det både frågan om ansvarsfrihet vederbörligen prövats och det kalenderår tilländagått, varunder revisorernas berättelse inkommit till länsstyrelsen i det i 35 § angivna län. Vad sålunda stadgats gäller dock icke, om talan grundas därpå, att brottslig handling blivit begången.

63 §.

I den mån skäl till förordnande enligt 40 § 2 stycket icke föreligger, ankommer det på Konungen, att, innan förordnande enligt 1 § träder i tillämpning, beträffande varje virkesmättningsnämnd, som enligt förordnandet skall finnas, utse, förutom en ledamot och en suppleant jämlikt 5 § andra stycket, jämväl de i 5 § tredje stycket omförmälda ledamöter och suppleanter. Av sistnämnda ledamöter och suppleanter skall hälften företräda virkessäljareintressen och andra hälften virkesköpareintressen, och skall, innan sagda ledamöter och suppleanter förordnas, de inom nämndens verksamhetsområde befintliga sammanslutningar av virkessäljare eller virkesköpare eller korporationer, som representera dessa grupper, beredas tillfälle att, särskilt för vardera gruppen, avgiva förslag å personer, lämpliga för ifrågavarande uppdrag. Av Konungen meddelade förordnanden för nämnda ledamöter och suppleanter skola gälla, intill dess efter utgången av nämndens första räkenskapsår val av ledamöter i nämnden jämte suppleanter för dem i föreskriven ordning förrättats.

Vad i första stycket stadgas om rätt för Konungen att, innan förordnande enligt 1 § träder i tillämpning, utse de i 5 § tredje stycket omförmälda ledamöter och suppleanter i virkesmättningsnämnd äger motsvarande tillämpning i fråga om de revisorer och revisorssuppleanter, som enligt 37 § skola utses av virkessäljare och virkesköpare.

Avgår ledamot, revisor eller suppleant, som Konungen enligt denna paragraf utsett, utser Konungen annan för återstående delen av den tid, för vilken den avgångne varit utsedd.

Intill dess mätning utförts under så lång tid, att uppgift om de i 40 §

3 stycket omförmälda virkesmängderna stå att erhålla, äge Konungen träffa bestämmelser rörande den fördelning av beslutanderätten mellan sammanlutning och domänstyrelsen, varom avhandlas i nämnda paragraf.

Motiv till skiljaktigheterna.

Inom vart och ett av de nuvarande tunningsföreningarnas verksamhetsområden uppgår antalet säljare till minst ett eller annat tusen. De föreslagna mättningsnämndernas verksamhetsområden torde icke bliva mindre. Antalet röstberättigade å mättningsstämma med säljarna blir således avsevärt och även med den föreslagna möjligheten att å distriktsstämma utse elektorer torde de röstberättigades medverkan vid mättningsstämmas beslut komma att bliva tämligen betungande. Eftersom det ofta är fråga om trakter med gles bebyggelse, nödgas nämligen de röstande, även om distrikten göras så små, att de omfatta endast en socken, ofta resa flera mil för att bliva i tillfälle att deltaga i distriktsstämma. Det underlättande av rösträttens utövande, som möjligheten att rösta genom ombud innebär, torde icke bliva av den betydelse att nu framhållna olägenheter kunna lämnas ur räkningen.

Eftersom samtliga säljare hava samma intresse, nämligen att vid virkets inmätning tillvarataga säljarnas rätt gentemot köparna, kan möjligen den invändningen göras, att det är av mindre vikt, huruvida flertalet röstberättigade komma att utöva sin rösträtt. I och för sig synes ett sådant betraktelsesätt icke obefogat, men beaktar man, att vid ett ringa deltagande från säljaresidan ett obehörigt inflytande på densamma kan komma att göra sig gällande, ställer sig saken annorlunda. Ett dylikt inflytande kan tänkas komma till stånd på så sätt, att vid de i stor utsträckning förekommande köpen av träd på rot, den verkliga köparen företrädes av en mellanhand, som formellt säljer det avverkade virket till den verkliga köparen. Häri genom beredes den av den verkliga köparen beroende mellanhanden rösträtt å säljaresidan. Att föra bevisning härom är naturligtvis i regel omöjligt. Köparna hava emellertid möjlighet att även på annat sätt påverka säljaresidan vid dess utövande av beslut. Kommissionen har i inledningen till den allmänna motiveringen framhållit, att köparna gentemot säljarna intaga en så stark ställning, att de i stort sett kunnat fastställa såväl efter vilka regler medlemmarnas köpvirke skall inmätas som huru dessa regler i det särskilda fallet skola tillämpas. Uttalandet är förvisso icke i någon mån överdrivet. Med hänsyn härtill torde det icke få anses uteslutet, att vissa köpare i samband med avtal om virkesleverans, kunna utverka, att säljaren till person, som anvisas av köparen, lämnar fullmakt att utöva sin ifrågavarande rösträtt. Visserligen synes risken för obehörigt inflytande å säljaresidan minska i den mån begränsningar införas i rätten att rösta i förhållande till inmätt virkesmängd, men uteslutas kan den icke med en sådan åtgärd.

Det torde sålunda vara anledning taga under överbägande, huruvida här

berörda olägenheter, att relativt betungande förfarande och risk för obehörigt inflytande å säljaresidan kunna undkommas, därest säljarnas beslutanderätt utövas i annan ordning än å mätningssstämma.

I stora delar av de trakter, för vilka lagen enligt förslaget är avsedd, hava virkessäljarna under de senaste åren bildat sammanslutningar med uppgift att i olika hänseenden, bl. a. beträffande inmätning av virke, tillvarataga säljarnas intressen. På sina håll hava dessa sammanslutningar redan vunnit en betydande anslutning. Det ligger nära tillhands att tänka sig, att virkessäljarnas nu ifrågavarande befogenheter utövas av dylika sammanslutningar. Visserligen kan mot en sådan tanke anföras, att personer, som hava ett berättigat intresse att få utöva rösträtt, komma att sakna sådan av den anledningen att de icke äro medlemmar i sammanslutning. Emellertid synes motsvarande oegentlighet inträffa, även om beslutanderätten skall utövas å mätningssstämma med dem som under föregående verksamhetsåret fått virke inmätt genom nämndens försorg. — Det är tydligen två huvudfrågor, med vilka mätningssstämman har att taga befattning, utseende av ledamöter i mätning snämnden och beslut rörande ansvarsfrihet för nämndens förvaltning. Den förra frågan synes avgjort vara av större betydelse, i det den kan sägas innebära ett val av förtroendemän, som skola skilja mellan köpare och säljare. Den senare frågan innebär däremot endast, att säljaren förbehåller sig rätt att föra process mot nämnden angående medelsförvaltningen och är enligt vårt förmenande av ringa praktisk betydelse. Med hänsyn till de relativt små kostnadsbelopp, varom här för varje säljare kan bliva fråga, måste nämligen det ekonomiska utbytet av en med framgång förd process för säljaren bliva så litet, att man kan betrakta det så gott som uteslutet att han skall inlåta sig i en sådan rättegång. Den praktiskt betydelsefulla åtgärden mot ledamöter och ordförande, som icke skött sina åligganden tillfredsställande, synes i stället bliva beträffande de förra underlåtenhet att förnya uppdraget och beträffande ordföranden hemställa till Kungl. Maj:t att uppdraget icke måtte förnyas. — Till grund för kommissionens förslag om rösträtt å mätningssstämma ligger den senare frågan, nämligen ansvarsfriheten. Beträffande åter den dominerande frågan, avseende val av mätning snämnd, innebär kommissionens förslag, att den i frågan intresserade ofta kommer att sakna inflytande, i det rösträtt tillkommer honom allenast under förutsättning, att han under närmast föregående år fått virke inmätt genom nämnden, något som långt ifrån alltid är fallet.

Såväl vid beslutanderättens utövande av dem, som tidigare fått virke inmätt genom nämnden, som vid densamma utövande genom säljarnas sammanslutningar, kommer det sålunda stundom att inträffa, att rösträtt icke tillkommer personer, som därav äga ett verkligt intresse, bottnande i den omständigheten, att nämnden skall så att säga uppträda som skiljedomare i ett mellan honom och annan ingånget avtal. I det förra fallet kan personen i fråga icke på något sätt förskaffa sig rösträtt men väl i

det senare genom vinnande av medlemskap i sammanslutningen. Kungl. Maj:t, på vilken det enligt undertecknades förslag ankommer att förordna om beslutanderättens utövning genom dylik sammanslutning, bör nämligen därvid tillse bl. a. att det står varje intressent öppet att vinna inträde i sammanslutningen samt att medlemsavgifter och andra medlem möjligen åvilande skyldigheter icke äro så beskaffade, att de innebära någon tunga av betydighet.

Som ovan framhållits, anse vi emellertid den omständigheten att vissa verkliga intressenter icke bliva i tillfälle att utöva sin rösträtt icke av avgörande betydelse, eftersom samtliga sådana intressenter i själva verket hava samma intresse. Betydligt väsentligare anse vi däremot synpunkterna om röstningsprocedurens vidlyftighet och om risken för obehörigt inflytande å säljaresidan. Sammanslutningarna ha som nämnt åtskilliga arbetsuppgifter och sammanträda därför årligen för dessas tillgodoseende. Ifrågasvarande beslutanderätts upptagande bland dessa uppgifter skulle följaktligen medföra en väsentlig lättnad för säljarna samtidigt som risken för obehörigt inflytande å säljaresidan torde med fog kunna sägas bliva helt utesluten. — För de trakter, där sammanslutningar saknas, innebär möjligheten för virkessäljarna att bilda sådana med uppgift bland annat att utöva ifrågasvarande beslutanderätt ett verksamt medel för vinnande av rättelse, därest dylikt inflytande skulle yppas.

Avgörande skäl synas oss alltså tala för att, därest det inom mättningsnämnds verksamhetsområde finnes representativ sammanslutning av säljare, denna äger utöva säljarnas beslutanderätt. Det är därvid självfallet en väsentlig förutsättning, att sammanslutningen antagit stadgar av nödig omfattning och beskaffenhet. — För att under alla omständigheter principiella invändningar rörande möjligheten att få till stånd talan mot nämnden icke skola kunna göras, synes det lämpligt, att sådan talan må komma till stånd, förutom efter beslut av dem som äga välja nämnd, även genom en samfälld aktion av en minoritet bland dem, som fått virke inmätt under den tid varom fråga är. I regel torde det vara lämpligt att medgiva rätt att anställa talan för dem som tillsammans fått inmätt minst en tjugondel av allt genom nämnden inmätt köpvirke. Emellertid synes det i mättningsnämndsområden med stort antal mätningssökande kunna bliva svårt att åstadkomma en samfälld aktion från dem som representera en tjugondel av virket. För sådana områden bör det finnas möjlighet att i reglementet bestämma den mindre del som kan anses lämplig.

I det enda land där man veterligen i lag reglerat hit hörande förhållanden, nämligen Norge, ha de olika intressenternas beslutanderätt tillagts dessas sammanslutningar.

För förhållandet mellan kronan såsom säljare och de enskilda virkessäljarna medför den av kommissionen intagna ståndpunkten om röstning efter inmätt virkesmängd principiellt, att kronan kan göra sig gällande endast, om för dess räkning under föregående år inmätts minst hälften av

allt köpvirke. Införandet av sammanslutningarna som valorgan för de enskilda säljarna torde icke i och för sig motivera någon förändring i den sålunda intagna ståndpunkten. Emellertid synes ett beaktande av den tanke, som ligger till grund för kommissionens förslag om begränsningar i rätten att rösta efter inmätt virkesmängd, skäligen föranleda en sådan jämkning, att beslutanderätten fördelas mellan sammanslutningen och kronan i förhållande till mängden av inmätt virke. Härigenom skulle kronan äga rätt att av två ledamöter i nämnden utse en, under förutsättning, att för dess räkning inmåtts minst $\frac{1}{3}$ av allt virke. — För att i möjligaste mån borteliminera den oegentlighet, som ligger däruti, att tidigare inmätt virkesmängd lägges till grund för fördelningen, torde det vara lämpligt, att denna virkesmängd blivit inmätt under ett flertal, minst tre år.

Om virkessäljarnas sammanslutningar skola tilldelas rätten att i nu ifrågasvarande hänseende företräda säljarna, måste man emellertid fordra, att sammanslutningarna erhållit en viss tillslutning. Prövningen härav synes emellertid böra överlämnas åt Kungl. Maj:t. Därest inom samma virkesmätningsnämnds verksamhetsområde finnes mer än en sammanslutning, bör det likaledes ankomma på Kungl. Maj:t att fördela beslutanderätten mellan dessa.

Där representativa sammanslutningar saknas, synas emellertid även enligt vår mening beslutanderätten böra utövas av dem, som under föregående verksamhetsår fått virke inmätt genom nämnden.

För köparna, som inom varje mätningsnämnds område komma att uppgå till ett mycket begränsat antal, göra sig icke samma svårigheter gällande som för säljarna. Emellertid synes å andra sidan heller icke hinder föreligga att tillerkänna även dessas organisationer den beslutanderätt, varom här är fråga.

2. Av herr C. O. Johansson.

Då jag i vissa delar ej godkänner kommissionens förslag nödgas jag avlämna ett särskilt yttrande.

I kommissionens allmänna motivering borde mera tydligt ha framhållits att virkessäljarna ha fog för sina anmärkningar mot tumningsföreningarna. Ty detta erfor kommissionen ganska tydligt under sin studieresa. Inkomna yttranden har även konstaterat detsamma. Kommissionens motivering för lagförslaget har därför enligt min mening varit alltför neutral.

Det kan ej anses förenligt med allmänna avtalsgrundsatser, att vid avslutande av ett köpeavtal köparen förbehåller sig rätt att själv eller genom tumningsföreningen närmare bestämma köpeskillingens belopp. Särskilt gäller detta, om de grunder varefter sådant bestämmande skall ske, i större eller mindre grad lämna rum för ett godtyckligt bedömande, vilket har skett och sker med hjälp av den nuvarande tumningsinstruktionen. Såsom

av utredningen i ärendet framgår, har också det nuvarande tumningssystemet bland virkesägarna mötts med befogat missnöje och ovilja och har dessa framkallat starka krav på åstadkommande av ett mera rättvist och opartiskt inmättningsförfarande.

Kommissionens lagförslag att tillskapa en organisation för val av distriktsombud (elektorer) som sedan på kallelse av nämnden skola infinna sig och utöva beslutanderätt å stämma, anser jag är onödigt ur flera synpunkter. Först och främst ha vi en officiell myndighet, hushållningssällskapen, vars uppgift i första hand är att tillvarata jordbrukets intressen och vars medlemmar till övervägande del bestå av jordbrukare. Denna organisation har ordinarie sammanträden och då kan, efter förslag av säljarna, utan någon särskild kostnad säljareombuden i virkesnämnderna väljas.

Hur köpareombuden i virkesmättningsnämnderna skola utses böra dessa själva uttala sig om. Vilja dessa ha särskild mättningsstämma och rösta efter under föregående verksamhetsår inmätt virke eller bilda särskilda föreningar så bör detta stå dem fritt.

Att som föreslås i förslaget, välja distriktsombud, som årligen skola resa och hålla distriktsstämma måste om man tager hänsyn till de röstandes resekostnader, komma att draga stora årliga kostnader. Man får även komma ihåg, att i övre Norrland äro socknarna i regel mycket vidsträckta och att det därför i vissa fall gäller att resa ett 10-tal mil för att komma tillsammans och välja distriktsombud (elektorer). Skulle någon resa omkring i byarna och samla fullmakter blir detta även dyrbart.

Hela detta sätt, att välja distriktsombud kommer således att förorsaka en alldeles onödig utgift, som naturligtvis virkessäljarna få betala. Ty alla kostnader måste ju till sist komma att belasta rotvärdet.

Statsrådet säger ju även i direktiven för de sakkunniga, att »det borde tillses att kostnaderna för virkesmätningen hållas inom skäligen gränser.»

En nära nog avgörande orsak varför jag ej kan godkänna majoritetens förslag är att virkessäljarna i regel ej få deltaga å mättningsstämma *det år de sålt något virke*. En bonde säljer virke med längre eller kortare tids mellanrum. I vissa fall sker en större försäljning då hemmansägaren fått s. k. föderåd eller är död. Detta för att den som skall övertaga hemmanet skall kunna utlösa sina syskon. Sedan är det ej säkert att en sådan hemmansägare under sin livstid kan sälja något virke. Ett sådant förhållande skulle naturligtvis inverka så att det ej kan bli det intresse för virkessäljarna för denna sak, som det borde bli.

Till detta kommer en viktig omständighet som särskilt torde beaktas. Under räkenskapsåret 1929—1932 inköptes inom ett tumningsdistrikt, Ångermanälvens tumningsförening, från bolag 5 970 988 och från enskilda 11 887 071 st. timmer. Under ett räkenskapsår 1929—1930 inköptes från bolag inte mindre än 4 013 096 st. träd. Bolagen skulle sålunda själva eller genom s. k. bulvaner kunna uppträda vid val av distriktsombud och utöva ett otillbörligt, ja, t. o. m. i vissa fall *ett avgörande inflytande* vid val av

distriktsombud. Man kan visserligen tänka sig en bestämmelse att bolag eller virkesköpare endast får uppträda som köpareombud. Men därmed kan man ej hindra s. k. bulvaner att infinna sig och deltaga i val av distriktsombud. Detta är en mycket svårlöst fråga. Det är mycket svårt för att ej säga omöjligt att bevisa att en person är bulvan. Att lagstifta för att rent ut inbjuda till bulvanförhållande vore mycket oklokt. Jag hänvisar i detta fall till bolagens bulvanköp av bondehemman. Kommissionens förslag att begränsa säljarens röstetal till 20 är i detta fall icke tillräckligt. De stora säljarna, särskilt om det är bulvaner, resa säkert själva till mätningstämman.

En annan mycket viktig sak är, att virkessäljarna borde få utse sina ombud i virkesmättningsnämnderna genom sin organisation. Detta kunde genomföras då Konungen så förordnar. Det är även att märka, att skogsägareföreningarna själva kollektivt säljer virke till bolagen. Dessa föreningar tillvaratar alltså medlemmarnas intressen som virkessäljare. Föreningarna äro öppna mot en ringa avgift för alla virkesägare oavsett medlemmarnas politiska uppfattning.

Jag får även fästa uppmärksamheten på, att enligt kommissionens förslag domänstyrelsen utestänges från representation i alla distrikt förutom Norrbotten.

Motionären har genom sitt arbete för att få till stånd lagligt reglerande av virkesmätningen i första hand velat hjälpa de norrländska småbönderna. Ty de leva under helt andra förhållanden än sina yrkesbröder i södra delarna av landet. De måste tillvarataga sina intressen genom skogshanteringen i långt större utsträckning än i södra Sverige. De anse sig orättvist behandlade genom virkestumningen, men även i andra förhållanden som inverka på virkespriset.

Det måste därför anses vara ett livsintresse att skogsägareföreningarna få utse sina ombud i virkesmättningsnämnderna. I vissa fall torde de redan nu vara representativa att välja sina ombud i virkesmättningsnämnderna.

En fordran från min sida att införa i lagen ett stadgande om skyldighet för virkesmättningsnämnden eller säljaren att uppvisa tumningsbeskedet för körare och andra skogsarbetare har icke beaktats av kommissionen. Detta med den motiveringen att lagförslaget skall reglera förhållandena mellan säljare och köpare. En bestämmelse härom har dock införts i motiveringen.

Ofta händer att det icke är säljaren själv som kör fram virket till vattendraget, utan en annan hästägare. Denne har uppgjort om att han skall ha betalt efter kubikfot framkört timmer. Men om han aldrig får se ett sådant tumningsbesked får han som ofta händer nöja sig med att få betalt för sitt arbete efter avtummad myckenhet virke. Detta blir även fallet för skogsarbetarna, huggarna.

För skogsarbetarnas skull synes det önskvärt om Kungl. Maj:t ville beakta detta förhållande i själva lagtexten.

Det hade även varit önskvärt att i själva lagen föreskriva vilka mått-

enheter som skola användas vid mätning av virke. Detta för att ett enhetligt mätningssystem skall kunna komma till stånd. Då kommissionens förslag är att Kungl. Maj:t skall utfärda bestämmelse härom förordar jag metersystemet.

Kommissionens motivering för 5 § att ordförande och vice ordförande böra hava fullgjort vad författningarna föreskriva om dem, som må nyttjas uti domareämbeten, anser jag vara onödigt. Under överläggningen om denna sak var majoriteten i kommissionen emot en sådan bestämmelse i själva lagtexten. Men enades man om att införa detsamma i motiveringen. Det är ej sagt, att en domare, även om han hade tid att åtaga sig ett sådant uppdrag, skulle vara den mest lämplige. Min uppfattning är, att om de fyra ledamöterna i tumningsnämnden (två från säljare- och två från köpare-intresset) hos Konungen enhälligt förordar en eller flera personer till ordförande eller vice ordförande, så skall Konungen även utse någon av dessa. Med ett sådant förfarande kan man få en säker förutsättning för lämpliga virkesmättningsnämnder.

Av vad jag sålunda framhållit framgår att jag borde föreslå ändringar av den föreslagna lagen i vad det rör distriktsindelning m. m. så att hushållningssällskapen finge välja säljareombuden i virkesnämnderna intill dess säljareorganisationerna fått den anslutning att dessa finge utföra denna funktion. En annan utväg vore dock att Kungl. Maj:t utser samtliga ledamöter m. fl. så som föreslås i 63 §, intill dess skogsägareföreningarna bli representativa att själva välja sina ombud i nämnderna. Även detta bör Kungl. Maj:t taga under övervägande.

Då emellertid säljareombuden i kommissionen herrar G. Hedlund och Ernst Johansson vilja genomföra distriktsorganisationen att gälla intill dess säljarna hunnit bli tillräckligt organiserade, kan jag i stort sett, även med ovanstående motivering — fast med stor tveksamhet — instämma i det särskilda yttrande som dessa avgivit. Dock under förhoppning att Kungl. Maj:t beaktar vad jag här ovan anfört.

*Bilaga.***Översikt av gällande lagstiftning om virkesmätning i Norge.**

Efter långvariga förarbeten utfärdades i Norge den 22 juni 1928 en *lag om virkesmätning*, vilken lag trädde i kraft den 1 juli samma år och som fortfarande är gällande.

Lagen upptager tvingande bestämmelser om mätning av saluvirke, avsett för industriellt bruk eller förädling eller för vidare försäljning i oförädlat skick. Vissa slag av dylikt virke äro dock undantagna från lagens tillämpning. Detta är fallet med visst specialvirke, virke, som levereras till vissa nyttjanderättshavare från allmänningar, samt virke, som säljes omätt. Därjämte äger enligt lagen vederbörande departement bestämma, huruvida och i vilken utsträckning virke, som inköpes till mindre lokala sågar och liknande träförädlingsverk, skall vara undantaget från lagens tillämpning.

I fråga om mätning av virke, som är underkastat lagens bestämmelser, gälla olika regler, allteftersom mätningen verkställles inom område, där virkesmätningsförening enligt lagen bildats, eller utom sådant område.

Enligt lagen äger Konungen förordna, att det skall bildas virkesmätningsförening i varje distrikt, som Konungen bestämmer. Sådant förening skall vara en gemensam organisation för köpare och säljare av virke i vederbörande distrikt med ändamål att åvägabringa en för båda parter fullt betryggande och likartad virkesmätning. Föreningens styrelse skall bestå av lika antal representanter för köpare och säljare. Det ankommer på Konungen att fastställa antalet styrelseledamöter för de särskilda distrikten.

Virkesmätningsförening har att inom sitt distrikt mäta allt virke, varå lagen äger tillämpning. Mätningen verkställles i metriska enheter i överensstämmelse med ett av Konungen fastställt reglemente. Utförandet av mätningen ankommer å särskilda virkesmätare, som antagas och avskedas av föreningens styrelse.

I fråga om beredande av medel för virkesmätningsförenings verksamhet föreskrives, att de utgifter, som föranledas av verksamheten, skola av föreningen fördelas å det inmätta virket samt utgöras till hälften av köpare och hälften av säljare.

Utförliga bestämmelser meddelas i lagen om anordnande av virkesmätningsförening inom distrikt, varest sådan förening enligt Konungens förordnande skall finnas men varest någon tillfredsställande virkesmätningsförening vid förordnandets meddelande ej kommit till stånd. I fråga om dylikt distrikt skall enligt lagen vederbörande departement skriftligen förelägga organisationerna av virkessäljare och virkesköpare inom distriktet, att virkesmätningsförening skall upprättas därstädes inom viss bestämd frist och att stadgar för densamma skola antagas. Finnes ej inom distriktet någon organisation av virkessäljare och virkesköpare, som kan taga initiativet till bildande av dylik förening, äger vederbörande departement bestämma, att den av distriktets skogsförvaltare, som departementet utser, äger utlysa möte för bildande av förening. Kungörelse om sådant möte med kallelse å virkessäljare och virkesköpare inom di-

striktet skall minst fjorton dagar före mötet införas i två inom distriktet spridda tidningar, varjämte underrättelse om mötet såvitt möjligt skall samtidigt lämnas distriktets organisationer av virkessäljare och virkesköpare. Upprättas ej virkesmättningsförening i distriktet inom den av departementet förelagda fristen, äger departementet eller den, som departementet därtill bemyndigar, föreskriva, att virkesmätningen i distriktet skall utföras av mätare, som utses av departementet och som hava att mäta virket i överensstämmelse med departementets instruktion och av Konungen fastställda regler mot ersättning, som bestämmes av departementet. Kostnaderna för sådan mätning skola delas lika mellan säljare och köpare.

Beträffande mätning av virke inom område, för vilket förordnande om bildande av virkesmättningsförening ej meddelats av Konungen och där laglig sådan förening följaktligen ej bildats, föreskrives, att inom sådant område säljare eller köpare av virke äger fordra, att mätningen skall företagas gemensamt av parterna eller av mätare, som representera dem båda. Kunna parterna ej enas härom, äger vederbörande departement eller den, som departementet därtill bemyndigar, utse mätare, som utför mätningen för parternas gemensamma räkning. Mätning av virke inom område, varom nu är fråga, skall verkställas i överensstämmelse med det av Konungen fastställda reglementet.

Lagen tillerkänner Konungen befogenhet att meddela bestämmelser om kubiktabeller, prisjämförelsetal, prisjämförelsetabeller och klassindelning av virke ävensom att fastställa närmare regler och instruktioner för virkesmätning och kontroll av sådan mätning, allt efter det vederbörande virkesmättningsförening eller andra intresserade erhållit tillfälle att yttra sig.

Överträdelse av lagens bestämmelser straffas med böter.

Med stöd av lagen har genom kunglig resolution den 11 maj 1929 fastställts *allmänt mättningsreglemente*, vilket reglemente gäller rörande mätning av virke, där ej annorlunda stadgats i reglementena för de särskilda virkesmättningsföreningarna.

Berörda allmänna reglemente upptager — förutom bestämmelse, att varje stock skall besiktigas och mätas — huvudsakligen föreskrifter rörande mättningsredskap, måttenheter och måttagning.

Enligt reglementet skall stockens diameter mätas med klave samt längden med mätkedja, måttband eller mätsticka. Å de ställen, där virket på grund av naturförhållandena ej kan läggas i flakar utan måste mätas upplagt i större eller mindre vältor, må dock för upptagande av diame-termåttet i stockens ända nyttjas mätlinjal (mätsticka). Samtliga mättningsredskap skola vara av justerad typ.

Diametern mätes med halvcentimeters intervaller och på det sätt, att blott full halvcentimeter medräknas. Längden mätes som rät linje i halvmeter med nedslag till närmaste fulla halvmeter. Lantbruksdepartementet äger dock beträffande särskilt virkesmättningsdistrikt lämna tillstånd, gällande tillsvidare, att mätning inom distriktet må äga rum i mindre längdenheter än halvmeter.

Mätning av diametern verkställs på bar ved (väl rundbarkad) i toppen eller på mitten och på fallande kant. Vid mätning i toppen tages måttet omedelbart nedanför »øie og snei». Håller stocken ej full längd, klavas toppen å det ställe, där sista halvmeterslängden slutar, mått från

rotändan. Diametermåttet skall tagas i rät vinkel mot stockens längd-axel. Klaven skall alltså sättas lodrätt ned på stocken, så att klavens stång bildar rät vinkel mot denna.

Om stocken på det ställe, där den egentligen skall mätas, har onormal form, skall, då mittmätning tillämpas, diametermåttet utgöra medeltalet av två på ömse sidor om mitten och på samma avstånd därifrån (intill en halv meter från var kant) tagna diametermått. Vid tillämpning av toppmätning skall i berörda fall diametermåttet tagas å det ställe närmare rotändan, där stocken anses normal.

Vid upptagande av stockens längdmått medräknas ej »øie og snei». Finna mätarna stocken vara försedd med riktigt längdtal, må detta användas såsom längdmått.

Med tillämpning av bestämmelserna i 1928 års lag hava fjorton virkesmätningföreningar hittills bildats i Norge.

Den största av dessa är Glommens virkesmätningförening, vars distrikt omfattar avrinningsområdena för Glommen och Mjös vattendraget med bifloder m. m. Enligt stadgarna för sagda förening ledes föreningen av en direktion av åtta medlemmar samt en fast anställd administrerande direktör. Av direktionens medlemmar väljer Glommens sågtimmerköpareförening två, Glommens Cellulosatimmerköpares förening två, Glommens Skogsägareförening tre och Mjösdistriktens Skogsägareförening en. Direktionen väljer varje år ordförande och vice ordförande. Ordförandeskapet alternerar vart annat år mellan säljare och köpare. Beträffande val av vice ordförande gäller, att, då ordföranden är köpare-representant, vice ordföranden skall vara säljare-representant eller omvänt. I den mån föreningens beslutanderätt ej tillkommer direktionen utövas den av ett representantskap av tjugu medlemmar, därav fem utses av Glommens Sågtimmerköpareförening, fem av Glommens Cellulosatimmerköpares förening, åtta av Glommens Skogsägareförening och två av Mjösdistriktens Skogsägareförening. I representantskapet hava direktionens medlemmar säte och stämma utom i frågor, som angå direktionen eller någon av dess medlemmar. Representantskapet väljer årligen ordförande och vice ordförande efter samma regler som gälla för utseende av ordförande och vice ordförande i direktionen samt med iakttagande, att, då köparna innehava ordförandeskapet i direktionen, säljarna skola innehava uppdraget att vara ordförande i representantskapet eller omvänt.

Enligt de grunder, som sålunda gälla i fråga om Glommens virkesmätningförenings organisation, hava även övriga större virkesmätningföreningar organiserats.

De erfarenheter, som hittills vunnits rörande ifrågavarande lagstiftnings verkningar, äro enligt vad norska lantbruksdepartementet meddelat, övervägande gynnsamma. Ett av huvudändamålen med lagstiftningen har varit att få virkesmätningen i alla skogsdistrikt utförd av mätare, som äro lika oavhängiga av säljare som av köpare. Detta syfte anser man sig hava till fullo vunnit genom lagstiftningen. En annan vinst av lagstiftningen är, att metriska måttenheter genomförts i fråga om virkesmätningen samt att denna utföres med tillförlitliga mätningssredskap. Tillfredsställelsen över de sålunda vunna fördelarna är allmän i de distrikt, där virkesmätningföreningar bildats. Både stora och små säljare och köpare hysa numera tillit till virkesmätningen och äga trygg-

het, att denna utföres på ett riktigt sätt. Genom lagstiftningen har man även velat vinna en mera enhetlig mätning, så att en jämförelse mellan inköpspriserna i skilda distrikt och upprättande av statistik över virkespriser och virkeskvantiteter underlättas. Detta önskemål har dock ej i full utsträckning förverkligats. Med hänsyn till vissa vid virkesmätningens lagens antagande i stortinget gjorda uttalanden, att lagen under övergångstiden borde tillämpas med varsamhet, har man funnit sig böra tolerera en del olika klassindelningar av virke m. m. Därjämte hava från vissa distrikt anförts klagomål över att den av virkesmätningssföreningarna handhavda mätningen ställer sig dyr. Dylika klagomål hava huvudsakligen kommit från skogsägarehåll inom sådana distrikt, varest virkesköparna tidigare bestritt mätningsskostnaderna i deras helhet. Enligt till lantbruksdepartementet avgivna redogörelser hava de totala mätningsskostnaderna under de senaste åren i stort sett uppgått till 40 å 50 öre per fastkubikmeter.

Innehållsförteckning.

	Sid.
Skrivelse till statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet	3
Förslag till lag om virkesmätning.....	5
Motiv:	
<i>Inledning</i>	<i>25</i>
<i>Kommissionens uppdrag</i>	<i>25</i>
<i>Virkesmätningsföreningarnas bildande och allmänna syfte.....</i>	<i>27</i>
<i>Virkesmätningsföreningarnas verksamhetsområden</i>	<i>29</i>
<i>Virkesmätningsföreningarnas organisation</i>	<i>30</i>
<i>Virkesmätningsföreningarnas uppgifter</i>	<i>35</i>
Mätning av medlemmarnas köpvirke.....	35
Mätning av virke från medlemmarnas egna skogar och avverkningsrätter.....	36
Mätning av virke för annan än medlem	37
Vad innebär av virkesmätningsförening utförd mätning av virke?	37
Tillsyn å virkets behandling vid avverkningen samt å virkets uppläggning och märkning	37
Åtgärder för åstadkommande av enhetliga villkor i fråga om medlemmarnas inköp av virke.....	38
Verkan av mätning av köpvirke.....	39
Fortlöpande kontroll å mätningen	40
<i>Det huvudsakliga innehållet av virkesmätningsföreningarnas tumningsinstruktioner</i>	<i>41</i>
Antalet instruktioner och de frågor, som däri behandlas	41
Instruktionernas innehåll i olika frågor	41
Virkets behandling vid avverkningen sid. 41. — Virkets uppläggning och hållande i beredskap för mätning sid. 41. — Måttenheter och sättet för den egentliga mätningens verkställande sid. 42. — Virkets beskaffenhet och behandling för fel sid. 44. — Virkets märkning sid. 51. — Upprättande av tumsedlar sid. 52 — Särskilda frågor rörande mätningsförfarandet m. m. sid. 53.	
<i>Omfattningen av virkesmätningsföreningarnas verksamhet</i>	<i>53</i>
Den ordinarie mätningen	53
Kontrollmätningen	61
<i>Tidigare framställningar om reglering av förfarandet vid virkesmätning</i>	<i>63</i>
Svenska Skogs- och Flottningsarbetareförbundets skrivelse den 18 november 1925 ...	63
Yttranden över skrivelsen den 18 november 1925.....	64
1927 års flottningsakkunniga	64
Majoritetens ståndpunkt sid. 64. — Reservation sid. 66.	

	Sid.
1932 års riksdags skrivelse nr 116	69
Yttranden över 1932 års riksdags skrivelse nr 116	70
Principiella ståndpunkter	70
I yttrandena framställda erinringar mot virkesmätningssöreningarna m. m.	71
Orsakerna till föreningarnas bildande och syftet med deras verksamhet sid. 71. — Anmärkningar mot föreningarnas mättningsbestämmelser och sättet för dessas tillämpning sid. 77. — Anmärkningar, att ändringar vidtagits i föreningarnas tumningsinstruktioner under pågående mätningssäsong sid. 88. — Anmärkningar mot föreningarnas tumningspersonal sid. 90. — Principiella anmärkningar mot mätningens handhavande av organ, som äro beroende av köparna sid. 92.	
Förslag om avhjälpande av uppgivna missförhållanden i fråga om virkesmätningssöreningarnas verksamhet	94
Reformering av mättningsbestämmelserna sid. 94: a) Bestämmelsernas innehåll och sättet för deras fastställande sid. 94. b) Förbud mot ändring av mättningsbestämmelserna under pågående mätningssäsong sid. 96. — Ändrad organisation av mättningsförfarandet sid. 97: a) Mätningens handhavande eller kontrollerande av statliga organ sid. 97. b) Mätningens handhavande av föreningar, vari såväl virkesköpare som virkessäljare beretts nöjaktig representation sid. 97. c) Fråga om skogsarbetarnas representation i virkesmätningssöreningarna sid. 100. d) Förslag om ökad kompetens hos mättningspersonalen sid. 104. e) Yrkanden, att mättningspersonalen skall vara edsvuren sid. 105. f) Förslag om anordnande av ett opartiskt organ för prövning av klagomål över verkställd mätning sid. 105. g) Fråga om monopolisering av virkesmätningen sid. 108.	
<i>Förslaget till lag om virkesmätning</i>	110
<i>Allmän motivering</i>	110
Inledning	110
Allmänna grunder för en legal reglering av mätningen av köpvirke	112
Omfattningen av virkesmättningsnämnds mättningsmonopol	115
Mätning, som ej är underkastad mättningsmonopol	117
Virkesmättningsnämnds organisation	117
a) Nämndens sammansättning och sättet för utseende av dess ledamöter sid. 117.	
b) Tjänstemän sid. 124. c) Reglemente sid. 125.	
Fråga om fastställande av mättningsinstruktion för virkesmättningsnämnd	125
Mättningsförfarandet	127
Sättet för beredande av medel för virkesmättningsnämnds verksamhet	128
<i>Speciell motivering</i>	133
Allmänna bestämmelser	133
1 §	133
2 §	135
3 §	135
4 §	136
5 §	136
6 §	136
7 §	137
Om mättningsinstruktion	137
8 §	137
Om mättningsförrättning	138
9 §	138
10 §	139
11 §	140
12 §	141
13 §	142

	Sid.
14 §	142
15 §	143
16 §	144
17 §	146
18 §	148
19 §	149
20 §	150
21 §	150
22 §	152
23 §	152
24 §	153
Om mättnings undantagande från virkesmättningsnämnds befogenhet	153
25 §	153
Om mättningsutgifter	153
26—28 §§	153
Om reglemente	154
29 §	154
Om virkesmättningsnämnd och revisorer samt om distrikts- och mättningsstämmor	154
30 §	154
31 §	155
32 §	155
33 §	155
34 §	156
35 §	156
36 §	156
37 §	157
38 §	157
39 §	157
40 och 41 §§	157
42 §	157
43 §	158
44 §	159
45 §	159
46 §	160
47 §	160
48 §	160
49 §	160
50 §	161
51 §	161
52 §	162
53 §	162
Om talan mot virkesmättningsnämnd och revisorer så ock om klander av distrikts- stämmas och mättningsstämmas beslut	163
54 §	163
55 §	163
56 §	164
Straffbestämmelser	164
57 §	164
58 §	164
59 §	164

	Sid.
Särskilda bestämmelser	165
60 §	165
61 §	165
Övergångsbestämmelser	166
62 §	166
63 §	166
Förslag om anvisande av medel för bestridande av vissa organisationskostnader, som föranledas av den föreslagna lagen om virkesmätning	168
Särskilda yttranden	171
1. Av herrar Hedlund och Ernst Johansson	171
2. Av herr C. O. Johansson	177
Bilaga. Översikt av gällande lagstiftning om virkesmätning i Norge	181

Statens offentliga utredningar 1934

Systematisk förteckning

(Siffrorna inom klammer beteckna utredningarnas nummer i den kronologiska förteckningen.)

Allmän lagstiftning. Rättsskipning. Fångvård.

Utlåtande över utredningen ang. tredje mans rätt till neutralitet i arbetskonflikter m. m. [10]
Betänkande med förslag till lag ang. vissa ekonomiska stridsåtgärder m. m. [16]

Statsförfattning. Allmän statsförvaltning.

Betänkande med förslag till bestämmelser ang. upphandling av lantbruksprodukter m. m. för statens och kommunala inrättningars behov. [15]
Betänkande med förslag till bestämmelser ang. upphandling av inhemskt bränsle för statens stationära anläggningar m. m. [20]
1930 års pensionssakkunniga. Betänkande rörande familjepensionering för tjänstemän vid den civila statsförvaltningen och för arbetare i statens tjänst. [29]
Utlåtanden över betänkande med förslag till lag ang. vissa ekonomiska stridsåtgärder m. m. [30]
Betänkande ang. omorganisation av landsfogdetjänsterna. [31]

Kommunalförvaltning.

Statens och kommunernas finansväsen.

Politik.

Socialpolitik.

Arbetslöshetsutredningens betänkande. 2. Bilagor, band 2. Finanspolitikens ekonomiska verkningar. [1]
Arbetslöshetsutredningens betänkande. 2. Bilagor, band 3. Löneutvecklingen och arbetslösheten. [2]
Utredning ang. åtgärder för bekämpande av ungdomsarbetslösheten. [11]
Arbetslöshetsutredningens betänkande. 2. Bilagor, band 4. Penningpolitik, offentliga arbeten, subventioner och tullar som medel mot arbetslöshet. [12]
Undersökningar ang. det sociala hjälpklientelet. [14]

Hälsa- och sjukvård.

Medicinalstyrelsens förslag till nya författningsbestämmelser ang. statsbidrag till avlöning åt distriktssköterskor m. m. [9]
Betänkande ang. den slutna kroppssjukvården i riket jämte vissa därmed sammanhängande frågor. [22]

Allmänt näringsväsen.

Fast egendom. Jordbruk med bijnärningar.

Betänkande med utredning och förslag rörande organisationen av försöksverksamheten på växt- och trädgårdssodlingens område. [4]
Utredning med förslag om åtgärder för åstadkommande av billiga egnahemsbyggnader. [6]

Vattenväsen. Skogsbruk. Bergsbruk.

Betänkande med förslag till lag om virkesmätning m. m. [32]

Industri.

Statliga cement- och betongbestämmelser av år 1934. [17]

Handel och sjöfart.

Betänkande med förslag ang. frågan om lämpliga åtgärder till skydd för sjömän vid besök i utländska hamnar. [5]
Betänkande med förslag till sjöarbetstidslag. [8]
Betänkande med förslag ang. bemanning av svenska fartyg jämte statistisk utredning ang. svenska handelsflottans bemanning år 1931. [23]

Kommunikationsväsen.

Teknisk-ekonomiska utredningar rörande vägväsendet. Del 1. Vågar. [27] Del 3. Avgivna utlåtanden. [28]

Bank-, kredit- och penningväsen.

Betänkande i fråga om inrättande av ett institut för medellång och långfristig kreditgivning åt företag inom näringslivet. [7]
Stadshypotekssakkunnigas betänkande med förslag till förordningar ang. konungariket Sveriges stadshypotekskassa samt ang. grunderna för stadshypoteksförbättrings bildande och verksamhet m. m. [13]
Utredning i fråga om användandet av postsparbankens medel. [26]

Försäkringsväsen.

1928 års pensionsförsäkringskommitté. Betänkande med förslag rörande revision av den allmänna pensionsförsäkringen. [18]
Pensionsförsäkringsreformen. Kortfattad framställning av 1928 års pensionsförsäkringskommittés förslag rörande revision av den allmänna pensionsförsäkringen. [19]

Kyrkoväsen. Undervisningsväsen. Andlig odling i övrigt.

1933 års teaterutrednings betänkande. Del 1. De fasta statunderstödda teatern. [3]. Del 2. Utredning rörande teaterförhållandena i riket. [21]
Förslag till psalmbok för svenska kyrkan. [24]
Förslag till alternativa koraler. [25]

Försvarsväsen.

Utrikes ärenden. Internationell rätt.